

Programmabegroting

2024
–
2027

Programmabegroting

2024-2027

Gemeente Hoogeveen

Bezoekadres: Raadhuisplein 1
7901 BP Hoogeveen
Postadres: Postbus 20000
7900 PA Hoogeveen

Telefoon: 14 0528
Fax: 0528-291325
E-mail: info@hoogeveen.nl
Internet: www.hoogeveen.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Aanbiedingsbrief	2
Begroting in kort bestek	4
Kerngegevens	8
Samenstelling raad en college	9
Programma's.....	10
01 Blijven meedoen en talentontwikkeling.....	11
02 Jeugdhulp en Participatie	22
03 Gezond en Vitaal	34
04 Economie	47
05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving.....	56
06 Ruimtelijke ordening en sport.....	67
07 Veilige bereikbaarheid.....	74
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	80
09 Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur	90
10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen	99
11 Overzicht overhead	100
12 Reserves	101
13 Het geraamde resultaat.....	102
14 Vennootschapsbelasting	103
Paragrafen	104
Dienstverlening en digitalisering.....	105
Bedrijfsvoering	107
Lokale heffingen	108
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	115
Onderhoud kapitaalgoederen	125
Financiering	135
Verbonden partijen	140
Grondbeleid.....	156
Rechtmatigheid	163
Wet Open Overheid (WOO)	164
Overzicht van baten en lasten.....	165
Uiteenzetting van financiële positie.....	208
Vaststelling	210
BIJLAGEN	211
Bijlage A: Overzicht investeringen.....	212
Bijlage B: Overzicht reserves	224
Bijlage C: EMU Saldo	226
Bijlage D: Lijst met afkortingen	227
Bijlage E: Sociale structuur	229
Bijlage F: Overzicht taakvelden	231

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de programmabegroting 2024 om erover te praten en te besluiten. In deze brief blikken we terug op uw besluit over de kadernota 2024, herhalen we de rode draad voor de komende jaren en gaan we in op het geld.

Terugblik besluit kadernota

De kadernota 2024, die u op 6 juli heeft vastgesteld, kunnen we zien als een conceptbegroting. Met de kadernota heeft u de inhoudelijke en (grotendeels) de financiële kaders voor de komende jaren uitgezet. Daarom houden we het met deze begroting kort. We hebben in deze begroting de aangenomen amendementen verwerkt. We hebben het overgrote deel van de toen nog openstaande kosten ingevuld (de PM's). En we stellen een aanpassing op het spaartempo voor.

Een tijd van uitdagingen

Dit is een tijd van grote bewegingen met flinke gevolgen voor de Hoogeveense samenleving en het gemeentebestuur. We staan voor uitdagingen en onzekerheden die we samen en in verbinding moeten aangaan. Perspectief voor de toekomst, rondkomen met je inkomen, een woning vinden, de ontwikkelingen rond energie, klimaat en natuur. Er komt veel op ons af.

Hoogeveners laten dagelijks hun kracht zien in samenwerking met elkaar en met de gemeente. Ook door de afgelopen magere, beleidsarme jaren heen, waarin we als gemeente vaak een 'nee' moesten laten horen. Dat sterkt ons in het vertrouwen samen de toekomst in te gaan. Alleen samen halen we eruit wat erin zit voor onze samenleving. En met een beter gevulde portemonnee voor de gemeente, waardoor we weer vaker 'ja' kunnen zeggen.

De rode draad van deze programmabegroting

We zien in de recente kadernota en deze begroting drie thema's telkens terugkomen. Dat is allereerst het **sociale gezicht** van Hoogeveen, veel werk de komende jaren heeft hiermee te maken. Ten tweede is '**met onze inwoners**' kenmerkend voor heel veel onderwerpen de komende jaren. Ten derde is de **inhaalslag** op onderhoud en beleid een thema.

Het sociale gezicht van Hoogeveen

Vanuit het coalitieakkoord zijn we vanaf de start bezig de samenwerking te zoeken, te verbinden en te verbeteren. Daar kunnen we nu ook financieel in mee: we kunnen prioriteit blijven geven aan het sociale gezicht van Hoogeveen. Dat doen we door aan te sluiten bij de sociale kracht van Hoogeveen. Dat doen we ook door te werken aan een sterke sociale basis met aandacht voor ondersteuning, preventie en snelle zorg.

Met onze inwoners

We vinden het erg belangrijk dat iedereen zich verbonden voelt met beslissingen die over de eigen leefomgeving gaan. Er zit heel veel enthousiasme en creativiteit in onze Hoogeveense samenleving. We vragen inwoners, ondernemers en organisaties naar wat zij belangrijk vinden. Met die belangen gaan we aan de slag als vertrekpunt voor beheer, onderhoud en beleid. In verbinding met elkaar kom je tot verbetering.

Inhaalslag op onderhoud en beleid

Na financieel zware jaren kunnen we een inhaalslag maken op onderhoud. We kunnen ook beleid opschudden en nieuw beleid maken. Steeds met het oog op het welzijn van onze inwoners, ondernemers en organisaties. En aansluitend bij de sociale kracht van Hoogeveen.

Veiligheid en bestuur

Vraagstukken rond veiligheid bewegen snel mee met de ontwikkelingen in de samenleving. We moeten ons daar steeds op aanpassen, bijvoorbeeld als het gaat om ondermijning. Voor ons lokaal bestuur komt er in 2024 de wisseling van burgemeester aan. Onze inwoners krijgen nieuwe stem-faciliteiten bij verkiezingen. Ook actueel is jongeren beter betrekken bij de lokale democratie.

Amendementen zijn verwerkt

Bij de kadernota heeft u vier amendementen aangenomen. Deze zijn verwerkt in deze programma-begroting.

Allereerst heeft u besloten tot een versnelling van de verduurzaming van de kledkamers van buitensportaccommodaties. Voor zes sportverenigingen betekent dit een planning eerder in de tijd. Daarnaast heeft u voor de aanbesteding in 2024 van parkeerautomaten, gebruiksvriendelijkheid benadrukt. Verder heeft u voor laaggeletterdheid naast jongeren volwassenen als doelgroep benoemd. Het vierde amendement gaat over de aanvraag van extra financiële middelen bij het Rijk voor een toekomstgerichte bibliotheek.

Voorzichtigheid geboden, 2024 en 2025 sluitende begroting

Voor de jaren 2024 en 2025 hebben we een sluitende begroting. Voor de jaren daarna niet. De tekorten voor 2026 en 2027 komen door onze afhankelijkheid van rijksinkomsten en de grilligheid en onzekerheid daarvan. In gemeenteland noemen velen deze jaren inmiddels de 'ravijnjaren'. Gemeenten dreigen vanaf dat moment minder geld via het gemeentefonds te krijgen van het Rijk. De onduidelijkheid is nog steeds groot. Het Rijk moet met duidelijkheid en oplossingen komen. Zoals we al aangaven in de kadernota blijft voorzichtigheid geboden.

Voor 2026 is het nadeel € 7,8 miljoen en voor 2027 € 8,9 miljoen. Voor een deel kunnen we dit tekort dekken door het spaartempo aan te passen. Voor zover dat ontoereikend is, moeten we kijken naar de inkomsten en uitgaven. Dat doen we bij deze begroting niet. Als dat nodig is, doen we dat bij de kadernota 2025.

We hebben in de kadernota signaleringswaarden voor de financiële kengetallen vastgesteld. De structurele exploitatieruimte is vanaf 2026 negatief. Voor de andere vier financiële kengetallen staan de stoplichten naar verwachting in 2027 op groen.

Met vriendelijke groet,

College van burgemeester en wethouders

Karel Loohuis

Derk Reneman

Niek Wind

Jeroen Westendorp

Roelof Bisschop

Mark Tuit

Jelmer Mulder

Begroting in kort bestek

Strategische financiële koers

Onderstaand nemen wij u stapsgewijs mee in de opbouw van het resultaat van de programmabegroting 2024-2027.

1. Startpunt is de begroting 2023-2026
2. Verwerking van de kaderbrief
3. Overige mutaties

De programmabegroting 2024-2027 is opgebouwd uit de volgende programma's:

- Blijven meedoen en Talentontwikkeling
- Jeugdhulp en Participatie
- Gezond en Vitaal
- Economie
- Aantrekkelijk wonen en Woonomgeving
- Ruimtelijke Ordening en Sport
- Veilige bereikbaarheid
- Duurzaam en Gastvrij Hoogeveen
- Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant bestuur

Exploitatie

Verloop mutaties exploitatie

Het financiële vertrekpunt van deze begroting is de Programmabegroting 2023-2026 (1. Startpunt). We hanteren verschillende uitgangspunten bij het opstellen van de begroting. De mutaties uit de kadernota (2. Verwerking kadernota) vormt de basis. Zaken die nog niet bekend waren bij de kadernota zijn verwerkt onder de aanvullende mutaties (3. Overige mutaties).

1. Startpunt

Het financiële startpunt van de Programmabegroting 2024-2027 is de eindstand van de Programmabegroting 2023-2026.

Deze ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000	+ = voordeel, - = nadeel	2024	2025	2026	2027
Saldo Programmabegroting 2023-2026		6.372	8.809	50	50

2. Verwerking kadernota 2024-2027

Op 6 juli 2023 heeft de raad de kadernota 2024 vastgesteld. De mutaties uit de kadernota 2024 zijn verwerkt in deze begroting.

Bedragen x € 1.000	+ = voordeel, - = nadeel	2024	2025	2026	2027
Mutaties uit kadernota		-8.215	-10.225	-6.961	-6.972
Verlaging storting Algemene reserve		1.843	1.439	0	0
Eindstand kadernota 2024-2027		0	0	-6.911	-6.922

3. Overige mutaties

Binnen de kaders stellen wij voor om een aantal zaken te wijzigen in de exploitatie welke nog niet bekend waren bij de kadernota. Hierbij hebben we het criterium gehanteerd dat we geen nieuw beleid opnemen. De standen van de meerjarenbegroting na de verwerking van de aanvullende mutaties verloopt als volgt:

Programma	(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
+ = voordeel en - = nadeel					
Eindstand kadernota 2024-2027		0	0	-6.911	-6.922
<i>Grootste aanvullende mutaties:</i>					
Gemeentefonds: uitkomsten Meicirculaire 2023		4.768	5.215	2.573	1.224
Bijdrage aan Stark		-1.096	-1.086	-1.044	-206
Indexatie Jeugdhulp		-1.133	-1.133	-1.133	-1.133
Compensatie bezuiniging hervormingsagenda		-1.269	-1.673	0	0
WMO Huishoudelijke hulp/begeleiding		-1.567	-1.596	-1.596	-1.596
Saldo overige aanvullende mutaties		-80	156	263	-239
Stand na aanvullende mutaties		-377	-117	-7.848	-8.872
Verlaging storting Algemene Reserve		377	117	0	0
Eindstand Meerjarenbegroting 2024-2027		0	0	-7.848	-8.872

In het overzicht van baten en lasten zijn alle aanvullende mutaties ten opzichte van de kaderbrief per programma geordend en toegelicht.

Uitkomsten Programmabegroting 2023-2026

We hebben een sluitende begroting voor de jaren 2024 en 2025. Voor 2026 hebben we een tekort van € 7,848 miljoen en voor 2027 een tekort van € 8,872 miljoen. Deze tekorten zijn met name te wijten aan lagere inkomsten van het Rijk.

Zoals ook al aangekondigd in de kadernota hebben we voor deze begroting geen bezuinigings-opdracht uitgezet. We kunnen het tekort voor een deel (€ 5,5 miljoen per jaar) oplossen door het spaartempo van de algemene reserve aan te passen. Mocht het Rijk niet met (voldoende) compensatie komen vanaf 2026 dan kijken we bij de kadernota 2025 ook naar de inkomsten en uitgaven.

Inflatie en indexatie

De inkomsten worden waar van toepassing geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI). Voor de begroting hanteren we de CPI zoals is opgenomen in de Meicirculaire Gemeentefonds. Dat is voor 2023 3,1%. Voor wat betreft de uitgaven ramen we realistische indexeringen en volume-aanpassingen.

Gemeentefonds

Volgens de bestendige gedragslijn nemen we als uitgangspunt de meicirculaire 2023 voor de begroting 2024. De uitkomsten van de decembercirculaire 2022 zijn verwerkt in de kadernota.

De groei van het gemeentefonds loopt in 2023 tot en met 2025 langzaam terug en vanaf 2026 treedt een grote omslag op: gemeenten krijgen dan zo'n € 3 miljard minder zonder dat er taken verdwijnen. Voor Hogeveen is dit een verlaging van € 10 miljoen. Het kabinet heeft inmiddels erkend dat er sprake is van een disbalans tussen taken en middelen vanaf 2026. Maar het lijkt erop dat een oplossing wordt doorgeschoven naar een nieuw kabinet.

Alle mutaties uit de kadernota en deze begroting worden per programma toegelicht onder het overzicht van baten en lasten.

Investerings

Het uitgangspunt van de investeringen is de kadernota 2024-2027. Hierin zijn de restantkredieten uit de jaarrekening 2022 nog in verwerkt en de begrotingswijziging van GemRap I over 2023. Bij de vaststelling van de kadernota is het amendement "buitensport" aangenomen. Dit is opgenomen in deze begroting. De investering voor het podium stond in de kadernota nog op pm, hiervan is de omvang van de investering inmiddels bekend en is opgenomen in deze begroting. Verder is de investering voor uitvoering klimaatadaptatie opgenomen en zijn enkele investeringen bijgesteld door prijsstijgingen.

Onderstaande investeringen zijn opgenomen voor de jaren 2024 t/m 2027.

Investering	(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Onderwijshuisvesting		4.500	2.500	2.500	2.500
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos			pm	pm	
Cultuur - Podium		1.442			
Vergroening Krakeel		50			
Uitvoering klimaatadaptatie		360	360	360	360
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid		2.175			
Budget speelvoorzieningen		198	108	252	295
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark		63	63		
Reconstructies openbaar groen		130	130	130	130
Asfaltprogramma - wegen		962	962	962	962
Asfaltprogramma - fietspaden		372	372	372	372
Wegen en fietspaden		1.405	900	100	380
Zuiderparkbrug		48			
Damwand industriehaven NZ		2.177			
Berkenlaan brug			80		
Schooldijkje brug			66		
Kalmoesbrug				215	
Regio Stedenfonds		1.309	282		
Renoveren bestaande buitensportvelden		455			
Kleedkamer accommodaties buitensport		1.509	1.736	1.461	698
Vervanging parkeerautomaten			1.260		
Nieuwbouw brandweerkazerne		11.590			
Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad		64			
Totaal		28.810	8.819	6.352	5.697

De investeringen worden verder toegelicht in bijlage A.

Reservepositie

Mede door het exploitatieresultaat van 2022 is de stand van de Algemene Reserve hoger dan verwacht. Daarom kunnen we ook het spaartempo voor 2024 en 2025 verlagen, zodat we geen aanpassingen hoeven te doen in onze uitgaven en inkomsten. Het verwachte verloop van de Algemene reserve is als volgt:

Algemene reserve	2023	2024	2025	2026	2027
Stand op 1-1	22.914	54.331	60.081	66.190	73.752
Onttrekkingen	2.128	156	152	152	152
Stortingen	33.545	5.905	6.262	7.714	7.600
Stand op 31-12	54.331	60.081	66.190	73.752	81.199

Stand van zaken Financiële kengetallen

In de kadernota hebben we de volgende signaleringswaarden vastgesteld voor onze financiële kengetallen.

1. **Nettoschuldquote:** maximaal 90%
2. **Solvabiliteit:** minimaal 35%
3. **Weerstandsvermogen:** minimaal 2,0 uitstekend
4. **Structurele exploitatieruimte:** minimaal 0
5. **Grondexploitatie:** maximaal 20%
6. **Belastingcapaciteit:** geen signaleringswaarde

We hebben de kaders verder uitgewerkt en toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Voor deze begroting komen we op onderstaande financiële kengetallen uit:

Financiële kaders begroting 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	55%	56%	56%	51%
Solvabiliteit	32,4%	34,0%	36,8%	40,5%
Weerstandsvermogen	1,95	2,14	2,38	2,60
Structurele exploitatieruimte	1,52%	1,96%	-0,96%	-1,44%
Grondexploitatie	3,74	3,67	3,40	1,74

We hebben echter nog een tekort in 2026 en 2027. We zijn nog in afwachting of het Rijk nog met middelen zal komen vanaf 2026, maar moeten er ook rekening mee houden dat dit niet zo zal zijn. Daarom hebben we hieronder een 2^e scenario van de financiële kengetallen weergegeven. Hierbij gaan we ervan uit dat de jaren 2026 en 2027 ook sluitend zijn. Dit realiseren we door de storting aan de Algemene Reserve van € 5,5 miljoen per jaar in die jaren niet doen. Het dan nog resterende tekort in 2026 en 2027 wordt door verhoging van inkomsten of verlaging van uitgaven opgelost.

Financiële kaders begroting 2024-2027 (2 ^e scenario)	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	55%	56%	56%	51%
Solvabiliteit	32,4%	34,0%	34,7%	36,2%
Weerstandsvermogen	1,95	2,14	2,21	2,24
Structurele exploitatieruimte	1,52%	1,96%	0,17%	0,16%
Grondexploitatie	3,74	3,67	3,36	1,71

Conclusie

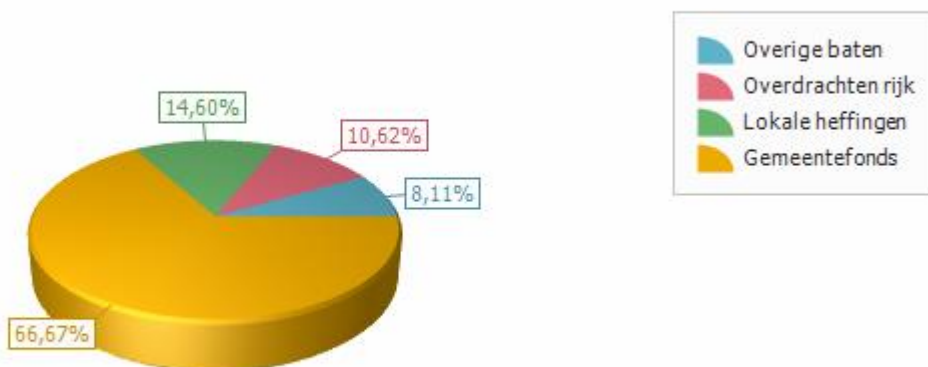
We bieden een sluitende begroting aan voor 2024 en 2025. Vanaf het jaar 2026 lukt dat niet meer. We kunnen het spaartempo nog temporiseren in 2026 en 2027. Mocht het Rijk niet met voldoende middelen komen vanaf 2026 moeten we kijken naar onze eigen inkomsten en uitgaven. Mocht dit nodig zijn dan doen we dit bij de kadernota 2025.

Kerngegevens

Totaalbeeld inkomsten en uitgaven

In onderstaande grafieken laten wij op hoofdlijnen de herkomst van onze middelen zien en hoe wij die inzetten.

Totale inkomsten

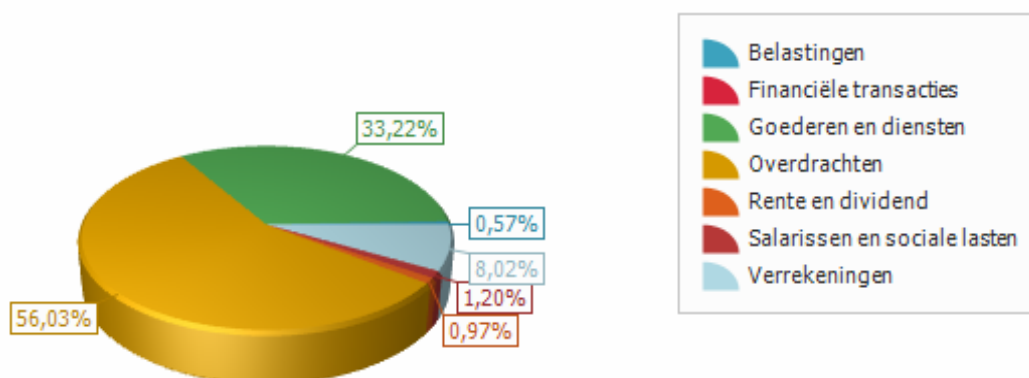

Lokale heffingen: opbrengst OZB, afvalstoffenheffing, rioolrechten, parkeergelden, leges etc.

Overdrachten: rijksbijdragen voor o.a. bijstand, onderwijs.

Overige baten: huuropbrengsten, (grond)-verkoop, schade-uitkeringen, dividend, bijdragen van derden, onttrekking reserves etc.

Totale uitgaven

Overdrachten: bijstandsuitgaven, minimabeleid, Wmo-uitgaven, Wsw-uitgaven, jeugdzorg, bijdrage SWO.

Overige lasten: rente, afschrijving, OZB, rioolrechten, reinigingsrechten, waterschapslasten, zuiveringslasten, storting in reserves.

Samenstelling raad en college

Gemeenteraad	
Fracties Gemeentebelangen CDA PvdA VVD ChristenUnie SP Forum voor Democratie D66 Groen Links SGP	Leden 7 6 5 3 3 2 2 1 1 1
Griffier: Cindy Elken - van Mierlo	
College van burgemeester en wethouders	
Burgemeester Karel Loohuis <ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid en handhaving • Bestuur • Internationale contacten 	Algemeen directeur/gemeentesecretaris Jelmer Mulder Gemeentesecretaris
Wethouder Niek Wind <ul style="list-style-type: none"> • Wonen en Volkshuisvesting • Economische zaken & Dutch Tech Zone • Beheer openbare ruimte • Binnenstad • Bestuurlijke vernieuwing • Coördinerend wethouder verbinding met samenleving • Gebiedswethouder Pesse, Elim, Wolfsbos, en Schutlanden-oost/West-Kattouw 	Wethouder Jeroen Westendorp <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaamheid, energietransitie, milieu en afval • Jeugd • Participatiewet, minimabeleid & armoedebestrijding • Recreatie en toerisme • Gebiedswethouder Noordscheschut, Fluitenberg, Zuid, Erflanden en Nijstad
Wethouder Derk Reneman <ul style="list-style-type: none"> • Financiën • Personeel & Organisatie, bedrijfsvoering + ICT • Dienstverlening • Grondzaken en vastgoed • Subsidies • Gebiedswethouder Stuifzand, Tiendeveen, Krakeel, Oranjebuurt/Verzetsbuurt/Noord 	Wethouder Mark Tuit <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs - leren en ontwikkeling • Cultuur • Zorg incl. WMO • Natuur, landschap en klimaatadaptatie • Coördinerend wethouder verbinding met samenleving • Gebiedswethouder Nieuw Moscou, Nieuwlande, Trasselt/Kinholt/ Steenbergerweide, Venesluis en Zeeheldenbuurt
Wethouder Roelof Bisschop <ul style="list-style-type: none"> • Ruimtelijke ordening, vergunningen en beleid • Verkeer en vervoer • Sport • Gebiedswethouder Nieuweroord, Hollandscheveld, Centrum, Centrum-West/Stationsgebied en Schoonvelde Oost en West 	

PROGRAMMA'S

01 Blijven meedoen en talentontwikkeling

Verantwoordelijk wethouder: Mark Tuit

Maatschappelijk effect

Het programma Blijven Meedoen en Talentontwikkeling zet in op onderwijs, meedoen aan de samenleving en de verbindende functie van cultuur. We werken aan goede schoolgebouwen en de aansluiting van onderwijs op het toekomstig bestaan. Jong en oud moet kunnen meedoen aan de samenleving. Daarvoor is onder andere taalvaardigheid belangrijk. In samenwerking helpen we mensen om laaggeletterdheid op te lossen.

Trends en ontwikkelingen

Cultuur

Het publiek weet de culturele sector weer te vinden. De culturele ontmoetingen zijn in 2023 toegenomen en naar verwachting zet deze trend zich in 2024 voort. Daarmee zitten we nog niet op het niveau van voor corona. Zorgelijk is het groeiende tekort aan gekwalificeerde muziekdocenten. Dit heeft op termijn directe gevolgen voor zowel de cultuureducatie op school als ook de cultuurbeoefening in de vrije tijd. Het jarenlang niet betalen van een fair pay tarief is een van de oorzaken die hieraan ten grondslag ligt. Om toekomstbestendig cultuuronderwijs op en na school aan te kunnen bieden is het betalen van een fair pay tarief een basisvoorwaarde.

Regionale samenwerking

Het bevorderen van de samenwerking binnen de culturele sector en tussen de sector en overheid draagt bij aan het toekomstbestendig maken van de culturele sector in de gemeente Hoogeveen. Tijdens corona en ook daarna is gebleken dat regionale samenwerking een positieve bijdrage levert aan de culturele sector. Daarom zijn wij zowel ambtelijk als bestuurlijk actief binnen het regionale samenwerkingsverband 'Cultuurregio Zwolle'.

Cultuur in het sociaal domein

Cultuur wordt meer en meer ingezet als middel in het sociaal domein. In de uitvoeringsagenda cultuur is dit ook een specifiek aandachtspunt. Dit onderdeel hebben we ook opgenomen in het Gezond en Actief Leven Programma (GALA) Hoogeveen, inclusief de extra personele inzet van een cultuurcoach die daarbij nodig is.

Het GALA plan (zie toelichting in programma gezond en vitaal) is van alle betrokkenen zoals de cultuurpartners, lokale organisaties uit sport, gezondheid, welzijn, onderwijs, evenementenorganisaties en ondernemers. Samen zoeken we de verbinding om mogelijk te maken dat cultuur een bijdrage levert aan de opgaven in het sociaal domein.

Naschools cultuuraanbod

In 2023 is het faillissement van de stichting Scala-Centrum voor de Kunsten aangevraagd. Jarenlang verzorgde deze stichting het naschools cultuuraanbod. Onderzoek van bureau Blue Yard naar wat er nodig is voor een toekomstbestendig naschools cultuuraanbod heeft uitgewezen dat dit aanbod niet zonder gemeentelijke bijdrage tegen een fair pay tarief en een betaalbare prijs voor inwoners aangeboden kan worden. De continuïteit van het aanbod is tot eind 2023 geborgd. In 2024 streven we naar een structureel aanbod van naschoolse cultuuractiviteiten.

Van Gogh

In 2023 zijn de eerste stappen gezet in het zichtbaar en beleefbaar maken van het verblijf van Vincent van Gogh in Hoogeveen. Van Gogh is een thema dat zowel regionaal, landelijk als internationaal veel aandacht krijgt. In 2024 werken we het van Gogh thema verder uit en werken we samen met alle betrokken partners, Drents Museum, Provincie Drenthe, Recreatieschap Drenthe, Marketing Drenthe en de gemeenten Emmen en Coevorden, aan het nog beter positioneren van zijn Drentse periode.

Regiefunctie Bibliotheek

Voor de komende jaren heeft de gemeente Hoogeveen extra financiële middelen bij het Rijk aangevraagd die ingezet moeten worden voor het ontwikkelen van een toekomstgerichte bibliotheek. Dit is ter voorbereiding op de zorgplicht die de gemeente met ingang van 2025 krijgt om te zorgen dat de toegang tot de bibliotheek gewaarborgd blijft.

Digitalisering

De digitalisering in de samenleving neemt in rap tempo toe. Het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) biedt mensen die moeite hebben met deze digitalisering hulp. De regie over het IDO, gevestigd in de bibliotheek, is in 2023 overgegaan naar de gemeente. In 2024 blijft deze situatie ongewijzigd en wordt met ingang van het overdragen van de zorgplicht in 2025 geformaliseerd.

Onderwijs

Nota jeugd

Wij willen een gemeente zijn waarin kinderen en jongeren volop kansen krijgen om gezond, veilig en succesvol op te groeien en waar er ruimte is voor het ontwikkelen van hun talenten. In 2024 geven wij daarom uitvoering aan de nota jeugd. De nota jeugd wordt tot uitvoer gebracht in het programma Jong Hoogeveen. Samen is voor ons de sleutel naar succes voor en samen met de jeugd van Hoogeveen. De nota jeugd is daarom samen gemaakt met: kinderen, jongeren, leerkrachten van scholen, directeuren, opvang, welzijn, cultuur, sport GGD en medewerkers van de SWO. Tijdens het werkcongres "Talent, kans, (h)erkenning - samen sterk voor Jong Hoogeveen" is door de bijna zeventig aanwezigen waardevolle input gegeven voor de nota jeugd. We zijn trots op de enorme betrokkenheid van alle partners bij de totstandkoming van de nota jeugd. Onze partners binnen de Hoogeveense Educatieve Agenda (HEA) herkennen zich in de nota jeugd en hebben unaniem akkoord gegeven op de koers voor de komende jaren. Ook bij de uitvoering van de nota jeugd zetten we de succesvolle samenwerking met onze partners, kinderen en jongeren voort en blijven wij in gesprek. De nota jeugd (wordt na advies van de adviesraad sociaal domein) in december 2023 besluitvormend voorgelegd aan de gemeenteraad.

Kansengelijkheid

Samen met onze partners in de regio werken we aan meer kansengelijkheid voor onze inwoners. We doen dit onder andere binnen de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe en samen met provincie, gemeenten en scholen binnen de Gelijke Kansen Agenda Drenthe. In de periode 2023-2026 worden binnen de Regio Deal projecten ontwikkeld met als doel dat de generatie die nu opgroeit in de regio Zuid- en Oost-Drenthe over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Het verbeteren van kansengelijkheid heeft naast de verbinding met onderwijs ook een raakvlak met het versterken van bestaanszekerheid en bereikbaarheid van zorg.

Voor- en vroegschoolse educatie

We zijn gestart met de evaluatie van het uitvoeringsplan voor- en vroegschoolse educatie (vve) 2021-2024. We hebben op basis van de eerste bijeenkomsten met de voorschoolse partners drie onderwerpen gekozen waaraan we nu voorrang geven om deze op te pakken, te weten; Toeleiding naar vve (bereik en non-bereik), Doorgaande leerlijn van peuteropvang (peuters met een indicatie) naar

basisonderwijs en passende kinderopvang. We doen dit door werkgroepen te formeren waarin concrete acties worden uitgezet en opgepakt. We koppelen de uitkomsten terug in een groot overleg met alle betrokken partijen.

Voorschool plus groep

Het afgelopen jaar is de voorschool plus groep gestart in de kinderopvang om kinderen die extra begeleiding nodig hebben, binnen de kinderopvang te kunnen laten meedoen (naast het bestaande vve aanbod). Kinderen blijven in hun eigen omgeving en inzet van jeugdhulp wordt voorkomen. We zetten dit het komende jaar voort.

Doorgaande lijn

Naast aandacht voor de doorgaande lijn van peuter naar kleuter is gestart met een inventarisatie van de doorgaande lijn basisonderwijs → voortgezet onderwijs → middelbaar beroepsonderwijs. Het doel is een vloeiende overgang en sluitend aanbod om schooluitval te voorkomen.

Masterkans

Al enige tijd zien we een verzwaring van problematiek bij de jongeren die aangemeld worden voor het traject Masterkans. Daarnaast worden er jongeren onder de 18 jaar en jongeren waarvoor Masterkans nog een brug te ver is aangemeld. Er wordt een voortraject gemist om deze jongeren enerzijds een aanlooperperiode te geven en anderzijds beter in te kunnen schatten of Masterkans passend voor hen is.

RMC

De doelgroep van het RMC wordt opgehoogd van 23 naar 27 jaar (streefdatum 1 augustus 2025), waardoor jongeren niet uit beeld raken. Hiervoor stelt het Rijk extra geld beschikbaar. Het is essentieel dat betrokken partijen intensief samenwerken, zodat jongeren goede en doorlopende ondersteuning krijgen. In aanloop naar deze wetwijziging zijn we gestart met het project Jongeren in beeld 23-27 jaar (JIB). Dit project wordt gefinancierd door de Arbeidsmarktregio Drenthe.

Lokaal laaggeletterdheid

De aanpak *Tel mee met taal* loopt eind 2024 af. Vanaf 2025 krijgen gemeenten meer regie, landelijk wordt nog gekeken hoe dat eruit komt te zien. Er zal meer aandacht komen voor een gezinsgerichte aanpak, zodat minder 16-jarigen laaggeletterd het onderwijs uitstromen. 2024 gebruiken we om onze aanpak laaggeletterdheid aan te passen. Naar verwachting zal het Rijk middelen beschikbaar blijven stellen.

Nieuwbouwplan RSG Wolfsbos

Tijdens het opstellen van deze begroting loopt het traject nog van het beoordelen van het nieuwbouwplan van RSG Wolfsbos. We kijken als eerst of het plan financieel haalbaar is en dat RSG Wolfsbos de financiële consequenties kan dragen. In onze beoordeling nemen we ook mee welke gemeentelijke investeringen noodzakelijk zijn als deze plannen worden gerealiseerd. Het betreft hier onder andere sportvoorzieningen, infrastructuur en eventueel sloopkosten. Omdat het om een grote gebiedsontwikkeling gaat werken we als gemeente ook een structuurontwerp uit voor de gehele locatie van de 'groene driehoek'. Separaat hebben we ons financiële beleid aangepast voor garantstellingen voor het voortgezet onderwijs.

IHP Onderwijshuisvesting

In 2022 zijn we gestart met de uitvoering van het integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting. Samen met schoolbesturen hebben we de prioriteiten vastgesteld en werken we samen aan het vernieuwen van schoolgebouwen. In de paragraaf onderhoud en kapitaalgoederen staat onze aanpak nader toegelicht.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. We willen onderwijs dat toekomstbestendig is en dat recht doet aan het talent van kinderen en jongeren gericht op ieders toekomstig bestaan

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Het gemiddelde opleidingsniveau van jongeren in Hoogeveen is gelijk aan of hoger dan het gemiddelde Drentse niveau.
2. We geven vorm aan een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen van 0 tot 18 jaar.
3. We zetten in op een doorgaande lijn voor jongeren van 16 tot 27 jaar.
4. Alle jongeren volgen onderwijs passend bij hun talent en kwaliteit, komen terecht op een duurzame arbeidsplek en krijgen hierbij ondersteuning wanneer dit nodig is, of zijn zelfredzaam naar vermogen.
5. Onderwijshuisvesting passend bij de inhoudelijke en huisvestingsdoelen van de schoolbesturen: flexibel, gemakkelijk aan te passen aan ruimtebehoefte, passend bij onderwijsvormen in al zijn diversiteit, multifunctioneel, duurzaam en veilig, met aandacht voor een beheersbare exploitatie, faciliterend voor goede samenwerking.
6. Kinderen met dezelfde talenten hebben recht op gelijke kansen. Ieder kind moet zich volledig kunnen ontwikkelen: horizon verbreden, andere mensen ontmoeten, onbekende plekken leren kennen en maximaal eigen kwaliteiten en talenten ontdekken.
7. Gelijke kansen voor kinderen en jongeren op elk moment van de dag.

	<ol style="list-style-type: none"> 8. Beter worden in het bieden van kansen voor de kinderen en jongeren. 9. Meer scholen hebben een plan/werken volgens een plan/visie aan een samenwerking met de buurt/sociale omgeving.
<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2024?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten in samenwerking met de voorschoolse organisaties, het Centrum Jeugd en Gezin en het onderwijs nog meer in op het voorkomen en vroegtijdig bestrijden van onderwijsachterstanden. 2. We werken samen met het onderwijs aan een sluitende aanpak voor jongeren in de overgang van VO naar MBO. 3. Het verder vormgeven van een digitale programmalijn door Bibliotheek Hoogeveen om inwoners ook op het gebied van digitalisering mee te laten doen in de samenleving. 4. Hoogeveen On Stage laat jongeren kennismaken met diverse beroepen. Met het beroepenfeest en de Doedag kunnen jongeren hun talenten en ambitie ontdekken. 5. We zetten samen met de scholen, schoolmaatschappelijk werk, samenwerkingsverbanden en overige partners in op preventie of bij uitval/thuiszitten terugleiden naar school. 6. Jongeren in een kwetsbare onderwijspositie ontvangen ondersteuning waar nodig om op een passende (vervolg)plek te komen, zoals mbo-onderwijs, werk, of (arbeidsmatige) dagbesteding. 7. Afhankelijk van de beoordeling op het nieuwbouwplan maken we vervolgsafspraken over de huisvestingssituatie van RSG Wolfsbos en maken we vervolgsafspraken. We betrekken hierin ook hoe om te gaan met de leerlingaantallen in het VO. We willen de huisvesting toekomstbestendig inrichten en daarover ook passende afspraken maken. 8. We gaan verder met de uitvoering van het door de raad vastgestelde Integraal Huisvestingsplan voor het primair en speciaal onderwijs. Met de schoolbesturen stemmen we de prioriteiten en voortgang in het IHP af. De komende jaren gaat het om de herhuisvesting van het speciaal onderwijs, Het Palet en de Titus Brandsmaschool. 9. In overleg met partners van de Hoogeveense Educatieve Agenda (HEA)partners is besloten om de inzet voor het Nationaal Programma Onderwijs zoveel mogelijk aan te laten sluiten op het bestaande beleid. De thema's waarop ingezet wordt zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Extra inzet jeugdprofessional en schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. - Inzet sociale vaardigheidstrainingen. - Inzet VSV coaching om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. - Versterking samenwerking tussen onderwijs en zorg. - Aanvullend cultuur en sport aanbod. 10. We borgen de onderdelen van het programma Goede Start: Een sterke medisch-sociale zorgstructuur voor, tijdens en na de zwangerschap, het signaleren en verkennen van situaties die een gezonde groei en ontwikkeling van het kind in de weg staan en steun op maat. We bieden programma's waar ouderschap en hechting worden gestimuleerd. 11. We geven in 2024 uitvoering aan de nota jeugd (debat en besluit in de gemeenteraad op 23 november en 7 december 2023). De nota jeugd wordt tot uitvoer gebracht in het programma Jong Hoogeveen. Zie ook programma Jeugdhulp en participatie onder doelstelling 2.

	<p>12. Vanuit de overtuiging dat focus zorgt voor meer resultaten gaan we in het programma Jong Hoogeveen van een duizend bloemen bloeien aanpak naar een strategische, integrale koers op onderwijs en jeugd met de volgende drie focuspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gelijke kansen en maximale talent(h)erkenning voor alle kinderen en jongeren. • Versterken netwerk thuis, school en omgeving van kinderen en jongeren: dat doen we samen. • Verbeteren samenwerking en verbinding tussen onderwijs-welzijn-zorg voor passende ondersteuning aan kinderen en jongeren. <p>13. Ieder kind moet een gelijkwaardige kans krijgen zich volop te ontwikkelen. Daar waar nodig, geven we een steuntje in de rug. Het is belangrijk dat jonge mensen zich gezien voelen en goed zijn voorbereid op hun plek in de samenleving en werk. In het collegeprogramma hebben we ook afgesproken samen met de schoolbesturen aan de slag te gaan met een 'rijke schooldag', oftewel: een breed aanbod in en buiten schooltijd met onder andere sport, cultuur, lezen, techniek, huiswerkbegeleiding en natuur. In de nota jeugd geven wij vorm en inhoud aan deze ambitie.</p> <p>14. We praten niet over maar met kinderen en jongeren. Ook bij de uitvoering van de nota jeugd blijven wij in gesprek met onze partners én de kinderen en jongeren in Hoogeveen. Twee jongeren krijgen een ontwikkelplek in de stuurgroep en zijn medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het programma Jong Hoogeveen.</p> <p>15. In Hoogeveen leren wij in vertrouwen - van en aan elkaar hoe we de talenten van kinderen nog beter kunnen ondersteunen. Wij organiseren daarom één keer paar jaar een Jong Hoogeveen inspiratiesessie.</p> <p>16. Samen met de Drentse gemeenten en het onderwijs geven we uitvoering aan de Gelijke Kansen Agenda Drenthe.</p>
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het inzichtelijk maken van het opleidingsniveau in Hoogeveen in vergelijking met Drenthe en Nederland gebeurt via de Drentse Onderwijsmonitor. 2. In de 'Peutermonitor' en in het VVE-onderzoek van de Onderwijsinspectie wordt getoond hoe het gaat met onderwijsachterstanden en de inzet op dat terrein. 3. In de jaarverslagen van leerplicht en het RMC worden de percentages voortijdig schoolverlaters en thuiszitters gemonitord. 4. De situatie van jongeren in kwetsbare positie wordt inzichtelijk gemaakt via het jaarverslag RMC en de Drentse Onderwijsmonitor.
Risico's en randvoorwaarden	<p>Het is van belang goed te blijven investeren in de samenwerking met partners, omdat de gemeente bij het realiseren van deze doelstellingen afhankelijk is van de samenwerking met kinderopvang, onderwijs en andere partijen.</p>

2. Alle kinderen komen zonder (taal)achterstand in groep 3 van de basisschool	
Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Starten met een onderwijsachterstand heeft negatieve gevolgen voor de toekomst. De start is cruciaal, daarom zetten we in op kwalitatief goede vroeg- en voorschoolse educatie (vve). 2. Alle Hoogeveense doelgroeppeuters gaan naar een peuteropvang met vve aanbod. 3. Alle vve peuteropvangorganisaties zijn kwalitatief goed. 4. Peuteropvang sluit goed aan bij de basisschool, oftewel de overgang van peuter naar kleuter is zo vloeiend mogelijk.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. De acties uit het Uitvoeringsplan voor-en vroegschoolse educatie (vve) 2021-2024 Gelijke kansen voor jonge kinderen voeren we uit. Uitgangspunten bij de uitvoering van dit plan zijn: <ul style="list-style-type: none"> • We willen de normale omgeving van thuis, school, de buurt (de basis) van kinderen versterken en zetten hierbij altijd de verbindende aanpak in. • Scholen en de buurt zijn een springplank voor kinderen en ouders. We ondersteunen en stimuleren scholen en maatschappelijke partners die het als hun pedagogische opdracht zien om kinderen en jongeren gezond en kansrijk te laten opgroeien. • Opvoeders steunen elkaar en werken samen (pedagogisch en educatief partnerschap). 2. Voor de komende periode stellen we de volgende prioriteiten waaraan we met de betrokken partijen in werkgroepen werken; <ul style="list-style-type: none"> • Toeleiding naar vve (bereik/ non- bereik). • Doorgaande leerlijn van peuteropvang met een vve-indicatie naar basisonderwijs. • Passende kinderopvang. 3. Twee keer per jaar is er een overleg met alle betrokken partijen rondom voor- en vroegschoolse educatie (kinderopvang met een vve aanbod, bibliotheek, SWWH, onderwijs, GGD, gemeente) om de voortgang te bespreken.
Wat gaan we meten en hoe?	<p>Met behulp van de Peutermonitor krijgen we inzicht in het aantal peuters in de gemeente en in welke dorpen en wijken de peuters wonen. Ook laat de Peutermonitor zien of de peuters gebruikmaken van de voorschoolse voorzieningen en hoeveel uur ze komen.</p> <p>Voor de (middel)lange termijn volgen we welke effecten er zijn rondom verhogen onderwijsniveau, (mentale) gezondheid van jongeren, cijfers armoede. We gebruiken hiervoor bestaande monitors, zoals de onderwijsmonitor en de gezondheidscijfers van de GGD.</p>
Risico's en randvoorwaarden	<p>Voorkomen van onderwijsachterstand doen we als gemeente niet alleen. We doen dit samen met onze partners. Kansrijk opgroeien is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Alleen door intensief samen te werken en verbinding te zoeken gaan we het verschil maken. We hebben samen een flinke opgave en uitdaging, maar gaan deze graag aan.</p>

3. Iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving	
Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We signaleren, motiveren en leiden laaggeletterde inwoners toe naar een passende scholing van hun basisvaardigheden (waaronder taalverhoging) op basis van hun leerdoel. 2. We verstevigen de digitale vaardigheden van inwoners met een digitale achterstand.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten in op de Check en Act van de PDCA-cyclus van de taalsamenwerking van het Taalhuis. 2. Samen met de Hoozeveense alliantiepartners screenen we met name autochtone cliënten op laaggeletterdheid en leiden hen als dat nodig is toe naar het Taalhuis. Ook zetten we in op een verbreding van het aanbod van (in)formele opleidingen voor taalverhoging van laaggeletterden, onder andere door intensievere taaltrajecten in combinatie met de inzet van taalvrijwilligers. 3. We starten met de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid. Hiermee willen we zorgen dat kinderen in een talige omgeving opgroeien. 4. De bibliotheek Hoozeveen ontwikkelt zich door tot een sociaal maatschappelijke bibliotheek, de bibliotheek als 'hulp om de hoek'. Inwoners met een digitale achterstand krijgen hulp op het gebied van digitale vaardigheden.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We meten het aantal deelnemers aan taalverhoging en het aantal afgeronde taaltrajecten.
Risico's en randvoorwaarden	-

4. Iedereen moet mee kunnen doen aan cultuur	
Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het versterken van de betekenis van cultuur voor Hoozeveen en haar inwoners. 2. Ruimte geven aan het plaatselijk cultureel initiatief. 3. Toekomstbestendige culturele voorzieningen. 4. Structurele inzet van cultuur als middel in het sociaal domein. 5. Culturele instellingen houden zich aan de governance code cultuur.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samen met de cultuursector geven we uitvoering aan de cultuurvisie en de bijbehorende uitvoeringsagenda. 2. We gaan met de muziekverenigingen in gesprek over het ontwikkelen van toekomstbestendige verenigingen en visie op muziek. 3. We ondersteunen het Poppunt Drenthe. 4. We ondersteunen het Onderduikersmuseum De Duikelaar in Nieuwlande. 5. Uitbouwen van stadsprogrammering en stadstheater door Stichting Cultuurhuis Hoozeveen-De Tamboer in samenwerking met plaatselijke initiatiefnemers. 6. Fase 1, revitalisering van Stichting Cultuurhuis Hoozeveen-Het Podium, van de culturele huisvesting wordt uitgevoerd. 7. Het verder wegwerken van het achterstallig onderhoud van Stichting Cultuurhuis Hoozeveen-De Tamboer. 8. We werken, samen met cultuur en sociaal domein partners, aan de opgave zoals geformuleerd in het herontwerp sociaal domein en de inclusie agenda waarbij cultuur als middel wordt ingezet. 9. We zorgen door onder andere de inzet van het jeugdfonds sport en cultuur dat kinderen ondanks hun financiële thuissituatie

	<p>deel kunnen nemen aan cultuur.</p> <p>10. We overleggen met de culturele instellingen over de gevolgen van het toepassen van de governance code.</p> <p>11. We blijven inzetten op professioneel toezicht.</p>
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p>1. De taken die de culturele instellingen op zich hebben genomen, staan in de uitvoeringsagenda cultuur omschreven. Deze prestatieafspraken leggen we vast en meten we op basis van rapportage door de culturele instellingen. Dit wordt gemeten op basis van: inzet, bereik en kosten.</p> <p>2. In de project- en jaarverslagen van culturele instellingen vragen we specifieke informatie op te nemen over de programmering en het bereik.</p> <p>3. De culturele instellingen tonen aan dat de inzet van plaatselijk initiatief verder is toegenomen binnen de (stads)programmering.</p> <p>4. Een gezamenlijk toekomstplan van de culturele instellingen over de huisvesting wordt vastgesteld.</p> <p>5. Het actualiseren van de huisvesting van Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-Het Podium is gerealiseerd.</p> <p>6. De geplande vervangingsinvesteringen in het achterstallig onderhoud van Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-De Tamboer is uitgevoerd (zie investeringen).</p> <p>7. In project- en jaarverslagen van culturele instellingen vragen we specifiek informatie op over de inzet en het effect van cultuur als middel in het sociaal domein.</p> <p>8. Culturele instellingen houden zich aan de governance code.</p>
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<p>1. Voorwaardelijk is dat het voorzieningenniveau van de cultuurlocaties op voldoende niveau wordt gehouden.</p> <p>2. Samenwerking tussen partijen in een nieuwe netwerkorganisatie, met niet alleen culturele instellingen maar ook diverse maatschappelijke partners en inwoners, die helpen bij het organiseren, vormgeven, uitvoeren en verbinden van het culturele aanbod.</p> <p>3. Voor het realiseren van de culturele ambities moet er sprake zijn van een gezond cultureel ecosysteem van culturele instellingen die midden in de samenleving staan en samen een brede culturele basis alsook (talent)ontwikkelingsmogelijkheden kunnen bieden aan de inwoners.</p> <p>4. De opgaven voor de combinatiefuncties cultuur en sport vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord zijn aanvullend en gaan deels hand in hand met de huidige opgaven binnen het cultuur- en sportbeleid. De opzet van de brede regeling van combinatiefuncties is wel gewijzigd en net als in de vorige bestuurlijke periode is een gemeentelijke cofinanciering van 60% vereist. Het uitgangspunt is om binnen de financiële kaders van het Gezond en Actief Leven Akkoord te blijven. Omdat de opgave nog in ontwikkeling is kan het zijn dat er aanvullende cofinanciering vereist is.</p>

Wat kost het?

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
410 Openbaar basisonderwijs	50	49	86	86	87	87
420 Onderwijshuisvesting	5.669	6.031	5.461	5.681	5.564	5.597
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.024	5.068	5.672	5.418	5.226	5.232
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	2.112	2.918	3.273	3.253	3.060	2.969
540 Musea	30	30	9	9	9	9
550 Cultureel erfgoed	138	118	68	71	75	68
560 Media	1.836	1.871	1.871	1.714	1.714	1.714
Totaal lasten	13.859	16.087	16.442	16.233	15.736	15.678
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
410 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
420 Onderwijshuisvesting	429	264	264	264	264	264
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.368	3.343	2.911	2.631	2.431	2.431
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	132	57	122	122	122	122
540 Musea	0	0	0	0	0	0
550 Cultureel erfgoed	9	1	1	1	1	1
560 Media	115	102	158	0	0	0
Totaal baten	5.053	3.767	3.456	3.018	2.818	2.818
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
410 Openbaar basisonderwijs	50	49	86	86	87	87
420 Onderwijshuisvesting	5.240	5.767	5.197	5.417	5.300	5.333
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-344	1.726	2.761	2.787	2.795	2.801
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	1.980	2.861	3.151	3.130	2.938	2.847
540 Musea	30	30	9	9	9	9
550 Cultureel erfgoed	130	117	67	70	75	67
560 Media	1.721	1.769	1.714	1.714	1.714	1.714
Totaal saldi	8.806	12.320	12.986	13.215	12.918	12.860

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Toekomstig aanbieder naschools culturaanbod
- Stichting CultuurKlik
- Stichting Cultuurhuis Hoogeveen
- Stichting Bibliotheek Hoogeveen

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Cultuurvisie 2021 - 2024 (2021)
- Uitvoeringsagenda cultuur 2022 - 2024
- Uitvoeringsplan voor- en vroegschoolse educatie (vve) 2021- 2024
- Programma regionale aanpak voortijdig schoolverlaters 2020- 2024
- Actieplan Hoogeveen telt mee met taal 2015-2019
- Aanpak laaggeletterdheid; regionaal plan arbeidsmarktregio Drenthe 20220-2024

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	1,6	0,8	2,7	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	19	20	20	DUO/Ingrado
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2021	2,3	1,9	1,9	DUO/Ingrado

Indicator	Omschrijving
Absoluut verzuim	"Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'."
Relatief verzuim	"Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'."
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	"Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo- of vwo-diploma of minimaal een mbo2-diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'."

02 Jeugdhulp en Participatie

Verantwoordelijk wethouder: Jeroen Westendorp

Maatschappelijk effect

Het programma Jeugdhulp en Participatie zet in op ondersteuning voor en talentontwikkeling van kinderen en jongeren, op gelijke kansen voor jeugdigen in een verbindende aanpak.

Daarnaast streven we met het programma naar een evenwichtige arbeidsmarkt. We stimuleren dat inwoners werk hebben en hun werk kunnen behouden. Samen met ondernemers proberen we een goed aanbod aan werkgelegenheid te realiseren.

Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt proberen we een passend aanbod te doen naar werk of sociaal-maatschappelijke activiteiten. Waar nodig zetten we voorzieningen in zoals loonkostensubsidies, jobcoaches en beschut werk.

Trends en ontwikkelingen

Landelijk kinderen en jongeren

Hervormingsagenda Jeugd

De hervormingsagenda Jeugd van het Rijk bevat een groot pakket aan maatregelen om de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg structureel te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Ook komt er een aanpassing van de Jeugdwet, waardoor duidelijker wordt waarvoor kinderen en ouders hulp kunnen krijgen. Gemeenten worden verplicht bepaalde specialistische zorg regionaal in te kopen om beschikbaarheid en continuïteit van zorg beter te organiseren. Er zal minder papierwerk en administratie nodig zijn, zodat medewerkers daar zo min mogelijk tijd aan kwijt zijn. Ook zullen wijkteams worden versterkt. Betere samenwerking met bijvoorbeeld het onderwijs moet ervoor zorgen dat kinderen en jongeren meer met collectieve voorzieningen worden ondersteund. Doel is verder uithuisplaatsingen zoveel mogelijk te voorkomen en terug te dringen.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming van het Rijk biedt perspectief hoe de jeugd-beschermingsketen er in de toekomst slimmer en effectiever uit kan zien. Daarbij staat het belang van kind en gezin centraal. De basisprincipes van het scenario zijn gezinsgericht, rechtsbeschermend, transparant, eenvoudig en lerend. Belangrijk uitgangspunt is dat er voor kind en gezin één vast gezicht is. In het scenario is oog voor een goede aansluiting tussen het brede lokale veld en regionale veiligheidsteams.

Het toekomstscenario wordt verder uitgewerkt en de komende vijf tot tien jaar geïmplementeerd. Voor gemeente Hoogeveen betekent dit bijvoorbeeld een transformatie van de samenwerking met Veilig Thuis Drenthe. Een nauwe samenwerking met Veilig Thuis is van groot belang. Daarnaast ontwikkelt Veilig Thuis Drenthe zich door tot een expertisecentrum huiselijk geweld en kindermishandeling (zoals eengerelateerd geweld, geweld dat voortkomt uit schadelijke traditionele gedragingen, medisch geweld, seksueel geweld, uitbuiting, ouderenmishandeling).

Landelijk bestaanszekerheid

Stijging minimumloon en uitkeringen

Het minimumloon is gestegen van € 1.756 naar € 1.934 bruto per maand. De hoogte van de bijstandsuitkering is gekoppeld aan de hoogte van het minimumloon en is aangepast.

Kostendelersnorm

Jongeren die wonen bij hun ouders of andere huisgenoten tellen vanaf 1 januari mee als kostendelende medebewoner als ze 27 jaar worden. Dit betekent dat het inwonen van jongeren tot 27 jaar geen invloed heeft op de bijstandsuitkering van de ouders. Met de verhoging van de leeftijd van 21 naar 27 jaar kunnen bijstandsgesinnen mogelijk uit de financiële problemen blijven.

Werkloosheid/ krappe arbeidsmarkt

De werkloosheid is op dit moment relatief laag, met een werkloosheidspercentage van 3,6% in Nederland (3,2% in de gemeente Hogeveen). Er zijn volop vacatures en in sommige sectoren/ beroepen is sprake van krapte op de arbeidsmarkt, zoals in de techniek, zorg en horeca. Toch staan er nog inwoners aan de kant, omdat vraag en aanbod niet op elkaar aansluiten, kandidaten onvoldoende opleiding hebben of de Nederlandse taal niet machtig zijn.

Bijstandsontwikkeling

Inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen hebben vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit betekent dat er bij deze inwoners vaak sprake is van problemen op meerdere leefgebieden die intensieve begeleiding vragen om de stap richting werk te kunnen zetten. De doelgroepen jongeren en statushouders vragen extra inzet omdat hun problemen vaak ernstiger zijn.

Wetsvoorstel schuldsanering

In januari 2023 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel tot wijziging van de Wsnp (Wettelijke Schuldsanering) aangenomen. De wijziging zorgt voor een verandering binnen de schuldhulpverlening. De termijn die voor een Wsnp traject staat wordt namelijk verkort van 36 naar 18 maanden. De verwachting is dat dit wetsvoorstel op 1 januari 2024 ingaat. Het minnelijke traject volgt deze ontwikkeling. Dit betekent dat de duur van reguliere schuldhulpverleningstrajecten ook zal gaan aansluiten op de termijn van 18 maanden.

Ontwikkeling van de economie

De economie lijkt in 2023 weinig hinder te hebben ondervonden van inflatoire effecten. De economische verwachtingen zijn gematigd positief. De laatste voorspellingen van het Centraal Plan Bureau laten economische groeicijfers zien van 1,6% in 2023 en 1,4% in 2024. Toch waarschuwen sommige instanties voor een mogelijke recessie in 2024.

Regionaal kinderen, jongeren, bestaanszekerheid

Kansengelijkheid

Samen met onze partners in de regio werken we aan meer kansengelijkheid voor onze inwoners. We doen dit onder andere binnen de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe en samen met provincie, gemeenten en scholen binnen de Gelijke Kansen Agenda Drenthe. In de periode 2023-2026 worden binnen de Regio Deal projecten ontwikkeld met als doel dat de generatie die nu opgroeit in de regio Zuid- en Oost-Drenthe over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Het verbeteren van kansengelijkheid heeft naast de verbinding met onderwijs ook een raakvlak met het versterken van bestaanszekerheid en bereikbaarheid van zorg.

Zorgen over jeugd

Problemen rond sociale vaardigheden, emoties, mentale gezondheid en groepsdruk zijn ook in onze gemeente zichtbaar bij (zeer jonge) kinderen en jongeren. Onderzoeken bevestigen ook dat jongeren door de coronapandemie meer dan andere leeftijdsgroepen, mentale gezondheidsproblemen zoals eenzaamheid, somberheid en angst ervaren. Een zorgelijk beeld vinden ook onze partners én ook de jongeren waar wij mee in gesprek zijn gegaan in het kader van de nota jeugd.

Transformatie kleinschaligheid

Er zijn een aantal lopende ontwikkelingen in de regio Drenthe die impact hebben op zowel de inhoud als de financiering van ons Drentse jeugdzorglandschap. Met een aantal grote jeugdhulpaanbieders zijn er namelijk op dit moment gesprekken over de transformatie naar kleinschaligheid. Deze gesprekken worden gevoerd zowel op Zuid-Drents niveau door de inkoopregio als op breder niveau, namelijk in 3Noord verband. Deze ontwikkelingen sluiten aan bij de bredere landelijke transformatie naar kleinschaligheid én het afbouwen van jeugdhulp+ (gesloten jeugdzorg).

Veilig Thuis Drenthe

Veilig Thuis Drenthe is onderdeel van GGD Drenthe en vervult in Drenthe een aantal wettelijke taken in de jeugd- en gezinsbeschermingsketen. Veilig Thuis Drenthe dient, samen met de gemeenten en jeugdhulporganisaties, een transformatie door te maken naar een expertisecentrum gericht op kind- en gezinsbescherming. Zij hebben al aangekondigd extra middelen nodig te hebben om deze plannen te verwezenlijken.

Lokaal bestaanszekerheid

Armoede

Voorkomen van armoede en armoede bestrijden kunnen we niet alleen. De rijksoverheid heeft een taak en treft maatregelen, bijvoorbeeld met de energietoeslag. Er zijn diverse maatschappelijke-, kerkelijke- en vrijwilligersorganisaties actief in Hoogeveen die zich inzetten voor de zwakkeren in onze samenleving. Deze organisaties zorgen voor een waardevolle aanvulling op de gemeentelijke aanpak van armoedebestrijding. Zonder de inzet van deze organisaties zouden veel van onze inwoners in financiële moeilijkheden komen. Samen met deze organisaties bestrijden we de armoede in Hoogeveen. Deze organisaties weten vaak heel goed wat er in de samenleving speelt en welke problemen de minima ervaren. De ondersteuning die zij bieden is laagdrempelig en zij hebben vaak een belangrijke signaalfunctie. Zij komen achter de voordeuren waar de gemeente niet komt. Eén huisbezoek van een vrijwilliger zegt meer over de problemen van de klant dan een stapel formulieren of intakegesprekken.

Steeds meer inwoners weten deze organisaties te vinden. Het aantal hulpvragen en de complexiteit van de hulpvragen neemt toe. Door onder andere de energie- en de inflatiearmoede komen veel inwoners in de problemen. Vrijwilligers voelen zich steeds meer professionals.

De toename van de hulpvragen en de complexiteit zorgen voor een grotere belasting op de vrijwilligers. Dit vertaalt zich in subsidieaanvragen. Vrijwilligersorganisaties vragen meer subsidie aan om te voorkomen dat de continuïteit van de aangeboden hulp in gevaar komt. Het college vindt het van groot belang dat de ondersteuning aan de kwetsbaren in onze samenleving niet in gevaar komt. Wij ondersteunen en faciliteren deze instanties financieel (zie bij financiële ontwikkelingen) en volgen nauwlettend de ontwikkelingen.

Lokale ontwikkelingen jeugd

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA): Goede start

Het GALA is een akkoord tussen Rijk, zorgverzekeraars, gemeenten en GGD gericht op gezondheidsbevordering op verschillende gezondheidsthema's (zie ook programma Gezond en Vitaal). Het thema kansrijke start is één van de thema's. In Hoogeveen noemen we dat Goede start.

Gezondheid is overerfbaar, niet alleen genetisch, maar ook sociaal door opleidingsniveau, inkomen en leefomstandigheden. Mensen in een kwetsbare situatie, zoals veel mensen met een lage SES, hebben een hoger risico op een slechtere gezondheid. De eerste duizend dagen, vanaf tien maanden voor de geboorte tot ongeveer twee jaar, zijn cruciaal en vormen een goede voorspeller voor fysieke, mentale en sociale problemen op latere leeftijd. De omgeving waarin een kind wordt geboren, opgroeit en zich ontwikkelt in de eerste duizend dagen, bepaalt in grote mate de kansen voor later. Door nu te investeren in een goede, kansrijke start voor elk kind, bouwen we aan een gezonde generatie in de maatschappij van morgen.

In Hoogeveen maken in verhouding minder kinderen een goede start door bijvoorbeeld vroeggeboorte of een te laag geboortegewicht (de zogenaamde big 2). Al vanaf de zwangerschap staan kinderen vaker bloot aan medische of sociale risicofactoren zoals stress, rook, slechte voeding, opgroeien in armoede of gebrek aan liefdevolle aandacht. Dit heeft een levenslang effect op zowel de fysieke als mentale gezondheid en ontwikkeling. En daarmee op de kansen op school, op de arbeidsmarkt en in de maatschappij. De cijfers geven aan dat gezondheidsverschillen eerder groter dan kleiner worden. Omdat de eerste duizend dagen cruciaal zijn werkt de Hoogeveense lokale coalitie Goede start aan verbeterde kansen voor (aanstaande) kinderen.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op in Hoogeveen	
<p>Wat willen we bereiken in 2024?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We willen vroegtijdige inzet in kwetsbare gezinnen. 2. We willen geweld in afhankelijkheidsrelaties duurzaam keren. 3. Toegankelijke jeugdhulp ('matched care'). 4. Versterken partnerrelaties en terugdringen van (complexe) scheidingen. 5. We willen de sociale basis versterken, zoals vastgelegd in het Herontwerp Sociaal Domein. 6. We willen een strakkere regie op huishoudens met meerdere zorgvoorzieningen, zoals vastgelegd in het Herontwerp Sociaal Domein 7. We voeren integraal de uitvoeringsagenda uit van het Herontwerp Sociaal Domein.

Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onder de vleugels van GALA zetten we in op meer deelname aan de Samen zwanger en Samen ouders groepsconsulten, ook voor (aanstaande) ouders die zich in een kwetsbare situatie bevinden. 2. Doorgaan met bestaande aanpak vanuit het team Moeders van Hoogeveen; hierbij ondersteunen we kwetsbare ouders met een baby op komst, gedurende de zwangerschap en een periode daarna (de eerste duizend dagen van de baby). 3. We versterken de samenwerking met onze partners in de veiligheidsketen, vooruitlopend op de invoering van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. 4. We hebben sinds 1 januari 2023 een aandachtsfunctionaris relaties en scheiding die zicht richt op een totale aanpak rondom relaties en echtscheiding. 5. We onderzoeken de inzet van een flexibele schil van aanbod jeugdhulp dat we snel en zonder wachtlijst vanuit de toegang kunnen inzetten als onderdeel van de inzet van sterke lokale teams, zoals genoemd in de hervormingsagenda. 6. We versterken de regiefunctie en werken aan een integrale toegang wanneer meervoudige problematiek speelt. Dit gebeurt in samenhang met de sociale teams. 7. Begeleid zelfstandig wonen 17+ met lichte ondersteuning door SWW. Dit initiatief maakt onderdeel uit van de nota Woon(zorg)-visie. Dit betreft een samenwerking tussen Jeugd en WMO. 8. We nemen deel aan Veilig Thuis Drenthe op de aanpak rond huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis transformeert naar een expertisecentrum, wat dit inhoudelijk en financieel gaat betekenen volgt nog.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We meten de tevredenheid van de inwoners die we bedienen, doordat de gemeentelijke toegang bijna alle gezinnen die jeugdhulp gebruiken, jaarlijks spreken. Er wordt dan gekeken of de hulp nog aansluit en of de doelen worden behaald. 2. Er wordt eens per jaar een onafhankelijk cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd, om te meten of we de inwoners op de juiste manier bedienen. 3. We meten het tweedelijns jeugdhulpgebruik en verbinden daar, waar nodig, conclusies aan. 4. De mate van regie die cliënten nodig hebben wordt bijgehouden en gemeten, door de cliënten die jeugdhulp gebruiken in te delen in vier categorieën (van enkelvoudig en zelfredzaam tot meervoudig en beperkt zelfredzaam). 5. We meten het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen en het aantal zorgmeldingen bij Veilig Thuis Drenthe.
Risico's en randvoorwaarden	Voldoende ruimte (op inhoud, formatief en in tijd) én lef om de nieuwe activiteiten vorm te geven.

2. We geven kinderen en jongeren gelijke kansen op een succesvolle en duurzame toekomst

Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kinderen met dezelfde talenten hebben recht op gelijke kansen. Ieder kind moet zich volledig kunnen ontwikkelen: horizon verbreden, andere mensen ontmoeten, onbekende plekken leren kennen en maximaal eigen kwaliteiten en talenten ontdekken. 2. Meer kinderen hebben een kansrijke start. 3. Gelijke kansen voor kinderen en jongeren op elk moment van de dag. 4. Beter worden in het bieden van kansen voor de kinderen en jongeren. 5. Meer scholen hebben een plan/werken volgens een plan/visie aan
--	---

	<p>een samenwerking met de buurt/sociale omgeving.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Meer kinderen en jongeren hebben een gezond gewicht. 7. Meer kinderen en jongeren ervaren een betere mentale gezondheid. 8. Meer scholen vervangen individueel zorg en welzijnsaanbod voor een passend collectief aanbod. 9. Meer normaliseren van ondersteuningsvraagstukken op school en omgeving.
<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2024?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We geven in 2024 uitvoering aan de nota jeugd (debat en besluit in de gemeenteraad op 23 november en 7 december 2023). De nota jeugd wordt tot uitvoer gebracht in het programma Jong Hoogeveen. <p>Vanuit de overtuiging dat focus zorgt voor meer resultaten gaan we in het programma Jong Hoogeveen van een duizend bloemen bloeien aanpak naar een strategische, integrale koers op onderwijs en jeugd met de volgende drie focuspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gelijke kansen en maximale talent(h)erkenning voor alle kinderen en jongeren. • Versterken netwerk thuis, school en omgeving van kinderen en jongeren: dat doen we samen. • Verbeteren samenwerking en verbinding tussen onderwijs-welzijn-zorg voor passende ondersteuning aan kinderen en jongeren. <ol style="list-style-type: none"> 2. We praten niet over maar met kinderen en jongeren. Ook bij de uitvoering van de nota jeugd blijven wij in gesprek met onze partners én de kinderen en jongeren in Hoogeveen. 3. In Hoogeveen leren wij in vertrouwen - van en aan elkaar hoe we de talenten van kinderen nog beter kunnen ondersteunen. Wij organiseren daarom één keer paar jaar een Jong Hoogeveen inspiratiesessie. 4. Samen met de Drentse gemeenten en het onderwijs geven we uitvoering aan de Gelijke Kansen Agenda Drenthe en werken we samen met de gemeenten binnen de Regio Deal aan het vraagstuk kansengelijkheid. 5. In Hoogeveen leren wij in vertrouwen - van en aan elkaar hoe we de talenten van kinderen nog beter kunnen ondersteunen. Wij organiseren daarom bijvoorbeeld één keer per jaar een Jong Hoogeveen inspiratiesessie en een kenniscafé vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p>Voor de (middel)lange termijn volgen we welke effecten er zijn rondom deelname jeugdhulp, verhogen onderwijsniveau, gezondheid van jongeren, cijfers armoede. We gebruiken hiervoor bestaande monitors, zoals de onderwijsmonitor en de gezondheidscijfers van de GGD. We monitoren het aantal getrainde mensen in de Verbindende Aanpak.</p>
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<p>Ieder kind moet een gelijkwaardige kans krijgen zich volop te ontwikkelen. Zoals we in 2015 al verwachtten bij de start van Jong Hoogeveen, is dit een weg van de lange adem. Daarom is het belangrijk om voortdurend samen met onze partners te streven naar een hoger niveau, ver vooruit te kijken en een route te vinden om onze ambitie waar te maken. Alle partners (h)erkennen de opgave in Hoogeveen en hebben zich verbonden aan Jong Hoogeveen. De nota jeugd/programma Jong Hoogeveen is ons inhoudelijke kompas met een lange lijn richting 2040. Een programma dat vraagt om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groot denken, klein doen. • Ruimte en tijd om de ambities tot uitvoering te brengen. • Focus aan te brengen en te borgen.

3. We streven naar bestaanszekerheid voor onze inwoners en voorkomen werkloosheid, armoede en problematische schulden

Wat willen we bereiken in 2024?

Schuldhelpverlening

1. We willen dat onze inwoners zich bewust zijn van de risicofactoren voor het ontstaan van problematische schulden.
2. We willen zo snel mogelijk persoonlijk in contact komen met inwoners bij wie problematische schulden dreigen te ontstaan.
3. We willen de groei van schulden bij inwoners bij wie problematische schulden zijn ontstaan zo snel mogelijk afremmen.
4. We willen dat inwoners met problematische schulden zo snel mogelijk van hun schulden worden afgeholpen.
5. We willen dat inwoners bij wie het leven is ontregeld of stil is komen te staan door problematische schulden, zo snel mogelijk hun leven weer op de rit krijgen.
6. We willen inwoners die met problematische schulden te maken hebben gehad extra worden geholpen om nieuwe schulden te voorkomen.

Armoede/inkomen

1. In situaties waarin inwoners onvoldoende materiële, culturele en sociale middelen hebben, waardoor zij zijn uitgesloten van een levensstandaard die in een samenleving waarin zij leven als minimaal wordt gezien, spreken we van armoede. Armoede is niet alleen een financieel probleem. De problemen binnen de verschillende leefgebieden versterken elkaar. We willen belemmeringen wegnemen bij onze inwoners om mee te doen aan de samenleving.
2. Een inwoner die (tijdelijk) niet in zijn eigen bestaanskosten kan voorzien, krijgt een uitkering. We willen ook in 2024 uitkeringen verstrekken aan diegene die het (tijdelijk) zelf niet redden. Hiermee voeren we de wettelijke taken uit waarmee het college belast is.

Werk/re-integratie

1. We willen dat zo weinig mogelijk inwoners gebruik hoeven te maken van bijstand. Dit betekent zoveel mogelijk uitstroom maar ook zo weinig mogelijk instroom.
2. We streven naar een inclusieve arbeidsmarkt waar iedereen naar vermogen kan meedoen. Dat kan in een reguliere arbeidsplaats, een alternatief als beschut werk, baanafpraak banen of arbeidsmatige dagbesteding.
3. We streven naar duurzame uitstroom om terugkeer in de uitkering te voorkomen.
4. We willen extra inzet onder de doelgroepen jongeren en statushouders om de werkloosheid onder deze groepen tegen te gaan en integratie van statushouders te bevorderen.
5. We willen zoveel mogelijk statushouders laten integreren in Hogeveen. Daarvoor streven we een zo hoog mogelijk taalniveau na, zodat de stap naar betaald werk en participatie in de samenleving sneller en beter gaat.
6. We willen voor zoveel mogelijk inwoners met een Baanafpraak Baan indicatie (inwoners die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen) een duurzame werkplek vinden.
7. We willen de wachtlijst voor inwoners met een beschut werk indicatie kleiner maken.
8. We streven naar een preventieve aanpak voor jongeren onder de 18 die uitvallen in het onderwijs.

<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2024? <u>Schuldhelpverlening</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten in op bewezen preventie met o.a. de Voorzieningen-Wijzer en Geldfit. 2. We scherpen onze aanpak in de vroegsignalering aan om nog meer inwoners voortijdig en proactief hulp te bieden. 3. We richten een centrale en laagdrempelige toegang voor inwoners met financiële hulpvragen en schulden. 4. We versterken de lokale samenwerking met onze ketenpartners. 5. We beperken een terugkeer in de schuldhelpverlening door nazorg op maat te leveren. 6. We denken na over de toekomstige inrichting van de tweedelijns dienstverlening en de rol die de GKB in daarin kan spelen.
<p><u>Armoede/inkomen</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. De input die we hebben opgehaald tijdens de armoedeconferentie en in bijeenkomsten met vrijwilligersorganisaties, professionals en de cliëntenraad zijn verwerkt in het voorstel armoedebeleid. Na besluitvorming door de raad gaan we over tot uitvoering. 2. We zetten ook in 2024 onze minimaregelingen en de ondersteunende maatregelen die we vanuit het rijk krijgen in om onze inwoners financieel te ondersteunen. 3. We controleren op rechtmatigheid, misbruik van uitkeringen en fraude.
<p><u>Werk/re-integratie</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zetten in op het wegnemen van belemmeringen die participatie in de weg staan (schulden, gezinsstabiliteit, verslaving etc.). 2. We laten mensen om- en bijscholen naar kansrijke beroepen. 3. We begeleiden mensen van werk naar werk, naast de reguliere begeleiding van uitkering naar werk, om instroom te voorkomen. 4. We zetten in op een preventieve aanpak voor jongeren onder de 18. Dit gebeurt in samenwerking met de afdeling Jeugd, RMC en Leerplicht. Voor deze doelgroep zetten we in op onderwijs-zorg-re-integratie aanbod (zoals Masterkans) en ander trajecten die ervoor zorgen dat belemmeringen worden weggenomen en de stap naar werk of onderwijs gezet kan worden. 5. We maken gebruik van de regionale samenwerking binnen de Arbeidsmarktregio Drenthe en de middelen die in dat kader voor onze inwoners inzetbaar zijn. 6. We plaatsen meer mensen met toepassing van de praktijkroute. Het gaat hierbij om inwoners die niet in staat zijn een diploma of startkwalificatie te halen maar die in de praktijk wel vaardigheden hebben waarmee zij aan het werk kunnen, hetzij met ondersteunende instrumenten zoals loonkostensubsidie. 7. We werken samen met het onderwijs, het bedrijfsleven en onze partners in de regio. 8. We voeren het uitvoeringsplan inburgering uit. Samen met maatschappelijke organisaties en werkgevers zorgen we voor een betere integratie door de inzet van inburgeringslessen, taalstages, werkstages, begeleiding, trainingen etc. Daarnaast spreken we periodiek met onze doelgroep en via sleutelpersonen om onze aanpak te monitoren. 9. We zetten extra in op de begeleiding naar een duurzame werkplek voor inwoners met een baanafpraak baan indicatie. 10. We zetten in op 10 extra werkplekken voor inwoners met een beschut werk indicatie. 11. We inventariseren de effecten van wijziging van de Participatiewet voor de lokale situatie. In het bijzonder de mogelijkheden die dit biedt om inwoners extra te belonen voor de stap naar werk (door bijvoorbeeld het vrijlaten van inkomen).

<p>Wat gaan we meten en hoe?</p> <p><u>Schuldhelpverlening</u></p> <p><u>Armoede/inkomen</u></p> <p><u>Werk/re-integratie</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We monitoren het aantal mensen dat schuldhulp ontvangt, zowel professioneel als vrijwillig. 2. We registreren welk aandeel van schuldhulptrajecten succesvol wordt afgerond. 3. We monitoren via de vroegsignalering hoeveel inwoners betalingsachterstanden hebben. 4. We monitoren het aantal doorverwijzingen, intern en extern door onze ketenpartners. <ol style="list-style-type: none"> 1. We monitoren het gebruik van onze ondersteunende maatregelen. 2. We meten en monitoren de bedragen die we besparen bij onrechtmatig gebruik van uitkeringen. <ol style="list-style-type: none"> 1. We monitoren maandelijks de in- en uitstroom van het aantal bijstandsgerechtigden. 2. We monitoren dagelijks het vacature aanbod lokaal en regionaal, om goed zicht te houden op de kansen op de arbeidsmarkt. 3. We meten het effect van onze trajecten om te kijken of deze leiden tot de beoogde arbeidsparticipatie. 4. We monitoren de uitkomsten van de projecten binnen de arbeidsmarktregio voor onze gemeente. 5. We monitoren de in-en uitstroom van statushouders in ons bijstandsbestand. 6. We monitoren de ontwikkeling van de doelgroepen Jongeren, Baanafpraak Baan en Beschut werk. 7. We monitoren de ontwikkeling in de doelgroep Jongeren onder de 18.
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het is van belang te blijven investeren in de samenwerking met onze ketenpartners. We kunnen de doelen alleen samen halen. • Hoge inflatie en stijgende energieprijzen hebben ertoe geleid dat veel inwoners financieel in de problemen komen. Een toename van hulpvragen wordt daarmee verwacht en is deels al zichtbaar. • De effecten van armoede en schulden hebben een negatieve invloed op het gedrag van mensen. Als we dit niet- of onvoldoende onderkennen levert dit op langere termijn grotere (schulden)problematiek. • Onrechtmatig gebruik en fraude van uitkeringen zorgt voor een afname van het draagvlak van het sociaalzekerheidsstelsel. Immers, daar waar er recht is op een uitkering moet deze worden verstrekt. Misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden tegengegaan. • Voor de doelgroep nieuw beschut werk is een wachtlijst. Hoe langer mensen op deze wachtlijst staan, hoe lastiger het is om op enig moment weer aan het werk te gaan. Extra budget is noodzakelijk voor het verkorten van de wachtlijst. • Het huidige uitvoeringsbudget op gebied van participatie en re-integratie biedt alleen voldoende middelen voor de vaste kosten, plus een beperkt aantal trajecten voor jongeren en statushouders. Zonder structurele uitbreiding van dit budget kunnen er geen extra trajecten ingezet worden voor deze doelgroepen. Dit belemmert ook de mogelijkheid om extra trajecten in te kopen bij Stark. • Economen wijzen op de mogelijke komst van een recessie. Dit hangt samen met de krapte op de arbeidsmarkt, inflatoire effecten en de mogelijke effecten van enkele grote politieke dossiers. • De huidige inflatie en stijgende energiekosten leiden bij sommige bedrijven tot problemen. De financiële situatie bij deze organisaties maakt voor een groot gedeelte uit of statushouders en inwo-

ners met een Baanafsprak indicatie kunnen worden opgenomen op de arbeidsmarkt.

Wat kost het?

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.789	1.210	1.254	1.256	1.263	1.267
620 Wijkteams	962	1.537	6.421	6.405	6.433	6.454
630 Inkomensregelingen	26.205	25.585	25.620	25.341	25.357	25.367
640 Begeleide participatie	21.991	20.985	21.392	20.898	19.810	18.978
650 Arbeidsparticipatie	1.624	1.821	1.824	1.819	1.828	1.835
671 Maatwerkdienstverlening 18+	1.068	70	0	0	0	0
672 Maatwerkdienstverlening 18-	19.261	21.398	18.834	18.746	17.246	17.246
682 Geëscaleerde zorg 18-	2.481	1.646	1.956	1.998	1.825	1.825
710 Volksgezondheid	1.876	2.027	2.222	2.222	2.223	2.224
Totaal lasten	77.259	76.280	79.525	78.686	75.986	75.196
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0	0
620 Wijkteams	16	0	0	0	0	0
630 Inkomensregelingen	18.714	20.740	20.311	20.312	20.312	20.312
640 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
650 Arbeidsparticipatie	21	0	0	0	0	0
671 Maatwerkdienstverlening 18+	2	0	0	0	0	0
672 Maatwerkdienstverlening 18-	1.482	1.307	0	0	0	0
682 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
710 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	20.235	22.047	20.311	20.312	20.312	20.312
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.789	1.210	1.254	1.256	1.263	1.267
620 Wijkteams	947	1.537	6.421	6.405	6.433	6.454
630 Inkomensregelingen	7.491	4.845	5.309	5.029	5.045	5.055
640 Begeleide participatie	21.991	20.985	21.392	20.898	19.810	18.978
650 Arbeidsparticipatie	1.603	1.821	1.824	1.819	1.828	1.835
671 Maatwerkdienstverlening 18+	1.067	70	0	0	0	0
672 Maatwerkdienstverlening 18-	17.779	20.091	18.834	18.746	17.246	17.246
682 Geëscaleerde zorg 18-	2.481	1.646	1.956	1.998	1.825	1.825
710 Volksgezondheid	1.876	2.027	2.222	2.222	2.223	2.224
Totaal saldi	57.024	54.233	59.214	58.374	55.674	54.884

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- STARK
- GGD
- GKB

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Beleidsnota Schudhulpverlening 2023-2027
- Beleidsnota Maatschappelijke participatie (2013)
- Nota Aanpak armoede en schulden 2016 - 2020
- Beleidsplan Hoogwaardig Handhaven (2012)
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive
- Afstemmingsverordening Hoogeveen 2020
- Verordening individuele inkomens- en studietoelage
- Verordening Cliëntenparticipatie
- Beleidsregels minimabeleid gemeente Hoogeveen 2019
- Beleidsregels woonlasten Hoogeveen 2019
- Beleidsregels terug- en invordering 2020
- Beleidsregels Schuldhulpverlening
- Beleidsregels bijzondere bijstand 2019
- Beleidsregels algemene bijstand 2019
- Verruiming vrijlating giften
- Protocol huisbezoeken
- Protocol auto met camera
- Uitvoeringskader Toegang (2014)
- Calamiteitenplan jeugd (2019)
- Transformatieplan Zorg voor de Jeugd Jeugdhulpregio Drenthe 2018-2020
- Bestuurlijk transformatieakkoord Jeugd Drenthe 2019 - 2022
- Uitvoeringsplan Inburgering 'Thuis in Hoogeveen' (2023)
- En ze leefden nog lang en gezond; nota volksgezondheid Hoogeveen 2023-2027
- (Concept) nota jeugd/programma Jong Hoogeveen (2023)

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2021	5	6	12	CBS - Jeugdmonitor
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2021	2	2	4	CBS - Jeugdmonitor
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	13,9	13,6	13,2	CBS Jeugd
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2022	337,4	234,6	197,7	CBS - Re-integratie
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	369	360,4	431,2	CBS - Re-integratie

Indicator	Omschrijving
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker.
Jongeren met jeugdhulp	"in percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB) is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente."
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

03 Gezond en Vitaal

Verantwoordelijk wethouder: Mark Tuit

Maatschappelijk effect

Onze inspanningen zijn erop gericht dat inwoners de regie hebben over hun eigen leven en gezondheid, zelfredzaam zijn met hun sociaal netwerk en volwaardig meedoen aan de samenleving en dat ze elkaar daarbij helpen.

We richten de openbare ruimte klimaatbestendig in, dat wil zeggen toegerust op het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering (extreme neerslag, droogte, hittestress e.d.). Ons waterbeheer en rioleringssysteem zijn robuust en toekomstbestendig.

Om de mentale en fysieke gezondheid van onze inwoners te bevorderen en de klimaatveranderingen het hoofd te bieden stimuleren we de biodiversiteit en zetten we in op minder verstening, meer groen en plekken die uitnodigen om elkaar te ontmoeten en om te bewegen.

Trends en ontwikkelingen

Integraal Zorgakkoord (IZA)

Het IZA is de opdracht voor de zorg voor de komende jaren. In het IZA werken alle zorgpartijen samen aan de maatschappelijke uitdagingen in de zorg. Het IZA zet in op een beweging van zorg naar gezondheid en op een steviger samenwerking tussen voorliggend veld/sociaal domein, 1^e en 2^e lijnszorg. Het IZA wordt regionaal opgepakt. Gemeenten, zorgverzekeraar, welzijnsinstellingen en zorgaanbieders werken samen aan de transformatie van het zorglandschap. Hierbij zijn preventie en het bevorderen van een gezonde leefstijl belangrijke onderdelen die we als gemeente onder andere realiseren vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)

Het WOZO is een programma voor de sector ouderenzorg. Het WOZO-programma wil een verandering in de organisatie van ondersteuning en zorg. Er geldt een nieuwe norm: zelf als het kan, thuis als het kan en digitaal als het kan. Ouderenzorg en -ondersteuning wordt meer gericht op het stimuleren van de zelfredzaamheid van ouderen door het (opnieuw) aanleren van vaardigheden, het stimuleren van vitaliteit, hulp uit de sociale omgeving en het gebruik van hulpmiddelen. Daarnaast wordt gewerkt aan meer geschikte woningen voor ouderen en passende zorg aan huis. Ook wordt het uitgangspunt dat zorg digitaal wordt geleverd als dat kan. Dit programma sluit aan bij de opgave van Hoogeveen wat betreft de dubbele vergrijzing. We zien de komende jaren dat het aantal ouderen (65+) gaat toenemen en dat dit van invloed is op bijvoorbeeld de woningbouw en het gezondheidslandschap.

Gezond Actief Leven Akkoord (GALA)

Het GALA is een akkoord tussen Rijk, zorgverzekeraars, gemeenten en GGD. Het GALA is gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden, het bevorderen van een gezonde leefstijl, het versterken van de mentale gezondheid, het realiseren van een gezonde fysieke leefomgeving en het versterken van de sociale basis en domeinoverstijgend samenwerken.

Het GALA bevat niet vrijblijvende afspraken voor gemeenten. Afgesproken is om vijf erkende keten-aanpakken landelijk uit te rollen en te consolideren: de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI), de aanpak overgewicht en obesitas bij kinderen, valpreventie bij ouderen, welzijn op recept en kansrijke start.

De afspraken uit het Nationaal Preventieakkoord worden met het GALA voortgezet en vertaald naar de lokale opgave. De afspraken uit het IZA en WOZO-programma zijn aangevuld en uitgewerkt in het GALA.

Het Gezond en Actief Leven Programma voor Hoogeveen heeft als ambitie om meer inwoners gezond en gelukkig te laten meedoen aan de samenleving. Het programma bevat 5 opgaven die zorgen voor focus.

1. Meer kinderen hebben een kansrijke start.
2. Meer inwoners ervaren een betere mentale gezondheid.
3. Meer inwoners hebben een gezond gewicht.
4. Meer inwoners hebben een rookvrije omgeving.
5. Meer vitale senioren die minder kwetsbaar zijn.

Brede gebundelde specifieke uitkering (SPUK)

Voor de uitvoering van de afspraken uit het GALA ontvangen we geormerkt geld via een specifieke uitkering. Het gaat om geld voor onder andere combinatiefunctionarissen, het sportakkoord, valpreventie, kansrijke start en welzijn op recept. Hiermee is er een directe verbinding tussen de uitvoering van het sport- en cultuurbeleid en het Gezond en Actief Leven Programma.

Deels betreft het voortzetting van bestaande regelingen (bv. combinatiefunctionaris, sportakkoord en Een Tegen Eenzaamheid) en deels nieuw geld. De aanpak van overgewicht, gezonde leefomgeving, mentale gezondheid en vitaliteit van ouderen krijgt een extra impuls.

De ontwikkelingen van IZA, WOZO en GALA passen goed bij de lokale ontwikkelingen in Hoogeveen en bouwen voort op de vastgestelde kaders en ambities zoals beschreven in het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025', de nota volksgezondheid 2023-2027 'En ze leefden nog lang en gezond' en de woon(zorg)visie 'Goed en gezond wonen in een fijne buurt'.

Bestaanszekerheid is een essentieel onderdeel van preventie. Mensen met schulden, zonder baan of zorgen over hun woning kunnen het zich moeilijker veroorloven om gezond te leven of hebben hier vanwege stress minder mentale ruimte voor. Dit pleit voor investeringen in bestaanszekerheid.

Doordecentralisatie beschermd wonen

Al jaren wordt er gesproken over doordecentralisatie van beschermd wonen. De invoerdatum is diverse keren opgeschoven. Recent is de start van de doordecentralisatie wederom uitgesteld. De nieuwe streefdatum is nu 1 januari 2025. Dat betekent dat centrumgemeente Assen tot die datum primair verantwoordelijk blijft voor beschermd wonen en daar ook van het Rijk de middelen voor ontvangt.

De gedachte achter de doordecentralisatie is dat individuele gemeenten beter in staat zijn om cliënten van beschermd wonen te helpen om door te stromen naar zelfstandig wonen met begeleiding. Dat stimuleert normalisatie en integratie in de wijk en houdt de zorgkosten beheersbaar. De gemeenten in centrumregio Assen vinden dit nog steeds een gewenste ontwikkeling. Het afgelopen jaar hebben zij voorbereidingen getroffen om zelf de indicaties voor beschermd wonen te stellen en met de inwoner te werken aan normalisatie rekening houdend met het lokale ondersteuningsaanbod. Afsproken is om deze beweging voort te zetten en per 1 januari 2024 lokaal de indicaties te stellen. Betaling van de zorgkosten geschiedt dan niet door de individuele gemeenten maar uit het budget van de centrumgemeente. Datzelfde geldt voor de uitvoeringskosten van de individuele gemeenten.

Kamerbrief Water en Bodem en nationale maatlat klimaatadaptief bouwen

Het kabinet wil bij de inrichting van Nederland meer rekening houden met water en bodem. Bijvoorbeeld bij bouwlocaties: het kabinet wil niet meer bouwen op plaatsen die we later nodig hebben voor het bergen en afvoeren van water. Een ander voorbeeld is dat er afspraken komen om de bodem minder te bedekken, door minder stenen in de stad. Dit zorgt voor een gezondere bodem, betere omgang met hitte en minder wateroverlast. Ook wordt er een landelijke maatlat ontwikkeld

voor klimaatadaptief bouwen die bepaalt wat nou eigenlijk een groene en klimaatbestendige gebouwde omgeving is. De maatlat formuleert doelen en normen voor projectbouw en de ruimtelijke ordening.

Biodiversiteit

Als de Omgevingswet in werking treedt is dat inclusief regels vanuit de Wet Natuurbescherming. De provincie Drenthe heeft in 2022 een Natuurvisie opgesteld en een uitvoeringsplan, met aandacht voor natuur buiten de natuurgebieden en ook binnen de bebouwde kom. Verder heeft de provincie een 'Drentse Bomen- en Bossenstrategie' in 2022 vastgesteld, op basis van een landelijke strategie om meer bos te realiseren. Meer bomen en bos dragen bij aan het vastleggen van CO₂ vanuit de doelen van het landelijk klimaatakkoord uit 2019. De provincie neemt in 2023 het voortouw voor een programma landelijk gebied over landbouw, klimaat, natuur, biodiversiteit en stikstof. De EU heeft dit jaar de natuurherstelwet aangenomen.

Vanuit het coalitieakkoord zijn we begonnen met een verkenning van thema's en kansen om vergroening en meer biodiversiteit aan elkaar te koppelen. Klimaatadaptieve maatregelen vormen bijvoorbeeld een koppelkans. Dit heeft geleid tot een aanvalsplan waarin staat waar de gemeente op inzet in 2023 en 2024. De financiële vertaling ervan vindt plaats bij de gemeenterapportage II in 2023 en zo nodig bij de integrale afweging in volgende p&c-documenten.

'Huis van de Buurt'

In de uitvoeringsagenda van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025' nemen we ons voor om in de wijken steunpunten in te richten en ontmoetings- en herstelactiviteiten te organiseren voor (psychisch) kwetsbare inwoners. Deze algemene voorzieningen vormen voor een deel van de Wmo-cliënten een alternatief voor geïndiceerde begeleiding en dagbesteding.

We zullen de steunpunten en de ontmoetings- en herstelactiviteiten in samenhang realiseren en koppelen aan al bestaande sociale activiteiten, zoals dagontmoeting voor ouderen, sociale restaurants e.d. Dit doen we onder de werktitel 'Huis van de Buurt'. De SWW gaat dit doen in samenwerking met cliënten, ervaringsdeskundigen, inwoners(groepen), zorgaanbieders en de gemeente. Er komen 'Huizen van de Buurt' in Krakeel, Wolfsbos/Zuid en in het centrum. In 2024 onderzoeken we of uitbreiding gewenst en mogelijk is naar De Weide/Erflanden en naar de dorpen. We gaan ervan uit dat in 2025 in alle vijf Smederijgebieden een 'Huis van de Buurt' staat.

Sociale wijkteams

De sociale wijkteams zijn een belangrijk instrument om de ambities in het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025' te realiseren. De sociale wijkteams dragen zorg voor het tijdig signaleren van kwetsbare inwoners/huishoudens en voor het afstemmen van de ondersteuning en zorg aan deze inwoners/huishoudens. In de teams wordt steeds gestructureerder samengewerkt op basis van vastgelegde afspraken en vastgestelde werkwijzen. Zo voorkomen we dat kwetsbare inwoners tussen wal en schip vallen en zorgen we voor ondersteuning en zorg op maat.

De pilotfase eindigt per 1 januari 2024. We willen de teams een structurele plek geven in ons lokale zorglandschap en verder doorontwikkelen. Er is geld voor de sociale teams tot en met 2023 vanuit bestaande budgetten en de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe. Continuering van de sociale wijkteams vraagt met ingang van 2024 een extra gemeentelijke bijdrage van € 157.000 per jaar. In de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein' wordt een besparing voorzien van € 100.000 in 2024 oplopend naar € 250.000 met ingang van 2025 door het verder stroomlijnen van de hulpverlening bij meervoudige problematiek. De besparing moet het gevolg zijn van een efficiëntere inzet van maatwerkvoorzieningen en voorliggende voorzieningen bij meervoudige problematiek. De sociale wijkteams zijn een belangrijk instrument om dit te realiseren. Dit is een netto besparing. Dat betekent dat de extra uitvoeringskosten van de sociale wijkteams van € 157.000 per jaar met ingang van 2024 ten laste komen van de bestaande budgetten in het sociaal domein.

Belangrijk in de verdere doorontwikkeling van de sociale wijkteams is de deelname van de ggz inclusief verslavingszorg. Deelname van deze disciplines wordt belemmerd door financieringsproblemen en privacyvraagstukken. We vragen een bijdrage uit het budget van de oude Regiodeal Zuid en Oost-Drenthe om deze knelpunten aan te pakken in 2024 en 2025 en structurele oplossingen te vinden voor de jaren daarna.

Domein Overstijgende Samenwerking (DOS)

Sinds 2015 werken we in Hollandscheveld vanuit de dorpscoöperatie aan domein overstijgende samenwerking. Samen met de inwoners van Hollandscheveld organiseren we zorg en ondersteuning op een andere manier. Informele zorg werkt samen met formele zorg. De Wmo, de Wet Langdurige Zorg (Wlz) en de Zorgverzekeringswet (ZvW) zijn niet leidend, maar de vraag van de inwoner is dat wel. We zien het effect van deze werkwijze waarbij inwoners tevreden zijn, actief deelnemen aan de samenleving en omzien naar elkaar, langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en minder vaak gebruik maken van de Wlz. We worden door het ministerie van VWS met een subsidie gecompenseerd voor de extra kosten die we maken binnen de Wmo. Deze subsidie liep af in 2022. Vanaf 2023 loopt de subsidie via de SPUK DOS. Deze SPUK valt onder het WOZO-programma. We continueren DOS in Hollandscheveld en breiden de werkwijze uit naar Krakeel en Elim.

De ontwikkelingen in Hollandscheveld zijn een inspiratiebron voor meerdere gemeenten in Noord-Nederland. In 2023 starten 5 gemeenten in Drenthe en 4 in Groningen met de DOS-werkwijze.

Sturen op een goed lokaal zorglandschap

Het landelijke en regionale zorglandschap is sterk in ontwikkeling door de hierboven beschreven akkoorden en programma's. Er is in toenemende mate sprake van gedeelde verantwoordelijkheid tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders voor het regionale zorglandschap. Dit vraagt om een visie van de gemeente op het gewenste lokale zorglandschap. Welke voorzieningen willen we in Hoogeveen hebben of behouden? Hoe willen en kunnen we daarop sturen? Deze vragen beantwoorden we in 2024 samen met onze partners. Hierbij maken we gebruik van de extra rijks gelden die we in het kader van de landelijke akkoorden en programma's ontvangen. Dit kan consequenties hebben voor de begroting 2025.

Uitvoering van het nieuwe Riolerings en Water Programma

Eind 2022 is het Riolerings en Water Programma (RWP 2023-2028) door de gemeenteraad vastgesteld. In dit programma zijn de onderzoeksprojecten en de reserveringen voor vernieuwing van het bestaand areaal op hoofdlijn benoemd. Wij vertalen deze in specifieke (deel)projecten. Deze zijn gebundeld in het uitvoeringsprogramma riolerings en water 2023. De eerste (deel)projecten uit het programma zijn al gestart.

De onderzoeksprojecten die wij in Fluvius-verband uitvoeren hebben wij vastgelegd in het 'Uitvoeringsprogramma waterketen Fluvius 2023-2028'.

Lokale strategie klimaatadaptatie

In onze lokale klimaatadaptatiestrategie staat hoe wij als gemeente Hoogeveen de komende jaren onze leefomgeving willen aanpassen aan het veranderende klimaat. De uitvoeringsagenda bevat concrete acties hoe we de strategie, ambities en doelen willen behalen. In de planperiode 2024-2028 bedragen de jaarlijkse exploitatiekosten € 56.000. Daarnaast is er een jaarlijks investeringsbudget nodig van € 360.000 voor het oplossen van knelpuntlocaties in de openbare ruimte.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Versterken van de sociale basis samen met inwoners en maatschappelijke partners. De sociale basis bestaat uit wat bewoners met en voor elkaar doen, preventieve activiteiten die de gezondheid en mentale weerbaarheid bevorderen en laagdrempelige basisvoorzieningen.

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Een inclusieve samenleving waar ook kwetsbare inwoners zo zelfstandig mogelijk aan kunnen meedoen.
2. De omgevingskracht en informele zorg versterken (ondersteuning door vrijwilligers en mantelzorgers).
3. Samen met partners een passend en dekkend aanbod aan preventieve activiteiten en algemene voorliggende voorzieningen voor kwetsbare inwoners realiseren. Die activiteiten en voorzieningen moeten aantoonbaar effectief zijn om geïndiceerde maatwerkvoorzieningen te voorkomen waar dit kan.

Wat gaan we daarvoor doen in 2024?

Inclusieve samenleving

1. Uitvoering van de afspraken in het VN-verdrag Handicap:
 - de Werkgroep Agenda Lokale Inclusie stelt jaarlijks actiepunten op en voert deze uit;
 - aandacht voor het onderwerp inclusie (zoals beschreven in het VN-verdrag) in de gemeentelijke (visie op) dienstverlening en relevantie beleidsontwikkelingen;
 - aandacht voor diversiteit en lhbtq.

Versterken omgevingskracht

1. Vrijwilligers Hoogeveen faciliteren om vrijwilligers te werven, te bemiddelen en hun deskundigheid te vergroten (vrijwilligerscolleges).

	<p>2. Continueren van Mantelzorg-Vitaal, het subsidiebudget vrijwillige huishulp en de ondersteuning van de informele zorg door de SWW.</p> <p><u>Preventie en algemene voorzieningen</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inrichten en aanbieden van de preventieketen Valpreventie door sportfunctionarissen. 2. Uitvoering van een lokaal actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid gericht op het signaleren en doorbreken van eenzaamheid onder ouderen, samen met een lokale coalitie van zorgaanbieders, ouderenorganisaties en welzijnswerk. 3. Consolideren van de 'huizen van de buurt' in de Magneet, de Olde Bieb en 't Knooppunt. Deze bieden onder meer: <ul style="list-style-type: none"> - ondersteuning voor kwetsbare inwoners met mentale, sociale, financiële en praktische vragen. Dit mede ter vervanging van lichte vormen van Wmo-begeleiding; - ontmoetings- en herstelactiviteiten voor en met (psychisch) kwetsbare inwoners. Dit mede ter vervanging van een deel van Wmo-dagbesteding. 4. Onderzoek of het inrichten van 'huizen van de buurt' wenselijk en mogelijk is in De Weide/Erflanden en in de dorpen. 5. Stimuleren van de oprichting en continuering van groepen dagontmoeting voor kwetsbare ouderen die niet kunnen deelnemen aan reguliere ontspannings- en ontmoetingsactiviteiten. Waar mogelijk deze aanbieden in de 'huizen van de buurt'. 6. Behoud van De Bij en stimuleren van het gebruik van De Bij door Wmo-cliënten. 7. Stimuleren van de samenwerking tussen partners in de sociale basis (sport, cultuur, gezondheid, welzijn, Smederijen, onderwijs, kinderopvang etc.).
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p><u>Versterken omgevingskracht</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantal koppelingen tussen vrijwilligers en vrijwilligersklussen/-werk in 2024 in vergelijking met 2023. • Aantal vrijwilligerscolleges en unieke deelnemers aan vrijwilligerscolleges in 2024 in vergelijking met 2023. • Het gebruik van mantelzorgondersteuning en Mantelzorg-Vitaal in 2024 in vergelijking met 2023. • Het aantal gesubsidieerde bijeenkomsten en hulpcontacten van vrijwillige huishulporganisaties in 2024 in vergelijking met 2023. <p><u>Preventie en algemene voorzieningen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het percentage thuiswonende ouderen waarbij een inschatting is gemaakt van het valrisico. • Het percentage gescreende ouderen dat een training valpreventie heeft gevolgd. • Evaluatie van 'huizen van de buurt'. • Aantal senioren dat gebruik heeft gemaakt van sociale activiteiten van de SWW in 2024 in vergelijking met 2023. • Aantal senioren dat gebruik maakt van dagontmoeting in 2024 in vergelijking met 2023. • Gebruik en resultaat van het algemeen maatschappelijk werk in 2024 in vergelijking met 2023. • Gebruik en resultaat van cliëntondersteuning in 2024 in vergelijking met 2023. • Gebruik van stadsbus De Bij in 2024 in vergelijking met 2023. • Aantal Wmo meldingen dat niet heeft geleid tot een maatwerkvoorziening maar tot inzet van eigen kracht of eigen netwerk of tot een verwijzing naar een algemene voorziening.

Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Door de vergrijzing neemt het aantal kwetsbare inwoners toe en het aantal mantelzorgers af. Hiermee komt de sociale basis in toenemende mate onder druk te staan. • De koopkrachtdaling, de tekorten aan arbeidskrachten in de zorg en de stijgende zorgkosten leiden tot een groter beroep op de algemene voorzieningen en de informele zorg in de sociale basis. • De opgaven voor de combinatiefuncties cultuur en sport vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord zijn aanvullend en gaan deels hand in hand met de huidige opgaven binnen het cultuur- en sportbeleid. De opzet van de brede regeling van combinatiefuncties is wel gewijzigd en net als in de vorige bestuurlijke periode is een gemeentelijke cofinanciering van 60% vereist. Het uitgangspunt is om binnen de financiële kaders van het Gezond en Actief Leven Akkoord te blijven. Omdat de opgave nog in ontwikkeling is kan het zijn dat er aanvullende cofinanciering nodig is.
------------------------------------	--

2. Kwetsbare inwoners ontvangen de ondersteuning en zorg die ze nodig hebben (maatwerkvoorzieningen als vangnet) waarbij gewerkt wordt vanuit het principe positieve gezondheid aan 'normaliseren' en duurzame oplossingen.	
Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meervoudige vragen van huishoudens beantwoorden we in samenhang (integraal), domeinoverstijgend en optimaal gebruik makend van de sociale basis. Bij elk huishouden dat ondersteuning ontvangt, is duidelijk bij wie de regie ligt. 2. Een sluitende en transparante zorginfrastructuur behouden/realiseren, samen met zorgverzekeraars en zorgaanbieders.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<p><u>Integraal werken</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vragen van inwoners voor een voorziening in het sociaal domein worden indien nodig integraal beantwoord. Hiervoor is bij de afdeling D&A een multidisciplinair domeinoverstijgend team ingericht (Prowijz). 2. Versterken en doorontwikkelen van de sociale wijkteams door: <ul style="list-style-type: none"> - ggz deskundigheid (incl. verslavingszorg) toe te voegen aan de teams; - afspraken te maken en vast te leggen met ggz-zorgaanbieders over gegevensdeling. 3. Het continueren van de kernteams bij de huisartsenpraktijken die kwetsbare ouderen signaleren en die (preventieve) ondersteuning op maat bieden. 4. In alle huisartsenpraktijken wordt gestart met de werkwijze Welzijn op Recept. Hierbij wordt een welzijnscoach vanuit de SWW gekoppeld aan een praktijk. 5. Verankeren en doorontwikkelen van het Optimaal Leven Team Hoogeveen/De Wolden. Het team biedt ondersteuning en zorg op maat op alle levensdomeinen voor inwoners met ernstige psychiatrische problemen. De doorontwikkeling is mede gericht op meer gebruik maken van de sociale basis. 6. Verbinding leggen tussen ggz, huisartsenzorg en sociaal domein om de wachttijden voor inwoners die een ggz-behandeling nodig hebben te verminderen of te overbruggen. 7. Domeinoverstijgend Samenwerken Hollandscheveld behouden en uitbreiden naar Elim en Krakeel. DOS Hollandscheveld biedt ondersteuning en zorg over de grenzen van wettelijke domeinen (Wmo, Zvw, Wlz) heen. <p><u>Sluitende zorginfrastructuur</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering geven aan de woonzorgvisie 2023-2026.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Uitvoering geven aan het Convenant Dementievriendelijk Drenthe. 3. Uitvoering geven aan de regiovisie Veilig Thuis Drenthe (zie programma Veilig Hoogeveen). 4. Inzet van herstelgerichte hulp: gerichte fysiotherapie waardoor ouderen tot 60% van hun spierkracht terugkrijgen waarmee inzet van Wmo-maatwerkvoorzieningen zoveel mogelijk worden voorkomen of uitgesteld. 5. Invoering normenkader (afwegingskader) voor Wmo-begeleiding met duidelijke handvatten voor verwijzingen naar maatwerkvoorzieningen en/of voorliggend veld. 6. Voorbereiden van de nieuwe inkoop van Wmo-begeleiding en beschermd wonen. Uitgangspunten: <ul style="list-style-type: none"> - afspraken vooraf, vertrouwen tijdens het proces en verantwoording achteraf; - stimuleren van tijdig op- en afschalen van de ondersteuning, normaliseren van de situatie, zorginnovatie en samenwerking; - een betere balans t.a.v. het aantal aanbieders waardoor we meer vanuit partnerschap kunnen werken; - begrenzen van de administratieve druk; - afspraken over integriteit en de Wet Normering Topinkomens. 7. Voorbereiding van de doordecentralisatie en transformatie van beschermd wonen (bw) en maatschappelijke opvang (mo). In 2023 wordt een onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan voorzieningen bw en mo in de regio, in de subregio's en in individuele gemeenten. In 2024 wordt onderzocht hoe het gewenste voorzieningenniveau het beste kan worden gerealiseerd. 8. Samen met stakeholders een visie ontwikkelen op het gewenste lokale zorglandschap. Welke voorzieningen willen we in Hoogeveen hebben of behouden? Hoe willen en kunnen we daarop sturen? 9. Blijven inzetten op zo volwaardig mogelijke ziekenhuiszorg in onze regio.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p><u>Integraal werken</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie van het domeinoverstijgende team bij de eenheid Dienstverlening & Activering (Prowijz). • Aantal casussen in de 5 sociale wijkteams in 2024 in vergelijking met 2023. • Cliënten in zorg bij het Optimaal Leven Team Hoogeveen/De Wolden in 2024 in vergelijking met 2023. • Aantal behandelde casussen door de welzijnscoaches in 2023. • Evaluatie van de experimenten op het gebied van ondersteuning en zorg, waaronder DOS. <p><u>Sluitende zorginfrastructuur</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie van de inzet van herstelgerichte hulp. • Gebruik van de Wmo, beschermd wonen en maatschappelijke opvang en Interwonen in 2024 in vergelijking met 2023. • Aantal inwoners met verward gedrag dat beoordeeld is op de Spoedpoli, aantal meldingen van personen waar mensen zich zorgen over maken (oggz-meldingen) en aantal verkennende onderzoeken in het kader van de Wvvgz in 2024 in vergelijking met 2023. <p>Aantal cliënten doorgeleid vanuit de Wmo naar de Wlz in 2024 in vergelijking met 2023.</p>

Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Het beroep op de Wmo is voor een belangrijk deel afhankelijk van niet te beïnvloeden externe factoren zoals vergrijzing. Daarnaast leiden de tekorten aan arbeidskrachten in de zorg en de stijgende zorgkosten tot een verschuiving van Zw en Wlz naar de Wmo. • Bij huishoudelijke hulp en Wmo begeleiding gaan we uit van een lagere groei van het zorgvolume dan de VNG adviseert. Uitgangspunt zijn de realisatiecijfers 2023. Het risico bestaat dat de zorgvraag sneller stijgt dan in 2023. • De kortingen die vanaf 2024 gaan gelden voor de ouderenzorg kunnen zorgen voor een grotere vraag naar Wmo-voorzieningen.
------------------------------------	--

3. Inwoners voelen zich zo gezond mogelijk en voeren regie op hun eigen gezondheid

Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gezondheidsvaardigheden en leefstijl verbeteren en de leefomgeving gezonder maken. 2. Gezondheidsachterstanden inlopen: inwoners leven langer in goede gezondheid. 3. Mentaal welbevinden en sociale relaties versterken. 4. Vitaal ouder worden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. In het kader van GALA: <ul style="list-style-type: none"> - versterken van kansrijke start, de gecombineerde leefstijl-interventie (GLI) en de aanpak overgewicht en obesitas bij kinderen (zoals het bestaande programma Cool 2b Fit); - starten met valpreventie bij ouderen en welzijn op recept. 2. Het dekkend netwerk van AED's in stand houden en inwoners stimuleren burgerhulpverlener te worden zodat inwoners met hartfalen zo snel mogelijk worden gereanimeerd. 3. Het gebruik van de gespreksmethodiek Positieve Gezondheid stimuleren onder professionals. 4. Signaleren van inwoners met onvoldoende eigen regie of die zich in een kwetsbare situatie bevinden (o.a. eenzaam, mentaal) en hen ondersteuning bieden of verwijzen. 5. Ondersteunen van wijk-/dorpsinitiatieven die gezondheid bevorderen van inwoners in een kwetsbare situatie (in co-creatie), zoals Gezond Krakeel. 6. Gezondheidsvaardigheden van inwoners versterken. 7. Uitvoeren van het Hoogeveense Sportakkoord. 8. Onderzoeken en kleinschalig uitproberen van een effectieve interventie die mentale druk onder jongeren en jongvolwassenen vermindert. 9. Bestaanszekerheid versterken als voorwaarde voor een goede gezondheid. 10. Stimuleren van een groene fysieke en sociale leefomgeving die gezondheid bevordert.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • In het Gezond en Actief Leven Programma 2023-2026 staat beschreven hoe we de voortgang van het programma meten. De voortgang van de opgaven wordt gemonitord via GGD-gezondheidsmonitoren voor jeugd, volwassenen en ouderen en op waarstaatjegemeente.nl.
Risico's en randvoorwaarden	Om de doelen te behalen is medewerking van maatschappelijke partijen essentieel. Ook structurele financiering is noodzakelijk.

4. Klimaatrobuust	
Wat willen we bereiken in 2024?	In 2050 is Hoogeveen een klimaatbestendige gemeente met een veilig, mooi, gezond en duurzaam watersysteem (samenhangend geheel van oppervlaktewater, grondwater, waterkeringen en kunstwerken).
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering geven aan de lokale adaptatiestrategie en uitvoeringsagenda. Een van de werkzaamheden bedraagt de concrete doorrekening van maatregelen in de openbare ruimte om de bestaande knelpuntlocaties op te lossen, zodat hier in de planperiode de schop in de grond kan 2. Om werken aan klimaatadaptatie in goede banen te leiden wordt er in 2024 gewerkt volgens het actieplan klimaatadaptatie 2024 (in LAS LUA programmaplan genoemd) waarin de werkzaamheden binnen de planperiode geprioriteerd zijn. 3. Uitvoering van het nieuwe riool- en waterprogramma (RWP). Speerpunten in de periode 2023-2028: <ul style="list-style-type: none"> - klimaatadaptatie/beter omgaan met extreme buien; - vernieuwing verouderd areaal; - herijking hemelwaterverordening; - actualisatie grondwaterbeleidsplan; - doorlopend uitvoeren rioolinspecties. 4. Voortzetting regionale samenwerking Fluvius op het gebied van (afval)waterketen en klimaatadaptatie.
Wat gaan we meten en hoe?	We sluiten aan bij de landelijke monitoring voortgang Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van de ervaring van de voorgaande jaren is onze verwachting ook voor 2024 dat we de prijsstijgingen binnen het product riolering op kunnen vangen binnen de begroting riolering. Echter de laatste paar maanden zien we regionaal én landelijk dat bepaalde marktprijzen fors stijgen. Het risico dat we deze stijging niet binnen de begroting riolering op kunnen vangen neemt daardoor toe. Het eventuele tekort moeten we dan dekken vanuit onze voorziening riolering. • Het niet verkrijgen van subsidies/(co)financiering is een risico. Via de werkregio Fluvius zijn we alert op financieringsmogelijkheden, bijvoorbeeld de impulsregeling klimaatadaptatie van het Rijk. • Het ontbreken van de juiste partners en draagvlak voor de realisatie van projecten. • Personele onderbezetting waardoor de uitvoeringsagenda niet (goed) kan worden uitgevoerd. • Klimaatadaptatie is een thema dat meerdere beleidsvelden overstijgt. Verankering in die andere beleidsvelden en programma's is noodzakelijk (zoals ruimtelijke ordening, sociaal domein). Hier hebben we in de adaptatiestrategie en het actieplan klimaatadaptatie 2024 aandacht voor. • Om onze buitenruimte duurzamer en klimaatrobuuster in te richten moeten we aanpassingen aan de riolering aangrijpen én deze integraal afwegen met de andere opgaves en belangen in de buitenruimte. Het optimaal inzetten van de (beheer) systemen bij het integraal bijeenbrengen van opgaves en belangen in de buitenruimte moet beter. Dat is een voorwaarde voor de uitvoering van het RWP en de LAS/LUA.

5. Meer biodiversiteit	
Wat willen we bereiken in 2024?	Stapsgewijs vergroenen en de biodiversiteit versterken o.a. in combinatie met de aanpak van klimaatveranderingen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Met inwoners en partners toewerken naar een groenblauwe visie en een integraal aanvalsplan biodiversiteit ter voorbereiding van een langjarige aanpak. 2. Aanleg van meer groen en meer biodiverse kwaliteit van groen. 3. Inwoners stimuleren om de eigen tuin of het pand of het dak te vergroenen. 4. Samen met partners (waterschap/provincie) zoeken naar (financiële) mogelijkheden voor de aanleg van meer en een gevarieerder aanbod van bomen, bossen, houtwallen, singels, bosschages en ruigten.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • De kwantiteit van het areaal groen wordt bijgehouden. Op basis hiervan kan worden bepaald of er meer groen is aangebracht in Hoogeveen. • Ook de sortimenten van het groen worden geregistreerd. Op basis hiervan kan worden bepaald of het aanbod groen gevarieerder is.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • In 2024 wordt, vanuit de beschikbare financiële middelen, bewuster aandacht besteed aan het stimuleren van meer biodiversiteit binnen de reguliere werkzaamheden en projecten. • De actualisatie van het ecologisch bermbeheer biedt kansen om het onderwerp 'biodiversiteit' breder uit te werken en hiervoor de bijbehorende middelen beschikbaar te laten stellen.

6. Het behouden en versterken van de waarde van het landschap	
Wat willen we bereiken in 2024?	1. Een gemeentedekkend netwerk dat landschap en natuur samen onderhoudt en behoudt voor inwoners, bezoekers, planten en dieren (biodiversiteit).
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het netwerk vergroten door bewonersgroepen vanuit de nog ontbrekende dorpen op te starten. 2. De in de afgelopen 2 jaar opgestarte groepen in het veenontginningsgebied verder begeleiden.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal actieve netwerken in de gemeente Hoogeveen.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende participatie van inwoners.

Wat kost het?

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	20	23	25	25	25	25
510 Sportbeleid en activering	0	0	164	164	103	0
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	29	33	29	29	29	29
610 Samenkracht en burgerparticipatie	3.439	3.755	4.214	4.277	4.215	3.947
620 Wijkteams	652	1.267	453	453	453	453
630 Inkomensregelingen	0	424	424	424	424	424
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	2.622	3.848	3.426	3.429	3.438	3.441

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
671 Maatwerkdienstverlening 18+	17.746	17.344	18.950	19.163	19.413	19.413
672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	221	221	221	221	221
681 Geëscaleerde zorg 18+	821	451	14	14	14	14
710 Volksgezondheid	635	761	1.190	1.190	1.077	811
720 Riolering	3.054	3.415	3.299	3.501	3.712	3.765
740 Milieubeheer	0	0	56	78	100	121
Totaal lasten	29.017	31.542	32.465	32.967	33.222	32.663
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
110 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0	0	0
510 Sportbeleid en activering	0	0	434	434	372	0
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	0	0	0	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	137	228	330	330	268	0
620 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
630 Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	22	530	530	530	530	530
671 Maatwerkdienstverlening 18+	626	0	0	0	0	0
672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	210	210	210	210	210
681 Geëscaleerde zorg 18+	2.004	923	321	107	0	0
710 Volksgezondheid	71	0	379	379	266	0
720 Riolering	4.913	5.573	5.345	5.534	5.729	5.729
740 Milieubeheer	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	7.773	7.464	7.549	7.524	7.375	6.469
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	20	23	25	25	25	25
510 Sportbeleid en activering	0	0	-270	-270	-269	0
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	29	33	29	29	29	29
610 Samenkracht en burgerparticipatie	3.303	3.527	3.884	3.947	3.947	3.947
620 Wijkteams	652	1.267	453	453	453	453
630 Inkomensregelingen	0	424	424	424	424	424
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	2.601	3.318	2.896	2.899	2.908	2.911
671 Maatwerkdienstverlening 18+	17.120	17.344	18.950	19.163	19.413	19.413
672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	10	10	10	10	10
681 Geëscaleerde zorg 18+	-1.183	-472	-308	-94	14	14
710 Volksgezondheid	563	761	811	811	811	811
720 Riolering	-1.859	-2.158	-2.046	-2.033	-2.017	-1.963
740 Milieubeheer	0	0	56	78	100	121
Totaal saldi	21.245	24.078	24.915	25.443	25.847	26.194

Verbonden partijen

De volgende verbonden partij en subsidierelaties dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

1. Stichting Welzijnswerk (SWW);
2. Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD).

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Gezond en Actief Leven Programma 2023-2026 (2023)
- Programmaplan Herontwerp Sociaal Domein 2022-2025 (2022)
- Opgave Welzijnswerk 2023-2025 (2022)
- En Ze Leefden Nog Lang En Gezond. Nota Volksgezondheid 2023-2027 (2022)
- Visie gemeentelijke rol ten aanzien van vrijwilligers(werk) (2016)
- Vinden, Verbinden en Versterken. Nota Informele Zorg (2015)

- Lokale adaptatiestrategie (LAS) en uitvoeringsagenda (LUA) 2023 - 2028 (2023)
- Riolerings- en Waterprogramma 2023 – 2028 (2022)
- Grondwaterbeleidsplan 2012
- Hemel- en Grondwaterverordening 2012.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2022	860	744	700	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo

Indicator	Omschrijving
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

04 Economie

Verantwoordelijk wethouder: Niek Wind

Maatschappelijk effect

Economie

Met het programma Economie werken we aan een gezond, duurzaam, circulair, kennisintensief en internationaal concurrerend ondernemersklimaat. We stimuleren de lokale economie en ondersteunen bedrijven. We zoeken de verbinding met bedrijven, inwoners en onderwijs, lokaal en regionaal en zorgen voor een goed ondernemersklimaat, inclusief een goede fysieke en digitale bereikbaarheid. Zo kunnen bestaande bedrijven groeien en bloeien en nieuwe bedrijven zich vestigen om te voorzien in werkgelegenheid die past bij de beroepsbevolking.

Stadscentrum

Versterken van de regiofunctie en het vestigingsklimaat van Hoogeveen voor onze eigen inwoners en mensen uit de regio.

Om ook in de toekomst onze krachtige regionale positie te houden en te verstevigen, moeten we blijven investeren in de kwaliteit van het stadscentrum. Daarbij gaan we voor een bruisend, toekomstbestendig, kindvriendelijk en vitaal stadscentrum met een compact winkelgebied en met ruimte om te wonen. Een stadscentrum waarvan de openbare ruimte hoge verblijfskwaliteit heeft die het voor de consument aantrekkelijk maakt om de stad vaker te bezoeken en dat voor bewoners een gezonde en veilige leefomgeving biedt.

Trends en ontwikkelingen

Economische ontwikkeling

De economische ontwikkeling in Nederland staat onder druk. Ondanks de verwachting van DNB van een economische groei in 2023 en 2024 en verdere daling van de inflatie, staan niet alle economische indicatoren op groen. De instabiele situatie in de wereld zorgt voor onzekerheid ten aanzien van het economisch perspectief.

Demografie/Verstedelijking

De landelijke vergrijzing zorgt voor een afname van de potentiële beroepsbevolking en veroorzaakt een krappere arbeidsmarkt. Het aantrekken en behouden van jong talent en inzet van andere doelgroepen is vereist. Hier ligt een gezamenlijke taak voor gemeente, ondernemers en het onderwijs. Voor inwoners en bedrijven die we naar Hoogeveen willen halen, is een prettige leefomgeving met de nabijheid van voorzieningen belangrijk.

Re- en Nearshoring

Door ontwrichting van distributienetwerken door Covid-19 in combinatie met de verstoring van de logistieke ketens door geopolitieke ontwikkelingen (oorlog Oekraïne), kiezen producenten en retailers ervoor hun productie terug en dichterbij te halen. Ook duurzaamheidsoverwegingen en technologische ontwikkelingen spelen hierin een rol.

Verduurzaming en circulariteit

Het economisch landschap wordt in toenemende mate beïnvloed door duurzaamheidsdoelstellingen. Ondernemers staan daarbij voor grote strategische vraagstukken en uitdagingen. Als gemeente zijn we lokaal en regionaal aanjager van een duurzame en circulaire economie. We geven inhoud en vorm aan de realisatie van de noodzakelijke infrastructuur. We zoeken aansluiting bij het programma Duurzaamheid.

Next Economy

In toenemende mate zal de economische groei gericht zijn op trends die bij het containerbegrip Next Economy genoemd worden. Denk aan circulaire economie, smart industry, robotisering, automatisering, smart logistics en robotisering. Innovatie is een sleutel voor doelen van het industriebeleid.

Regionaal

Vraag naar bedrijfshuisvesting

Op basis van landelijk onderzoek naar de toekomstige vraag naar bedrijfshuisvesting wordt met name in de logistiek en de industrie een grotere ruimtevraag verwacht. Vanuit de provincie Drenthe ligt er een opdracht voor de gemeenten om lokaal en regionaal de toekomstige vraag naar bedrijfskavels te onderzoeken en het aanbod van bestaande en nieuw te ontwikkelen bedrijfskavels te onderzoeken. Om in de toekomst te kunnen voorzien in de stijgende vraag naar vierkante meters bedrijfsgrond, starten wij vanuit Dutch TechZone een nader behoeftenonderzoek bedrijventerreinen.

Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

Vanuit de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe is er vorig jaar € 70.000 beschikbaar gesteld voor een plan van aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen. Dit is onder andere gericht op intensivering van het ruimtegebruik, het bespoedigen van duurzaamheidsmaatregelen energiebesparende maatregelen en vergroening. Vanuit een pilotfase moet toegewerkt worden naar een breed meerjarig uitvoeringsplan voor alle bedrijventerreinen in Hoogeveen.

Regionale samenwerking

Hoogeveen participeert in regionaal verband in de Dutch TechZone en de Regio Zwolle. Deze samenwerkingen zijn nodig om de belangen van een grotere regio, inclusief de belangen van Hoogeveeners, te dienen. Samenwerking en lobby in de regio moet bijdragen aan onze economie, woningbouw en bereikbaarheid.

Regiodeal

Het besluit om een nieuwe regiodeal aan te gaan is inmiddels genomen. De nieuwe Regio Deal Zuid en Oost-Drenthe (Emmen, Coevorden, Borger-Odoorn, Hardenberg en Hoogeveen) kent een verwachte bijdrage van het Rijk van maximaal € 30 miljoen om in te zetten op de verbetering van de brede welvaart. De regio (provincies, derden en gemeenten) draagt maximaal € 30 miljoen bij aan financiering om in aanmerking te komen voor dit maximale bedrag. Hiermee kan deze nieuwe Regio Deal een investeringsbedrag van € 60 miljoen gaan belopen, na een eerste Regio Deal van € 40 miljoen in de periode 2019-2023. De komende maanden wordt de deal verder uitgewerkt en wordt gestart met de vertaling van de ingediende propositie naar concrete projecten. Rode draad in de nieuwe deal is de verbetering van de kansengelijkheid.

Regio Zwolle

In juli 2023 is besloten om akkoord te gaan met de strategische agenda 2024 -2028 van de Regio Zwolle. Concreet zijn we samen met de Regio Zwolle al aan de slag op de volgende inhoudelijke dossiers: De invulling van de zogenaamde 'warme harten' uit de verstedelijkingsstrategie van de Regio Zwolle. De gebiedsontwikkeling rondom stationsgebied is hier onderdeel van. Op het punt van bereikbaarheid blijven we samen met de Regio Zwolle en de andere lobbypartners lobbyen voor de verbetering van het bestaande spoor (kwartier dienst). Op economisch gebied ligt de meerwaarde vooral op de versterking van de economische structuur, het ondernemingsklimaat en de verbetering van het regionale vestigingsklimaat.

Dutch TechZone

Hoogeveen participeert in regionaal verband in de Dutch TechZone. Hierbij is het faciliteren van bedrijvigheid in deze regio cruciaal. Een van de voorliggende vragen in de regio is of de wens en de wil aanwezig is om te komen tot de realisatie van een regionaal bedrijventerrein waar onder andere grootschalige ruimtevragers zoals logistiek en warehousing een plek kunnen krijgen. Dit in opvolging van de provinciale de programmeringsafspraken die worden gemaakt om te komen tot een evenwichtige ontwikkeling van bedrijventerreinen. Om tot het juiste antwoord op deze vraag te komen, is onder andere een gedegen behoefteonderzoek vanuit Dutch TechZone noodzakelijk.

Netcongestie/klimaatmaatregelen

Door de sterke groei van hernieuwbare energie kan het elektriciteitsnetwerk in Drenthe de elektriciteitsproductie niet aan en ontstaat netcongestie. Het gevolg ervan is dat groei en investeringen achterblijven. Deze effecten zien we ook vanuit de klimaatmaatregelen op thema's als stikstof en natuurherstel.

Lokaal

Beleidsontwikkelingen

De economische focusagenda van en voor Hoogeveen is samen met ondernemers en onderwijs vastgesteld en beoogt de lokale economische ontwikkeling te stimuleren. Dit is ons kompas voor de komende jaren. Vanuit kansen en prioriteiten zetten we in op het behouden van de al gevestigde bedrijven, het aantrekken van bedrijven die de industriële ecosystemen versterken en de benutting van kansen Next Economy. Deze ambities en beleidsdoelen worden vertaald in 5 concrete actielijnen.

Ondernemend Hoogeveen

Voor de gemeente is Ondernemend Hoogeveen, als vertegenwoordiger van de ondernemers, het eerste aanspreekpunt voor communicatie en verbinding. Om deze rol succesvol te vervullen moet de organisatiegraad van Ondernemend Hoogeveen omhoog en dit vereist een professionaliseringslag. De gemeente is bereid Ondernemend Hoogeveen hierin op basis van een goed onderbouwing te ondersteunen. Samen met het onderwijs speelt Ondernemend Hoogeveen een belangrijke rol bij de uitvoering van de economische focusagenda.

Agrarische ondernemers

De agrarische ondernemers staan voor grote uitdagingen en onzekerheden. Samen met de sector verkennen we de impact van de landelijke maatregelen voor de boeren in Hoogeveen en blijft er aandacht voor het welzijn van boeren. Dit vraagt om inzet en capaciteit vanuit de gemeente en investeringen in kennis van de agrarische sector. De problematiek heeft ook consequenties voor de herinrichting van het buitengebied.

Riegmeer

De vestiging van de grote yoghurtfabriek op Riegmeer blijft speerpunt, we zijn volop aan de slag met de uitdagingen in dit project. Voor de uitgifte van de kavels op Riegmeer werken we aan een uitgiftestrategie. Met de initiatiefnemer die de ontwikkeling van Riegmeer Zuid ter hand zal nemen, is overeenstemming bereikt. In samenspraak met de netbeheerders wordt gewerkt aan de realisatie van een onderstation ter verbetering van het energienetwerk.

Verduurzaming industrie

We zien dat bij de verduurzaming van de industrie aandacht moet zijn voor de verschillende energiebronnen zoals waterstof, zonne-energie en windmolens. Dit zal in de toekomst om maatwerkoplossingen vragen, die wij niet uit de weg willen gaan.

Vitaal Stadscentrum Hoogeveen

Covid-19 heeft de afgelopen jaren een grote impact gehad op het Stadscentrum en op de omzet van de ondernemers met faillissementen en lege winkelpanden tot gevolg. Daar komt bij dat het koopgedrag van consumenten veranderd is, waarbij de oriëntatie op en de aankoop van producten via internet plaatsvindt. Winkelen wordt in toenemende mate als uitje ervaren, waarbij naast een breed winkelaanbod de aanwezigheid van horeca, cultuur, activiteiten en gezelligheid een belangrijke overweging is voor bezoekers aan het Stadscentrum.

De binnenstad van Hoogeveen ontwikkelt zich vanaf 2022 economisch weer positief. Er is weinig leegstand in het winkelbestand, bezoekersaantallen stijgen en ondernemers melden hogere omzetten. De behoefte aan fysiek winkelen groeit en de trend van online bestellen vanuit de Covid-19 periode lijkt niet verder door te zetten. Dit levert positieve impulsen op voor werkgelegenheid en parkeerinkomsten. Ondanks de positieve trend zijn er ook zorgen over de ontwikkeling van de inflatie, de koopkracht en het consumentenvertrouwen. Verwachtingen hierover zijn niet consistent en effecten voor het Stadscentrum zijn op dit moment niet goed te overzien.

Om de aantrekkelijkheid van de binnenstad verder te vergroten, wordt gestart met het project Hoofdstraat-Zuid. De subsidieregelingen Regionaal Stedenfonds en het Provinciale Binnenstadfonds hebben hun effect gehad. Bedrijven zijn verplaatst naar de kern en vrijgekomen bedrijfsruimte is en wordt omgezet naar woningen. Uit het Regionaal Stedenfonds zijn ook kwaliteitsimpulsen gerealiseerd voor de openbare ruimte in het stadscentrum. De regeling is inmiddels voorbij, maar de binnensteden blijven onder druk staan en de vorming van een kernwinkelgebied is nog niet afgerond. We zijn dan ook verheugd dat de Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe in haar coalitieakkoord heeft opgenomen dat zij met het oog op de positieve ervaringen met regelingen als het Binnenstadfonds, het Regiostedenfonds en de subsidieregeling, zullen afwegen of zij ook in deze bestuursperiode hiervoor middelen kunnen inzetten.

Met de ontvangen Wbi-gelden en de door de minister toegezegde MIRT-gelden, kunnen de plannen voor de woning- en infrastructurele opgaven in 2024 verder uitwerken en concretiseren.

De nieuwe detailhandelsstructuurvisie zal naar verwachting eind 2023 gereed zijn, waarna het besluitvormingsproces zal volgen.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Een stimulerend ondernemersklimaat en een versterking van de economische structuur	
Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samen met ondernemers werken we aan opgaven om Hoogeveen economisch aantrekkelijk te houden. We delen dit eigenaarschap. Ondernemers weten accountmanagers te vinden; accountmanagers spelen in op de gestelde vragen. 2. Versterken van het vestigingsklimaat in Hoogeveen en de regio, zodat het goed ondernemen is in Hoogeveen. 3. Verbeteren arbeidsmarkt door nauwe samenwerking met bedrijven, onderwijs en gemeenten. 4. Verkoop beschikbare bedrijfskavels. 5. Economische structuurversterking in Hoogeveen en de regio; verschillende disciplines /partners worden samengebracht. Het duurzaam samenbrengen van bijvoorbeeld onderwijs, ondernemers en de overheid maken de economie veerkrachtiger en bieden een goede basis voor innovaties en kennisuitwisseling. Daarom willen we een goede en evenwichtige vertegenwoordiging vanuit Hoogeveen vanuit het onderwijs, bedrijfsleven en gemeente in de programboard van DTZ 6. Behouden en stimuleren van werkgelegenheid,
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering van de Economisch Focus Agenda. 2. Bedrijfsbezoeken met college en wethouders. 3. Accountmanagement: Bedrijfsbezoeken, netwerkbijeenkomsten, signaleren en inspelen op individuele en collectieve vraagstukken van bedrijven, etc.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Het Hoogeveense bedrijfsleven uitnodigen zich aan te sluiten bij de program board van DTZ. 5. Uitvoering geven aan het programma Dutch TechZone door onder andere: <ul style="list-style-type: none"> • DTZ te profileren buiten de regio; • het netwerk uitbreiden en verstevigen; • het bedrijfsleven in de regio promoten. 6. Uitvoering geven aan het programma Regio Zwolle. 7. Uitvoering geven aan de economische structuurversterking binnen de regiodeal van Zuid en Oost-Drenthe. 8. Verkoop- en begeleiding vestiging/uitbreiding/verplaatsing van bedrijven. 9. Ontwikkelen en uitgifte bedrijventerrein Riegmeer Noord; ontwikkelen verkoopprotocol en onderzoek naar parkmanagementstructuur. 10. Vanuit provinciale behoefteeraming wordt in samenwerking met de gemeenten in ZO-Drenthe programmeringsafspraken gemaakt voor een evenwichtige ontwikkeling van bedrijventerreinen. Daarna wordt een vervolgonderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen. 11. Ondernemend Hoogeveen ondersteuning bieden in haar verdere professionalisering en heldere, meetbare prestatieafspraken maken. 12. Actief samenwerken met kennisinstellingen, bedrijfsleven en partners in de regio's op themaopgaven zoals digitalisering, next economy en circulaire economie. 13. Voortzetting van het project toekomstbestendige bedrijventerreinen.
Wat gaan we meten en hoe?	De voortgang en prestatieresultaten middels tussentijdse rapportages.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • EZ formatie accountmanagement en beleid op orde. • Uitvoeringsbudget om in te kunnen spelen op (nieuwe) ontwikkelingen en vragen. • Een professionele en daadkrachtige ondernemersvereniging met een hoge organisatiegraad. • Voor succesvolle economische structuurversterking en om in aanmerking te komen voor provinciale/Rijks middelen, is regionale samenwerking noodzakelijk. • Door de diverse crisissen neemt de behoefte van bedrijven aan ondersteuning door de overheid toe.

2. Versterken van de regiofunctie en het vestigingsklimaat van Hoogeveen voor onze eigen inwoners en mensen uit de regio.

Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Levendigheid stadscentrum vergroten en bezoekers langer vasthouden (zie ook doelstelling 2 en 4 Bruisend Hoogeveen). 2. Minder leegstaande panden, zoals kantoren en winkels.
Wat gaan we daarvoor doen in 202?	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Uitvoering geactualiseerde Ontwikkelingsvisie Stadscentrum (fase 2) m.b.v. financiering uit het provinciale Regiostedenfonds: <ul style="list-style-type: none"> - Herinrichten Rembrandstraat/Pr. Beatrixstraat en Nicolaas Beetsstraat tbv verbeteren fietsbereikbaarheid en verkeersveiligheid. - Realiseren kwaliteitsimpuls verbindingen/stegen Hoofdstraat. - Realiseren van een tweede (in pandige) fietsenstalling. - Verbeteren bewegwijzering fietsen centrum.

	<ul style="list-style-type: none"> - Toevoegen van fietsnietjes en oplaadpunten. - Vergroenen van de Hoofdstraat Zuid en Midden (gekoppeld aan de herinrichting van Hoofdstraat Zuid). - Starten met het versterken van de culturele infrastructuur. - Afronden gebiedsontwikkeling Nicolaas Beetsplein e.o. (verondiepen winkels, transformatie wonen en herinrichting Nicolaas Beetsplein) (uitvoering t/m 2025). <p>1.2. Op het gebied van Retail werken we nauw samen met andere Drentse steden en met de provincie Drenthe in de Drentse Retailagenda.</p> <p>1.3. We hebben een zeer nauwe samenwerking met Buro binnenstad Hogeveen (voorheen Stichting Centrummanagement), ondernemers, bewoners en organisaties en instellingen om de doelstellingen te behalen.</p> <p>2.1. Met private partijen onderzoeken of leegstaande gebouwen geschikt zijn te maken voor huisvesting.</p> <p>2.2. Stimuleren verplaatsing en transformatie van winkels.</p> <p>2.3. Herontwikkeling van de Tamboerpassage naar wonen.</p> <p>2.4. Afronden verkenning tbv realisatie openbaar toilet.</p> <p>2.5. Planvorming infra projecten (toegekende MIRT subsidie).</p> <p>2.6. Realiseren nieuwe inrichting Hoofdstraat Zuid.</p>
Wat gaan we meten en hoe?	<p>1. Het aantal bezoekers monitoren we aan de hand van passanten tellingen door Locatus. Daarnaast maken we gebruik van data uit het koopstromenonderzoek Oost-Nederland.</p> <p>2. We monitoren het aantal leegstaande panden.</p>
Risico's en randvoorwaarden	<p><u>Randvoorwaarden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. • Volwaardige projectorganisatie (team) • Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. • Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen. • Participatie van inwoners bij planontwikkeling. • Nauwe samenwerking met Buro binnenstad Hogeveen. <p><u>Risico's</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering. • Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.

Wat kost het?

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
030 Beheer overige gebouwen en gronden	532	457	536	508	494	480
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
310 Economische ontwikkeling	2.496	5.475	1.007	704	638	641
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.270	11.693	4.672	1.255	405	4.461
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	1.434	810	1.332	1.292	1.293	1.294
340 Economische promotie	495	516	310	309	311	312
830 Wonen en bouwen	2.169	782	854	988	993	985
Totaal lasten	8.395	19.733	8.712	5.057	4.135	8.174
Baten						
030 Beheer overige gebouwen en gronden	335	215	215	215	215	215
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
310 Economische ontwikkeling	1.483	4.476	0	0	0	0
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.296	13.248	6.314	2.864	1.982	6.039
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	577	304	305	305	305	305
340 Economische promotie	9	-5	10	10	10	10
830 Wonen en bouwen	1.600	0	0	0	0	0
Totaal baten	5.301	18.238	6.843	3.393	2.511	6.568
Saldi						
030 Beheer overige gebouwen en gronden	197	243	322	294	279	266
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
310 Economische ontwikkeling	1.013	998	1.007	704	638	641
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-26	-1.555	-1.642	-1.609	-1.578	-1.578
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	857	506	1.027	986	988	988
340 Economische promotie	486	521	301	300	302	303
830 Wonen en bouwen	569	782	854	988	993	985
Totaal saldi	3.095	1.496	1.869	1.664	1.624	1.606

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- n.v.t.

Beleidsdocumenten

- Toekomstvisie Hoogeveen
- Detailhandelsstructuurvisie (2008)
- Economische Focusagenda van en voor Hoogeveen (november 2022)
- Visie op het stadscentrum (2011)

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2022	891,4	773,3	825,4	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
Funciemenging	%	2022	54,4	51	53,8	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
Netto arbeidsparticipatie	%	2022	72,1			CBS - Arbeidsdeelname
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15 t/m 64jr	2022	151,5	166	174,1	LISA

Indicator	Omschrijving
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Funciemenging	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Verantwoordelijk wethouder: Niek Wind

Maatschappelijk effect

Groen

In een groene en biodiverse omgeving voelen mensen zich gezonder en minder gestrest. Ook vinden veel mensen een groene en natuurrijke omgeving belangrijk. Daarom zetten we in straten, op pleinen en in de nieuwe woonbuurten in op meer groen, minder versterking, verhogen van de biodiversiteit en groene plekken die uitnodigen om elkaar te ontmoeten en te bewegen.

Voldoende en passende woningen

Veel mensen zoeken een woning in een fijne woonbuurt, in een van de dorpen en wijken in de gemeente. Vaak duurt het te lang om een geschikte woning te vinden of het lukt helemaal niet omdat de woningen niet aansluiten bij de wensen of het budget. Daar willen we beweging in krijgen. Daarom hebben we in 2023 een nieuwe woon(zorg)visie en een nieuw grondbeleid vastgesteld. We onderzoeken welke regelingen nodig zijn om wonen en een woning betaalbaar te maken. Zeker voor starters is dat hard nodig. Als groepen inwoners zelf woningbouwplannen willen ontwikkelen, in de vorm van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap, geven we daar ruimte voor. We hebben verder flexibele woonvormen nodig. Dit geeft ons ook ruimte voor het huisvesten van statushouders, een opgave die steeds groter wordt.

Naast uitbreiding van de kern Hoogeveen hebben we als doel om woningbouw toe te voegen in elk dorp in de gemeente Hoogeveen. Hierover hebben we gesprekken met alle dorpen. De uitbreiding kan niet gelijktijdig in elk dorp plaatsvinden, we prioriteren hierin.

Voor het realiseren van voldoende en passende woningen zijn we afhankelijk van andere partijen, zoals projectontwikkelaars en wooncorporaties. Met wooncorporaties maken we prestatieafspraken waarin we afspraken maken over onder andere de bouwopgave, betaalbaarheid, duurzaamheid, wonen met zorg, aandachtsgroepen en leefbaarheid.

Wonen en zorg

De groeiende groep ouderen en voor kwetsbare mensen krijgt speciale aandacht in de woon(zorg)-visie. Voor wonen betekent dit dat het belangrijk is dat inwoners de mogelijkheid krijgen om elkaar te helpen, naar elkaar om te zien.

Vanuit de woon(zorg)visie zet de gemeente Hoogeveen in op deze diversiteit. Waar het kan wordt gebouwd voor verschillende doelgroepen. Daarnaast is gezondheid belangrijk, zowel fysiek als mentaal. We zetten in op meer gezonde jaren en daarvoor is een buitenruimte nodig die verleidt tot bewegen, ontmoeten en spelen voor jong en oud. Tot slot werken zorgpartners en woningcorporaties onder regie van de gemeente aan nieuwe woonconcepten voor ouderen en kwetsbare inwoners met een wonen en zorgvraag.

Woningbouw versnellen

In de woon(zorg)visie staat de ambitie om 1.880-2.200 woningen toe te voegen tot 2030. Dit is een verdubbeling ten opzichte van de voorgaande jaren. Om dit doel te halen moeten woningbouwprojecten sneller gerealiseerd worden. Via het Programma Woningbouwimpuls geven wij invulling aan deze opgave.

Om de woningbouw te versnellen zetten wij zowel in op het versnellen van het proces zelf, als het voorkomen en oplossen van knelpunten. Dit doen wij aan de hand van vier programmalijnen:

1. **Planning woningbouwprogramma**
We maken een monitor met een kaart waarop alle woningbouwplannen staan. Deze plannen zijn voor iedereen inzichtelijk. Alle plannen voorzien wij van een planning. We monitoren de voortgang en sturen waar nodig bij. Hiermee zorgen we voor meer zicht op de planning, voortgang, knelpunten.
2. **Woonkansen**
Op dit moment zijn er te weinig plannen voor woningbouw. Met deze programmalijn zorgen we voor voldoende plannen. Wij brengen kansrijke ontwikkellocaties in beeld, verleiden en verbinden eigenaren of ontwikkelaars en pakken waar nodig zelf nieuwe ontwikkellocaties op.
3. **Verhelpen en voorkomen knelpunten**
Bij vertraging in woningbouwprojecten die impact hebben op het behalen van onze doelstellingen, bieden wij maatwerkoplossingen voor het project. Bijvoorbeeld door de inzet van het expertteam woningbouw van het Rijk, of door het optimaal benutten van beschikbare subsidies (zoals de WBI-subsidie).
4. **Optimalisatie en versnelling van het woningbouwproces**
We nemen belemmerende regelgeving weg en zorgen voor heldere beleidskaders. Ook zetten we in op tijdelijke woningen (flexwonen) en transformaties van bestaande gebouwen en optimaliseren het proces ruimtelijke initiatieven.

Verbeteren bestaande woningen

Het is belangrijk dat bestaande woningen klaar zijn voor de toekomst. Samen met inwoners kijken we hoe woningen duurzaam zijn te maken. Een duurzaam huis is goed geïsoleerd en comfortabel om in te wonen. Als je ouder wordt, is het belangrijk dat je woning 'levensloopbestendig' is of dat je kunt doorstromen naar een ander huis. Zo kunnen mensen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Om mensen hierin te ondersteunen en begeleiden hebben we vanuit de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe wooncoaches aangesteld.

Wooncoaches zijn vrijwilligers die inwoners kunnen helpen met hun vragen op dit terrein. We gaan op zoek naar meer coaches en gaan ze goed begeleiden, zodat we nog meer huiseigenaren kunnen helpen. Naast de wooncoaches zetten we energieadviseurs, leningen en subsidies in om mensen te stimuleren en te helpen bij het verduurzamen van hun woning. Naast een gemeentebrede aanpak hebben we extra aandacht voor wijken/buurtten waar nog veel winst op het gebied van duurzaamheid te behalen valt. Dit doen we samen met o.a. provincie, corporaties, welzijnswerk en DOC33.

Een leefbare en gezonde buurt

Goed samenleven in de wijk of het dorp heeft steeds onze aandacht. Samen met inwoners, woningbouwcorporaties en de andere partijen van De Smederijen van Hoogeveen werken we aan leefbare, veilige en gezonde buurtten. De samenwerking met dorpsbelangenverenigingen, inwoners en partijen in De Smederijen van Hoogeveen is goed. We kijken hoe we deze verder kunnen versterken. Ook in de nieuwe woon(zorg)visie hebben leefbare en gezonde buurtten aandacht gekregen.

Wijk- en dorpshuizen

Wijk- en dorpshuizen betekenen veel voor het contact tussen inwoners, nu en in de toekomst. Ze zijn belangrijk in onze samenleving voor ontmoeting en gezamenlijke activiteiten.

De gesprekken met de wijk- en buurthuizen over de toekomst van de wijk zijn afgerond. De rode draad in de gesprekken is dat alle wijk- en buurthuizen willen inzetten op verduurzaming om de kosten op de exploitatie te drukken. Zo willen we er met elkaar voor zorgen dat er altijd een centrale plek is in de buurt om elkaar te ontmoeten.

Participatie

We vinden het erg belangrijk dat iedereen zich verbonden voelt met beslissingen die over de eigen leefomgeving gaan. Er zit heel veel enthousiasme en creativiteit in onze Hoogeveense samenleving. Hoogeveners zijn aanpakkers, echte doeners. Die Hoogeveense kracht waarderen we enorm. Als er nieuw beleid moet komen, betrekken we inwoners vanaf het begin. Wat vinden inwoners belangrijk? Dat willen we horen, als gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders en als ambtenaren. De wethouders en de burgemeester hebben als gebiedswethouder en burgemeester aandacht voor specifieke gebieden (dorpen en/of wijken).

Trends en ontwikkelingen

Landelijk, regionaal en lokaal

Wonen

De druk op de woningmarkt is de afgelopen tijd flink toegenomen met als gevolg dat woningen schaarser en duurder zijn geworden. Daarnaast zijn er de afgelopen tijd nieuwe opgaven bijgekomen. De vergrijzing zet door, mensen die uitstromen uit de jeugdzorg en zorginstellingen moeten weer zelfstandig gaan wonen en we zien een toename van de taakstelling voor statushouders. Tegelijkertijd neemt ook de vraag naar huisvesting voor arbeidsmigranten toe. Dit zet druk op bestaande wijken waar opkoop en verkamering plaatsvindt. Tot slot laat recent onderzoek van de gemeente zien dat er al langere tijd een behoefte is naar extra standplaatsen voor woonwagengewoners. Om woningen betaalbaar te houden en ook kansen te bieden voor starters kijken we ook naar woonvormen zoals flexwoningen. De woningbouwopgave is fors de komende jaren. De nieuwbouw van woningen vraagt ook om extra investeringen van de infrastructuur en de openbare ruimte. In de woon(zorg)visie 2023-2026 hebben we dit uitgewerkt.

Verduurzaming

Duurzaamheid speelt een steeds meer prominente rol bij opgaven, ook bij woningbouw. Dit kan leiden tot duurdere (maar wel duurzamere) keuzes. Ook moeten we investeren in ons vastgoed in gebruik door wijk-, buurt- en dorpshuizen (zie daarvoor Onderhoud kapitaalgoederen).

Smederijen

De Smederijen bestaan sinds 2007 en bestaan uit 6 partners: woningcorporaties Domesta, Woonconcept en Actium, SWW, politie en gemeente Hoogeveen. In 2022 zijn er via het bewonersbudget (de zogenoemde korte klap) bijna 300 initiatieven gerealiseerd waar ongeveer 7000 inwoners bij betrokken waren. Binnen de lange klap zijn De Smederijen op dit moment actief in vier focusgebieden. Daarnaast participeren De Smederijen in allerlei trajecten zoals de energietransitie, Domein Overstijgende Samenwerking, Woon- en zorgvisie, nota jeugd etc. Ook is de gebiedsregisseur voorzitter van de Smederijenteams en de spin in het web tussen inwoner en gemeente en vice versa. Bij de doorontwikkeling van de Smederijen maken we, zoals in het collegeakkoord is afgesproken, nadrukkelijk de verbinding met de aanpak van de gebiedswethouders en het programma 'zichtbaar verbinden en verbeteren'.

Gebiedsgerichte aanpak: wijk- en dorpsagenda's

Om uitvoering te kunnen geven aan het coalitieakkoord Samen Verbinden en Verbeteren gaan we werken met buurt- wijk- en dorpsagenda's. We gaan in gesprek met inwoners van elke buurt, wijk en dorp en met maatschappelijke organisaties. Het eigenaarschap en initiatief voor een dorp-, wijk- of buurtagenda ligt bij de inwoners en we stellen gezamenlijk met inwoners buurt-, wijk- en dorpsagenda's op en zetten ons in om uitvoering te geven aan deze plannen.

Deze stap past in het coalitieakkoord, meer het initiatief bij de bewoners, meer eigenaarschap geven over eigen woon- en leefomgeving.

Integraal beleidsprogramma openbare ruimte

In 2023 en de eerst helft van 2024 stellen we een integraal beleidsprogramma voor de openbare ruimte op. Dit beleidsprogramma vervangt de huidige sectorale beleidsplannen. Het integraal beleidsprogramma benadert de openbare ruimte als een geheel waarin alle onderdelen samenwerken en onderlinge worden afgewogen. Vanuit de huidige landelijke en lokale opgaven komen veel activiteiten en thema's samen. Dat vraagt om een integrale benadering. Het beleidsprogramma omvat onder andere openbaar groen, bomen, spelen, wegen, openbare verlichting en kunstwerken.

Begraven

In 2023 wordt het begraafplaatsenbeleid geactualiseerd. Deze actualisatie kan financiële gevolgen hebben. De omvang hiervan is op dit moment nog niet te overzien. Uitgangspunt is dat dit budgetneutraal verloopt. Daarnaast is er steeds meer vraag naar begraven in de natuur. Waar het kan willen we initiatieven uit de samenleving hiervoor faciliteren. We nemen deze ontwikkeling mee in het op te stellen beleidsplan.

Speelvoorzieningen

Wij willen inzetten op meer groen in straten, op pleinen en in de nieuwe woonbuurten. Plekken moeten inwoners uitnodigen om elkaar te ontmoeten en te bewegen. Immers, in een groene omgeving voelen mensen zich namelijk gezonder en minder gestrest. Om uitvoering te geven aan deze doelstelling stellen we voor participatief een hernieuwde visie te maken, inclusief de speel- en sportvoorzieningen, in het Zuiderpark. Dit is verder uitgewerkt bij de investeringen.

Kwaliteitsverbetering wegen met het oog op veiligheid

Wij hebben een wettelijke zorgplicht voor de kwaliteit van de wegen en het onderhoud van onze kapitaalgoederen. Voor het wegenonderhoud voeren we jaarlijks een visuele inspectie van de wegen uit. Vervolgens kennen we aan elk wegvak een kwaliteitsscore toe. Uit de weginspectie van 2022 blijkt dat het aandeel wegen met kwaliteitsniveau D (kapitaalvernietiging) sinds 2016 nauwelijks is afgenomen. Ook de uitkering van schadevergoedingen neemt de afgelopen jaren toe. Dit is deels te wijten aan het mindere onderhoud van de wegen. We willen de schouwresultaten van de openbare ruimte actief delen, om zo meer in verbinding te komen met de samenleving.

Bij de controle van de begroting 2023-2026 heeft de provincie Drenthe geconstateerd dat sprake is van kapitaalvernietiging: "Wij gaan ervan uit dat u de achterstanden inloopt en in 2023 de benodigde financiële middelen voor planmatig onderhoud en storingsonderhoud actualiseert. Als blijkt dat het geraamde budget onvoldoende is om de vastgestelde kwaliteitsniveaus in stand te houden, dient u tijdig maatregelen te nemen om dit op te lossen." Voor het inlopen van de achterstanden is uitbreiding van het exploitatiebudget nodig. Daarnaast zijn in 2019 zijn voor het laatst de areaaluitbreidingen opgenomen in het exploitatiebudget wegenonderhoud. Omdat het budget toch al ontoereikend was vanwege de bezuinigingsopgave zijn de areaaluitbreidingen vanaf 2020 niet opgenomen in de exploitatie.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. In stand houden van de bereikbaarheid en infrastructuur	
Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een toegankelijke, toekomstbestendige, veilige en duurzame verkeersinfrastructuur voor alle wijzen van vervoer, waarbij het uitgangspunt is dat het wegenareaal en de civiele kunstwerken op basisniveau wordt onderhouden. 2. Continueren van de energiedoelstelling voor openbare verlichting, door gefaseerd de openbare verlichting energiezuiniger en duurzamer te maken.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden conform het asfaltprogramma en het onderhoudsprogramma wegen en kunstwerken, verder gaan met wegwerken van het achterstallige onderhoud in de wegen, fiets- en voetpaden. Onderhoud aan de damwand Industriehaven en vervangen van de Zuiderparkbrug 01. 1.2. Actualiseren van het wegenbeheerplan. Het huidige wegenbeheerplan 2019-2023 actualiseren op basis van een weginspectie en het nieuwe beleidsprogramma, zodat voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor planmatig onderhoud en storingsonderhoud. Het nieuwe wegenplan wordt uitgewerkt vanuit integrale aanpak en assetmanagement. Hierbij wordt een optimale balans gezocht tussen prestaties, risico's en kosten. 1.3. Opstellen van een beschoeiingenplan. Dit plan moet ervoor zorgen dat er voldoende financiële middelen voorhanden zijn op basis waarvan planmatig onderhoud kan worden uitgevoerd aan de beschoeiingen in Hogeveen.

	<ol style="list-style-type: none"> 1.4. Een integraal beleidsprogramma voor de openbare ruimte vaststellen. 2. Vanuit de onderhoudsplanning een deel van de armaturen vervangen door led armaturen.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoeveel m² wegen, voet- en fietspaden die als onveilig uit de jaarlijkse inspectie zijn gekomen zijn onderhouden. Hoeveel m² achterstallig onderhoud is weggewerkt of hoeveel m² achterstallig onderhoud erbij gekomen is. We controleren of de genoemde maatregelen zijn gerealiseerd. 2. Hoeveel conventionele verlichting is vervangen door led en waar en welke energiebesparing heeft ons dat bij benadering opgeleverd.
Risico's en randvoorwaarden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het wegenareaal is in de afgelopen jaren uitgebreid. De areaaluitbreiding verwerken we, inclusief de financiële consequentie, in het nieuwe wegenbeheerplan.

2. Een waardige rustplaats voor iedereen

Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwoners de mogelijkheid bieden om een passende laatste rustplaats te vinden tegen een maatschappelijk verantwoord tarief.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We actualiseren het begraafplaatsenbeleid. Daarbij nemen we ook de kostendekkendheid mee.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaarlijks worden het aantal begrafenissen en bijzettingen bijgehouden, evenals het aantal niet uitgegeven graven en urnenissen/-kelders. 2. De ontwikkelingen ten aanzien van de kosten en opbrengsten worden gedurende het jaar gemonitord.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende capaciteit op de begraafplaatsen om voor iedere inwoner een waardige rustplaats te bieden.

3. Gezamenlijk met inwoners en organisaties versterken van de sociale cohesie door het vergroten van de leefbaarheid, zelfwerkzaamheid en zelfredzaamheid in wijken en dorpen

Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwetsbare inwoners sneller signaleren en waarborgen dat hulp en ondersteuning vanuit meerdere organisaties op elkaar is afgestemd en dat betrokken organisaties de hulp en ondersteuning bieden die noodzakelijk is. We gaan dat doen vanuit de sociale kernteams. 2. Fysieke en sociale vraagstukken worden snel gesignaleerd en we maken afspraken over wie de vraagstukken wanneer en hoe oppakt. 3. Vergroten van de bijdrage aan sociale vitaliteit, cohesie en sociale infrastructuur.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • De Smederijen sluiten aan op de diverse programmadoelen. Ze voorzien deze van beleidsinformatie door onder andere: <ol style="list-style-type: none"> 1. inventarisatie intern en extern van ontwikkelingen en trends in Hooogeveense samenleving; 2. analyse, ambitie en acties (basis voor actieplan/wijkagenda). • Het opstellen van een actieplan "nieuw elan Smederijen" en een start maken met de uitvoering daarvan. Daarbij staat de betrokkenheid en inbreng van inwoners centraal. Daarmee keren we terug naar waarvoor de Smederijen oorspronkelijk waren bedoeld. • Burgerinitiatieven ondersteunen om de samenhang en vitaliteit in de wijken en dorpen te vergroten. • We maken een nieuw beheerplan om speelvoorzieningen veilig

	te houden en om tijdig te voorzien in vervanging.
Wat gaan we meten en hoe?	Vanuit de Smederijen ontwikkelen we een sociale monitor die we ook als evaluatie-instrument in willen zetten.
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Het voortbestaan en onderhouden van de sociale netwerkstructuur. • Een goede samenwerking tussen de maatschappelijke partners, buurtbeheer, kernteams, wijkteams, welzijnswerk en alle gemeentelijke programma's is van doorslaggevend belang voor het realiseren van onze maatschappelijke doelstellingen.

4. Samenwerken met de Hooegeense samenleving

Wat willen we bereiken in 2024?	Inwonersparticipatie bij lokale vraagstukken die zich hiervoor lenen borgen in onze aanpak.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Als college op bezoek gaan bij dorpen, wijken, organisaties en bedrijven. 2. In beeld brengen welke activiteiten met co-creatie kunnen worden gerealiseerd. Een balans tussen de inhoud van het co-creatieproces en het faciliteren van dit proces is daarbij van belang. 3. Inzetten op de ontwikkeling van leiderschap van belangrijke betrokkenen (bestuur en management van de SWO) die het co-creatieproces steunen. Want dit is een belangrijke factor in het succesvol organiseren van co-creatie.
Wat gaan we meten en hoe?	Het aantal kansen en vraagstukken waarin co-creatie is toegepast en wat de rol van de gemeente hierin was. Dit doen we aan de hand van een evaluatie over de toepassing van co-creatie in 2022. Terugkoppeling bezoeken van het college in de nieuwsbrieven van Hooegeveen.
Risico's en randvoorwaarden	De uitvoering van deze activiteiten kan in het geding komen als hiervoor onvoldoende capaciteit beschikbaar is binnen de SWO.

5. Vergroting aantrekkelijkheid Hooegeveen voor wonen

Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vraaggericht voorzien in de kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte (passend, aansluitend op de woonwensen en betaalbaar) 2. Zichtbaar in de markt zetten van gemeentelijke kavels en gebouwen. 3. Bestaande woonwijken en woningen aantrekkelijk houden en verduurzamen. 4. Ruimte bieden om woningbouwontwikkelingen mogelijk te maken en te versnellen. 5. Wonen, welzijn en zorg met elkaar verbinden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Uitvoeren van de Woon(zorg)visie 1.2 Monitoren van de woningbouwplannen 1.3 Uitvoeren meerjarige prestatieafspraken 2023-2027 1.4 Uitvoeren Beleid huisvesting arbeidsmigranten 1.5 Uitvoeren Gemeentelijk woonwag en standplaatsenbeleid 1.6 Regionale en provinciale afstemming woningbouwbehoefte (o.a. woondeals) 1.7 Deelname Regio Zwolle, Verstedelijkingsstrategie 2.1 Bestaande instrumenten, zoals Funda, worden gebruikt om inzicht te krijgen in de markt. En om vraag en aanbod van gehele woningvoorraad te matchen. 3.1 Faciliteren van woonaanpassingen, vervangende nieuwbouw of herontwikkeling van vrijkomende locaties.

	<p>3.2 Doorgaan met het aanbod aan Stimuleringsleningen voor woningverbetering en verduurzaming.</p> <p>3.3 De ontwikkelde aanpak in de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe om particuliere woningeigenaren te ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van de eigen woning uitvoeren.</p> <p>3.4 Inzetten op verbetering woonomgeving bij herontwikkeling.</p> <p>4.1 We geven uitvoering aan het Programmaplan Woningbouwimpuls.</p> <p>4.2 We kijken in het kader van de Omgevingswet hoe we ruimte kunnen bieden aan afwijkende projecten met minder regels.</p> <p>4.3 We ondersteunen de realisatie van flexwoningen waarvoor subsidie is verleend vanuit het Rijk op een door ons beschikbaar gestelde locatie.</p> <p>5.1 We geven uitvoering aan de zorgcomponent uit de woon(zorg)visie waarin zorg integraal onderdeel is van het woonbeleid.</p>
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p>1.1 We evalueren jaarlijks de voortgang van de uitvoeringsagenda van de woon(zorg)visie.</p> <p>1.2 De woningbouwontwikkelingen worden getoetst aan actueel woonbeleid. Met behulp van een database worden de ontwikkelingen in de woning gemonitord. Per direct is zichtbaar hoeveel en waar woningen per jaar zijn gerealiseerd en welke potentiële bouwplannen in ontwikkeling zijn.</p> <p>1.3 Aan de hand van de jaarlijkse cyclus (zoals is opgenomen in de meerjarige prestatieafspraken) wordt voortgang van de gemaakte prestatieafspraken met de woningcorporaties gevolgd.</p> <p>1.4 Via monitoring wordt de voortgang van uitvoering van het beleid huisvesting arbeidsmigranten in beeld gebracht.</p> <p>1.5 Via monitoring en evaluatie van de prestatieafspraken wordt de voortgang van het gemeentelijk woonwag en standplaatsenbeleid in beeld gebracht.</p> <p>1.6 Via monitoring voortgang woondeals.</p> <p>2.1 Met regelmaat wordt afgestemd met marktpartijen, zoals de makelaardij, om te toetsen welke ontwikkelingen er spelen in de markt.</p> <p>3.2 Het gebruik van de Stimuleringsregelingen wordt gemonitord om zicht te hebben op hoe vaak de regeling wordt gebruikt en om te kunnen beoordelen of een regeling nog wel aansluit op de vraag. Maandelijks wordt een overzicht gemaakt van de stand van zaken.</p> <p>3.3 Halfjaarlijks evalueren we met de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe.</p> <p>4.1 We monitoren de plancapaciteit. In overeenstemming met de woon(zorg)visie sturen wij daarbij op een plancapaciteit van 130% van de behoefte.</p> <p>4.2 Bij de implementatie van de nieuwe omgevingswet is aandacht besteed aan het mogelijk maken van de realisatie van afwijkende projecten.</p> <p>4.3 De 35 flexwoningen waarvoor subsidie verleend is zijn gerealiseerd.</p> <p>5.1 We monitoren jaarlijks het aantal gerealiseerde zorgwoningen en of dit aansluit bij de woon(zorg)visie.</p>
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<p>Randvoorwaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. • Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. • Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwont-

	<p>wikkelingen of gebiedsontwikkelingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participatie van inwoners bij planontwikkeling. <p>Risico's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen, personeelstekort en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering. • Het niet kunnen ontwikkelen van woningbouwplannen wegens stikstofbeperkingen. • Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.
--	---

6. Het behouden en verbeteren van de groene leefomgeving

Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebiedsgericht beheer openbare ruimte met behoud van onderhoudsniveau 'basis' en in het stadscentrum 'hoog'. 2. Het verbeteren van de biodiversiteit. 3. Aantrekkelijke en schone leefomgeving. 4. Integrale aanpak uitdragen om meer groene pleinen en parkeerplaatsen te realiseren bij reconstructie en projecten. 5. Integraal beleidsprogramma openbare ruimte. 6. Zorgvuldig handelen volgens de gedragscode soortenbescherming voor gemeenten.
Wat gaan we daarvoor doen in 2023?	<ul style="list-style-type: none"> • Vervanging van groen in slechte conditie door klimaatrobuust groen. • Samenwerken met de provincie, andere Drentse gemeenten, waterschappen en ProRail om de biodiversiteit in heel Drenthe te verbeteren via het Drentse Bermberaad. • Stimuleren van vergroening van particuliere terreinen met behulp van subsidie vanuit Fluvius. • Beleidsuitgangspunten opstellen voor inrichting van klimaatadaptieve, gezonde en biodiverse openbare ruimte. • Integraal beleidsprogramma openbare ruimte opstellen, inclusief de actualisatie van de groenstructuurvisie. • Ecologische werkprotocollen uitwerken voor de meest voorkomende en grootste uitvoeringsmaatregelen.
Wat gaan we meten en hoe?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaarlijks wordt het onderhoudsniveau van het openbaar groen gemonitord middels het uitvoeren van een vijftal beleidschouwen. Op basis hiervan ontstaat een jaarbeeld en kan worden vastgesteld in hoeverre wordt voldaan aan het vastgestelde onderhoudsniveau. Aantal meldingen bij Buurtbeheer over beheer van de openbare ruimte is wordt geregistreerd en jaarlijks gerapporteerd. 2. Jaarlijks wordt gerapporteerd welke maatregelen zijn uitgevoerd ten behoeve van het bevorderen van de biodiversiteit.
Risico's en randvoorwaarden	<p>Randvoorwaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voldoende participatie van inwoners. • Tijdig anticiperen op doorontwikkelingen en innovaties van materieel in het kader van duurzaamheid en biodiversiteit. • Voldoende aandacht voor kennisontwikkeling op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit. <p>Risico's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Door de woningbouw opgave en parkeernormen kan het areaal openbaar groen onder druk komen te staan. • Door krapte in de arbeidsmarkt kan het vervangen van groen mogelijk vertragen en afwijken van het gewenste tempo.

Wat kost het?

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
050 Treasury	131	132	132	132	132	132
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	14	15	15	15	15	15
210 Verkeer en vervoer	8.479	9.296	9.781	10.418	9.839	9.931
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	5.491	6.103	6.706	6.725	6.772	6.793
610 Samenkracht en burgerparticipatie	822	1.276	1.207	1.176	877	641
750 Begraafplaatsen en crematoria	570	626	989	1.001	1.008	1.001
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	5.499	4.741	2.271	1.876	2.020	1.978
830 Wonen en bouwen	2.467	3.000	3.474	3.479	3.396	3.171
Totaal lasten	23.472	25.190	24.574	24.823	24.059	23.664
Baten						
050 Treasury	113	118	117	115	114	113
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	1	0	0	0	0	0
210 Verkeer en vervoer	154	175	161	161	161	161
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	119	140	77	77	77	77
610 Samenkracht en burgerparticipatie	165	64	64	64	64	64
750 Begraafplaatsen en crematoria	1.234	1.225	1.003	1.003	1.003	1.003
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	5.133	5.589	3.118	1.856	1.912	1.753
830 Wonen en bouwen	292	496	46	46	46	46
Totaal baten	7.211	7.807	4.587	3.323	3.378	3.218
Saldi						
050 Treasury	18	13	15	16	18	19
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	13	15	15	15	15	15
210 Verkeer en vervoer	8.324	9.120	9.619	10.257	9.677	9.769
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	5.372	5.963	6.628	6.648	6.694	6.716
610 Samenkracht en burgerparticipatie	658	1.213	1.143	1.112	813	577
750 Begraafplaatsen en crematoria	-664	-599	-15	-2	5	-2
820 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	366	-847	-848	20	108	225
830 Wonen en bouwen	2.175	2.504	3.428	3.433	3.350	3.126
Totaal saldi	16.261	17.383	19.987	21.500	20.681	20.447

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die bij dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen.

Beleidsdocumenten

- Wegenbeheerplan 2019-2023
- [Onderhoudsplan kunstwerken 2022-2026](#)
- Beleidsplan Openbare verlichting 2013-2022
- Gladheidsbestrijdingsplan (jaarlijks)
- Beleidsplan onderhoud wegen 2019-2023
- Onderhoudsplan kunstwerken 2017 t/m 2021
- Beleidsplan openbare verlichting 2012
- Baggerplan
- Groenstructuurvisie (2010)
- Buitenspelen in Hoogeveen, uitvoeringsnotitie Speelruimtebeleid 2005
- Lijst beschermwaardige bomen (2012)
- Nota begraven in Hoogeveen (2011)
- Protocol werkwijze bestaande graven, urnennissen en -kelders Hoogeveen (2013)
- Groenbeheerplan 2020-2023 (2019)
- Fysieke structuurvisie (2004), actualisatie 2012 en Toekomstvisie (Visie op de omgeving 2017)
- Woon(zorg)visie Hoogeveen 2023 - 2026
- Ontwikkelingsvisie stadscentrum, actualisatie 2017
- Meerjarige prestatieafspraken 2023-2027
- Regionale Woonvisie Zuidwest-Drenthe 2012
- Beleid huisvesting arbeidsmigranten
- Gemeentelijk woonwagen en standplaatsenbeleid
- Nota Grondbeleid 2023 – 2026
- Verkoopprotocol 2017

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Demografische druk	%	2022	79,9	81,2	70,3	CBS - Bevolkingsstatistiek
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2022	803	810	823	COELO, Groningen
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2022	885	860	905	COELO, Groningen
Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2022	221	255	317	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuwgebouwde woningen	per 1.000 woningen	2022	4,9	6,4	9,3	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research

Indicator	Omschrijving
Demografische druk	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemiddelde WOZ-waarde	De WOZ-waarde van alle woningen. Alle verblijfsobjecten in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt
Nieuwgebouwde woningen	Nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.

06 Ruimtelijke ordening en sport

Verantwoordelijk wethouder: Roelof Bisschop

Maatschappelijk effect

Omgevingswet

Door de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 ingaat, gaat er vanaf 2024 gewerkt worden met het omgevingsplan in plaats van bestemmingsplannen. Hierdoor komt de gemeente in een overgangsperiode terecht. Vanwege de aanstaande wetswijziging zijn er zo veel mogelijk omgevingsvergunningen met uitgebreide procedure en bestemmingsplannen in procedure gebracht, zodat deze plannen niet hoeven worden omgebouwd naar een omgevingsplan en hierdoor geen vertraging oplopen. Deze procedures worden in 2024 afgerond. Met een omgevingsvergunning, buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) of omgevingsplan worden nieuwe initiatieven en projecten in 2024 mogelijk gemaakt.

Sport en bewegen voor iedereen

Een leven lang bewegen. Dat is wat we wensen voor alle inwoners van de gemeente Hoogeveen. Sporten en bewegen moet voor iedereen toegankelijk zijn want door sport en bewegen blijf je actief en gezond, beleef je plezier en ontmoet je elkaar. We stimuleren een gezonde en actieve leefstijl op verschillende manieren.

Sportakkoord 2.0 en Brede regeling combinatiefuncties

Hoe we elkaar kunnen stimuleren om gezond te zijn en te sporten en bewegen hebben we vastgelegd in het plan voor het sportakkoord 2.0 (2023-2026). Het plan van het sportakkoord 2.0 hebben we ook opgenomen in het integrale plan voor GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). We hebben in het plan voor GALA ook de inzet van de sportfunctionarissen en cultuurcoaches opgenomen. Dit valt onder de brede regeling combinatiefuncties. Deze plannen zijn van iedereen: lokale organisaties uit sport, gezondheid, welzijn, onderwijs, evenementenorganisaties en ondernemers. Zie het programma Gezond en Vitaal voor een verdere toelichting op het plan voor GALA.

Op peil houden sportaccommodaties

Hoogeveen heeft mooie sportaccommodaties en is een fantastisch groene gemeente die uitnodigt tot bewegen. We houden onze sportaccommodaties op niveau, zodat zowel het gebruik door het bewegingsonderwijs en sportverenigingen gecontinueerd kan worden. In de paragraaf onderhoud en kapitaalgoederen staat benoemd welke acties we inzetten vanuit het beheer. Zo werken we aan een geactualiseerd plan voor het vernieuwen van natuurgasvelden buitensport. Ook geven we de komende jaren uitvoering aan het vernieuwen van de kleedkamers buitensport, de uitvoering van het integraal huisvestingsplan binnensport, het renoveren van bestaande kunstgrasvelden en we werken aan een plan voor de toekomst van het zwembad in Hoogeveen. Ook werken we aan de plannen voor Bentinckspark Noord en de invulling van de locatie van de oude atletiekbaan. In 2024 ronden we de herinrichting van het sportpark in Elim af en willen we een eerste start maken met de uitvoering van de sportaccommodatievisie Hollandscheveld.

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en stikstof

Het NPLG is opgezet om doelen voor natuur (inclusief stikstof), water en klimaat te halen. Dit heeft gevolgen voor functies in het landelijk gebied. Om de natuurdoelen in Natura2000 gebieden te kunnen halen moet de stikstofuitstoot, ook bij de landbouw, verminderen. Daarnaast moet de waterkwaliteit verbeteren en de uitstoot van broeikasgassen omlaag.

In de Wet natuurbescherming (Wnb) staat dat bij ieder project waar een vergunning voor aangevraagd moet worden, onderzocht moet worden of het project gevolgen heeft voor de neerslag van stikstof in Natura2000 gebieden. Dit verplichte onderzoek zorgt voor extra advieskosten en soms ook vertraging bij het maken van plannen en uitvoering van projecten.

Regionaal

Drenthe samen gezond in beweging

Vanaf 2024 zijn we weer deelnemer aan het programma Drenthe Sam en Gezond in Beweging. Zie hiervoor de paragraaf baten en lasten voor een toelichting.

Drents Programma Landelijk gebied

Als onderdeel van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) heeft de provincie Drenthe in 2023 een eerste versie van het Drents Programma Landelijk Gebied opgesteld. Daarin staat wat de opgaven zijn voor natuur (inclusief stikstof), water en klimaat en welke maatregelen waargenomen moeten worden. Dit krijgt in 2024 een vervolg.

Daarnaast werkt de provincie aan een nieuwe Omgevingsvisie waarin ze alle ruimtelijke opgaven gaat inpassen, waarbij water en bodem meer sturend worden. De keuzes die het Rijk en de provincie maken zullen gevolgen hebben voor het gemeentelijk beleid.

De landelijk en provinciale beleidsontwikkelingen volgen we nauwgezet en onze inzet hierbij richt zich op de ontwikkeling van beleid met een goede balans tussen klimaat, natuur, bodem en water en het mogelijk maken van ontwikkelingen op het gebied van wonen, economie en recreëren.

Om een vertaalslag te kunnen maken van deze beleidsontwikkelingen is op gemeentelijk niveau in 2024 en 2025 waarschijnlijk aanpassing van beleid nodig. In dit beleid gaan we in op de mogelijkheden voor de verschillende ruimtelijke functies in het landelijk gebied.

Provinciaal Programma Vitale Vakantieparken

Hoogeveen heeft zich vanaf 2018 gecommitteerd aan het programma Vitale Vakantieparken dat Drenthe-breed wordt ondersteund door een Taskforce Vitale Vakantieparken. Het programma kent vier sporen: vitalisering van recreatieve parken, transformatie van niet-vitale parken, handhaving & toezicht en revitalisering van parken die weer vitaal willen worden.

Leader 2023 - 2027

In 2023 start het Leader programma West-Drenthe 2023-2027. Het doel is versterking van zowel de leefbaarheid als de economie van het platteland. De Lokale Ontwikkelstrategie bevat 7 doelstellingen die daaraan bijdragen. Ze zijn van onderop tot stand gekomen waardoor draagvlak en haalbaarheid geborgd zijn. Voor de financiële toelichting zie het programma Duurzaam en Gastvrij Hoogeveen.

Lokaal

Huisvestingsplan binnensport

We verwachten in het najaar 2023 het nieuwe Integraal Huisvestingsplan Binnensport vast te stellen. Op deze manier kunnen we de komende jaren onze gymzalen en sporthallen vernieuwen om bewegingsonderwijs en verenigingssport te kunnen continueren. Bij een aantal voorzieningen zijn de keuzes in renovatie of nieuwbouw mede afhankelijk van keuzes die gemaakt worden in de plannen voor onderwijshuisvesting en de nieuwbouw van RSG Wolfsbos. De financiële consequenties van het IHP Binnensport komen terug op de geëigende momenten van de P&C-cyclus.

Energielasten buitensport

We hebben in 2022 en 2023 bij sportverenigingen en maatschappelijke organisaties een inventarisatie gedaan naar de problemen rond de energielasten van maatschappelijk vastgoed. Voor de verduurzaming bij buitensport gaan we investeringsbudget inzetten voor veldverlichting met LED (zie Onderhoud kapitaalgoederen). Niet alle verenigingen hebben al ledverlichting. Bij alle maatregelen rond energiearmoede kijken we eerst wat de organisaties zelf kunnen en welke regelingen van andere overheden en derden er zijn (zoals de landelijke BOSA regeling - stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties).

Sportaccommodatievisie Hollandscheveld

In 2023 hebben we gezamenlijk met de sportverenigingen een sportaccommodatievisie voor Hollandscheveld opgesteld. Een van de uitkomsten van deze visie is op de middellange termijn de sporthal de Marke nieuw te bouwen op sportpark de Oosthoek. Zo kan in de toekomst de kleedkamers en kantine van HHV geïntegreerd worden in de sporthal. Deze ontwikkeling vraagt om een gefaseerde aanpak omdat de grootste urgentie ligt bij de nieuwbouw van kleedkamers voor HHV. Om een goede fasering mogelijk te maken willen we in 2024 een inpassingsplan vaststellen.

Toekomst zwembad

In 2023 hebben we de exploitatiecijfers van het huidige zwembad De Dolfijn geactualiseerd en vergeleken met de cijfers voor een nieuw te bouwen zwembad. Op basis van deze uitkomst hebben we een aantal vervolgstappen bepaald. De twee belangrijkste stappen die we in 2024 willen afronden is het locatieonderzoek naar de plek voor het toekomstige zwembad. Daarnaast willen we een definitief plan voor een toekomstig zwembad uitwerken met alle inhoudelijke en financiële consequenties. Om de vervolgonderzoeken uit te kunnen voeren is het nodig om externe deskundigheid in te huren. Zie hiervoor het hoofdstuk baten en lasten. Afhankelijk van de te maken keuze en besluitvorming moeten de investeringen nog in de begroting opgenomen worden.

Bentinckspark Noord

We hebben in 2023 het onderzoek naar de mogelijkheden voor herontwikkeling van Bentinckspark Noord en de oude atletiekbaan afgerond. Hieruit is gebleken dat een herontwikkeling met sport, flexwonen, onderwijs (RENN4) en een toekomstig zwembad het best past op deze locaties. In 2024 willen we een concreet inpassingsplan uitwerken inclusief belemmeringen en financiële consequenties. Voor het gebied Bentinckspark Noord betekent dit dat we een concreet plan uitwerken voor het verplaatsen van de korfbalaccommodatie van Thrianta en de natuurijsbaan. We bekijken ook de situatie van de clubaccommodatie van biljartvereniging HBC voor deze planontwikkeling.

Vitale vakantieparken

Na vertraging in 2021 is in 2022 een doorstart gemaakt met dit project. Overleg met de transformatieparken is weer opgepakt, innovatie op vitale parken wordt begeleid en toezicht en handhaving maakt een inhaalslag. We vertalen onze doelen en ambities momenteel in een Programma Vitale Vakantieparken Hoogeveen. Ook is het programma voor de periode van 2023 – 2027 begroot in reguliere ambtelijke inzet, inhuur van extra handjes en expertise en geld. Doelstelling is om in deze periode 3 parken te transformeren naar een woonbestemming, 3 parken te revitaliseren en initiatieven van recreatieve parken en campings te faciliteren. Toezicht en handhaving is randvoorwaardelijk hierbij.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Ruimte voor ontwikkelen	
Wat willen we bereiken in 2024?	Vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoeren van het project Implementatie Omgevingsplan, in samenwerking met De Wolden: De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Deze stelselherziening heeft een grote impact op onze organisatie. Ook na de invoering van de wet moet er nog veel gebeuren. 2. De personele capaciteit en kwaliteit van de dienstverlening afstemmen op de hoeveelheid aanvragen en initiatieven in lijn met de Omgevingswet. 3. Transformatie vakantieparken.
Wat gaan we meten en hoe?	Via Wabo/Omgevingswet monitor.
Risico's en randvoorwaarden	Met de huidige arbeidsmarkt is het vinden van de capaciteit een uitdaging.

Doelstelling 2: Een gezonde en actieve leefstijl, in het bijzonder van kwetsbare groepen	
Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwoners van Hoogeveen voldoen minimaal aan het landelijke gemiddelde voor beweegrichtlijnen (tot 12 jaar 57%, 12-18 jaar 33% en 44% vanaf 18 jaar). 2. Beschikken over voldoende, kwalitatief goede en toekomstbestendige sportvoorzieningen inclusief een beweegvriendelijke openbare ruimte. 3. Stimuleren van een gezonde leefstijl voor iedereen.

<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2024?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nader haalbaarheidsonderzoek over de invulling van Bentinckspark Noord en oude atletiekbaan (inclusief verplaatsing korfbal en ijsbaan). 2. Haalbaarheids- en locatieonderzoek afronden voor een toekomstige zwemvoorziening in Hoogeveen. 3. Uitvoering geven aan het 'Hoogeveens Sportakkoord 2.0' en de inzet van de sportfunctionarissen en cultuurcoaches conform het nieuwe plan voor GALA. Dit doen we aan de hand van een nieuw op te stellen uitvoeringsplan. 4. Renoveren van de laatste kunstgrasvelden Bentinckspark (jeugdveld 8 en hockeyveld 2). 5. Afronden van de herinrichting van het sportpark Elim als gevolg van het woningbouwplan. 6. Een inpassingsplan voor de sportaccommodatievisie Hollandscheveld en starten met de uitvoering van de eerste opgave (renovatie kleedkamers HHV). 7. Starten met de vervroegde gefaseerde uitvoering van het accommodatieplan kleedkamers buitensport.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We verantwoorden jaarlijks via een jaarrapportage de output van het Hoogeveens Sportakkoord. Vierjaarlijks geven we inzicht in: <ul style="list-style-type: none"> - hoeverre inwoners van Hoogeveen voldoen aan de beweegrichtlijnen; - de sportdeelname van Hoogeveeners; - de vitaliteit van Hoogeveense sportaanbieders. <p>Voor het meten van beweegrichtlijnen en sportdeelname sluiten we aan bij landelijke onderzoeken van het sportakkoord en de Drentse gezondheidsmonitor (GGD). Ook in DSGIB worden ontwikkelingen ten aanzien van sport en bewegen gemonitord.</p>
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijk zijn er op diverse terreinen problemen in het leveren van voldoende bouwstoffen en materialen. Het niet tijdig kunnen krijgen van materialen vormt een risico in het tijdig vervangen van kunstgrasvelden. Ook staan prijzen hierdoor onder druk waardoor de begrote vervangingsmiddelen mogelijk niet toereikend zijn. • Sportvelden worden periodiek geïnspecteerd en op basis daarvan wordt een vervangingsplanning gemaakt. Uit een nieuwe inspectie kan blijken dat een veld toch eerder dan verwacht wordt afgekeurd en dus ook eerder vervangen moet worden. • De opzet van de brede regeling van combinatiefuncties is gewijzigd en net als in de vorige bestuurlijke periode is een gemeentelijke cofinanciering van 60% vereist. Het uitgangspunt is om binnen de financiële kaders van het Gezond en Actief Leven Akkoord te blijven. Omdat de opgave nog in ontwikkeling is kan het zijn dat er aanvullende cofinanciering vereist is.

Wat kost het?

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenbegroting		
				2025	2026	2027
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
510 Sportbeleid en activering	816	749	823	820	825	828
520 Sportaccommodaties	6.173	8.271	7.989	8.416	7.868	7.683
810 Ruimtelijke ordening	1.222	1.144	3.649	3.694	3.716	3.723
830 Wonen en bouwen	241	423	32	32	32	32
Totaal lasten	8.454	10.588	12.493	12.963	12.441	12.268
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
510 Sportbeleid en activering	132	0	0	0	0	0
520 Sportaccommodaties	2.179	1.945	2.008	2.008	2.008	2.008
810 Ruimtelijke ordening	72	1	96	96	96	96
830 Wonen en bouwen	1.148	1.200	857	857	857	857
Totaal baten	3.531	3.146	2.960	2.960	2.960	2.960
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
510 Sportbeleid en activering	685	749	823	820	825	828
520 Sportaccommodaties	3.994	6.326	5.982	6.409	5.860	5.676
810 Ruimtelijke ordening	1.151	1.143	3.553	3.598	3.620	3.628
830 Wonen en bouwen	-907	-777	-825	-825	-825	-825
Totaal saldi	4.923	7.441	9.533	10.003	9.481	9.308

Verbonden partijen

Bij dit programma zijn geen verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Fysieke structuurvisie (2004), actualisatie 2012 en Toekomstvisie (Visie op de omgeving 2017)
- Oost-west-as (Backbone) 2008
- Notitie Hoogbouw 2009
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit
- Detailhandelstructuurvisie 2008
- IHP Binnensport (2009)
- IHP Buitensport (2023)

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Niet-sporters	%	2020	55,4	55,5	49,2	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

Indicator	Omschrijving
Niet-sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

07 Veilige bereikbaarheid

Verantwoordelijk wethouder: Roelof Bisschop

Maatschappelijk effect

Het is belangrijk dat de gemeente goed bereikbaar is, zodat het fijn is om er te wonen en werken. Dit programma heeft als doel de bereikbaarheid per (vracht)auto, fiets, te voet en met openbaar vervoer (bus en trein) in stand te houden en te verbeteren, waarbij veel aandacht is voor de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bedrijvigheid. De inwoners en bedrijven betrekken wij daarbij steeds actief bij. We streven naar een toegankelijke, (verkeers)veilige en gezonde leefomgeving. Als we wegen, fietspaden en voetpaden aanleggen of aanpassen, willen we in het beleid en in de uitvoering rekening houden met het klimaat en zorgen voor toegankelijkheid voor iedereen. We willen ook graag meer plekken waar je je elektrische auto kunt opladen en we willen dat meer mensen de fiets gaan gebruiken, zodat er minder CO₂ wordt uitgestoten.

Trends en ontwikkelingen

Landelijk

- Het aantal verkeersslachtoffers stijgt landelijk al een aantal jaren op rij. Met haar strategisch plan verkeersveiligheid (SPV) wil de overheid deze trend keren.
- De laatste jaren is het aantal fietsers sterk gestegen. Er zijn met name steeds meer elektrische fietsen waardoor de snelheidsverschillen op de fietspaden toenemen. Het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers onder fietsers neemt daardoor ook toe.
- Nu de corona niet meer het dagelijkse leven beheerst, is de drukte op de wegen weer net zo hoog als voor de corona.
- Vanaf 2035 worden er geen nieuwe auto's op fossiele brandstof meer verkocht, als gevolg daarvan zal het aantal elektrische auto's gaan toenemen.
- Er wordt een forse uitbreiding verwacht van het aantal elektrische laadpalen in de (semi) openbare ruimte.

Regionaal

- Het openbaar vervoer kalft steeds verder af. Om dit zoveel mogelijk tegen te gaan willen we ons samen met provincie en de andere gemeenten in Drenthe richting het Rijk sterk maken voor het behoud van goed openbaar vervoer op het platteland.
- Door bezuinigingen en omdat het aantal passagiers in bussen nog 20% lager is dan voor de corona, is het aantal busritten in Drenthe afgenomen. Er worden alternatieven aangeboden voor het busvervoer, zoals de HUB-taxi. De alternatieven zijn echter nog erg onbekend. Om daar meer bekendheid aan te geven, zullen we de provincie Drenthe vragen hiervoor een voorlichtingscampagne op te zetten. Het door de provincie ontwikkelde campagnemateriaal zullen wij vervolgens via de gebruikelijke weg met onze inwoners delen.
- De uitbreiding van het aantal elektrische laadpalen in de openbare ruimte pakken we als Drentse gemeenten samen met de provincie op, via een provinciaal contract.

Lokaal

- In de mobiliteitsvisie van 2018 hebben we de fiets op gelijke hoogte gesteld als de auto. In de fietsnota hebben we deze ambitie verder uitgewerkt en de afgelopen jaren hebben we al verschillende projecten en maatregelen genomen. Maar er is nog veel werk te doen. Onze focus voor de komende jaren is het verbeteren van de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers. Dit betekent bredere fietspaden, betere routes en het aanleggen van ontbrekende fietspaden. We willen ook veilige oversteken realiseren en het comfort verhogen door tegelpaden te ver-

vangen door asfalt of beton. Dit vraagt om investeringen vanuit de gemeente, maar we zullen ook gebruik maken van beschikbare subsidiemogelijkheden.

- De aanvraag voor maatregelen in het kader van de verkeersveiligheid “SPV” zijn toegekend. Met deze middelen aangevuld met de beschikbare middelen vanuit de provinciale subsidie “Veilig en bereikbaar Drenthe” zijn we voornemens in 2024 maatregelen te treffen op het Hollandscheveldse Opgaande, Wijsterseweg en Drostentraai.
- Ook in Hoogeveen zien we een toename van het aantal verkeersslachtoffers. Er komen veel verzoeken binnen voor verhoging van de verkeersveiligheid, op de drukke wegen maar ook in de woonbuurten. Bij reconstructies gaan we in overleg met de aanwonenden om te komen tot een buurt waar het veilig en prettig wonen is.
- De bereikbaarheid van Hoogeveen per auto is en blijft belangrijk. De hoofdwegen houden we aantrekkelijk voor het auto- en vrachtverkeer en het openbaar vervoer, doorgaand verkeer door de wijken willen we zoveel mogelijk voorkomen en afremmen.
- De ontwikkeling van het gebied Nijstad, recreatiegebied en de waterstofwijk, vraagt om een veilige bereikbaarheid voor alle weggebruikers. We zetten daarom in op maatregelen rondom de Echtenseweg en de Zuidwoldigerweg.
- De wettelijk verplichte laadvisie wordt in 2023 vastgesteld, de uitvoering van deze visie en de deelname aan het provinciale contract vergt extra capaciteit en middelen. Bij de besluitvorming rondom de laadvisie dient ook een besluit te worden genomen over de financiële consequenties van deze visie.
- De Bij is een belangrijke mobiliteitsvoorziening, juist ook voor senioren of mensen met een beperking, doordat het een rolstoeltoegankelijke bus is. In 2024 verwachten we 2.900 à 3.000 betaalde ritten per maand voor de Stadsbus De Bij. Deze verwachting is gebaseerd op cijfers van 2023.
- De subsidie die we jaarlijks ontvangen van het OV-bureau voor De Bij loopt tot en met 2023, of de subsidie ook in 2024 en volgende jaren zal worden ontvangen, is nog onzeker. We zijn hierover in overleg met het OV-bureau.
- Sinds enkele jaren begroten we realistisch. Hierdoor zijn in de afgelopen jaren de geraamde inkomsten en gerealiseerde opbrengsten in evenwicht. Jaarlijks indexeren we de tarieven. Hiermee blijven we op een realistisch niveau, zeker ook in relatie tot kosten die jaarlijks stijgen.
- In 2023 zien we dat we de gevolgen van corona achter ons laten. De parkeerinkomsten komen weer op een regulier niveau, waarbij we zien dat de totale inkomsten uit de parkeerautomaten rond € 2 miljoen blijven hangen. De overige inkomsten uit naheffingen, de Kaap en ook vergunningen blijven allen redelijk stabiel rond het niveau van € 200.000 voor ieder van die bronnen.
- Het digitaliseren van de bezoekersvergunning en dan ook invoering zal worden onderzocht. Daarnaast zijn ook het aanvragen en beoordelen van ontheffingen gedigitaliseerd. Zo wordt parkeren efficiënter en biedt het mogelijkheden voor samenwerking met andere gemeenten voor digitale handhaving. Dit wordt verder onderzocht.
- Omdat het niet mogelijk is om het onderhoud van de parkeerautomaten te verlengen, moet het onderhoud uiterlijk in 2025 Europees aanbesteed worden. De huidige parkeerautomaten zijn al sinds 2015 in bedrijf. De economische levensduur is over het algemeen 8 tot 10 jaren. Daarom zal de vervanging van de parkeerautomaten gelijktijdig met het onderhoudscontract oplopen. De vervanging van de parkeerautomaten zal naar schatting een investering met zich meebrengen van € 1,2 miljoen, de uitwerking en besluitvorming hieromtrent volgt later. Om alles tijdig gereed te hebben, zal de Europese aanbesteding voor zowel het onderhoudscontract als de vervanging van de parkeerautomaten in 2024 plaats moeten vinden. Of de kosten van de vervanging en het van het onderhoud hoger zullen worden, zal blijken uit deze aanbesteding. Als dit het geval is zullen wij hiervoor terugkomen bij de raad.
- Om de parkeerdruk beter te verdelen, zal een onderzocht worden of een dynamische parkeer-routing in het centrum van Hoogeveen mogelijk is.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. In stand houden, verbeteren en verduurzamen van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid	
Wat willen we bereiken in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van de regionale bereikbaarheid om het economisch vestigingsklimaat voor bedrijven te versterken en om het woon- en leefklimaat voor onze inwoners te verbeteren. 2. Creëren van een toegankelijke, toekomstbestendige, veilige en duurzame verkeersinfrastructuur voor alle wijzen van vervoer. Op de hoofdwegen willen we de goede doorstroming in stand houden, ook om sluipverkeer in de woonwijken te voorkomen. 3. Vermindering van verkeersongevallen en verbetering van verkeersveiligheid door bewustwording van verkeersdeelnemers. 4. Het openbaar vervoer in stand houden en daar waar mogelijk verbeteren, voor zover onze invloed daartoe reikt. 5. Het parkeerbeheer efficiënter maken door nog meer in te zetten op de hedendaagse (digitale) mogelijkheden. 6. Parkeernormen die aansluiten bij de planologische ontwikkelingen. 7. Verdere ontwikkeling en uitbreiding van de laadpalen infrastructuur, waaronder ook het laden voor transport- en vrachtverkeer (het zogeheten logistiek laden).
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deelname aan de mobiliteitstafel Regio Zwolle. We gaan verder met de lobby voor de verbetering van de auto(snel)weg naar Twente. Samen met Rijkswaterstaat en de lobbywerkgroep worden de plannen voor de verbetering van de N36 uitgewerkt. Samen met de regio Zwolle, de provincie en overige lobbypart-

	<p>ners blijven we inzetten op de lobby voor de verbetering van de treinverbinding naar Zwolle.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Samen met het programma Aantrekkelijk wonen en woonomgeving verbeteren we de verkeersonveilige situaties op de wegen, fiets- en voetpaden aan. Voor 2024 staan de maatregelen voor het westelijk deel van het Hollandscheveldse Opgaande, de kruisingen met de Wijsterseweg en de Drostenaai op de planning. 3. Gedragsbeïnvloeding in de vorm van lesmateriaal, cursussen, informatievoorziening e.d. Zie voor een overzicht: onderwijsprojecten https://www.veiligbereikbaar-drenthe.nl/veilig-gedrag/onderwijs/projecten particuliere projecten https://www.veiligbereikbaar-drenthe.nl/veilig-gedrag/particulieren/projecten We zullen in overleg met de provincie het aanbod in de verkeerseducatie beter onder de aandacht brengen en als gemeente actief met minimaal 2 acties meedoen (Weer naar school en goed verlicht). 4. We verbeteren daar waar mogelijk de kwaliteit (veiligheid en comfort) van de fietspaden door ze bijvoorbeeld te verbreden en gelijkvloerse oversteken aan te leggen. Voor 2024 staan de aanleg van een twee richtingen fietspad met voetpad aan de zuidzijde van de Zuidwoldigerweg vanaf de sluis tot aan de rotonde Schutlandenweg op de planning. Ook willen we in 2024 een veilige oversteek in de Griendstveenweg maken naar de supermarkten. 5. Samen met de provincie Drenthe en het OV- bureau maken we ons hard voor het behoud van goed openbaar vervoer in de regio. We continueren het stadsbusvervoer met De Bij. En we blijven inzetten op de lobby voor de verbetering en frequentieverhoging van het bestaande spoor. 6. Invoering van digitale bezoekersvergunning. Daarnaast onderzoeken van de mogelijkheid om ook ontheffingen te digitaliseren. Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor regionale samenwerking voor digitale handhaving (scanauto). 7. Nota parkeernormen opstellen. 8. Op basis van de laadvisie private (lokale) initiatieven om de laadpaleninfrastructuur uit te breiden faciliteren. Als pilotgemeente samen met ondernemers en Ondernemend Hoozeveeën meewerken aan het provinciale project Logistiek laden.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aan het eind van het jaar evalueren wat de deelname aan de bereikbaarheidstafel Regio Zwolle en de lobby's ons hebben opgeleverd. 2. We controleren we of de benoemde verkeersveiligheidsmaatregelen zijn gerealiseerd. Met de raad gaan we periodiek in overleg over de voortgang van de verkeersveiligheidsprojecten. Ook nieuwe projecten komen in dit overleg aan de orde 3. Hoe hebben we samen met de provincie de verkeerseducatie beter onder de aandacht gebracht en aan welke acties hebben we meegedaan. 4. Welke fietspaden zijn verbeterd en hoe? 5. Op welke wijze hebben we ons ingezet voor het behoud en verbetering van het openbaar vervoer en welk effect heeft dat gehad? Hoeveel reizigers hebben gebruikgemaakt van De Bij? Wat heeft de lobby ons opgeleverd?

	<p>6. Of de digitalisering van de bezoekersvergunningen is gelukt en wat de resultaten zijn van de onderzoeken?</p> <p>7. Of de nota parkeernormen is opgesteld en vastgesteld.</p> <p>8. Hoeveel laadpalen zijn toegevoegd en wat heeft de pilot Logistiek laden ons opgeleverd?</p>
Risico's en randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> Voor alle benoemde werkzaamheden en maatregelen geldt dat ze worden uitgevoerd voor zover de beschikbare budgetten dit toelaten. Subsidies worden aangevraagd, maar definitieve toekenning is niet gegarandeerd. Dit kan invloed hebben op de voortgang en uitvoering van werkzaamheden. Bereikbaarheid staat niet op zichzelf. Samenhang met andere programma's zoals Aantrekkelijk wonen en woonomgeving, Economie en Duurzamer Hoogeveen is belangrijk. Daarnaast is afstemming nodig met onder andere de woningbouwcorporaties, provincie, Rijkswaterstaat, waterschappen, de verschillende kabel en leidingexploitanten en de wijk- buurt- en dorpsvertegenwoordigingen. Voortgang van de werkzaamheden kunnen daardoor worden beïnvloed, wat als gevolg kan hebben dat de planning niet wordt gehaald, waardoor de soms harde deadline van de verstrekte subsidies in het geding komen. Niet in alle zaken binnen het programma heeft de gemeente de volledige zeggenschap. Wij zijn daarin mede afhankelijk van derden en medeoverheden. Dat speelt vooral bij het openbaar vervoer, bij de rijks- en provinciale wegen en bij de gemeenschappelijke regeling Publiek vervoer en ParkeerService ca.

Wat kost het?

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
063 Parkeerbelasting	7	11	4	4	4	4
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
210 Verkeer en vervoer	222	318	306	438	436	434
220 Parkeren	713	811	858	819	969	1.368
250 Openbaar vervoer	441	489	490	490	489	489
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	18	15	15	15	15	15
740 Milieubeheer	0	9	9	9	9	9
Totaal lasten	1.401	1.655	1.684	1.778	1.924	2.321
Baten						
063 Parkeerbelasting	2.448	2.726	2.789	2.857	2.857	2.857
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
210 Verkeer en vervoer	60	79	23	23	23	23
220 Parkeren	14	0	0	0	0	0
250 Openbaar vervoer	116	110	110	110	110	110
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	27	21	21	21	21	21
740 Milieubeheer	0	9	9	9	9	9
Totaal baten	2.665	2.945	2.953	3.021	3.021	3.021

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Saldi						
063 Parkeerbelasting	-2.441	-2.715	-2.785	-2.853	-2.853	-2.853
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
210 Verkeer en vervoer	161	239	283	415	413	410
220 Parkeren	700	811	858	819	969	1.368
250 Openbaar vervoer	325	379	380	380	379	379
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	-10	-6	-6	-6	-6	-6
740 Milieubeheer	0	0	0	0	0	0
Totaal saldi	-1.264	-1.290	-1.268	-1.243	-1.097	-700

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Publiek vervoer
- Parkeerservice

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Mobiliteitsvisie 2017 - 2026
- Parkeernota 2011, deel 1, 2 en 3
- Fietsplan 2019

Verplichte beleidsindicatoren

Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren.

08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Verantwoordelijk wethouder: Jeroen Westendorp

Maatschappelijk effect

Duurzaam Hoogeveen

Duurzaamheid loopt als 'groene' draad door alle programma's heen. We streven naar ecologische, economische en sociale duurzaamheid. Een duurzame leefomgeving waarin de kwaliteit van leven nu en in de toekomst geborgd is en waar kinderen kunnen opgroeien in een duurzame omgeving. Hiervoor is een overgang naar een energieneutraal, klimaatbestendig (zie programma vitaal en gezond) en circulair Hoogeveen nodig. Hierbij werken we aan de doelstelling om in 2040 een CO₂-neutrale gemeente te zijn.

Aardgasvrij

Tot 2030 is de aandacht vooral gericht op maatregelen om minder aardgas te gebruiken. Dus isolatie en bijvoorbeeld de toepassing van een (hybride) warmtepomp. De overgang naar groene energie (energietransitie) ontdekken en ontwikkelen we in samenwerking met inwoners en partners zoals woningcorporaties, netwerkbeheerders, ondernemers en onderwijsorganisaties. In deze fase gaat het vooral om meedenken met inwoners en ondernemers over de beste maatregelen. We geven ruimte aan en denken mee met bewonersinitiatieven. We gaan kijken hoe we inwoners en buurten benaderen die hier nog niet mee bezig zijn of waar we het niet van weten. We onderzoeken de haalbaarheid van energie op wijkniveau ('collectieve voorzieningen').

Eerste wijkgerichte aanpak in Erflanden

We zijn gestart met de eerste wijkgerichte aanpak in een deel van Erflanden, waarbij bewoners binnen het projectgebied ondersteund worden in de keuze om van het aardgas af te gaan. Dit kan een keuze zijn voor waterstof (met of zonder hybride warmtepomp) of een all electric oplossing. Het voordeel voor bewoners voor een keuze voor waterstof is dat de investering in de woning om over te stappen wordt betaald vanuit subsidie van de rijksoverheid. We letten erop dat het project betaalbaar en haalbaar is vanuit deze subsidie. Betaalbaar en haalbaar voor bewoner, dat je niet meer dan anders betaalt voor energie. En betaalbaar en haalbaar voor de gemeente: de gemeente mag geen financieel risico lopen. Bewoners zijn zelf aan zet en antwoorden op vragen worden in gezamenlijkheid gezocht.

Vanuit die waarden werken we samen met de bewoners naar een besluit.

Sowieso leren we voor heel Hoogeveen van deze eerste wijkgerichte aanpak. Vooral over hoe je inwoners betreft bij de energietransitie. En over hoe we de samenwerking met andere organisaties kunnen vasthouden en uitbreiden voor andere wijken en dorpen.

Gastvrij Hoogeveen

Vanuit Gastvrij Hoogeveen zetten we vooral in op de versterking van de positie van Hoogeveen als een van de vier sterke steden van Drenthe. De gemeente heeft een regiofunctie op het gebied van recreatie en toerisme. We staan voor:

- een aantrekkelijk en integraal recreatief en toeristisch aanbod;
- het mogelijk maken van evenementen en aantrekkelijk uitdragen van het vrijetijdsaanbod van Hoogeveen;
- profilering van gemeente Hoogeveen als aantrekkelijke stad voor wonen, werken en vrijetijdsbesteding.

Trends en ontwikkelingen

Algemeen

Van denken naar doen

Hoogeveen wil in 2040 een CO₂-neutrale gemeente te zijn. We constateren dat dit een ambitieuze doelstelling is waarop fors ingezet moet worden. Lokaal zien we een versnelling op gang komen. Onder inwoners en bedrijven is er animo om te verduurzamen, mede door de hoge energieprijzen. Gezien deze ontwikkeling zetten we ons in deze fase vooral in op het meedenken en ondersteunen van bewoners en ondernemers bij het verduurzamen van hun pand of de bedrijfsvoering en hebben we ook oog voor bewoners die te maken hebben met energiearmoede. Verder spelen we in op nieuwe energieontwikkelingen en wensen vanuit de samenleving. Realisatie van lokaal eigendom bij duurzame energieprojecten is voor Hoogeveen belangrijk. Met de Drentse Zonneroute A37 bieden we ondersteuning aan de omgeving om zoveel mogelijk lokaal eigendom te realiseren. We helpen onze inwoners met het organiseren en oprichten van coöperaties en geven zo ruimte aan bewoners-initiatieven.

Landelijk

Uitkering uitvoeringskosten klimaatbeleid

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de uitvoering van de energietransitie voor de jaren 2023 tot en met 2030 zodat gemeenten hun taken op dit gebied goed uit kunnen voeren. Hiermee kunnen we de interne en regionale organisatie verder opbouwen om samen met inwoners, bedrijven en partners werk maken van de lokale energietransitie.

Kwaliteit grondstoffen

Tot dusver lag bij de afvalinzameling de nadruk op het verminderen van de hoeveelheid (ongescheiden) restafval. De focus verschuift nu naar het verbeteren van de kwaliteit van de grondstoffen. Met het terugdringen van de hoeveelheid ongescheiden restafval is namelijk enerzijds de hoeveelheid grondstoffen toegenomen maar is anderzijds ook een lichte toename van het percentage stoorstoffen (vervuiling) in deze stromen waarneembaar.

Deze verschuiving van aandacht is waarneembaar in (de doelstellingen van) het landelijke programma Van Afval Naar Grondstof voor huishoudelijk afval. Ook worden de acceptatienormen van grondstofstromen zoals oud papier en karton, groente-, fruit- en tuinafval en plastic en metalen verpakkingen en drankpakken door de verwerkers van deze fracties aangescherpt.

Om de afzetmogelijkheden van secundaire grondstoffen te behouden, worden verontreinigde vrachten geheel of gedeeltelijk afgekeurd en verbrand. Dit heeft niet alleen ongewenste milieueffecten, het levert ook hogere kosten op. Bewustwording en aanpassing van het gedrag van onze inwoners is noodzakelijk om te komen tot goede afvalverwerking.

Regionaal

Versterking regionale samenwerking energietransitie

Inwoners, energiecoöperaties, initiatieven, gemeenten en organisaties in Drenthe zijn volop aan de slag met energie besparen en isoleren. Lokale aanpakken in wijken, dorpen en buurten waarin zowel organisaties als bewoners een sterke rol vervullen, leveren op termijn de beste resultaten op.

Flexibiliteit in uitvoering is daarbij noodzakelijk. Ieder dorp of iedere wijk of buurt is anders. Om resultaten te halen is het noodzakelijk snel door te pakken met uitvoering van gedragen wijkprocessen, projecten en plannen. In Drenthe bundelen we hiervoor de krachten. Via een regionale samenwerking en met behulp van rijksmiddelen zetten we in op extra uitvoeringskracht in de wijken en dorpen en kan de warmtetransitie op grotere schaal worden uitgevoerd. Ook vindt er kennisopbouw plaats in en voor de Drentse situatie die voor alle gemeenten beschikbaar is en gedeeld wordt.

Samen werken aan een energiesysteem voor de toekomst

Met omliggende gemeenten en de provincie Drenthe werken we aan het PMIEK, Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat. Hierin staat centraal hoe we de regionale energieinfrastructuur op de meest effectieve manier gaan inzetten in de komende jaren. Ook wordt onderzocht welke projecten technisch sneller gerealiseerd kunnen worden en voorrang krijgen op de prioriteitenlijst bij netbeheerders en een energiesysteem. Met een energiesysteem bedoelen we de verbinding tussen vraag en aanbod (opwek en gebruik), transport en opslag van verschillende energievormen. We gaan de verbinding leggen tussen bedrijfsleven, netbeheerders en regionale overheid om aan het nieuwe energiesysteem te bouwen.

Leaderprogramma West Drenthe 2023-2027

In 2023 start het nieuwe Leader programma West-Drenthe 2023-2027. Het doel is versterking van zowel de leefbaarheid als de economie van het platteland. De Lokale Ontwikkelstrategie bevat 7 doelstellingen die daaraan bijdragen. Ze zijn van onderop tot stand gekomen waardoor draagvlak en haalbaarheid geborgd zijn. Met de bijdragen van Europa, provincie en de overige gemeenten in West-Drenthe is er dan circa € 1 miljoen per jaar beschikbaar voor projecten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. De provincie voert de regie en de Lokale Actiegroep toetst de ideeën en projecten aan de doelstellingen van de Lokale Ontwikkelstrategie.

Lokaal

Isoleren en gebiedsgerichte aanpak

In de Transitievisie Warmte Hoogeveen is als doel gesteld dat voor 2030 in Hoogeveen 4.800 slecht geïsoleerde rijwoningen (jaren 60/70) worden geïsoleerd. De woningen gaan voor de warmtevoorziening in principe over op een hybride warmtepomp tenzij er een goed collectief alternatief is. Hiervoor onderzoekt de gemeente de mogelijkheden.

Onze gemeente kiest voor een integrale, verbindende aanpak met verleiding en regie door wijk voor wijk aan de slag te gaan. Ook op individueel niveau kunnen gebouweigenaren worden verleid om te verduurzamen. De aanpak slaagt als de verduurzaming via de (gedaalde) energierekening kan worden terugverdiend. Hierbij helpt het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie met subsidies en leenmogelijkheden.

Waterstofwijk

Voor de aansluiting van de woningen in het projectgebied in Erflanden en de nieuwbouwwoningen in Nijstad-oost is het van belang samen met de betrokken partners te werken aan lokale productie van waterstof en het op termijn aansluiten van de Waterstofwijk op de backbone van de Gasunie.

Afvalbeleidsplan

Samen met inwoners en de raad werken we aan een nieuw afvalbeleidsplan. De keuzes in dit op te leveren plan zullen waarschijnlijk een financiële weerslag hebben op de begroting van het taakveld Afval in 2024 en volgende. Zolang het plan niet vastgesteld is, is dit nog niet te kwantificeren.

Verduurzamen bedrijven

Het bedrijfsleven gebruikt ongeveer 40% van de energie in de gemeente Hoogeveen. We stimuleren bedrijven energiestudies uit te voeren en bieden ondersteuning in de verduurzaming van het bedrijf of bedrijfsproces. Daarnaast bieden we MKB-ondernemers via Ik Ben Drents Ondernemer, Kennispoort, provincie en gemeente begeleiding bij de uitvoering van energiemaatregelen en subsidies. Via het project Toekomst Bestendige Bedrijventerreinen werken we samen met ondernemers en Ondernemend Hoogeveen aan collectieve verduurzaming van bedrijventerreinen.

Door de stijgende energielasten is er een groeiende behoefte binnen de recreatiesector voor verduurzaming van bedrijven. Bedrijven dreigen door de stijgende lasten niet meer gezond en rendabel te zijn. Voor het behoud van een vitale recreatiesector willen we ondernemers ondersteunen en stimuleren het bedrijf te verduurzamen.

Doorontwikkeling toeristisch aanbod

We willen onder meer graag een duurzame doorontwikkeling van het Van Gogh-project realiseren. Hiermee willen we dat na 2023 Van Gogh voor inwoners, bezoekers en bedrijven een duurzame inbedding krijgt in het programma. De doorontwikkeling richt zich op duurzame (toeristische) aanbodontwikkeling en het versterken van de lokale economie en het landschap.

Toekomstbestendige informatievoorziening

De behoefte voor het verkrijgen van toeristische informatie voor inwoners en toeristen verandert, net zoals de manier van aanbieden van toeristische informatievoorziening. We verkennen de mogelijkheden van nieuwe vormen van toeristische informatievoorziening die toegankelijk zijn voor inwoners en toeristen.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Een duurzame leefomgeving waarin de kwaliteit van leven nu en in de toekomst geborgd is	
Wat willen we bereiken?	Een CO ₂ neutrale gemeente in 2040.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwoners informeren en adviseren over duurzaamheidsmaatregelen en financieringsmogelijkheden o.a. via het Drents Energieloket, de website Groenemorgen Hoogeveen, andere gemeentelijke kanalen en via woon-/energiecoaches en energieadviseurs. 2. Leerlingen voortgezet onderwijs scholen en studenten Alfa college (DOC33) betrekken bij en inzetten als adviseurs bij klimaatvraagstukken voor Hoogeveen. 3. Samen met inwoners, DOC33, woningcorporaties, netwerkbedrijven en het Hoogeveense bedrijfsleven werken aan de verduurzamen woningvoorraad (bestaand en nieuw), via wijkgerichte aanpak en met energiearmoede als belangrijk punt van aandacht. De energietransitie moet voor iedereen bereikbaar en betaalbaar zijn. Samen met andere gemeenten kijken we naar mogelijkheden om de van het Rijk ontvangen specifieke uitkering voor energiebesparende maatregelen voor inwoners die in energiearmoede leven zo goed mogelijk te besteden. Deze middelen zijn ook voor huurders. 4. Samen met partners opstellen van een visie op het energiesysteem en vervolg geven aan het onderzoek naar de potentiële inzet van restwarmte vanuit Attero en onderzoek naar collectieve WKO

	<p>5. Toekomstbestendige bedrijventerreinen Samen met provincie en Ondernemend Hoogeveen via een gebiedsgericht aanpak werken aan de verduurzaming van bedrijventerreinen.</p> <p>6. Ondernemers via 'Ik ben Drents ondernemer' faciliteren met maatwerkadvisen gericht op de verduurzaming van hun bedrijf.</p> <p>7. Een bijdrage leveren aan de uitvoering van de Regionale Energiestrategie (RES). We werken in de RES Regio Drenthe samen aan het monitoren van de voortgang en het realiseren van de RES vóór 2030. Hoogeveen ligt goed op schema, maar met betrekking tot zon-op-dak ligt er nog een opgave open. Ondernemers willen graag verduurzamen. Daarom ondersteunen we onze bij het verduurzamen van hun bedrijfsvoering. Dit doen we met meerdere ondersteuningstrajecten die in regionaal verband worden opgepakt.</p> <p>8. Zonne-energie langs snelwegen</p> <ul style="list-style-type: none"> - In 2024 werken we verder aan de strategie van het aanbieden van de rijksgrond aan de markt voor realisatie van de Drentse Zonneroute A37 en contractvoorbereiding. Daarnaast geven we een vervolg aan het proces van het realiseren van de geleiderails. Met de Drentse Zonneroute gaan onze inwoners straks meedelen in de opbrengsten van de zonne-energie. Daarom geven we invulling aan het Beleidskader Participatie en starten we met een ondersteuningstraject. Met dit ondersteuningstraject helpen we onze inwoners met het organiseren van lokaal eigendom en financiële participatie. - Voorverkenning naar de kansen van energieopwekking op de A28 als onderdeel van het rijksprogramma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER). <p>9. Waterstofwijk, in samenwerking met partners:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering van de aansluiting van de woningen in Nijstad-oost op waterstof. - Afhankelijk van de keuze van bewoners en besluitvorming in de raad gefaseerde aansluiting woning in projectgebied Erflanden. - Werken aan lokale productie van waterstof en het op termijn aansluiten van de Waterstofwijk op de backbone van de Gasunie. <p>10. Regionale uitvoering mobiliteitsdoelen klimaatakkoord. Uitvoering van het regionaal mobiliteitsplan (RMP), realisatie laadpleinen op basis van de gemeentelijke laadvisie.</p> <p>11. Uitvoering gebiedsgericht grondwaterbeheer in relatie tot de grondwaterverontreiniging.</p> <p>12. Uitvoering monitoring bodemsanering.</p> <p>13. Lokale initiatieven ondersteunen bij het realiseren van lokaal eigendom bij hernieuwbare energieprojecten. Onze inwoners moeten mee kunnen profiteren van lokaal opgewekte duurzame energie. Daarom hebben we in de RES 1.0 hebben afgesproken dat we 50% lokaal eigendom nastreven bij hernieuwbare energieprojecten. Financiële participatie vereist veel financiële en juridische expertise. Met de Drentse Zonneroute zetten we een ondersteuningsstructuur voor lokale initiatieven op, die alle inwoners in Hoogeveen ten goede moet komen.</p> <p>14. Ondersteunen van agrariërs bij het verduurzamen van hun bedrijfsvoering. Agrarische ondernemers willen hun bedrijfsvoering graag verduurzamen. Met de Pilot Erfmolens onder-</p>
--	---

	zoeken we de mogelijkheden voor hogere erfmolens bij agrarische ondernemers. De resultaten uit de pilot gebruiken we om permanent beleid op te stellen. Ook blijven we ondersteuning aanbieden voor agrariërs die willen verduurzamen, maar tegen netcongestie problemen aanlopen. Dit doen we samen met LTO Noord. En we bieden samen met LTO Noord een adviestraject voor agrarische ondernemers die willen verduurzamen.
Wat gaan we meten en hoe?	Vanuit de RES-regio wordt de voortgang van de RES-doelstellingen gemonitord en ook werken we samen aan het opzetten van een CO ₂ -monitor.
Risico's en randvoorwaarden	<p>Randvoorwaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het programma Duurzamer Hoogeveen staat niet op zichzelf, verankering in alle andere programma's is essentieel. • Voldoende capaciteit en financiële middelen voor de uitvoering van de energietransitie, o.a. voor verbinden (samen de wijk in) en aanjagen. <p>Risico's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het niet verkrijgen van subsidies/(co)financiering, zoals vervolgfianciering voor het uitwerken en uitvoeren van de RES. Er wordt verwacht dat het Rijk voldoende financiële middelen beschikbaar stelt. • Middelen voor de capaciteit zijn voorhanden, garantie voor het invullen van vacatures niet. Dit is een risico in de uitvoering en het waarmaken van de verwachtingen. • Het ontbreken van de juiste partners (zoals energiecoöperaties) en draagvlak voor de realisatie van duurzame energieprojecten.

2. Circulaire economie en circulaire leefomgeving

Wat willen we bereiken?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vermindering van de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar: in 2024 maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar en minimaal 75% afvalscheiding. 2. Samen met onze inwoners uitvoering geven aan het geactualiseerde afvalbeleid. 3. Verlaging van de kosten voor afvalinzameling. 4. Reductie van de vervuiling in grondstoffen (PMD, GFT & OPK).
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere uitwerking en, indien mogelijk, implementatie van interventies met betrekking tot (de kostenreductie) afvalinzamelingen voortzetting van de regionale Drentse communicatiecampagne 'Geef Het Door'. • Uitvoering geven aan het nieuwe Afvalbeleidsplan i.o.m. alle stakeholders. • Actualisering van de Afvalstoffenverordening 2005 en het Uitvoeringsbesluit 2005 o.b.v. het nieuwe Afvalbeleidsplan. • Uitwerking en uitvoering van een bewustwordingscampagne ter verbetering van de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen.
Wat gaan we meten en hoe?	<ul style="list-style-type: none"> • Via de jaarlijkse Markerein Grondstoffenmonitor wordt gemeten hoe de gemeente Hoogeveen op afvalbeheergebied presteert ten opzichte van eerdere jaren, de Drentse gemeenten en het landelijk gemiddelde c.q. de best presterende gemeente uit dezelfde stedelijkheidsklasse. • De gemiddelde afkeur van PMD wordt maandelijks gerapporteerd. Eventuele afkeur van vrachten GFT en OPK wordt in voorkomende gevallen door de verwerkers van deze grondstoffen gecommuniceerd.

<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak bij onze inwoners is van cruciaal belang bij de uitvoering van het geactualiseerde beleid incl. de realisatie van de afval- en financiële doelstellingen.
<p>3. Gastvrij Hoogeveen</p>	
<p>Wat willen we bereiken in 2024?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoogeveen is gastvrij voor haar bewoners en bezoekers. 2. Een goed functionerend door ondernemers gedragen toeristisch platform dat kan bijdragen aan het versterken van de recreatie en toerisme sector in Hoogeveen. 3. Diversiteit in de ontwikkeling van toeristische en recreatieve producten. 4. Meer zichtbaarheid en versterking van de toeristische beleving voor de inwoners van Hoogeveen.
<p>Wat gaan we daarvoor doen in 2024?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aanjagen, adviseren, `evenementenregie` en ondersteuning van evenementen en festivals. • Actualiseren van de meerjarige evenementenkalender. • Op basis van de evaluatie van het huidige beleid en uitvoeringsplan recreatie en toerisme met ondernemers en betrokkenen in 2023 volgt in 2024 zo nodig een actualisatie. Met daarin aandacht voor onderwerpen zoals B&B's en vakantiewoningen. • Samen met de sector de koers uitstippelen en bijdragen aan een gezond ondernemersklimaat en blijven inzetten op de ontwikkeling van kwalitatieve aantrekkelijke toeristische producten. • Een toekomstbestendige toeristische informatievoorziening, in samenwerking met de regio voor toeristen, ondernemers en inwoners van Hoogeveen. • Het ondersteunen en faciliteren van lokale initiatieven en toeristische productontwikkeling. Bijvoorbeeld door in samenwerking met alle betrokken partijen een vervolg te geven aan het plan voor Van Gogh in Drenthe na 2023, om van Gogh voor de langere tijd zichtbaar te houden. • Verbinden van ondernemers en ondersteunen t.a.v. de toeristische productontwikkeling en andere lokale initiatieven. • Uitvoeren van het, in samenwerking met partners, opgestelde plan van aanpak Marketing.
<p>Wat gaan we meten en hoe?</p>	<p>1 Keer per 2 jaar wordt door het Recreatieschap het Ecorys-rapport uitgebracht waarin de economische impact van toerisme voor Drenthe wordt geanalyseerd. In 2024 zal analyse weer plaatsvinden.</p>
<p>Risico's en randvoorwaarden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ondernemers nemen regie en zorgen zelf voor draagvlak. • Om onze positie ten aanzien van recreatie en toerisme niet te verliezen is het noodzakelijk om te blijven investeren in onder andere de kwaliteit van het toeristische product.

Wat kost het?

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	39	56	56	56	56	56
340 Economische promotie	382	515	528	528	528	528
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	98	100	116	72	92	71
730 Afval	5.856	6.022	4.818	4.817	4.820	4.822
740 Milieubeheer	2.351	2.373	2.603	2.564	2.567	2.569
Totaal lasten	8.726	9.068	8.123	8.037	8.064	8.047
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0
340 Economische promotie	200	146	153	153	153	153
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	13	13	13	13	13	13
730 Afval	6.807	7.167	6.281	6.425	6.422	6.420
740 Milieubeheer	577	4	4	4	4	4
Totaal baten	7.597	7.330	6.452	6.595	6.592	6.590
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	39	56	56	56	56	56
340 Economische promotie	182	370	375	375	375	375
570 Openbaar groen en (openlucht)recr.	85	87	103	59	79	58
730 Afval	-951	-1.145	-1.463	-1.608	-1.602	-1.598
740 Milieubeheer	1.774	2.369	2.599	2.559	2.563	2.565
Totaal saldi	1.129	1.738	1.672	1.442	1.472	1.457

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Recreatieschap Drenthe
- RUD
- Area

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- De groene draad, uitvoeringsplan Duurzamer Hoogeveen 2017 – 2021
- Visie Externe Veiligheid 2010
- Bodemnota 2007
- Bodembeheernota 2019
- Bodemkwaliteitskaart 2019
- Nota Hogere waarden Wet geluidhinder 2012 12 dagen regeling geluid horeca 2012
- Klimaat/energiemonitor Hoogeveen
- Afvalstoffenverordening 2005
- Evenementenbeleid 2018 - 2022
- Recreatie en toerisme 2018 - 2022
- Uitvoeringsplan recreatie en toerisme 2019-2022

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2021	148	148	169	CBS statistiek Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2019	7,4	22,7	20	Berekening

Indicator	Omschrijving
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

09 Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur

Verantwoordelijk bestuurder: Karel Loohuis

Maatschappelijk effect

Het programma Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur draagt bij aan een woon-, leef- en werkklimaat waar iedereen zich veilig voelt en waar het veilig is. Het handhaven van de openbare orde is een basisvoorwaarde voor het functioneren van de samenleving. Het veiligheidsdomein verandert snel en raakt steeds meer verweven met andere beleidsterreinen. Daarom kiezen we voor een verbindende, integrale aanpak en samenwerking met diverse partners.

Daarnaast gaat dit programma over de wijze waarop we willen besturen: verbeteren door te verbinden.

Trends en ontwikkelingen

Veiligheid

Pilot aanpak complexe problematiek veiligheidsdomein

Een deel van de inwoners van Hoogeveen heeft op meerdere gebieden tegelijkertijd problemen. Vaak is de hulp die de gemeente biedt genoeg. Helaas zijn er steeds meer mensen die geen zorg en/of hulp accepteren of waarbij de geboden zorg en/of hulp niet het gewenste effect brengt. Zij zorgen voor overlast of (toekomstige) strafbare feiten. Proactief ingrijpen is dan gewenst. Daarom gaan we in een pilot de komende 2 jaren onderzoeken of stevige regie door de gemeente helpt. Bijvoorbeeld door repressieve en/of bestuursrechtelijke maatregelen. Dat doen we samen met de politie, handhaving, het openbaar ministerie, de jeugdbescherming en de reclassering.

Intensiveren aanpak ondermijning

Ondermijning gaat om verwevenheid tussen de (illegale) onderwereld en de (legale) bovenwereld. Er is een link met georganiseerde misdaad. Naast de gemeente, zijn er veel partners betrokken bij de aanpak van ondermijning. Deze is complex door de veelzijdigheid, onzichtbaarheid en snelheid waar ondermijning zich uit. Ondermijning vraagt daarom om een waterdichte integrale aanpak van partners op zowel strafrechtelijk, bestuursrechtelijk als fiscaal-rechtelijk niveau.

Veiligheidsmonitor

We gaan weer structureel meedoen aan de Veiligheidsmonitor. Deelname hieraan was bij de laatste bezuinigingsronde gestopt. De monitor is een periodiek onderzoek onder de inwoners naar onder meer leefbaarheid, veiligheidsbeleving en slachtofferschap van criminaliteit. Dit is eens in de vier jaar. Op Drents niveau is afgesproken dat iedere gemeente op hetzelfde moment deelneemt. De eerstvolgende keer is in 2025.

Maatschappelijke onrust en polarisatie

De verregaande digitalisering brengt negatieve effecten zoals cybercrime, desinformatie (misleidende- of onjuiste informatie), deepfake (gemanipuleerd audio- of videomateriaal) en doxing (privéinformatie van iemand op internet openbaren) met zich mee. De landelijke overheid voert informatiecampagnes om Nederlanders hiervan bewust te maken. Desinformatie kan bijvoorbeeld inspelen op het maatschappelijke ongenoegen rond een bepaald besluit en polarisatie in de hand werken. Deepfake kan zelfs gebruikt worden om bijvoorbeeld verkiezingen te manipuleren, te pesten of haat te zaaien. Onderzoek heeft aangetoond dat er sprake is van verdere verharding door het vervagen van de grens tussen activisme en extremisme en het gebruik van contrastrategieën tegen de overheid en personen. Sociale media speelt een belangrijke verbindende en aanjagende rol. In de

samenleving zien we een toename van bedreigingen van politici, wetenschappers, maar ook politiemensen. Het publiceren van privé gegevens van iemand zorgt voor veel leed en angst bij degenen die het betreft. De gemeente volgt ontwikkelingen op social media rond gevoelige thema's om het sentiment te peilen en in voorkomende gevallen actie te ondernemen. Wanneer het een strafrechtelijke overtreding betreft doen wij aangifte.

Nieuwbouw brandweerkazerne in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

De huidige kazerne, die in 1973 in gebruik is genomen, is sterk verouderd en niet meer functioneel. Er zijn in het verleden meerdere kleine aanpassingen gedaan om het gebouw leefbaar te houden. Vanuit de VRD wordt de noodzaak van nieuwbouw benadrukt. In Hoofdstuk 6 beschrijven we de voorgestelde investering voor nieuwbouw.

Zichtbaar en Transparant Bestuur

Salariskosten bestuur

Op 11 juli 2022 is een akkoord gesloten voor een nieuwe arbeidsvoorwaardenovereenkomst sector Rijk. Dit betekent dat de bezoldiging van de burgemeester en wethouders en de toelage van de raadsleden worden verhoogd.

Afscheid en installatie burgemeester

In 2024 nemen we afscheid van burgemeester Loohuis met een afscheidsreceptie. Ook verwelkomen en installeren we een nieuwe burgemeester.

Evaluatie verkiezingen door de gemeenteraad

De gemeenteraad evalueert het proces rondom de verkiezingen. Klopt het aantal stembureaus, de locatie daarvan en de verkiezingsborden die rond de verkiezingen in de gemeente worden geplaatst? Waarschijnlijk komen hier aanpassingen uit voort waarvoor budget nodig is.

Communicatie en verbinding jeugd en jongeren

De gemeenteraad bereidt een communicatieplan voor om meer verbinding te leggen met jongeren. Bovendien nam zij een motie aan voor de start van een werkgroep die zich richt op de verbinding van jongeren met de lokale democratie. Uit deze plannen komen activiteiten voort, waaraan kosten zijn verbonden.

Vervanging iPads raadsleden

Voor 2024 worden de iPads van de raadsleden vervangen. In 2023 wordt onderzocht of deze worden vervangen voor iPads of men ook kan kiezen voor een laptop. Laptops zijn duurder dan iPads. Vooruitlopend op de uitkomst van dit onderzoek nemen we deze kosten vast op in de begroting 2024-2027 in hoofdstuk 6 Investerings.

Wet open overheid (Woo)

De Woo bevordert een transparanter opererende gemeente. In de uitvoering lag de nadruk in eerste instantie op het tijdig en volledig voldoen aan de Woo-verzoeken. Op basis van de opgedane ervaring en een intern gehouden onderzoek is vastgesteld dat verbetering nodig is in de uitoefening van de Woo. De wetgever wil dat het recht op informatie ten behoeve van een transparante, controleerbare en lerende overheid centraal staat. Actieve openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd en biedt kansen, bijvoorbeeld om vooraf belangrijke dossiers open te stellen voor eenieder.

Die verandering betekent wat voor de uitvoering van diverse projecten en activiteiten die in samenhang worden bestuurd. Naast bewustwording, houding en gedrag is de kwalitatieve groei van de informatievoorziening een speerpunt. De processen van passieve en actieve openbaarmaking worden stap voor stap ingericht tot een efficiënte keten. Bestaande voorzieningen worden versterkt

in het gebruik, onder meer door opleidingen en richtlijnen, gericht op alle gemeentelijke onderdelen en samenwerkingsverbanden. Aanvullende noodzakelijke functionaliteiten voor onder meer archiveren, zoeken, vinden, anonimiseren en publiceren vormen concrete, helpende stappen in de realisatie. Het Rijk heeft meerjarig middelen ter beschikking gesteld aan de gemeenten ten behoeve van de implementatie.

Reguliere werkzaamheden

Doelstellingen

1. Alcohol	
Wat willen we bereiken in 2024?	De geldende regelgeving toepassen van alcoholgebruik bij minderjarigen bij evenementen en in de horeca.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> In het evenementenoverleg het gesprek aan gaan met organisatoren over het schenken van alcohol en hun verantwoordelijkheid hierin. Controle op de alcoholverstrekking (o.a. aan minderjarigen) bij evenementen continueren. De controle op alcoholverstrekking aan minderjarigen in de horeca, sportkantines en supermarkten continueren.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten via de controles van onze handhavers, via externe projecten en we meten via de politiecijfers.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare ordeverstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

2. Drugs	
Wat willen we bereiken in 2024?	De geldende regelgeving toepassen bij constatering van drugsgebruik, -productie en -handel.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Toepassen van bestuursdwang bij woningen, lokalen en in de openbare ruimte waar drugshandel en hennepkweek plaatsvindt.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten via de controles van onze handhavers en we meten via de politiecijfers.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare ordeverstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

3. Maatschappelijke onrust en verdeeldheid	
Wat willen we bereiken in 2024?	Inzicht in de sentimenten in onze samenleving intensiveren.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Goede informatiepositie (goed in contact staan met de samenleving). • Netwerk opbouwen en onderhouden met ketenpartners. • Deskundigheidsbevordering interne medewerkers. • Aanhaken bij initiatieven en ontwikkelingen vanuit het Rijk en de politie.
Wat gaan we meten en hoe?	Dit is een thema waar we doorlopend monitoren.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare ordeverstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

4. Radicalisering	
Wat willen we bereiken in 2024?	Het zoveel mogelijk voorkomen dat personen en groepen radicaliseren.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Continueren van persoonsgerichte aanpak via OGGZ, sociaal team en Zorg- en veiligheidshuis. • Intensiveren contact professionals waaronder middelbare scholen (signalen en meldroute/ docenten en leerlingenbegeleiders etc.). • Uitvoering geven aan het Drents Convenant Persoonsgerichte aanpak voorkoming radicalisering en extremisme. • Intensiever samenwerken met de gemeenten in Zuidwest-Drenthe.
Wat gaan we meten en hoe?	Dit is een thema waar we doorlopend monitoren.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare ordeverstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

5. Woonoverlast	
Wat willen we bereiken in 2024?	Integrale aanpak van woonoverlast.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Het stappenplan woonoverlast toepassen. • Toepassen van bestuursdwang op basis van de Wet aanpak woonoverlast.
Wat gaan we meten en hoe?	Hoe vaak we het stappenplan en de wet aanpak woonoverlast toepassen.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare ordeverstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

6. Ondernijning	
Wat willen we bereiken in 2024?	Het bestrijden van ondernijnende activiteiten.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Intensiveren aanpak ondernijning. • Deelnemen aan de aanpak met de andere Zuidwest-Drenthe gemeenten, politie en RIEC aan projecten zoals Jonge Aanwas. • Deskundigheidsbevordering interne medewerkers.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten niet zelf als gemeente; we maken gebruik van de cijfers uit de politiesystemen.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare ordeverstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

7. Cybercriminaliteit	
Wat willen we bereiken in 2024?	Bewustzijn en weerbaarheid vergroten rondom cybercriminaliteit.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Deskundigheidsbevordering interne medewerkers. • Landelijke preventieactiviteiten doorzetten. • Via wijkteams signaalfunctie en aanspreekpunt organiseren.
Wat gaan we meten en hoe?	Aantal meldingen bij aanspreekpunten. Aantal keren gebruik preventieaanbod.
Risico's en randvoorwaarden	De huidige knelpunten die we op dit moment ervaren bij het opzetten en bijhouden van een effectieve en duurzame ondernijningsaanpak zitten met name in capaciteit.

8. Zorg en veiligheid	
Wat willen we bereiken in 2024?	Effectieve verbinding van zorg en veiligheid lokaal en regionaal.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Toepassing van de wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (bevoegdheid burgemeester). • Continueren inzet Zorg- en veiligheidshuis en aansluiten bij zorgoverleggen om burgemeestersbevoegdheden eventueel toe te passen. En of er openbare orde dingen inzetten. • Hulpverlening op gang helpen door bijvoorbeeld inzet tijdelijk huisverbod. • Overlastgevend gedrag door verwarde personen voorkomen/beëindigen via persoonsgerichte aanpak. • Toepassen van het huisverbod.

	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseren bij implementatie Toekomstscenario kind & gezin (Zie ook paragraaf BMTO).
Wat gaan we meten en hoe?	We meten niet zelf als gemeente, we maken gebruik van cijfers uit de politiestructuren.
Risico's en randvoorwaarden	Risico op openbare ordeverstoringen indien we niks doen. Ook zijn we afhankelijk van de continuïteit in de inzet van onze veiligheidspartners.

9. Evaluatie verkiezingen door de gemeenteraad

Wat willen we bereiken in 2024?	Zichtbaarheid verkiezingen en voldoende bereikbare stembureaus.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Beoordelen of de voor coronatijd gebruikte locaties voor stembureaus weer in gebruik te nemen zijn (o.a. schoolgebouwen en verzorgingshuizen). • Invoeren alternatief voor bestaande campagneborden.
Wat gaan we meten en hoe?	Bereikbaarheid: Contact met zorginstellingen over stemmen door bewoners en signalen vanuit stembureaus tijdens verkiezingsdag. Campagneborden: interne en externe ervaringen/signalen gedurende het verkiezingsproces.
Risico's en randvoorwaarden	

10. Lobby

Wat willen we bereiken in 2024?	Resultaten halen op een aantal dossiers die zich lenen voor het instrument lobby.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	<ul style="list-style-type: none"> • Spoor: vervolgen lobby samen met provincie Drenthe en regio Zwolle. • N36/N48: volgen van vaststelling plan van aanpak N36 van Rijkswaterstaat en de voorbereiding op de uitvoering ervan, afstemmen met de gemeentes langs de N36 (zij zijn primair betrokken). • Waterstof: samenwerking en voorverkenning met RENDO, provincie en WDOdelta op productie waterstof, samenwerking met RENDO en Gasunie aangaande de backbone. • Binnenstad: samenwerking met HEMA-gemeenten en provincie.
Wat gaan we meten en hoe?	We monitoren en evalueren de SMART doelen van elk lobby-dossier.
Risico's en randvoorwaarden	Risico is te veel lobbydossiers in relatie tot de interne capaciteit. Focus houden we door te werken aan circa 4 dossiers.

11. Strategische communicatie

Wat willen we bereiken in 2024?	Pro-actieve communicatie over dossiers, plannen en ontwikkelingen die belangrijk zijn voor de Hoogeveense samenleving.
Wat gaan we daarvoor doen in 2024?	Bij alle plannen en collegebesluiten formuleren hoe we de verbinding met de inwoners maken met welke middelen.
Wat gaan we meten en hoe?	Tevredenheid over communicatie door gemeente. Meetbaar in onderzoek dienstverlening.
Risico's en randvoorwaarden	Communicatie blijft reactief waardoor we minder zichtbaar en transparant zijn als bestuur.

Wat kost het?

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
010 Bestuur	3.460	3.529	3.550	3.571	3.595	3.596
020 Burgerzaken	1.838	1.777	1.946	1.945	1.976	1.976
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	2.745	2.943	3.217	3.671	3.418	3.415
120 Openbare orde en veiligheid	1.173	1.147	1.812	1.494	1.295	1.300
610 Samenkracht en burgerparticipatie	6.181	8.144	277	172	172	172
620 Wijkteams	117	93	123	123	123	123
Totaal lasten	15.513	17.635	10.926	10.978	10.581	10.583
Baten						
010 Bestuur	997	200	185	185	185	185
020 Burgerzaken	776	651	824	824	866	866
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
110 Crisisbeheersing en Brandweer	13	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	-33	3	3	3	3	3
610 Samenkracht en burgerparticipatie	11.322	13.774	0	0	0	0
620 Wijkteams	21	44	0	0	0	0
Totaal baten	13.095	14.671	1.012	1.012	1.054	1.054
Saldi						
010 Bestuur	2.463	3.329	3.365	3.386	3.410	3.411
020 Burgerzaken	1.062	1.126	1.122	1.121	1.110	1.110
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en Brandweer	2.732	2.943	3.217	3.671	3.418	3.415
120 Openbare orde en veiligheid	1.206	1.144	1.809	1.491	1.292	1.297
610 Samenkracht en burgerparticipatie	-5.141	-5.630	277	172	172	172
620 Wijkteams	96	49	123	123	123	123
Totaal saldi	2.418	2.964	9.913	9.965	9.526	9.529

Verbonden partijen

De Veiligheidsregio Drenthe (VRD) draagt bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen. Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsdocumenten

- Kadernota Veiligheid, Toezicht & Handhaving.
- Regionaal Beleidsplan Noord-Nederland 2020-2023.
- Beleidsregels Hard- en Softdrugs 2022.
- Beleidsregels hinderlijke en gevaarlijke honden 2022.

- Evenementenverordening 2021.
- Beleidsregels evenementen 2020
- Beleidsregels BIBOB 2017.
- Preventie- en handhavingsplan alcohol 2022.
- Beleidsregel wet aanpak woonoverlast 2022.
- Beleidsregel Handhaving helingbestrijding 2018.
- Samen: verbinden&verbeteren, coalitieakkoord 2022-2026
- Toekomstvisie Hoogeveen 2018 & verder

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Hoogeveen	Drenthe	Nederland	Bron
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2021	1	1	1	CBS - Jeugdmonitor
Jongeren met jeugd-bescherming	%	2022	1,3	1,2	1,2	CBS Jeugd
Jongeren met jeugd-reclassering	%	2022	0,3	0,4	0,3	CBS Jeugd
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2022	1,2	1,5	1,4	CBS - Diefstallen
Misdrijven – Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2022	4,6	3,7	4,6	CBS - Criminaliteit
Misdrijven – Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2022	7,9			CBS - Criminaliteit
Misdrijven – Winkel-diefstallen	per 1.000 inwoners	2022	2,3			CBS - Diefstallen
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2022	7	5	8	Stichting Halt

Indicator	Omschrijving
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Jongeren met jeugd-bescherming	"in percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'."
Jongeren met jeugd-reclassering	"in percentage van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18 ^e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart."

Indicator	Omschrijving
Misdrijven - Diefstallen uit woning	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	"Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven."
Misdrijven - Winkeldiefstallen	
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Let op: Hoogeveen wordt vergeleken met Drenthe en Nederland en niet (alleen) met gemeenten met vergelijkbaar inwoneraantal. Dit geeft een vertekend beeld.

10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Paragraafhouder Derk Reneman

Exploitatie

Het overzicht omvat de algemene dekkingsmiddelen die vrij besteedbaar zijn. De niet vrij aanwendbare heffingen zijn, evenals de ontvangsten van de specifieke uitkeringen, in de programma's verantwoord onder de baten.

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie Begroting		Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
050 Treasury	497	396	314	-11	-166	178
061 OZB woningen	440	385	463	462	464	465
062 OZB niet-woningen	186	168	176	175	176	177
064 Belastingen overig	325	320	291	305	308	309
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds			41	40	41	41
080 Overige baten en lasten	6	-225	-225	-225	-225	-225
Totaal lasten	1.454	1.044	1.058	746	597	945
Baten						
050 Treasury	2.200	2.303	2.228	2.242	2.176	2.174
061 OZB woningen	9.457	9.474	9.778	9.778	9.778	9.778
062 OZB niet-woningen	6.563	6.682	6.887	6.887	6.887	6.887
064 Belastingen overig	115	90	90	90	90	90
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds	142.163	138.489	150.167	151.697	140.753	139.405
080 Overige baten en lasten	9	2				
Totaal baten	160.508	157.040	169.149	170.693	159.684	158.333
Saldi						
050 Treasury	-1.703	-1.907	-1.914	-2.253	-2.342	-1.995
061 OZB woningen	-9.017	-9.089	-9.315	-9.316	-9.314	-9.312
062 OZB niet-woningen	-6.377	-6.514	-6.712	-6.712	-6.711	-6.710
064 Belastingen overig	210	230	201	215	218	219
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds	-142.163	-138.489	-150.126	-151.656	-140.713	-139.364
080 Overige baten en lasten	-3	-227	-225	-225	-225	-225
Totaal saldi	-159.054	-155.996	-168.091	-169.948	-159.086	-157.388

De mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

11 Overzicht overhead

Paragraafhouder Derk Reneman

Exploitatie

In het overzicht overhead worden de lasten en baten verantwoord voor huisvesting, voorlichting, voormalig personeel en de bijdrage aan de SWO.

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie Begroting		Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
040 Overhead	19.956	21.595	23.638	23.579	23.354	23.273
Totaal lasten	19.956	21.595	23.638	23.579	23.354	23.273
Baten						
040 Overhead	359	19	19	19	19	19
Totaal baten	359	19	19	19	19	19
Saldi						
040 Overhead	19.597	21.577	23.619	23.560	23.336	23.255
Totaal saldi	19.597	21.577	23.619	23.560	23.336	23.255

In het overzicht overhead worden de lasten en baten verantwoord voor huisvesting, voorlichting, voormalig personeel en de bijdrage aan de SWO.

De bijdrage aan de SWO wordt vervolgens gedeeltelijk doorverdeeld aan de taakvelden binnen de programma's. Op basis van de BBV-voorschriften moeten de lasten die direct samenhangen met een bepaald taakveld (onderdeel programma) ook direct ten laste van dat taakveld gebracht worden. Gemeenten zijn verplicht om de lasten en baten voor overhead te verzamelen binnen het taakveld overhead.

Het centraal verantwoord van lasten en baten voor overhead heeft als doel het creëren van meer inzicht in de financiële positie van de gemeente. Dit moet bijdragen aan de versterking van de democratische rollen van de raad en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten vergroten.

Mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

12 Reserves

Paragraafhouder Derk Reneman

Exploitatie

Het overzicht omvat de verrekeningen met de reserves.

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie Begroting		Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
011 Mutaties reserves	27.493	6.781	6.061	6.414	7.866	7.752
Totaal lasten	27.493	6.781	6.061	6.414	7.866	7.752
Baten						
011 Mutaties reserves	1.672	1.127	206	152	152	152
Totaal baten	1.672	1.127	206	152	152	152
Saldi						
011 Mutaties reserves	25.821	5.654	5.855	6.262	7.714	7.600
Totaal saldi	25.821	5.654	5.855	6.262	7.714	7.600

De mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

13 Het geraamde resultaat

Exploitatie

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie Begroting		Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
080 Overige baten en lasten		8.403	0	0	-7.848	-8.872
Totaal lasten		8.403	0	0	-7.848	-8.872
Baten						
080 Overige baten en lasten						
Totaal baten			0	0	0	0
Saldi						
080 Overige baten en lasten		8.403			-7.848	-8.872
Totaal saldi		8.403	0	0	-7.848	-8.872

Toelichting op de cijfers

Resultaat

Voor de jaren 2024 en 2025 hebben we een sluitende begroting. In 2026 hebben we een tekort van € 7,848 miljoen en in 2027 een tekort van € 8,872 miljoen.

14 Vennootschapsbelasting

Inleiding

Per 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van kracht. Dit betekent dat activiteiten van de gemeente die in fiscale zin een onderneming vormen belastbaar zijn voor de vennootschapsbelasting (hierna: Vpb). De fiscaliteit in het kader van de nieuwe Vpb-wetgeving is complex en is nog niet volledig uitgekristalliseerd. Standpunten en interpretaties kunnen wijzigen naarmate de Belastingdienst duidelijke standpunten inneemt. De komende tijd zal kortom sprake zijn van een speelveld dat in beweging zal blijven.

PARAGRAFEN

Dienstverlening en digitalisering

Paragraafhouder: Derk Reneman

Maatschappelijk effect

Inleiding

Gemeente Hoogeveen stelt haar inwoners en ondernemers centraal. Om hun vertrouwen te geven in ons lokale bestuur vinden we kwaliteit, transparantie en tijdigheid van de gemeentelijke diensten als ook een actieve en open communicatie van groot belang. Daarbij zetten we optimaal in op digitale mogelijkheden met tegelijkertijd oog voor de menselijke maat. Dat doen we niet alleen als het gaat om persoonlijk contact, maar ook bij het zorgvuldig toepassen, uitvoeren en handhaven van regels. Voortdurend onderzoeken we bij welke diensten we inwoners, ondernemers of belanghebbenden nog beter kunnen faciliteren.

Passende dienstverlening

Hoogeveen werkt aan haar dienstverlening vanuit de visie Dienstverlening 2021-2025:

We zorgen dat onze dienstverlening passend is, zodat iedereen de dienstverlening krijgt die hij nodig heeft. Het zorgen voor passende dienstverlening geldt voor alle onderdelen van de gemeente. Van het sociaal domein, tot de fysieke leefomgeving tot en met publiekszaken. Want dienstverlening is van ons allemaal. In alle acties van de gemeente moeten we ons steeds afvragen 'waaraan heeft de inwoner behoefte en hoe kunnen wij daarop aansluiten?' Met als doel dat inwoners en ondernemers tevreden zijn over de diensten die we leveren alsmede de manier waarop we dit doen.

Het verlenen van de diensten en de budgetten voor dienstverlening hebben we belegd bij de samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (SWO). De SWO werkt vanuit een uitvoeringsagenda aan de ontwikkeling van passende dienstverlening in vier sporen:

1. Optimaal digitaal: online dienstverlening voor (steeds meer) standaardproducten;
2. Verbinden en ontmoeten: inwoners en ondernemers komen gemakkelijk en snel in contact met de gemeente en andersom.
3. Dienstverlening in ons DNA: medewerkers werken klantgericht en kunnen snel inspringen op actuele thema's.
4. Een betrouwbaar fundament: de uitvoering van onze diensten is correct, op tijd en transparant.

Hierbij werken we op basis van de vier kernwaarden: eenvoud, maatwerk, samen en vertrouwen.

Accenten voor 2024

Het gemeentebestuur laat zich periodiek informeren over de stand van zaken in de uitvoering en geeft waar nodig (nieuwe) aandachtspunten mee. Voor 2024 ligt het accent op klantgerichte communicatie, doorontwikkeling van de digitale dienstverlening en inclusieve dienstverlening. Ook het doen van klantonderzoek om inzicht te krijgen in de waardering en leerpunten voor onze dienstverlening blijft op de agenda staan. Niet vanuit controle, maar vanuit een positieve leer- en verbetercultuur om steeds passender te zijn.

Doelstellingen

Doelstelling 1: We werken vanuit de visie Dienstvoerlening 2021-2025 van Hoogeveen	
Wat willen we bereiken in 2024?	<p>We hebben een beeld van de ontwikkelingen van de diensvterlening van de gemeente Hoogeveen in vier sporen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Optimaal digitaal: online diensvterlening voor (steeds meer) standaardproducten. 2. Verbinden en ontmoeten: inwoners en ondernemers komen gemakkelijk in contact met de gemeente en andersom. 3. Dienstvoerlening in ons DNA: medewerkers werken klantgericht en kunnen snel inspringen op actuele thema's. 4. Een betrouwbaar fundament: de uitvoering van onze diensvten is correct, op tijd en transparant. <p>Dit vanuit de kernwaarden: eenvoud, maatwerk, samen en vertrouwen.</p>
Wat gaan we ervoor doen in 2024?	<ol style="list-style-type: none"> 1. We zorgen dat iedereen gemakkelijk gebruik kan maken van onze diensvten en dat persoonlijke interactie tussen klant en gemeente soepel verlopen. 2. We zetten in op het ontwikkelen van digitale producten en stimuleren digitale communicatie zoals webcare. 3. We stimuleren de onlinediensvterlening voor het aanvragen en afhandelen van standaardproducten. 4. We stellen informatie beschikbaar en maak net raadplegen daarvan mogelijk (Omgevingswet, Wet Open Overheid, MijnOverheid). 5. We investeren in de ontwikkeling van klantgerichte vaardigheden en houding. 6. We laten ons jaarlijks informeren door de SWO over de voorgang en resultaten van de uitvoering van de acties die voor deze sporen zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda Dienstvoerlening van de SWO. 7. We zetten gericht klantonderzoek in om te evalueren en optimaliseren.

Beleidsdocumenten

- Visie Dienstvoerlening Hoogeveen 2021-2025.

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering omschrijft hoe de taken rechtmatig, doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd. Onder de bedrijfsvoering vallen de personele capaciteit en de bedrijfsmiddelen.

Paragraafhouder Derk Reneman

Wat speelt er in Hoogeveen

Bedrijfsvoering

Eén van de verplichte paragrafen van de begroting is de paragraaf Bedrijfsvoering. Dit staat in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De toelichting op BBV stelt dat het de functie van de paragraaf Bedrijfsvoering is de gemeenteraad inzicht in te geven in de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering, met uitzondering van de huisvesting, is ondergebracht in de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (SWO). De SWO heeft een eigen programma-begroting met één programma, het programma Bedrijfsvoering.

De begroting 2024 inclusief meerjarenraming 2025 - 2027 is door het bestuur van de SWO vastgesteld nadat deze in de raden is behandeld. Vervolgens is deze begroting voor 1 augustus naar Gedeputeerde Staten verzonden. Hiermee hebben we voldaan aan de wettelijk voorgeschreven termijnen van aanbidding en behandeling.

Met betrekking tot de bedrijfsvoering wordt verder verwezen naar de Begroting 2024 van de SWO.

Voor de dienstverlening van de SWO betaalt de gemeente Hoogeveen een jaarlijkse bijdrage (zie paragraaf Verbonden partijen). Daarnaast voert de SWO op incidentele basis opdrachten uit, die apart worden afgerekend. De mutaties ten opzichte van Programmabegroting 2023-2026 zijn opgenomen in het onderdeel Overzicht overhead.

Beleidsindicatoren

De indicatoren die betrekking hebben op de bedrijfsvoering zijn opgenomen in de begroting 2023 van de SWO.

Lokale heffingen

De paragraaf omvat alle gemeentelijke heffingen. De heffingen vallen onder de programma's als de besteding gebonden is en zo niet, onder de algemene dekkingsmiddelen. Ook de lokale lastendruk en de kwijschelding komen aan de orde.

Paragraafhouder Derk Reneman

Index op heffingen

Basis is het beleid dat we de heffingen jaarlijks via het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie aanpassen aan loon- en prijsontwikkelingen. Deze index is 3,1%. Overige andere indexeringen dan 3,1% worden afzonderlijk benoemd in deze paragraaf.

Toerekening overhead

De kosten voor overhead mogen niet direct worden toegerekend aan de taakvelden. Met betrekking tot de lokale heffingen dient de toerekening hiervan extracomptabel te geschieden. De wijze van toerekening moet door de raad worden vastgelegd en opgenomen in de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In Hoogeveen is gekozen voor een wijze van toerekening waarbij enerzijds rekening wordt gehouden met de personele inzet op dit taakveld en anderzijds de omvang van het betreffende taakveld.

Kwijschelding

We hanteren bij kwijschelding 100% van de bijstandsnorm. Daarmee hanteren we de maximaal door het Rijk toegestane normen. De kwijschelding geldt voor de afvalstoffenheffing, de brede rioolheffingen en de OZB. Voor de OZB wordt vrijwel geen kwijschelding toegepast, omdat de OZB voor gebruikers van woningen in 2006 is vervallen. De kwijschelding van afvalstoffen- en rioolheffing vangen we op binnen de 100%-kostendeckking.

Kwijschelding	(Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Verleende kwijschelding		390	500	500	500	500	500

Totaalbeeld opbrengsten lokale heffingen

Naam heffing	Opbrengsten	(Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
OZB			15.964	16.124	16.633	16.633	16.633	16.633
BIZ Stadscentrum			247	250	250	250	250	250
Toeristenbelasting			145	102	105	105	105	105
Forensenbelasting			33	28	28	28	28	28
Precariobelasting			115	87	90	90	90	90
			16.504	16.591	17.106	17.106	17.106	17.106
Afvalstoffenheffing			6.347	5.767	5.307	5.307	5.307	5.307
Brede rioolheffing			4.774	4.770	4.918	4.918	4.918	4.918
Betaald parkeren			2.448	2.686	2.789	2.857	2.857	2.857
Graf- en begraafrechten			1.234	1.224	1.003	1.003	1.003	1.003
Marktgeden			53	53	55	55	55	55
			14.857	14.500	14.072	14.140	14.140	14.140

Naam heffing Opbrengsten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
(Bedragen x € 1.000)						
WABO-leges	1.077	816	857	857	857	857
Leges Burgerzaken	776	554	824	824	866	866
Leges planologische procedures	0	70	73	73	73	73
Leges Telecommunicatiewet	94	39	82	82	82	82
Leges Bodemgesteldheidsonderzoek	0	2	2	2	2	2
	1.948	1.481	1.838	1.838	1.880	1.880
Zwembad	580	629	648	648	648	648
Sport	1.599	1.272	1.357	1.357	1.357	1.357
	2.179	1.901	2.005	2.005	2.005	2.005
Totaal	35.488	34.473	35.021	35.089	35.131	35.131

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Onroerendezaakbelastingen worden geheven van eigenaren van onroerende woningen en niet-woningen en van gebruikers van onroerende niet-woningen. De eigenaar/gebruiker op 1 januari van enig jaar is belastingplichtig voor het gehele jaar. Grondslag is de waarde van de onroerende zaak die is vastgesteld met een WOZ-beschikking. De OZB is voor 2024 met 3,1% geïndexeerd.

Biz Stadscentrum

BIZ Stadscentrum	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
(Bedragen x € 1.000)						
Kosten	281	275	275	275	275	275
Opbrengsten	247	250	250	250	250	250
Kostendekking	88%	91%	91%	91%	91%	91%

Voor de bijdrage aan de stichting Centrummanagement Hoogeveen is een bedrag opgenomen van € 275.000. Hiertegenover staat een jaarlijkse opbrengst van € 250.000.

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting is in 2024 € 1,50 per persoon per overnachting. Dit is gelijk aan het tarief in 2023. Dit tarief is vastgesteld op basis van de voorstellen van het Recreatieschap Drenthe. In een overleg met Drentse gemeenten worden meerjarige afspraken gemaakt over de tarieven en tariefontwikkeling. De afspraken zijn niet bindend maar hebben een adviserend karakter. Gelet hierop is er ook een bandbreedte van 20% vastgesteld.

Forensenbelasting

Met ingang van 2021 is de forensenbelasting ingevoerd voor het beschikbaar houden van een gemeubileerde woning in de gemeente door niet ingezetenen. De tarieven zijn voor 2024 met 3,1% geïndexeerd.

Precariobelasting

De tarieven voor precariobelasting zijn met 3,1% geïndexeerd voor 2024.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
730 Kosten reiniging	4.824	5.176	5.017	5.016	5.019	5.021
630 Kwijtschelding	273	350	350	350	350	350
050 Rente aandeelkapitaal	9	9	9	9	9	9
Btw-component	941	903	903	903	903	903
Totaal door te berekenen kosten	6.046	6.438	6.279	6.278	6.281	6.283
050 Ontvangen dividend	271	225	225	225	225	225
730 Reinigingsheffing	6.347	5.767	5.307	5.307	5.307	5.307
730 Taakstelling	0	500	960	960	960	960
Totaalopbrengst	6.619	6.492	6.492	6.492	6.492	6.492
Kostendeckking	109%	101%	85%	85%	84%	84%
730 Onttrekking voorziening	0	0	-213	-214	-211	-209

De kosten betreffen alle kosten voor het inzamelen en verwerken van gft-afval, rest afval, oud papier, glas, kunststof en overig grofvuil. Daarnaast worden de kosten toegerekend aan de afvalstoffenheffing die te maken hebben met de regeling voor kwijtschelding.

Vanaf 2024 hebben we een taakstelling opgenomen van € 960.000 zodat we door lagere kosten de tarieven kunnen verlagen. Maar waarschijnlijk kunnen we deze taakstelling nog niet in 2024 invullen. Als gevolg van o.a. stijgende afvalstoffenbelastingen hebben we ook met hogere kosten te maken. De taakstelling kan pas worden doorgevoerd als er een nieuw afvalbeleid is vastgesteld. Hierover komen wij terug bij de raad. Als gevolg van het (nog) niet invullen van de taakstelling kunnen we de tarieven ook niet verlagen in 2024.

Rioolheffing

Brede rioolheffing (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
720 Kosten riolering	2.959	3.235	3.280	3.482	3.693	3.746
630 Kwijtschelding	119	150	150	150	150	150
210 Kosten straatvegen (40%)	387	411	411	411	411	411
570 Uitvoering baggerplan	224	232	232	232	232	232
Btw-component	298	362	379	408	437	448
1% Oninbaar verklaring	48	48	48	48	48	48
Overhead	798	793	793	793	793	793
Totaal door te berekenen kosten	4.832	5.231	5.292	5.523	5.763	5.827
Opbrengst rioolheffing	4.774	4.770	4.918	4.918	4.918	4.918
Totaalopbrengst	4.774	4.770	4.918	4.918	4.918	4.918
Kostendeckking	99%	91%	93%	89%	85%	84%
Ten laste van voorziening riolering	58	461	374	605	845	909

De gemaakte kosten voor riolering worden in zijn geheel toegerekend aan de rioolheffing. Het vege van de straten draagt bij aan het schoonhouden van de kolken en voorkomt extra onderhoud aan de riolering. Om deze reden wordt 40% van de kosten voor straatvegen toegerekend aan de rioolheffing. In het kader van de waterbeheersing en afvoer hemelwater worden er baggerwerkzaamheden uitgevoerd, die worden toegerekend aan de rioolheffing. Tot slot worden er kosten toegerekend voor de kosten die worden gemaakt bij de toepassing van de kwijtscheldingsregeling.

Op begrotingsbasis is er geen 100% kostendekking, dit wordt verrekend met de voorziening riolering. Vanaf 2027 is de hoogte van de voorziening hiervoor niet meer toereikend. De berekening is gebaseerd het nieuwe Watertakenplan Fluvius 2023-2028. De rioolheffing is voor 2024 met 3,1% geïndexeerd.

Parkeren

Betaald parkeren (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
063 Opbrengst parkeren	2.448	2.686	2.789	2.857	2.857	2.857
220 Kosten parkeren	707	992	980	942	1.091	1.490
Overhead	153	156	156	156	156	156
Saldo	1.588	1.539	1.653	1.760	1.610	1.211

We hebben de inkomsten parkeerbelasting voor de parkeergarage de Kaap met € 50.000 verlaagd omdat we de begrote inkomsten daar niet halen. Het tarief voor een dagkaart blijft € 5,00 in 2024. De tarieven per uur indexeren we met 3,1%.

Begraven

Graf- en Begraafrechten (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
750 Begraafplaatsen en crematoria	760	760	989	1.001	1.008	1.001
570 Openbaar groen en recreatie	31	133	137	137	137	137
020 Burgerzaken	40	40	40	40	40	40
Overhead	253	258	258	258	258	258
Totaal lasten	1.084	1.191	1.424	1.436	1.444	1.437
Waarvan variabel (a)	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Instandhoudingskosten	884	991	1.224	1.236	1.244	1.237
Waarvan vaste kosten 70%, geen parkfunctie (b)	619	694	857	865	870	866
Lasten in tariefberekening (a+b)	819	894	1.057	1.065	1.070	1.066
Opbrengst graf- en begraafrechten	1.234	1.224	1.003	1.003	1.003	1.003
Kostendekking	151%	137%	95%	94%	94%	94%

Op taakveld 750 worden alle kosten geraamd voor de begraafplaatsen en crematoria. Te denken valt aan kosten voor het onderhouden van de begraafplaats en de gebouwen, energie kosten en kapitaal-lasten. Voor het onderhoud van de groenvoorziening op de begraafplaatsen worden er kosten toegerekend vanuit taakveld 570. Tot slot zijn er kosten toegerekend voor het aannemen en afhandelen van aangiften van overlijden. Dit zijn de kosten uit taakveld 020 burgerzaken.

In 2023 wordt het begraafplaatsenbeleid inclusief tarifiering geactualiseerd. Hiervoor komen we bij de raad terug. Voor 2024 zijn de tarieven niet aangepast.

Marktgeden

De tarieven voor de marktgeden zijn met 3,1% geïndexeerd.

WABO-leges (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
830 Opbrengst Wabo-leges	1.077	816	857	857	857	857
830 Kosten bouwen en wonen	1.014	860	1.221	1.224	1.192	1.105
Overhead	334	341	341	341	341	341
Saldo	-271	-385	-705	-708	-676	-589
Kostendekking	80%	68%	55%	55%	56%	59%

In het taakveld 830 zijn de kosten opgenomen voor het in behandeling nemen, beoordelen en controleren op de naleving van bouwvergunningen. De tarieven zijn met 3,1% geïndexeerd.

Burgerzaken

Leges Burgerzaken (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
020 Opbrengst leges burgerzaken	776	554	824	824	866	866
020 Kosten burgerzaken	2.262	1.609	1.946	1.945	1.976	1.976
Overhead	424	432	432	432	432	432
Saldo	-1.910	-1.487	-1.554	-1.553	-1.542	-1.542
Kostendekking	34%	27%	35%	35%	36%	36%

De legesopbrengsten vergunningen zijn geïndexeerd met 3,1%. Daarnaast verwachten we vanaf 2024 hogere opbrengsten voor reisdocumenten van € 179.000. In 2014 is de geldigheidstermijn van reisdocumenten boven de 18 jaar van 5 jaar naar 10 jaar gegaan. Dit heeft tot gevolg gehad dat in de jaren 2019 tot en met 2023 minder aanvragen waren. Voor de jaren 2024 tot en met 2028 zal er een fors hoger aantal aanvragen zijn.

De lasten op het taakveld 020 bevatten de kosten voor het verstrekken van rijbewijzen, reisdocumenten, akten en uittreksels adresaanduidingen, aanvragen met betrekking tot burgerlijk stand, aanvragen invalide parkeerkaart, huwelijksvoltrekkingen, verklaring omtrent gedrag en persoonsregistratie /bevolkingsregister. Bij deze kosten moet gedacht worden aan kosten voor het vervaardigen van een uittreksel, personeelskosten van medewerkersburgerzaken en rijksleges.

Zwembad

Zwembad (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
520 Opbrengsten zwembad	580	629	648	648	648	648
520 Kosten zwembad	1.956	3.019	3.386	3.545	3.268	3.193
Kostendekking	30%	21%	19%	18%	20%	20%

De tarieven voor het zwembad zijn geïndexeerd met 3,1%.

Sport

Binnensport (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
520 Opbrengsten binnensport	1.196	718	871	871	871	871
520 Kosten binnensport	2.028	2.500	2.720	2.936	2.680	2.405
Kostendekking	59%	29%	32%	30%	33%	36%

In de begroting 2021 is door middel van een tariefsverhoging de kostendekkendheid van de binnensportaccommodaties in 4 jaar tijd verhoogd naar 35%. Dit leidt tot een verhoging van de huuropbrengsten van € 25.000 per jaar tot 2024. Daarnaast zijn de tarieven voor 2024 met 3,1%

geïndexeerd. De kosten voor onderhoud worden begroot volgens de vastgestelde meerjarenplanning onderhoud. Deze kosten zijn niet alle jaren gelijk.

Buitensport	(Bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
520 Opbrengsten buitensport		403	440	486	486	486	486
520 Kosten buitensport		1.483	1.494	1.553	1.564	1.631	1.805
Kostendekking		27%	30%	31%	31%	30%	27%

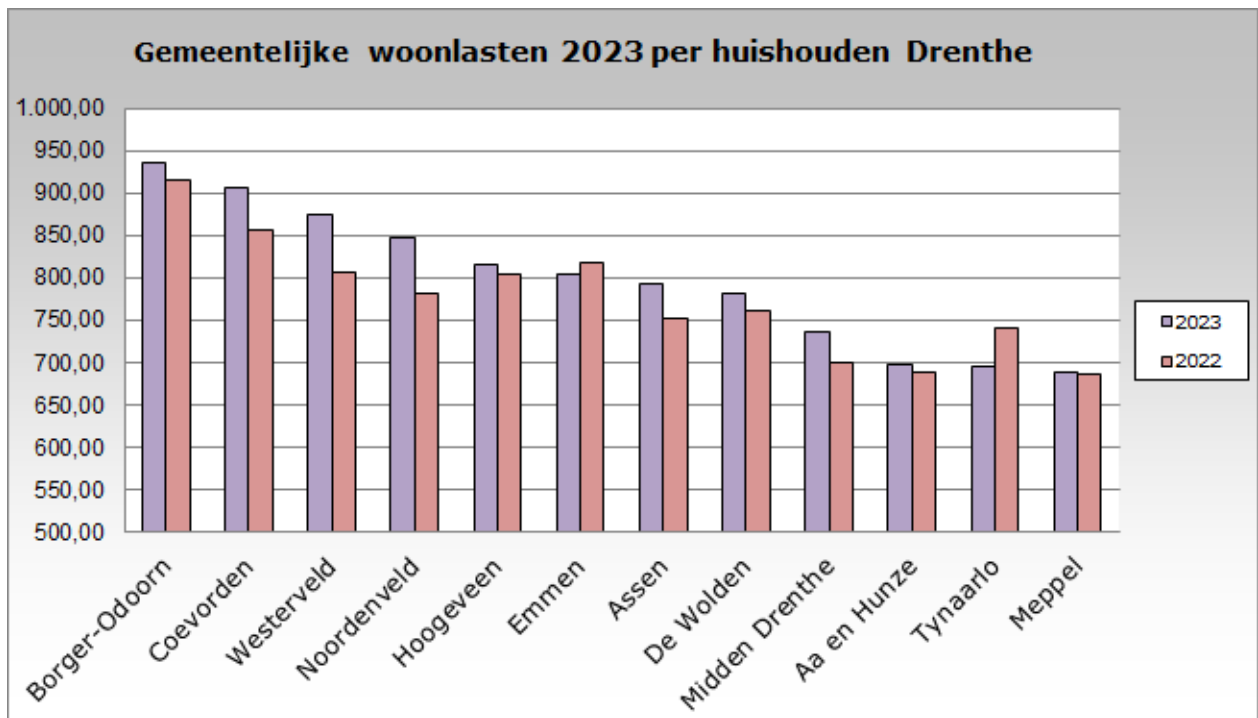
In de begroting 2021 is door middel van een tariefsverhoging de kostendekkendheid van de binnensportaccommodaties in 4 jaar tijd verhoogd naar 30%. Daarnaast zijn de tarieven voor 2024 met 3,1% geïndexeerd.

Woonlastendruk

Onderstaande tabel geeft een overzicht over 2023 van de woonlasten van de twaalf Drentse gemeenten.

	WOZ waarde*	Percentage	OZB	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	2022	2023
Borger-Odoorn	284.000	0,15740%	447,02	243,93	244,73	914,05	935,68
Coevorden	278.000	0,13960%	388,09	306,08	211,42	856,62	905,59
Emmen	238.000	0,14190%	337,72	290,00	177,55	817,05	805,27
Westerveld	349.000	0,10100%	352,49	310,00	211,42	807,24	873,91
Hoogeveen	254.000	0,14750%	374,65	286,80	154,35	804,09	815,80
Noordenveld	330.000	0,09501%	313,53	257,35	275,56	782,49	846,44
De Wolden	374.000	0,08840%	330,62	215,93	234,48	761,91	781,03
Assen	264.500	0,13450%	355,75	264,77	172,50	752,76	793,02
Tynaarlo	393.000	0,08390%	329,73	189,00	175,87	741,40	694,60
Midden-Drenthe	275.000	0,09790%	269,23	228,55	238,50	699,73	736,28
Aa en Hunze	317.400	0,09260%	293,91	250,00	153,00	688,46	696,91
Meppel	292.000	0,10300%	300,76	212,00	177,00	685,88	689,76
Drenthe	304.075	0,11523%	341,12	254,53	202,20	775,97	797,86

* De WOZ-waarde is de gemiddelde WOZ-waarde van de woningen per gemeente.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Dat wil zeggen: welke capaciteit is nodig om de risico's op te vangen, en wel zodanig dat een tegenvaller in de uitvoering niet direct tot een bezuiniging hoeft te leiden.

Paragraafhouder Derk Reneman

Inleiding

Het weerstandsvermogen dient om niet begrote kosten en risico's op te vangen. Het geeft een indicatie van de robuustheid van de begroting. Risicobeheersing heeft daarom een belangrijke relatie met het weerstandsvermogen. Reguliere risico's worden afgedekt met verzekeringen of voorzieningen/bestemmingsreserves. Voor risico's die niet tegen acceptabele kosten kunnen worden verzekerd en waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten dient het weerstandsvermogen als dekkingsmiddel.

Binnen de uitvoering van het beleid doen we al veel aan het beperken van risico's. Bij elk besluit tot uitvoering nemen we waarborgen op in de college- en raadsvoorstellen om risico's zoveel mogelijk te vermijden of te beperken. Daarnaast zijn op allerlei terreinen (wegen, riolering, gebouwen, openbare verlichting, etc.) beheersplannen opgesteld waarbij we zo nodig voorzieningen treffen. Bij grotere projecten bouwen we diverse momenten in waarop de gemeente nog kan kiezen om al dan niet door te gaan (go of no-go momenten). Alle voorstellen beoordelen we op eventuele risico's met financiële-, personele- en/of juridische consequenties. Kortom: risicomangement maakt primair onderdeel uit van de dagelijkse processen.

In de opgestelde 'Nota weerstandsvermogen en Risicomangement' zijn de doelstellingen en begrippen betreffende het weerstandsvermogen en aanpak verder uiteengezet.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

Om risico's te kunnen opvangen is het van belang dat hiervoor een buffer beschikbaar is. In dit kader is de weerstandscapaciteit van de gemeente van belang. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit bestaat uit middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. De structurele weerstandscapaciteit bestaat onder andere uit het budget voor onvoorzien dat in elk programma is opgenomen. Dit bedrag is echter op nihil gesteld en biedt daarmee geen weerstandscapaciteit. Andere structurele dekkingsmiddelen, zoals onbenutte belastingcapaciteit en 100% kostendekkendheid van leges worden vooralsnog buiten beschouwing gelaten.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat we kunnen inzetten om eenmalige tegenvallers op te vangen. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij aanwendbare deel van de reserves. Dat betreft enerzijds de Algemene reserve, maar ook bestemmingsreserves behoren daartoe, omdat de raad vanwege haar budgetrecht kan besluiten de bestemming te wijzigen.

Algemene reserve

De Algemene reserve vormt het belangrijkste onderdeel van het weerstandsvermogen en bedraagt naar verwachting per 1 januari 2024 (na resultaatbestemming 2023) € 54,3 miljoen.

Stille reserves

Dit betreffen de activa die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde en die op korte termijn verkoopbaar zijn. Deze worden op nihil gewaardeerd.

Inventariseren van de risico's

De omvang van het noodzakelijke weerstandsvermogen wordt telkens herzien op basis van ontwikkelingen. De risico's worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening geactualiseerd.

Aan de hand van een lijst met mogelijke onderwerpen zijn de grootste risico's voor de gemeente in beeld gebracht. De risico's zijn nu beoordeeld aan de hand van de matrices en de tabellen die zijn opgenomen in de nota Weerstandsvermogen en risicomangement.

Kans score	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Zeer onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Onwaarschijnlijk
3	1 keer per 2-5 jaar	Waarschijnlijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Mogelijk
5	1 keer of meer per jaar	Vrijwel zeker

Tabel 1: Kans scorekaart

Impactklasse	Financiële impact	Imagobeeld	Referentiebeeld
1	< € 100.000	Zeer klein (individueel)	Geen bedreiging
2	€ 100.000 < X > € 250.000	Klein (lokaal)	Minimale bedreiging
3	€ 250.000 < X > € 1.000.000	Midden (regionaal)	Bedreiging
4	€ 1.000.000 < X > € 1.500.000	Groot (landelijk)	Ernstige bedreiging
5	€ 1.500.000 of meer	Zeer groot (internationaal)	Zeer ernstige bedreiging

Tabel 2: Impactklasse

Met behulp van de risicoscore (kans score x impactklasse) kunnen risico's worden geprioriteerd en wordt inzichtelijk welke risico's de grootste invloed hebben op het realiseren van de doelstellingen en het meest belangrijk zijn om te worden beheerst. De risicoscore wordt bepaald door de klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen.

	Impactklasse					
	1	2	3	4	5	
Kansscore	5	5	10	15	20	25
	4	4	8	12	16	20
	3	3	6	9	12	15
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5

Tabel 3: Riscomatrix

Hierbij geldt hoe hoger de score, hoe hoger de potentiële impact van het risico en hoe hoger de prioriteit om het risico aan te pakken. De risicomatrix wordt vervolgens gebruikt om de risico's te kunnen uitdrukken in geld.

De volgende percentages worden gehanteerd om een netto risico te kunnen berekenen als onderdeel van de benodigde financiële weerstandscapaciteit in euro's. Dit is de inschatting van het bedrag waarvoor de gemeente risico loopt.

Risicokans	Score	Risicokans in %
Laag	1 of 2	10%
Laag	3 of 4	15%
Laag	5 of 6	20%
Gemiddeld	4, 8 of 9	40%
Gemiddeld	10 of 12	50%
Hoog	5 of 10	50%
Hoog	15 of 16	60%
Hoog	20	75%
Hoog	25	90%

Tabel 4: Risicokans in % op basis van de risicoscore

Voor een effectieve verankering van het risicomanagement in de organisatie is goede communicatie van belang. De inhoudelijk communicatie over de risico's en het weerstandsvermogen vindt plaats via de planning & control cyclus.

In zowel de begroting als in de jaarrekening, in deze paragraaf, wordt een update weergegeven van de risico's. Daarbij worden de volgende stappen gemaakt.:

- Risico's actualiseren.
- Risico's analyseren.
- Benodigde weerstandscapaciteit koppelen aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

In de tussentijdse rapportages worden alleen die risico's gemeld die ten opzichte van de begroting nieuw zijn of significant afwijken.

De omvang x de kans, dat het risico zich voordoet, geeft aan wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Zoals in onderstaande tabel is weergegeven, bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit voor de begroting 2024: € 31,274 miljoen.

Onderdeel (Bedragen * € 1.000)	Maximaal risico	Risicokans	Benodigde weer- standscapaciteit
Algemene uitkering	4.268	Hoog	2.134
Bedrijfsvoering	4.157	Laag	1.884
(Schade)claims	1.515	Laag	903
Externe factoren	1.748	Gemiddeld/Hoog	860
Financieel	20.519	Gemiddeld/Hoog	16.056
Grondexploitatie	*	Hoog	69
Kapitaalgoederen	6.681	Laag/Gemiddeld	2.871
Open-einde regelingen	2.936	Gemiddeld/Hoog	1.565
Projecten	2.268	Laag/Gemiddeld/Hoog	1.085
Verbonden partijen	8.449	Laag/Gemiddeld/Hoog	3.503
Overige categorieën	937	Laag/Gemiddeld	345
Totaal	53.479		31.274

* Afzonderlijke risicoanalyse grondexploitaties met een maximaal risico van ca. € 69.000. Zie voor meer informatie de paragraaf Grondbeleid.

Vergelijkende cijfers

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begr '24 benod. Weerstandscap.	Begr '23 benod. Weerstandscap.	Jr '22 benod. Weerstandscap.	Vershil benodigd begr '24 tov begr '23	Vershil benodigd begr '24 tov jr '22
Alg. uitkering	2.134	2.060	1.773	74	361
Bedrijfsvoering	1.884	1.064	1.423	820	461
(Schade)-claims	903	54	1.533	849	-630
Externe Factoren	860	378	860	482	0
Financieel	16.056	5.191	6.095	10.865	9961
Grondexploitatie	69	794	43	-725	26
Kapitaalgoederen	2.871	1.314	2.354	1.557	517
Open- einde regeling	1.565	3.377	1.565	-1.812	0
Projecten	1.085	622	1.085	463	0
Verbonden partijen	3.503	1.184	2.119	2.319	1.384
Overige categorieën	345	488	342	-143	3
Totaal	31.274	16.526	19.192	14.748	12.082

De grootste verschillen t.o.v. voorgaande jaren worden veroorzaakt door:

Algemene uitkering

De inkomsten uit de algemene uitkering uit het Gemeentefonds laat weinig stabiliteit zien. Het ene moment meldt het Rijk een meevaller en het andere moment is er een tegenvaller. Inherent aan de vigerende afspraken bewegen de gemeentelijke begrotingen daarin mee. Het is lastig om hierop te anticiperen.

BedrijfsvoeringTractie - wagenpark

De SWO heeft voertuigen en overig materieel in gebruik voor de taken van de buitendienst in de openbare ruimte. In 2021 heeft de SWO een nieuw tractieplan opgesteld. In dit plan is de omvang, leeftijd en kwaliteit van het materieel en de capaciteit van het materieel bepaald. Om de werkzaamheden efficiënt te kunnen blijven uitvoeren, is de eerstkomende twee jaar een inhaalslag van € 2,5 miljoen nodig. De inhaalslag is na besluit van het SWO-bestuur opgenomen in de exploitatie 2022 e.v. De eenheid Fysieke Leefomgeving is op basis van het tractieplan de vervangingen aan het voorbereiden.

Cyberrisico's

Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten geeft inzicht in de belangrijkste bedreigingen en ontwikkelingen en adviseert over prioriteiten en biedt een handvat om informatiebeveiliging up-to-date te houden. De SWO beëindigt de cybercrimeverzekering. Het huidige product houdt op te bestaan omdat de polisvoorwaarden drastisch zijn verslechterd. Alternatieve aanbieders zijn er momenteel niet. Bovendien wordt er door de CISO gewerkt aan een plan dat bijdraagt aan een hogere mate van risicobewustwording en betere informatieveiligheid. Het risico wordt opgenomen in het weerstandsvermogen.

Inflatierisico's

Inflatierisico's is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de inkoopwaarde van goederen en diensten, afwijkt van wat verwacht werd op het beslissingsmoment. Op dit moment kunnen met name de kosten van brandstof en software onderhevig kunnen zijn aan inflatierisico's.

Financieel

Onder de noemer financieel vallen de risico's die gerelateerd zijn uit de veranderingen in de wet- en regelgeving op fiscaal gebied (BTW-compensatiefonds, Vennootschapsbelasting) met kans op foutieve aangiften en naheffingen, gewaarborgde en verstrekte geldleningen (niet nakomen van de verplichtingen c.q. inroepen garantstellingen door Onderwijsinstellingen) en stijgende rentelasten van de geldleningen. Met name de gewijzigde aangepaste notitie leningen, garant- en borgstellingen zorgt voor een aanzienlijke stijging van de benodigde weerstandscapaciteit.

Kapitaalgoederen

In de (volgende) paragraaf Kapitaalgoederen is weergegeven waar we in 2024 en verder rekening mee dienen te houden. Stijgende kosten aan groen, speelvoorzieningen en wegen en inhalen van achterstallig onderhoud zorgt voor toename van de benodigde weerstandscapaciteit.

Open einde regelingen

Binnen het sociaal domein is sprake van open einde regelingen. In de programma's is toegelicht waarop de budgetten zijn gebaseerd. Voor de budgetten met een open regeling is dit een risico. Dit betreft de budgetten:

- leerlingenvervoer, meer aanvragen dan begroot;
- minimabeleid, meer aanvragen dan begroot;
- jeugdzorg, meer aanvragen, duurdere, meer en langere zorg dan begroot;
- schuldhulpverlening, meer aanvragen dan begroot;
- beschermd wonen, meer bijdragen dan begroot;
- Wmo, meer aanvragen dan begroot.

Oekraïne

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne hebben de veiligheidsregio's in maart en april 2022 de opdracht gekregen vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid om 2.000 + 1.000 opvangplekken per regio beschikbaar te stellen voor ontheemden uit Oekraïne. In september 2023 is deze opdracht landelijk verhoogd van 90.000 naar 97.000 opvangplekken. Voor de veiligheidsregio Drenthe gaat dit om circa 370 plekken. In de gemeente Hogeveen zijn 460 opvangplekken beschikbaar gesteld vanuit de gemeentelijke opvanglocaties. Daarnaast worden ontheemden uit Oekraïne opgevangen door particulieren. Gemeenten worden vanuit het Rijk financieel gecompenseerd worden voor de kosten die zij hiervoor maken. Ten opzichte van het vastgestelde normbedrag vallen de werkelijke kosten in 2022 en 2023 lager uit. Voor 2024 is er onduidelijkheid/risico over de aantallen opvangplekken, de duur van de opvang, de vergoeding die hier tegenover staat in 2024 en de mogelijke effecten hiervan op de sociale structuur van gemeente Hogeveen.

Statushouders

Het Rijk heeft aan de gemeenten de vraag gesteld om meer doorstroom te realiseren voor statushouders vanuit het AZC naar reguliere woningen. Deze verhoogde taakstelling legt niet alleen druk op de woningmarkt, maar ook op de (financiële) capaciteit voor inburgering, bijstand en werk & re-integratie.

Inflatie

Vanuit het programmaplan Sociaal Domein streven we ernaar dat iedereen zo zelfstandig mogelijk kan meedoen aan de samenleving. De huidige ontwikkelingen op het gebied van energieprijzen en inflatie zijn een groot risico voor de bestaanszekerheid en het brede welzijn van onze inwoners. Als inwoners te maken krijgen met armoede en schulden, zijn die problemen en de stress ervan vaak belemmeringen om goed te kunnen meedoen aan de samenleving. We verwachten dat onze hulpverlening minder succesvol zal zijn omdat mensen vooral bezig zijn met overleven.

We verwachten dat de koopkrachtdaling negatieve gevolgen heeft voor de volksgezondheid en dat er een groter beroep wordt gedaan op ons ondersteuningsaanbod op het gebied van zorg en welzijn.

Verbonden partijen

De risico's door inflatie gaan ook aan onze verbonden partijen niet voorbij. De begrotingen daarvan nemen toe maar ook de voor hen geldende risico's in de bedrijfsvoering. Hogere bijdragen vanuit de gemeente nemen de kans op uiteindelijk niet sluitende rekeningresultaten niet weg en daarmee stijgt het risico voor de gemeente in het alsnog bijdragen in mogelijke tekorten cq. lagere dividend-opbrengsten.

Overige categorieën

Openstaande vorderingen van debiteuren (incl. sociaal domein) worden niet ontvangen.

Overige risico's

Naast bovengenoemde zijn voor de berekening van de weerstandscapaciteit, onder andere ook de volgende risico's meegenomen:

- Investerings na de vigerende raads- en collegeperiode (zwembad, cultuurvisie) hebben een zodanige omvang dat daar nu al op geanticipeerd dient te worden door er alvast het nodige weerstandsvermogen voor op te bouwen en aan te houden.

Kengetallen financiële positie

Interpretatie van de financiële positie is voor gemeenten lastig. Veel gemeenten willen zich daarom onderling vergelijken. Het BBV schrijft daarom voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling.

Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente. Doel van deze kengetallen is dat daarmee beter door de raad het oordeel over de structureel en reëel sluitende begroting wordt onderbouwd. We hebben de kaders van de financiële kengetallen met de raad besproken en bij de Kadernota 2024 zijn de volgende signaleringswaarden vastgesteld:

1. **Nettoschuldquote:** maximaal 90%
2. **Solvabiliteit:** minimaal 35%
3. **Weerstandsvermogen:** minimaal 2,0 uitstekend
4. **Structurele exploitatieruimte:** minimaal 0
5. **Grondexploitatie:** maximaal 20%
6. **Belastingcapaciteit:** geen signaleringswaarde

1a. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie (totale baten exclusief mutaties reserves). We hanteren de definitie van de VNG, die zij gepubliceerd hebben in hun notitie "*Houdbare gemeentefinanciën*", in de definitie/formule rekenen ze de voorzieningen tot het eigen vermogen.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	> 130%

Jaar	Langlopende schuld Bedragen x € 1 miljoen	Netto schuld	Exploitatie inkomsten (excl. reserves)	Percentage netto schuld als aandeel exploitatie
2022(rekening)	117	96	233	41%
2023	108,3	103,6	247,4	42%
2024	100,0	124,8	228,6	55%
2025	93,5	125,4	224,3	56%
2026	97,3	119,5	212,0	56%
2027	95,6	109,8	213,4	51%

Toelichting netto schuld en percentage netto schuld als aandeel van de inkomsten

De kolom langlopende schuld in bovenstaande tabel geeft geen compleet beeld van onze vermogenspositie. Ook andere zaken moeten worden meegenomen. Een goed kengetal om de hoogte van de schulden te beoordelen is de *netto schuld als aandeel van de inkomsten*. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan. Het kengetal uitgedrukt in procenten wordt de netto schuldquote genoemd. Voor de inkomsten in de noemer moet voor dit kengetal worden uitgegaan van de inkomsten voor de bestemming van de reserves, de inzet van reserves op de exploitatie zijn geen inkomsten. De formule voor de netto schuldquote als aandeel van de inkomsten luidt:

$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva}) - (\text{kortlopende vorderingen} + \text{liquide middelen} + \text{overlopende activa})}{\text{inkomsten voor bestemming reserves}}$$

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het percentage oploopt tot maximaal 56%. In de begroting houden we rekening met een hogere schuld en langere inkomsten, ten opzichte van het laatst afgesloten boekjaar 2022.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

(Opmerking: bij de verstrekte leningen worden de leningen aan de Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten (SVN) buiten beschouwing gelaten).

Jaar	Langlopende schuld Bedragen x € 1 miljoen	Netto schuld	Exploitatie inkomsten (excl. reserves)	Percentage netto schuld als aandeel exploitatie
2022 (rekening)	117	85	233	37%
2023	108,3	98,8	247,4	40%
2024	100,0	119,3	228,6	52%
2025	93,5	120,7	224,3	54%
2026	97,3	114,9	212,0	54%
2027	95,6	105,1	213,4	49%

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteit is een maatstaf om aan te geven in hoeverre een organisatie in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen; hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Voor de bepaling van het eigen vermogen volgen we de BBV, waarbij voorzieningen niet worden gerekend tot het eigen vermogen. We hebben vastgesteld dat het kader vanaf minimaal 35% in de categorie minst risicovol valt.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Solvabiliteitsratio	> 35%	20%-35%	< 20%

Uit onderstaande tabel blijkt dat de solvabiliteit de komende jaren stijgt. Dit wordt veroorzaakt doordat het Eigen Vermogen toeneemt en tegelijkertijd het vreemde vermogen daalt.

Balans Hoogeveen		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedragen x € 1 miljoen		Rekening	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroting
Activa							
Immateriële vaste activa	A	9,2	8,9	8,6	8,2	7,9	7,6
Materiële vaste activa	A	121,6	130,2	159,0	164,1	163,9	162,8
Fin. Vaste activa	A	11,5	11,3	12,3	11,4	11,3	11,4
Voorraden	B	13,2	15,5	12,1	13,8	14,8	13,1
Vlottende activa	B	54,7	39,9	15,3	14,7	15,0	15,0
Totaal	E	210,1	205,7	207,3	212,3	212,9	209,9
Passiva							
Eigen Vermogen	C	60,0	38,8	67,1	72,1	78,4	85,1
Vreemd Vermogen	D	150,1	165,9	140,1	140,2	134,5	124,9
Totaal	E	210,1	205,7	207,3	212,3	212,9	209,9
Solvabiliteit (=C / E)		28,5%	18,9%	32,4%	34,0%	36,8%	40,5%

3. Weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen is de verhouding tussen het totaalbedrag aan risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Met behulp van dit kengetal kan worden bepaald of het weerstandsvermogen voldoet aan de gesteld norm. Het kengetal wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Ratio weerstandsvermogen	>2,0	1,0 > < 2,0	< 1,0

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het totaalbedrag aan risico's. Bij de begroting en jaarrekening worden de risico's opnieuw bepaald. Bij de begroting 2024 is de benodigde weerstandscapaciteit vastgesteld op € 31,274 miljoen. Hiervoor wordt op basis van een risicomatrix de risicokans bepaald dat een risico zich voordoet.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Boekwaarde voorraad gronden per 31-12	8.559	8.227	7.205	3.708
Totale baten (exclusief reserves)	228.555	224.269	212.029	213.439
Percentage	3,74	3,67	3,40	1,74

6. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Overigens laat dit kengetal eigenlijk meer een verhouding zien t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten dan dat het de echt vrij toelaatbare (wettelijke) belastingruimte toont. Voor de belastingcapaciteit hebben we geen waarderingscijfer vastgesteld.

	2021	2022	2023
OZB-lasten gemiddelde WOZ-waarde	355,20	367,44	457,48
Rioolheffing	146,90	149,85	154,35
Afvalstoffenheffing	286,80	286,80	286,80
Totaal woonlasten Hoogeveen	788,90	804,09	898,63
Gemiddelde woonlasten gemeenten (landelijk)	811	904	962
Percentage t.o.v. landelijk gemiddelde	97%	89%	93%

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf laat zien of de bestaande kapitaalgoederen voldoende (kunnen) worden onderhouden om het voortbestaan te verzekeren en dus kapitaalvernietiging te voorkomen. Het begrip voldoende moet met kwaliteitseisen worden onderbouwd.

Paragraafhouder college

Basisgegevens te onderhouden kapitaalgoederen

De koppeling met de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en de beheerkaart kan met de aanschaf van het nieuwe beheersysteem (Obsurv) voor de openbare ruimte plaats gaan vinden. De gegevens kunnen hierdoor afwijken met wat voorgaande jaren is beschreven.

Onderwerp	Karakteristiek	Onderhoud
Openbare ruimte	Oppervlakte totaal	12.925 ha.
	Oppervlakte rijbaan	2.375.484 m ²
	Verharde fietspaden	427.996 m ²
	Oppervlakte parkeren	294.173 m ²
	Verharde voetpaden	757.414 m ²
	Natuurlijke beplanting	1.215.624 m ²
	Cultuurlijke beplanting	557.588 m ²
	Gras (natuurlijk)	2.298.532 m ²
	Gras (cultuurlijk)	1.934.291 m ²
	Bomen	60.676 st.
	Sportterreinen	713.000 m ²
	Openbare verlichting (armaturen)	15.280 st.
	Speeltoestellen	860 st.
	Begraafplaatsen	10 st.
Gebouwen	Binnen- en buitensportaccommodaties	26 st.
Riolering	Lengte vrijverval riolering	460 km.
	Lengte Druk-/Persriool	213 km.
	Hoofd- en Minigemalen	1.022 st.
	Bergbezinkbassin	8 st.

Openbaar gebied

De openbare ruimte is de buitenruimte (groen en grijs) die voor iedereen toegankelijk is en in eigendom of beheer is van de gemeente Hoogeveen. Het vormt de woon-, leef-, werk- en recreatie-omgeving van bewoners en bezoekers van de gemeente. Een goed onderhouden en aantrekkelijke openbare ruimte vervult een belangrijke functie en laat mensen zich thuis voelen. Een dergelijke openbare ruimte draagt bij aan de algemene gezondheid, de sociale veiligheid en de economische positie van een gemeente. Door de vele verschillende functies en gebruikers moet de openbare ruimte aan een breed pakket van eisen voldoen.

Groen

Hoogeveen heeft ongeveer 489 hectare openbaar groen en ruim 60.000 bomen in onderhoud. In 2021 heeft de raad het onderhoudsniveau van deze arealen vastgesteld op het niveau 'basis' voor alle gebieden met uitzondering van het stadscentrum. Het stadscentrum heeft niveau 'hoog' vanuit het Beheerplan Openbare Ruimte (BOR).

Exploitatiebudgetten x € 1.000	2023	2024
Onderhoud openbaar groen	2.214	2.285

Om de kwaliteit van het openbaar groen op peil te houden is vanaf 2022 structureel een vervangingsinvestering opgenomen.

Investerings x € 1.000	2023	2024
Reconstructies openbaar groen	164	130

Speelvoorzieningen

Speeltoestellen moeten veilig zijn volgens het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen. Hierbij geldt voor nieuwe toestellen dat ze van een certificaat van typekeuring moeten zijn voorzien. Hoogeveen bezit ongeveer 160 formele speelplekken met 860 speeltoestellen. Verder zijn er zestien informele speelplekken, acht speeltuinen en negen schoolpleinen hebben na schooltijd een openbaar karakter.

Om te beoordelen of deze speeltoestellen veilig zijn, vindt jaarlijks een veiligheidsinspectie plaats waarbij de speelplaats, het toestel en de speelzone gekeurd worden. In 2023 is deze inspectie uitgevoerd door een extern inspectiebureau, om blindheid te voorkomen. In 2024 gaan we zelf weer de inspecties uitvoeren. Op basis van de uitkomsten van de veiligheidsinspectie wordt jaarlijks het noodzakelijke onderhoud aan de speeltoestellen bepaald. Naast een veiligheidsinspectie wordt er jaarlijks ook minimaal één functionele inspectie uitgevoerd, waarbij de functionaliteit en stabiliteit van het toestel wordt gecontroleerd, in het bijzonder op slijtage. Er wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan bodemvrijheid, oppervlakte afwerking, blootliggende funderingen, scherpe randen, ontbrekende onderdelen en overmatige slijtage van bewegende onderdelen.

Exploitatiebudgetten x € 1.000	2023	2024
Onderhoud openbare speelterreinen	133	136

Speeltuinenverenigingen

In 2009 heeft de gemeente met de speeltuinverenigingen een beheerovereenkomst afgesloten. Conform deze afspraak voert de gemeente de inspecties uit en zijn de afzonderlijke verenigingen verantwoordelijk voor het dagelijkse beheer en de maatregelen die moeten worden genomen naar aanleiding van de inspecties. Hiervoor ontvangen ze jaarlijks een vergoeding.

Exploitatiebudgetten x € 1.000	2023	2024
Diverse kosten speeltuinverenigingen	12	12

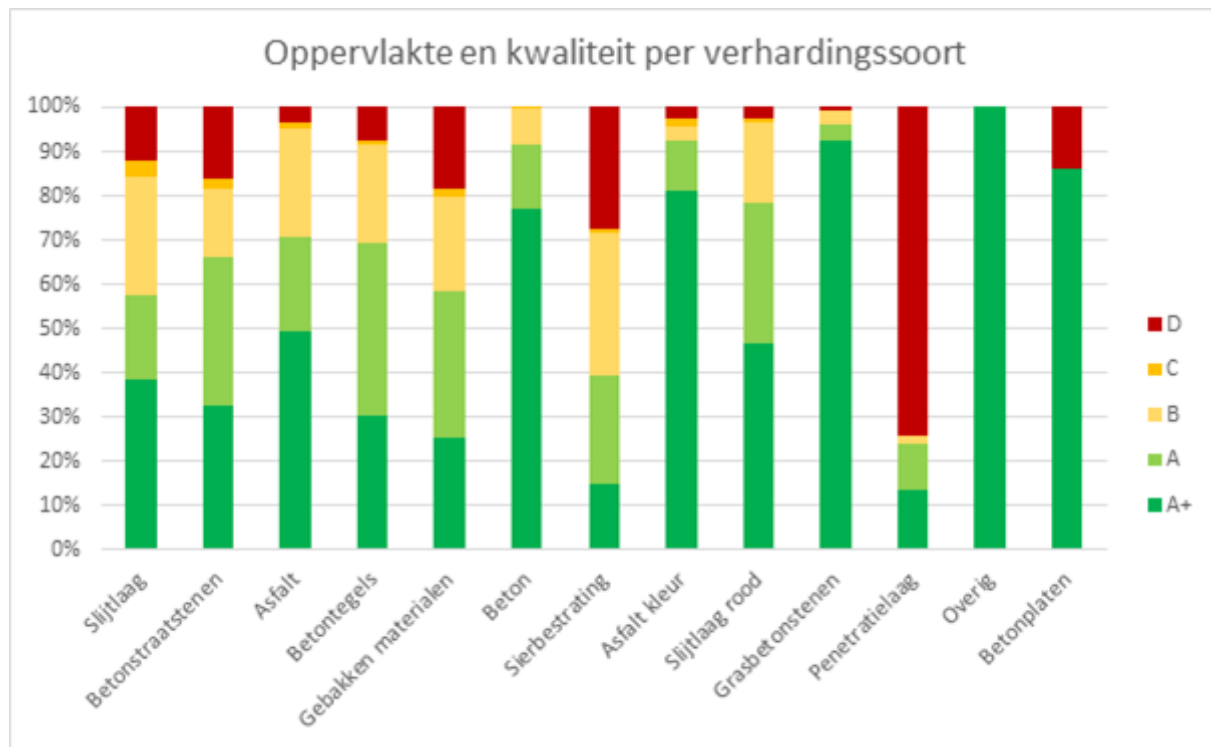
Wegen

Vastgesteld kwaliteitsniveau.

Hoogeveen heeft ruim 3,85 miljoen m² verharde wegen te onderhouden. Het kwaliteitsniveau van de wegen is door de gemeenteraad vastgesteld op het niveau BOR-Basis (Beheer Openbare Ruimte). BOR-basis betekent: een redelijk onderhouden omgeving, incidenteel kleine achterstand, enkele lichte schades, niet storend vuil of onvoldoende onderhouden. Wegen op basisniveau voldoen aan de wettelijke minimumeisen. De gemeente wil en moet voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

Actuele staat van onderhoud

In december 2022 en januari 2023 is de kwaliteit gemeten volgens de CROW-systematiek voor weginspecties (publicatie 146). De resultaten daarvan zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Algemeen kan geconcludeerd worden dat er sprake is van een redelijk percentage wegen dat voldoet aan kwaliteitsniveau A. Vervolgens is er sprake van een behoorlijk percentage B. Het percentage C en D met achterstallig onderhoud strookt niet met het beleid van de gemeente Hoogeveen. Bij de wegen op niveau D vindt kapitaalvernietiging plaats.

Het budget voor wegenonderhoud wordt structureel vergroot. Dit is noodzakelijk omdat het aandeel wegen op kwaliteitsniveau C en D nauwelijks afneemt en de uitgekeerde schadevergoeding juist toeneemt. Dit ondanks de eerdere verhoging van het budget en verkregen subsidies. De eerdere budgetverhogingen dekken uitsluitend de gestegen kostprijs om dezelfde werkzaamheden uit te kunnen voeren als begroot. Met deze nieuwe budgetuitbreiding kunnen we structureel meer onderhoud uitvoeren.

Investeringsen

Wegen die aan het einde van hun levensduur zijn en niet meer met kleine onderhoudsmaatregelen te onderhouden zijn noemen we investeringswegen. Om deze wegen weer op een voldoende kwaliteitsniveau te krijgen is een reconstructie of herinrichting nodig. Deze investeringen betalen we uit het asfaltinvesteringsprogramma. In Hoogeveen moeten meerdere wegen volledig vervangen worden. Het investeringsbudget wegen is onvoldoende om dit allemaal in één keer aan te pakken, daarom worden deze wegen fasegewijs opgepakt. Als schades aan deze wegen in de tussenliggende periode een gevaar opleveren voor de weggebruiker dan voeren we een noodreparatie uit vanuit het exploitatiebudget.

Voor 2022 en 2023 is het investeringsbedrag extra verhoogd vanwege de extreme prijsstijging in de markt. Dit zetten we structureel voort. Het asfaltinvesteringsprogramma actualiseren we in 2024 op basis van het nieuwe wegenbeheerplan.

Investerings x € 1.000	2023	2024
Asfaltprogramma - wegen	1.340	962
Asfaltprogramma - fietspaden	581	372
Diverse wegen en fietspaden	0	1.305

Met het exploitatiebudget worden de overige (reguliere) onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. Op basis van de jaarlijkse visuele inspectie wordt de totale werkvoorraad van het reguliere onderhoud voor dat jaar bepaald. Op basis van prioriteit en de integrale afstemming wordt bepaald welk onderhoud waar nodig is en dat wordt dan voor zover het budget reikt uitgevoerd.

Exploitatiebudgetten x € 1.000	2023	2024
Onderhoud	3.478	4.129

Kunstwerken (bruggen en viaducten)

Het onderhoudsniveau van de civiele kunstwerken is door de raad vastgesteld op het BOR-basisniveau. Dit houdt in dat de kunstwerken altijd veilig en functioneel moeten zijn, dat noodzakelijk onderhoud tijdig wordt gepleegd en dat schades die de levensduur fors beïnvloeden snel moeten worden verholpen. Voor het aanzien en de toonbaarheid van de kunstwerken is bij onderhoud op basisniveau weinig aandacht.

Het Beheerplan civiele kunstwerken 2022-2026 is in 2021 door het college vastgesteld. Dit plan beschrijft het onderhoud en de vervangingsinvesteringen die nodig zijn om de civiele kunstwerken de komende jaren op basisniveau in stand te houden en de kosten die daarmee gemoeid zijn. De benodigde onderhouds- en investeringsbudgetten (onvermijdelijk) zijn in deze meerjarenbegroting 2024 – 2027 opgenomen en geïndexeerd. Daarmee zijn we in staat de onderhoudsmaatregelen uit het beheerplan civiele kunstwerken uit te voeren.

Om de drie jaar wordt de kwaliteit getoetst (visuele inspectie, constructie berekeningen en detail inspecties) aan het BOR-basisniveau. Binnen de gemeente Hoogeveen hebben we 135 kunstwerken, waaronder bruggen, viaducten, vissteigers en 5162 m¹ damwand/ kademuur te onderhouden met een gezamenlijke vervangingswaarde van € 39 miljoen. De resultaten daarvan worden verwerkt in het nieuwe kunstwerkenbeheerplan.

Ook binnen het onderhoud aan kunstwerken is een scheiding tussen de budgetten van investering en exploitatie.

Exploitatiebudgetten x €1.000	2023	2024
Diverse kosten (Beheer kunstwerken)	298	210

Investerings x € 1.000	2023	2024
Investerings civiele kunstwerken	1.539	2.177

Riool- en waterprogramma

In 2022 is in het kader van de regionale samenwerking Fluvius gewerkt aan een nieuw Riool- en Waterprogramma (hierna RWP). Dit RWP vervangt het Watertakenplan 2016-2021. De raad heeft het RWP 22 december 2022 vastgesteld.

Bij het opstellen van het RWP is samengewerkt met waterschap Drents Overijsselse Delta en de vijf andere gemeenten uit het Fluvius werkgebied. Deze samenwerking is dezelfde als destijds bij het watertakenplan 2016-2022. Het RWP maakt duidelijk hoe er invulling wordt gegeven aan de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater.

Het RWP geeft een programmering voor de activiteiten in de planperiode die in het kader van de zorgplichten worden uitgevoerd. Het gaat naast het dagelijks beheer en onderhoud om (regionale) onderzoeksactiviteiten en om vernieuwing van objecten die het einde van de levensduur hebben bereikt.

Het financiële hoofdstuk van het RWP geeft inzage in de benodigde bedragen voor het doelmatig beheren en in stand houden van de riolering en aanverwante objecten. Deze middelen worden in de vorm van de rioolheffing opgehaald bij burgers en bedrijven.

Grondwater

We beheren en onderhouden drainages die in het kader van de grondwaterzorgplicht zijn aangelegd in openbaar gebied. Er zijn grondwaterpeilbuizen geplaatst voor de grondwaterzorgplicht. Deze peilbuizen zijn voorzien van meetapparatuur waarmee we continue inzicht hebben in de grondwatersituatie.

Actualisatie basisrioleringsplannen

Periodiek berekenen we rioolstelsels door om te beoordelen of deze nog voldoende kwaliteit en klimaatbestendig zijn.

Onderzoek foutieve aansluitingen

Jaarlijks verrichten we onderzoek naar foutieve rioolaansluitingen. Daarbij gaat het om aansluitingen van hemelwater op een druk- of vuilwaterriolering of van vuilwater op hemelwaterriolering.

Inspecties/onderhoud

In het kader van planmatig onderhoud wordt riolering geïnspecteerd om inzicht te krijgen in de technische staat van de riolering.

De camera inspecties worden uitgevoerd in riolering die minimaal 35 jaar oud is. Vervolgens is de inspectiefrequentie elke tien jaar. De schades die worden geconstateerd, worden in de opvolgende jaren op basis van urgentie en noodzaak gerepareerd of indien nodig wordt het riool vervangen.

Het waterschap controleert alle IBA's jaarlijks in het kader van planmatig onderhoud en reinigt slibvangers, repareert schades en controleert steekproefsgewijs de kwaliteit van het uitstromende water.

Reiniging

Voor een goede afstroming in de vrijvervalriolering wordt jaarlijks een deel gereinigd. De vuilwaterriolering (droogweerafvoer en gemengd) wordt circa een keer per zeven jaar gereinigd, de hemelwaterriolering wordt een keer per twintig jaar gereinigd.

Kolken worden afhankelijk van de locatie een of twee keer per jaar gereinigd. Gemalen en mini-gemalen worden tenminste een keer per jaar gecontroleerd en gereinigd.

Exploitatiekosten

De jaarlijkse onderhoudskosten om bovengenoemde water- en rioleringstaken te kunnen uitvoeren, worden opgevangen vanuit de rioolheffing en de voorziening riolering.

Exploitatiebudgetten x € 1.000	2023	2024
Onderhoudsbudget riolering	1.353	1.236
Baggerplan	231	232

Vastgoed

Vastgoedbeleid

Eind 2016 is de kadernota vastgoedbeleid vastgesteld. In 2017 zijn de vastgoedprocessen beschreven, is het verkoopprotocol tot stand gekomen en zijn de vastgoedsystemen verder ontwikkeld. Met genoemde instrumenten geven we sturing aan ons vastgoed en de ontwikkelingen die daarmee samenhangen.

De nota vastgoedbeleid moet geactualiseerd worden. In deze nota staan de gemeentelijke beleidskaders voor het gemeentelijk vastgoed. Om de juiste beleidskeuzes te kunnen maken in het vastgoed is het nodig om inzicht te verkrijgen in de actuele toestand van het vastgoed. De actualisatie komt tot stand door middel van de *Bestuursopdracht, projectopdracht en plan van aanpak Vastgoedvisie 2024-2028*. Hierdoor wordt gewerkt aan een geactualiseerd inzicht per vastgoedobject en de toekomstige maatregelen en keuzes voor instandhouding, renovatie, nieuwbouw en verduurzaming. Deze actualisatie zal plaatsvinden op basis van de *Bestuursopdracht, projectopdracht en plan van aanpak Strategisch en Integraal Accommodatie Plan (SIAP) 2024-2028*. Beide bestuurlijk opdrachten zullen leiden tot een duidelijker investeringsprogramma met een focus op kostenbeheersing in de exploitatie door verduurzaming maatregelen. Hiermee is een integrale borging van vastgoedsturing en visie geborgd binnen de organisatie en het bestuur en zal in 2024 geëffectueerd worden. Ook mutaties – lees verkoop – van niet essentiële bezit van vastgoed voor maatschappelijk vastgoed zal op die basis plaatsvinden.

P&C-cyclus

Met de vaststelling van de notitie Planning en Controlecyclus door de raad, is het aantal rapportagemomenten uitgebreid. Als gevolg hiervan is in 2023 gelijktijdig met de jaarstukken (en eventueel bij de najaarsrapportage) een meerjarenperspectief grondexploitaties en het vastgoed gemaakt worden. Daarmee wordt de raad vertrouwelijk o.a. inzicht verschaft in de stand van zaken en toekomstverwachtingen van de vastgoedportefeuille en de risico's en kansen die daaraan verbonden zijn. De rapportages worden in een besloten sessie van de raad behandeld, voordat de jaarstukken respectievelijk de najaarsrapportage worden behandeld door de raad.

Vastgoedportefeuille

De gemeente heeft **ca. 111** gebouwen in haar bezit met een totale boekwaarde van € 60.167.006 (peildatum 1 januari 2022). Daarnaast heeft zij het economisch claimrecht op 32 schoolgebouwen. Dit houdt in dat wanneer een school haar bestemming verliest het eigendom van het gebouw terugvalt naar de gemeente. Verder zijn er nog een aantal (tijdelijke) units bij speeltuin-/ijsbaanverenigingen. In overleg met de verenigingen worden deze overgedragen of gesloopt.

Ontwikkelingen en uitgangspunten

De belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn op het maatschappelijk vastgoed zijn:

- betaalbaarheid in het beheer en onderhoud ten gevolge van stijgende bouwkosten en beschikbare capaciteit op de markt die niet beïnvloedbaar zijn;
- beperkte ruimte voor investeringen in renovaties en nieuwbouw;
- wijzigingen in de bevoegdheden van onderwijshuisvesting;
- verplichting tot verduurzaming en vermindering CO₂ uitstoot.

Om de onderhoudskosten en investeringskosten zo laag mogelijk te houden, moet onder andere een efficiencyslag gemaakt worden. Daarom worden al enkele jaren de volgende beleidsuitgangspunten gehanteerd:

- van stenen naar inhoud;
- clusteren en delen op natuurlijke momenten;
- in relatie met de verduurzamingsopgave waardoor een minder hoge exploitatie wordt bewerkstelligd.

Dit houdt in dat bij (vervanging)investeringen steeds de afweging wordt gemaakt of de (vervanging)investeringen noodzakelijk zijn en er gelijktijdig een verduurzamingslag kan worden gemaakt of dat de voorziening in overleg met de gebruikers elders kan worden ondergebracht.

Onderhoud

Om de gebouwen goed te kunnen onderhouden, worden er eens in de vier jaar onderhoudsinspecties uitgevoerd. Aan de hand daarvan worden meerjarenonderhoudsprogramma's (MJOP's) opgesteld. Op basis van de onderhoudsprogramma's wordt het vastgoed onderhouden. Voor het onderhoudsniveau hanteren we, op basis van de NEN 2767 norm, conditiescore 3 wat staat voor redelijk onderhoud. In verband met de bezuinigingen werd de herinspectie in 2020 uitgesteld naar 2021. De resultaten van de uitgevoerde inspectie en de MJOP 2023 -2026 wijzen uit dat de onderhoudskosten voor de komende jaren aanmerkelijk hoger zullen zijn. Deze financiële consequenties van de MJOP zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Daarnaast worden de subsidiemogelijkheden voor verduurzaming nog onderzocht en welke positieve effecten dit kan hebben op de onderhouds- en exploitatiebegroting. Dit wordt meegenomen in het onderzoek van 2023 in de bestuurlijke opdracht voor een vastgoedvisie

Vervangingsopgave

Om de vervangingsopgave voor de toekomst goed te kunnen bepalen zal in 2024 op basis van de bouwkundige inspecties een renovatie- en/of vervangingsplan op strategisch niveau voor gebouwen gemaakt moeten worden. Hierbij moet nadrukkelijk gekeken worden wanneer regulier onderhoud niet meer bijdraagt aan het in standhouden van een pand en het financieel niet meer opweegt tegen een vervangingsinvestering. Ook het verwachte gebruik en de verduurzaming van de gebouwen op natuurlijke momenten zijn zaken die in dit plan worden meegenomen met mogelijkheden voor verduurzamingssubsidies.

Onderwijshuisvesting

Als gemeente zijn we wettelijk verantwoordelijk dat er voldoende en geschikte huisvesting voor onderwijs aanwezig is. Deze zorgplicht voor het voortgezet onderwijs is sinds 2006 overdragen aan de beide instellingen van het voortgezet onderwijs.

Voor het primair onderwijs voeren we als gemeente deze huisvestingsplicht zelf uit. Eind 2021 is door de gemeenteraad een nieuw meerjarig integraal huisvestingsplan voor onderwijs vastgesteld. In dit plan hebben gemeenten en schoolbesturen vastgesteld welke uitgangspunten gehanteerd worden voor onderwijshuisvesting en wat de prioritering en maatregelen zijn voor het op orde houden van schoolgebouwen. In 2022 is de realisatie van dit nieuwe huisvestingsplan gestart met de upgradings van de Akker en de voorbereiding op de projecten speciaal onderwijs en de centrumsscholen Titus Brandsmaschool en het Palet. We verwachten in 2024 de plannen voor deze scholen definitief te maken en de voorbereiding op de uitvoering te starten. Met alle schoolbesturen bespreken we jaarlijks de ontwikkeling en planning van het IHP en komen we gezamenlijk tot eventuele bijstellingen om tempo te houden in het vernieuwen van schoolgebouwen.

Sporthallen/gymzalen

Bij sport zijn vier categorieën kapitaalgoederen te onderscheiden: zwembad, sporthallen, kleedaccommodaties (sportcomplexen al dan niet met opstallen) en gymlokalen.

Het streven is om als kwaliteitsniveau van alle nieuwe accommodaties het niveau ISA-sport en NOC-NSF te hanteren. De huidige accommodaties worden gebruikt naar mogelijkheid en behoefte. Zo voldoen de bestaande sporthallen en gymzalen aan de minimale eisen voor sportbeoefening voor het basisonderwijs en veiligheid. In het najaar van 2023 ronden we het nieuwe integraal huisvestingsplan (IHP) binnensportaccommodaties af. Hierin is vastgelegd wat de aanwezige capaciteit en behoefte is aan gymzalen en sporthallen, de kwaliteit van de voorzieningen en welke maatregelen noodzakelijk zijn om de accommodatie in de toekomst op orde te houden. Bij de bepaling van de behoefte en capaciteit nemen we ook mee dat vanaf het schooljaar 2023-2024 het wettelijk verplicht wordt voor scholen om per week minimaal twee lesuren per week aan bewegingsonderwijs te geven. Bij een aantal voorzieningen zijn de keuzes in renovatie of nieuwbouw mede afhankelijk van keuzes die gemaakt worden in de plannen voor onderwijshuisvesting en de nieuwbouw van RSG Wolfsbos. De financiële consequenties van het IHP Binnensport komen terug op de geëigende momenten van de P&C cyclus.

Ook inspecteren we sportvloeren regelmatig en hiervoor is een meerjarig renovatieplan vastgesteld.

Zwembad

In de begroting van 2022 is vastgesteld dat het zwembad de Dolfijn voor minimaal 5 jaar in stand wordt gehouden. In de meerjarenbegroting zijn hiervoor de vereiste onderhoudsbudgetten opgenomen om een veilig en verantwoord gebruik van de Dolfijn te kunnen garanderen. In 2023 hebben we de exploitatiecijfers van het huidige zwembad De Dolfijn geactualiseerd en vergeleken met de cijfers voor een nieuw te bouwen zwembad. Op basis van deze uitkomst hebben we een aantal vervolgstappen bepaald. De twee belangrijkste stappen die we in 2024 willen afronden is het locatieonderzoek naar de plek voor het toekomstige zwembad. Daarnaast willen we een definitief plan voor een toekomstig zwembad uitwerken met alle inhoudelijke en financiële consequenties.

Buitensport

In 2018 is er een sporttechnische keuring verricht van bestaande kunstgrasvelden. Op basis van deze onderzoeken is besloten om in de gemeentelijke begroting investeringen op te nemen voor het renoveren van bestaande kunstgrasvelden in Hoogeveen. Voor 2024 staan de renovaties van het kunstgrasveld voetbal (8) in het Bentinckspark gepland en het tweede hockeyveld. In de paragraaf investeringen staan deze investeringen opgenomen en toegelicht.

In 2023 is ook het integraal huisvestingsplan voor de gemeentelijke buitensportaccommodaties vastgesteld. Dit betreft specifiek voor het vernieuwen van de kleedgebouwen, de kantines zijn in eigendom van de verenigingen. Zie hiervoor ook de paragraaf investeringen.

Verder speelt ook nog de herinrichting van het sportpark Elim. Dit plan staat ook bij de investeringen toegelicht.

Tot slot wordt er gewerkt aan een geactualiseerd beheerplan voor natuurgras sportvelden. In 2023 is er een kwaliteitsbeoordeling van de velden gemaakt. Op basis van deze gegevens is te bepalen welke maatregelen in welk jaar genomen moeten worden om de natuurgras sportvelden op orde te houden. Hierbij worden ook de financiële consequenties

Buurtaccommodaties

Er zijn twee varianten van wijk-, buurt- en dorpshuizen. De variant die in bezit is van de gemeente Hoogeveen en de variant die in eigendom zijn van stichtingen of verenigingen.

Wijk, buurt- en dorpshuizen in eigendom van de gemeente Hoogeveen zijn in bruikleen gegeven aan de betreffende organisaties. In de bruikleenovereenkomst staat dat de gemeente Hoogeveen zorgdraagt voor het groot onderhoud en installaties van de accommodatie.

Onderhoud wordt begroot op basis van de vier jaarlijkse onderhoudsinspectie/-rapportages van een extern bureau.

Cultuurgebouwen

Toekomstige huisvesting cultuur

Met het culturele veld wordt er gefaseerd gewerkt aan de opgaven in de culturele huisvesting. Met de Stichting Cultuurhuis Hoogeveen is er gewerkt aan een gefaseerde aanpak voor de locatie Het Podium en de locatie De Tamboer. Er is prioriteit gesteld bij het revitaliseren van de locatie Het Podium (fase 1). De planvorming van de locatie De Tamboer vraagt meer tijd en is daarom neergezet als fase 2. De bibliotheek heeft tot 2029 contractuele verplichtingen ten aanzien van hun huidige huisvesting. De bibliotheek werkt aan planvorming hoe om te gaan met de huisvesting voor de korte termijn tot 2029 en vervolgens wat de visie is op de huisvesting na 2029.

Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-De Tamboer

Er is sprake van achterstallig onderhoud in locatie De Tamboer. In 2022 en 2023 zijn met name diverse theater-gebonden elementen aangepakt zoals de ledverlichting, frequentieregelaars en de vervanging van installaties en apparatuur. Naar verwachting worden deze werkzaamheden in 2024 afgerond. De toekomstige aanpak voor locatie De Tamboer komt terug in fase 2. Locatie De Tamboer heeft hier eerder een conceptplan en bedrijfsplan voor opgesteld. Echter, door wijzigingen in het culturele veld in Hoogeveen (Scala), moeten de plannen geactualiseerd worden en moet bepaald worden hoe om te gaan met de huisvestingsopgave. Bij locatie De Tamboer spelen de ontwikkelingen zoals de Tamboerpassage, Hoofdstraat en de Markt 6 ook een rol. Zie hieronder bij de Markt 6 voor een verwijzing naar het opstellen van een gebiedsvisie.

Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-Het Podium

In 2017 is er een start gemaakt met de opgave in de huisvesting van de culturele instellingen in Hoogeveen. Aanleiding hiervoor was dat diverse culturele gebouwen, inclusief locatie Het Podium, verouderd zijn en functioneel niet meer passen bij de hedendaagse eisen en behoeften. In de opdracht om te werken aan toekomstbestendige huisvesting voor cultuur in Hoogeveen speelde ook het vraagstuk om de mogelijkheden voor gezamenlijke huisvesting te onderzoeken. Dit vanuit de opgave om vanuit een inhoudelijke samenwerking en synergie in de huisvesting een sterker cultureel product te ontwikkelen.

In 2018 heeft het college van B&W opdracht gegeven om een voorlopig ontwerp inclusief kostenraming uit te werken voor een nieuw te realiseren cultuurcomplex in Hoogeveen. In 2019 is deze opdracht aanbesteed en gegund.

Eind 2020 is vanwege de investeringskosten en de financiële positie van de gemeente Hoogeveen besloten om de ontwikkeling voor een nieuw cultuur complex stop te zetten.

Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2021-2024 heeft de gemeenteraad van Hoogeveen een motie aangenomen waarin opdracht wordt gegeven om een nieuwe visie op cultuur op te stellen. Op 7 oktober 2021 heeft de gemeenteraad de nieuwe cultuurvisie vastgesteld. In de cultuurvisie is ook opgenomen dat we blijven werken aan de opgaven in de huisvesting voor cultuur in Hoogeveen. De investeringen die we vanaf 2024 gaan inzetten voor locatie Het Podium staan vermeld bij de investeringen.

CultuurKlik

Ook voor de huisvesting van CultuurKlik geldt dat de ontwikkeling daaromtrent afhankelijk is van de plannen voor de toekomstige huisvesting die in fase 2 ontwikkeld worden. In deze plannen wordt volgens het gemeentelijke uitgangspunt 'inhoud voor stenen' het huisvestingsvraagstuk bekeken. Voorsnog wordt gebruik gemaakt van het gemeentelijke pand aan de Markt 5.

Toekomstig aanbieder naschools cultuuraanbod

Evenals bij Cultuurklik geldt dat de huisvesting mede afhankelijk is van de plannen omtrent de toekomstige huisvesting in fase 2. Vooral nog wordt gebruik gemaakt van het gemeentelijke pand aan de Markt 5.

Markt 6

De locatie Markt 6 is aangemerkt als een cultuurhistorische plek. De Tamboerpassage wordt herontwikkeld naar woningbouw en onderzocht wordt of voor Markt 6 ook een passende herontwikkeling kan plaatsvinden. Hiervoor hoeft het pand niet behouden te blijven, maar moet wel aandacht zijn voor de cultuurhistorische waarde van de locatie. Hiervoor wordt een ambitie-document opgesteld. Aangezien er meerdere ontwikkelingen in het gebied spelen zoals de Tamboerpassage, Tamboer (fase 2), Hoofdstraat en de Markt 6, wordt er een visie voor het gehele gebied opgesteld. Op basis van de visie op de gebiedsontwikkeling en de genoemde deelprojecten wordt definitief bepaald hoe we omgaan met de toekomst van de locatie Markt 6.

Overig vastgoed

Naast het maatschappelijk vastgoed heeft de gemeente ook nog ander vastgoed. Zoals de gemeentelijke kantoorgebouwen, de groenonderkomens, nog enkele gemeentelijke huurwoningen, de brandweerkazerne en strategisch en ontwikkelvastgoed. Strategisch en ontwikkelvastgoed is vastgoed dat is aangekocht om een bepaalde ontwikkeling tot stand te kunnen brengen of vastgoed dat haar bestemming verloren heeft en kan worden herontwikkeld of verkocht worden zoals bijvoorbeeld oude schoolpanden.

Voor gemeentelijke huurwoningen geldt dat zij in het verleden te koop zijn aangeboden aan de zittende huurder. Voor huurders die niet wilden of konden kopen, is de huur voortgezet. Voor deze woningen geldt dat ze worden verkocht zodra de huur wordt opgezegd.

Exploitatiebudgetten x € 1.000	2023	2024
<i>Preventief onderhoud</i>		
Binnensportaccommodaties	872	758
Buitensportaccommodaties	90	66
Buurtaccommodaties	474	750
Cultuuraccommodaties	499	450
Overige accommodaties	1.705	1.164
Totaal	3.640	3.188

Financiering

De paragraaf Financiering wil de organisatie en het beheer van de geldmiddelen en alle risico's die de gemeente daarbij loopt, in beeld brengen. Kern van de zaak is het beheersen van de risico's.

Paragraafhouder Derk Reneman

Inleiding

De financieringsfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de vermogensbehoefte van de gemeente. Het gaat daarbij om het aantrekken van leningen en het uitzetten van tijdelijk overtoellig geld. Verder gaat het om de beheersing van de financiële risico's die gepaard gaan met de geldstromen, de financiële posities en de vermogenswaarden. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Binnen de wettelijke kaders ligt de invulling van het beleid bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak bij de gemeenteraad.

Uit de financieringsparagraaf moet blijken dat:

- De uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dient.
- Aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt voldaan.
- Het beheer prudent en risicomijdend is.

De risicobeheersing richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

De Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) bepaalt de vereisten ten aanzien van de kredietwaardigheid van financiële instellingen.

Wettelijk kader

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de wettelijke kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), die op 1 januari 2001 is ingevoerd en voor het laatst in 2009 is gewijzigd. In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt tot uitdrukking in een verplicht treasurystatuut en een financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening.

Een ander belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is dat deze wet aan de lagere overheden de verplichting oplegt financiële risico's op treasurygebied te beheersen. In het treasurystatuut zijn binnen de mogelijkheden van de wet Fido en de Ruddo de kaders vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie bij de gemeenten. Omdat het schatkistbankieren en de wet Houdbaarheid overheidsfinanciën (Wet Hof) wettelijk kader hebben gekregen, hebben wij het treasurystatuut in november 2014 hierop aangepast en in 2021 herzien.

Vermogenspositie

Langlopende leningen

In onderstaande tabel staat het verwachte verloop van de langlopende vaste geldleningen.

Jaar	(Bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1	Opgenomen	Aflossing	Stand per 31-12
2024		108.283		8.291	99.992
2025		99.992		6.517	93.475
2026		93.475	20.000	16.183	97.292
2027		87.292	5.000	6.683	95.608

Herfinanciering en aanvullende financiering

Voor de jaren 2024-2027 verwachten we voor € 25 miljoen aan langlopende leningen af te gaan sluiten. Enerzijds voor herfinanciering van de lening die in 2026 in één keer wordt afgelost, anderzijds voor het investeringsprogramma van de begrotingsperiode 2024-2027.

Financieringsbeleid

Om te voorzien in de financieringsbehoefte staan de gemeente interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (o.a. rekening-courant geld en kasgeldleningen), oftewel het vreemd vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen.

We werken vanuit totaalfinanciering. Kenmerk is dat er geen één-op-één relatie wordt gelegd tussen een investering en financiering, maar dat wordt gekeken naar het totaal. Het systeem van totaalfinanciering maakt optimale benutting van externe financieringsbronnen mogelijk. We proberen leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen.

Liquiditeitenbeheer

Liquiditeitenbeheer is het beheren, reguleren en besturen van inkomende en uitgaande geldstromen en de effecten daarvan op de rekening-courantsaldi. De BNG moet voor de kredietlimieten aan decentrale overheden liquiditeiten aanhouden, daarom wordt vanaf 1-1-2019 over het ongebruikte deel van de kredietlimiet een bereidstellingsprovisie in rekening gebracht. Om de bereidstellingsprovisie te beperken, hebben we met BNG-overleg gehad om de overeenkomst financiële dienstverlening te wijzigen. Het totale kredietarrangement is € 20 miljoen, hiervan is € 2 miljoen voor de kredietlimiet en € 18 miljoen voor intradaglimiet. Indien nodig of als de inzichten en/of rentepercentages wijzigen, dan kunnen we de bedragen binnen het kredietarrangement aanpassen. Als gevolg van de stijgende marktrente, gaan we in 2023 onderzoeken of het huidige kredietarrangement voldoet aan de wensen en behoeften van de gemeente Hoogeveen.

Door het opstellen van een meerjarenliquiditeitenprognose, die gebaseerd is op de meerjarenbegroting (inclusief de meerjareninvesteringsplanning), proberen we liquiditeitsrisico's zoveel mogelijk te beperken. We maken voor het eerste jaar een liquiditeitsbegroting, daarin staan de schattingen van de uitgaven en inkomsten die verband houden met de exploitatie, grondexploitatie en investeringen. Lopende het begrotingsjaar wordt deze liquiditeitsbegroting geactualiseerd, omdat de schatting in de loop van het jaar nogal eens verandert door wijziging in de realisatie van de uitgaven en inkomsten. Een en ander is mede afhankelijk van een goede informatievoorziening vanuit de gehele samenwerkingsorganisatie.

Ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt

In 2023 is de hoge inflatie nog steeds een hardnekkig probleem. Ten opzichte van 2022 is de inflatie wel gedaald, maar nog steeds boven de doelstelling van de ECB. Volgens recente ECB-prognoses wordt verwacht dat de inflatie voor 2023 5,3% bedraagt, 2,9% voor 2024 en 2,1% voor 2025. Om de inflatie te beteugelen heeft de ECB vanaf juli 2022 een aantal renteverhogingen doorgevoerd. Inmiddels bedraagt het deposito rentetarief van de ECB nu 3,5%. De verwachting is dat het depositotarief nog verder zal worden verhoogd tot 4%. De renteverhogingen raken ook gemeente Hoogeveen. Enerzijds positief, want de rentevergoeding op tegoeden in de Schatkist stijgt mee met de renteverhogingen van de ECB. Anderzijds betekent een hogere ECB-rente ook hogere rentelasten, wanneer er nu geld moet worden geleend. Dit geldt zowel voor kortlopende leningen, als langlopende leningen. De BNG geeft aan dat de kortlopende rente sterker wordt beïnvloed door renteverhogingen, dan de langlopende rente. Dat wil zeggen dat een renteverhoging van 0,5% door de ECB, maar voor bijvoorbeeld 0,2% doorwerkt in de rente op lange termijn.

Op basis van de huidige inzichten, zoals gepresenteerd in deze meerjarenbegroting verwachten we dat we in 2026 en 2027 nieuwe langlopende geldleningen gaan afsluiten. Met betrekking tot de geld- en kapitaalmarkt volgen wij, naast eigen visie en waarneming ook adviezen van de sector banken en beleggingsinstellingen.

Risicobeheersing

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. Aangezien de gemeente geen leveranciers en afnemers kent van buiten de eurolanden zijn koersrisico's niet aanwezig. Blijven over de rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in enig jaar. Voor 2024 is het begrotingstotaal(lasten) € 226 miljoen, dus de toegestane kasgeldlimiet is € 19 miljoen.

Het uitgangspunt is dat een eventueel financieringstekort, zolang we maar binnen de kasgeldlimiet blijven, zoveel mogelijk met kort geld gefinancierd (lagere rente) wordt, totdat lang geld goedkoper wordt.

Berekening kasgeldlimiet (Bedragen in miljoen euro's)	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
1 Toegestane kasgeldlimiet				
- In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
- In bedrag (x € 1 miljoen)	19	19	19	19
2 Omvang vlottende schuld	0	0	0	0
3 Vlottende middelen	18	29	40	38
Toets kasgeldlimiet				
4 Totaal netto vlottende schuld (2-3)				
5 Totaal netto vlottende middelen (3-2)	18	29	40	38
Toegepaste kasgeldlimiet (1)	19	19	19	19
Ruimte	37	48	59	57

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld

De Wet Fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter dan of gelijk aan een jaar. Van renterisico is sprake als er onzekerheid bestaat rond toekomstige renteniveaus.

Deze situatie doet zich op de volgende momenten voor:

- Bij variabel rentende leningen;
- Indien een toekomstige financieringsbehoefte nog niet afgedekt is;
- Bij naderende renteaanpassingen van leningen.

Het doel van de renterisiconorm is om op de lange termijn niet afhankelijk te zijn van het renteniveau in een bepaald jaar. Met de norm bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen en levert een bijdrage aan de uitstekende kredietwaardigheid van openbare lichamen op de kapitaalmarkt.

Jaarlijks mogen de renterisico's niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting bij aanvang van het boekjaar. In bedragen betekent dit een renterisiconorm van gemiddeld € 45 miljoen. In onderstaande tabel wordt de norm afgezet tegen de feitelijke situatie. In bedragen is te zien dat de ruimte onder de renterisiconorm voor de jaren 2024 t/m 2027 gemiddeld zo'n € 35 miljoen bedraagt. In 2026 moeten we een lening volledig aflossen, daardoor

bedraagt hier de ruimte onder de renterisiconorm eenmalig € 28 miljoen. Ondanks die eenmalige aflossing van een lening in 2026 blijven we ruimschoots voldoen aan de risiconorm.

Berekening renterisiconorm		2024	2025	2026	2027
(Bedragen in miljoen euro's)					
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Betaalde aflossingen	8	7	16	7
3	Renterisico (1+2)	8	7	16	7
Berekening renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal	226	222	218	220
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	43	41	41	40
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	37	37	28	37
5b	Overschrijding renterisiconorm (3-4)				

Kredietrisico's

Kredietrisicobeheer kunnen we omschrijven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingen als gevolg van insolventie of deficit van tegenpartijen.

Uitzettingen kunnen op grond van de Wet Fido en het Treasurystatuut slechts plaatsvinden voor de uitvoering van een publieke taak.

Kredietrisico op verstrekte gelden

Risicogroep	Begrote boekwaarde	Begrote boekwaarde
(Bedragen in miljoen euro's)	01-01-2024	31-12-2024
Aandelen en deelnemingen (o.a. nutsbedrijven)	1,0	1,0
Leningen aan woningbouwcorporaties	0,4	0,3
Hypothecaire geldleningen ambtenaren	0,5	0,5
Geldlening SWO De Wolden Hoogeveen	6,8	7,6
Geldlening via SVn aan particulieren/corporaties	5,0	4,8
Overige geldleningen	0,2	0,2
Totaal	13,9	14,4

De verwachting is dat we per 31 december 2024 € 14,4 miljoen hebben uitgeleend. Het kredietrisico bij de leningen aan woningbouwcorporaties is gering, doordat ze zijn aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (Wsw), welke garant staat voor deze leningen. Ook voor de leningen van SVn aan particulieren/corporaties wordt niet zoveel risico gelopen, omdat een verliesdeclaratie bij de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) kan worden ingediend. Voor leningen na 2013 moet de geldgever 10% voor eigen rekening nemen. Het bestuur van SVn heeft besloten dat SVn deze 10% voor 2014, 2015 en 2016 draagt, in plaats van deze door te belasten aan de deelnemers en samenwerkingspartners, vanaf 1 januari 2017 komen deze kosten voor rekening van de deelnemers.

Interne rente

In deze programmabegroting gaan we uit van een interne rente van 1,1%. De rentelasten worden toegerekend aan de diverse programma's op basis van de boekwaarde van de investeringen. Het verschil tussen de betaalde en ontvangen rente en de interne doorberekende rente wordt inde algemene dekkingsmiddelen verantwoord.

Hieronder de huidige rentetoerekening van 2024:

Renteschema:

a. Rentelasten langlopende geldleningen	2.136.066
b. Rentebaten	<u>-368.914</u>
Saldo rentelasten en -baten	1.767.152
c. Rente doorberekend aan grondexploitatie	<u>185.986</u>
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.581.166
d. Rente over voorzieningen contante waarde	<u>-</u>
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	1.581.166
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 1,1%)	<u>1.710.695</u>
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	<u><u>-129.529</u></u>

Schatkistbankieren

Alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) zijn verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist. De schatkist biedt geen leen- of roodstand faciliteiten aan. De deelname van decentrale overheden aan het schatkistbankieren, draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld.

De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting; maatgevend voor de omvang van de begroting is het begrotingstotaal zoals dat ook gebruikt wordt voor bijvoorbeeld het berekenen van de kasgeldlimiet. De drempel is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen (deze wijziging van regeling treedt in werking met ingang van 1 juli 2021), waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 10 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 1 miljoen.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

In de wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) wordt de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën geregeld. Op basis van de wet Hof en de geldende begrotingsregels leveren het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanning bij het terugdringen van het begrotingstekort. Over de bijdrage van de medeoverheden aan de Europese doelstellingen wordt aan het begin van elke kabinetsperiode bestuurlijk overleg gevoerd. Het Rijk en de VNG hebben ingestemd met het onderhandelaarsakkoord.

EMU-saldo

Zie bijlage C.

Verbonden partijen

Paragraafhouder college

Inleiding

Deze paragraaf verschaft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen. De verbonden partijen (VP) zijn een instrument voor het realiseren van gemeentelijke doelen. De gemeente bepaalt de aard en omvang van de bijdrage en niet de VP. Dat betekent dat de gemeente aandacht besteedt aan de taak van de VP. De verantwoording moet zodanig zijn dat duidelijk wordt welke bijdrage de VP levert en tegen welke kosten. Van belang is dat de besturingsrelaties van de VP goed zijn ontworpen en daadwerkelijk worden ingevuld.

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Er is een *bestuurlijk belang* als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Van *financieel belang* is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de organisatie, of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente. De indeling van de verbonden partijen is als volgt:

Soort	Aard	Risicofactor
Gemeenschappelijke regelingen	Publiekrechtelijke rechtspersoon	Met andere deelnemers aansprakelijk voor exploitatieresultaat
Deelnemen in rechtspersonen in de vorm van aandelenbezit	Privaatrechtelijke rechtspersoon, doorgaans nv en bv	Aansprakelijk tot bedrag van het aandelenkapitaal
Deelnemen in besturen of als lid van stichtingen en verenigingen	Privaatrechtelijke rechtspersoon	Aansprakelijk in overeenstemming met statutenbepalingen en voor eventuele subsidiebesluiten binnen de daar bepaalde voorwaarden
Oprichten gemeenschappelijke rechtspersonen voor PPS-samenwerking	Privaatrechtelijke rechtspersonen	Aansprakelijk in overeenstemming met de overeenkomst tot oprichting (en eventuele inbreng aandelenkapitaal)

Samenwerking

Wij werken samen met andere partijen wanneer wij het aannemelijk achten dat onze taken ten behoeve van onze inwoners beter gediend zijn met samenwerking dan wanneer wij die taken geheel in eigen beheer zouden uitvoeren. Naar onze overtuiging zijn de beste resultaten uit samenwerking te halen als de betrokken partijen zich vanzelfsprekend met elkaar verbonden voelen, bijvoorbeeld vanwege gemeenschappelijke waarden of belangen. Kwaliteit- en resultaatverbetering staan hierbij voorop.

Naast de bovenstaande vormen van samenwerking maken wij ook gebruik van convenanten en dienstverleningsovereenkomsten met de provincie, andere (buur)gemeenten en private partijen.

Verbonden partijen

1. NV Bank voor Nederlandse gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag.
Partners	Nederlandse staat, provincies en gemeenten.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De Bank Nederlandse Gemeenten vervult een bankfunctie van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en draagt duurzaam bij aan het belang aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Bijdrage aan het programmadoel	BNG-bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang.
Activiteiten 2024	Bankfunctie en kredietverlening in algemene zin.
Financieel belang	<p>Hoogveen bezit 17.550 (0,03%) van de 55.690.720 aandelen. Over het boekjaar 2022 is een bedrag van € 2,50 per aandeel aan dividend uitgekeerd (2021: € 2,28). In totaal hebben we in 2023 € 43.875 aan dividend ontvangen. Voor 2024 is € 40.114 aan dividend begroot.</p> <p><u>Eigen vermogen</u> 31-12-2022: € 4.615.000.000 31-12-2021: € 5.062.000.000</p> <p><u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2022: € 107.459.000.000 31-12-2021: € 143.995.000.000</p> <p><u>Achtergestelde schulden</u> 31-12-2022: € 38.000.000 31-12-2021: € 36.000.000</p> <p>Resultaat boekjaar 2022: € 300.000.000 winst (2021 € 236.000.000 winst).</p>
Risico's	Aandelenkapitaal en dividend.

2. NV Rendo	
Vestigingsplaats	Meppel.
Partners	Coevorden, Hardenberg, Hoogveen, Meppel, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld, De Wolden en Zwartewaterland.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	RENDO is een regionaal netwerkbedrijf, verantwoordelijk voor een adequate distributie van gas, elektriciteit, warmte en data in Zuid-Drenthe en Noord-Overijssel. RENDO streeft ernaar om haar huidige sterke positie als netbeheerder en netwerkbedrijf (aardgas, groen gas, elektriciteit, data en warmte) voortdurend te verbeteren. RENDO wil als netwerkbedrijf actief zijn bij de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzaam gebruik van energie en de transitie naar een duurzame energievoorziening. De nabijheid van het eigen betrouwbare en veilige energienetwerk is steeds het vertrekpunt. Daarnaast wil RENDO een maatschappelijk verantwoordelijke rol innemen voor haar stakeholders als het gaat om duurzaamheid en energietransitie in de regio.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Bijdrage aan het programmadoel	De in het programma Duurzamer Hoogveen aangegeven doelen als: - een CO ₂ -neutrale organisatie in 2025; - de hele gemeente in 2040 CO-2 neutraal.

<p>Activiteiten 2024</p>	<p>De focus ligt de komende jaren op de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame brandstoffen; de energietransitie. Dat is voor RENDO een omvangrijke opgave waarvoor de onderneming de komende jaren € 70 tot € 100 miljoen denkt te moeten gaan investeren zoals in een nieuw ondergronds elektriciteitsstation in Hoozevee. NV RENDO is bezig om hiervoor de benodigde financiering aan te trekken. Wat hierbij ook nog een rol speelt is de Financiering Energietransitie (FIEN)</p> <p>De financiering van de energietransitie voor netbeheerders is een landelijk probleem of issue. Het gaat om miljarden waarbij de ministeries van EZK en Financiën zijn betrokken. Er wordt gekeken naar kapitaalstortingen door het Rijk. Hoe, in welke vorm en onder welke condities is nog onduidelijk. Vraagstuk speelt bij de grotere regionale netbeheerders (m.n. op korte termijn bij Stedin en Alliander). Tarieven, regulering en efficiencyverbeteringen maken onderdeel uit van het proces. Uitkomsten raken ook de kleinere netbeheerders (Cogas, Westland en RENDO). Dit kan ook nog van invloed zijn op de vraag rondom gemeentegaranties. Punt is echter dat het nog niet duidelijk is hoe de financiering van de energietransitie eruit gaat zien (nieuw kabinet)</p> <p>Daarnaast wil RENDO de komende jaren nog steeds het aantal glasvezel aansluitingen uitbreiden naar 100.000 plus en de verdere ontwikkeling van het bijbehorende beheersorganisatie Re-Net bv.</p>
<p>Financieel belang</p>	<p>Hoozevee bezit 334(33,3%) van de in totaal 991 aandelen. In de AvA NV Rendo is besloten om de dividenduitkering vast te stellen op € 5 miljoen. Als gevolg van het lagere bedrijfsresultaat en aangepast dividendbeleid zal het uitgekeerde dividend worden verlaagd van € 1.831.000 in 2023 naar € 1.665.000 in 2024.</p> <p><u>Eigen vermogen:</u> 31-12-2020: € 76.899.000 31-12-2021: € 76.024.000 31-12-2022: € 76.941.000</p> <p><u>Lang Vreemd vermogen:</u> 31-12-2020: € 86.409.000 31-12-2021: € 80.896.000 31-12-2022: € 88.896.000</p> <p><u>Resultaat (na belastingen):</u> 2020: € 9.555.000 2021: € 6.589.000 2022: € 5.917.000</p>
<p>Risico's</p>	<p>Aandelenkapitaal en dividend. Als gevolg van forse investeringen door NV Rendo in verband met onder andere de komende energietransitie, komt het bedrijfsresultaat onder druk te staan. Er is daarom besloten in de AvA om vanaf 2024 een dividend van € 5 miljoen uit te keren aan de 9 aandeelhoudende gemeenten.</p>

<p>3. NV Waterleidingsmaatschappij Drenthe (WMD)</p>	
<p>Vestigingsplaats</p>	<p>Assen.</p>
<p>Partners</p>	<p>Provincie Drenthe en 11 Drentse gemeenten.</p>
<p>Visie/doelstellingen (openbaar belang)</p>	<p>Gewaarborgde levering van water.</p>
<p>Bestuurlijk belang</p>	<p>Stemrecht in de AvA.</p>
<p>Bijdrage aan progr.doel</p>	<p>-</p>
<p>Activiteiten 2024</p>	<p>De WMD is bezig niet-drinkwater gerelateerde activiteiten af te stoten en zich volledig te focussen op haar kerntaak: het leveren van betrouwbaar, veilig en betaalbaar drinkwater. Onderdeel hiervan is het vervangen van verouderde infrastructuur.</p>
<p>Financieel belang</p>	<p>Hoozevee bezit 122 van de 1.946 geplaatste aandelen. Maatschappelijke kapitaal: 5.000 aandelen. In lijn met het door de AvA uitgesproken voornemen, eerst tot dividenduitkering over te gaan wanneer de solvabiliteit de 30% grens heeft bereikt, is voorgesteld het resultaat aan de overige reserves toe te voegen.</p>

	<p><u>Eigen vermogen</u> 31-12-2022: € 53.254.000 31-12-2021: € 52.108.000 31-12-2020: € 51.344.000</p> <p><u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2022: € 157.253.000 31-12-2021: € 137.197.000 31-12-2020: € 129.531.000</p> <p><u>Resultaat</u> 31-12-2022: € 1.146.000 31-12-2021: € 9.664.000 31-12-2020: € 4.111.000</p>
Risico's	Er zijn voor de gemeente Hogeveen als aandeelhouder in de WMD weinig risico's. De risico's voor de WMD zitten voornamelijk in de niet-drinkwater activiteiten. Deze zijn nagenoeg allemaal afgebouwd. WMD is financieel solide met een stevige financiële beheersing.

4. AREA Reiniging N.V.	
Vestigingsplaats	Emmen.
Partners	Coevorden en Emmen.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Afval bestaat uit veel waardevolle grondstoffen. Area ziet het als haar missie om gemeenten, bewoners en bedrijven te helpen al die waardevolle grondstoffen terug te winnen. Meer recycling leidt tot kostenvermindering, een schone, groene omgeving en nieuwe bedrijvigheid en banen in de regio.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap (elk 1 lid) in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Activiteiten 2024	In de dienstverlening treden geen significante wijzigingen op. Gezien de marktontwikkelingen ziet Area Reiniging zich ook met aanzienlijke prijsstijgingen geconfronteerd. Verduurzaming van haar bedrijfsmiddelen alsmede vergrijzing van haar personeelsbestand vraagt actieve arbeidsmarkt benadering en zorgt tevens voor een relatief hoog ziekteverzuim. Het beheersen van de kosten vormt een uitdaging voor Area.
Bijdrage aan het programmadoel	AREA richt zich op het efficiënt, kostenbewust en klantgericht inzamelen van afval. Door samenwerking met partners in de regio en goede communicatie met burgers wil ze steeds meer grondstoffenkringlopen sluiten.
Financieel belang	De gemeente Hogeveen is aandeelhouder van Area Reiniging N.V. Diensten worden afgenomen op basis van de productovereenkomst. Gemeente Hogeveen heeft een aandeel van 27,14 %. De overige aandeelhouders zijn de gemeente Emmen en de gemeente Coevorden. Het geplaatste kapitaal bedraagt € 2.913.503. Over 2022 is een positief resultaat behaald van € 1.558.470. <u>Eigen vermogen</u> 31-12-2022: € 7.984.459 31-12-2021: € 7.425.989 <u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2022: € 17.101.080 31-12-2021: € 14.206.855
Risico's	Aandelenkapitaal + dividend.

5. Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	
Vestigingsplaats	Assen.
Partners	12 Drentse gemeenten.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Uitvoering wettelijke taken van de gemeente op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Doel: een bijdrage leveren aan de publieke gezondheidszorg met afstemming op de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap AB met stemrecht. Gekwalificeerde meerderheid van stemmen is nodig voor een besluit. Het DB bestaat uit drie leden, door en uit het AB aangewezen. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	De GGD levert een bijdrage aan de preventie van ziekten en aandoeningen. Ze stimuleert een gezonde leefstijl en bevordert de gezondheidsvaardigheden van kwetsbare inwoners. Op vaste momenten vindt een brede sociaal-medische check plaats en daarnaast reageren de jeugdverpleegkundige en arts op vragen van het kind of de opvoeder en signalen van professionals. Door middel van Veilig Thuis Drenthe wordt een veilige thuissituatie hersteld.
Activiteiten 2024	<u>Beschermen</u> Activiteiten ten behoeve van infectieziektebestrijding (inclusief de verantwoordelijkheid voor Covid 19), seksuele gezondheid, crises, rampen en incidenten, technische hygiënezorg, milieu en gezondheid, OGGz vangnet en advies en tuberculosebestrijding. <u>Bevorderen</u> Activiteiten ten behoeve van gezondheidsbevordering (preventieve integrale ouderenzorg, gezonde leefomgeving, nationaal preventieakkoord, advisering gemeenten). <u>Bewaken</u> Activiteiten ten behoeve van epidemiologie (onder andere jeugdmonitor, deelname in academische werkplaatsen). <u>Jeugd</u> Activiteiten ten behoeve van jeugdgezondheidszorg (onder andere periodieke screening gezondheid van kinderen tot 18 jaar, gezonde leefstijl). <u>Additioneel</u> Activiteiten ten behoeve van Veilig Thuis Drenthe, logopedie, prenatale zorg, uitvoeringscoördinatie jeugdzorg.
Financieel belang	Voor 2024 is een bijdrage begroot van € 3.267.786 verdeeld over jeugdgezondheidszorg € 1.826.541, algemene gezondheidszorg € 732.688 en Veilig Thuis Drenthe € 708.557. Additionele taken worden verrekend op basis van offertes van AB of DB. <u>Eigen vermogen</u> 31-12-2022: € 3.855.000 31-12-2021: € 2.956.000 <u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2022: € 7.177.000 31-12-2021: € 11.208.000 <u>Resultaat</u> 2022: € 617.821 2021: € 107.909
Risico's	In verband met het verlagen van de Algemene Reserve naar 2,5% geeft GGD Drenthe aan dat voor Hoogeveen rekening dient te houden met een risicoreservering van € 377.903.

6. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen.
Partners	12 Drentse gemeenten.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De VRD is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De VRD bestaat uit Brandweer Drenthe, het Multidisciplinair Veiligheidsbureau en de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR). Samen met gemeenten en partners werkt de VRD aan een veilig Drenthe.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap AB met stemrecht. Gekwalificeerde meerderheid van stemmen is nodig voor besluit. Uitsluitend burgemeesters kunnen lid zijn van het bestuur. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	De brandweer in Drenthe treedt op bij calamiteiten en crisis, zet in op het voorkomen van branden en ongevallen en het vergroten van het brandveiligheidsbewustzijn van inwoners en ondernemers. De brandweer heeft hierbij de rol van adviseur en stimulator en zoekt de samenwerking met partners te vergroten en de kans op incidenten te verkleinen
Activiteiten 2024	<p><u>Brede focus op natuurbrandbeheersing</u> Het risico van natuurbrand mee te wegen bij de ruimtelijke inrichting. Verbinding en het creëren van een gezamenlijk beeld met oplossingen tussen alle betrokken partijen is nodig.</p> <p><u>Versterken van de kennispositie op nieuwe dossiers</u> Er wordt onverminderd energie gestoken in het op peil brengen en houden van kennis.</p> <p><u>Drenthe als evacuatieregio voor hoogwater voorbereiden</u> De hogere ligging van de regio leent zich goed voor om bij te dragen bij een eventuele overstroming. Er worden geen uitgebreide plannen gemaakt over het opvangen van eventuele evacuees. Alleen om het in goede banen te kunnen leiden.</p> <p><u>Integraal duurzaamheidsbeleid binnen de eigen organisatie</u> Het ontwikkelingen en bijstellen van en invulling geven aan duurzaamheidsbeleid is voor de komende jaren een continu proces.</p>
Financieel belang	<p>Voor 2024 is een bijdrage begroot van € 3.039.392.</p> <p><u>Eigen vermogen</u> 31-12-2022: € 2.426.695 (conceptcijfer) 31-12-2021: € 3.292.883 31-12-2020: € 3.482.494</p> <p><u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2022: € 26.716.265 (conceptcijfer) 31-12-2021: € 29.054.710 31-12-2020: € 33.226.233</p> <p><u>Resultaat</u> 31-12-2022: - € 170.263 (conceptcijfer) 31-12-2021: € 118.585 31-12-2020: € 854.508</p>
Risico's	Geen directe risico's.

7. Werkvoorzieningsschap Stark	
Vestigingsplaats	Hoogeveen.
Partners	Midden-Drenthe en De Wolden.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Uitvoering geven aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en streven naar een inclusieve arbeidsmarkt door werkzoekenden vanuit de Participatiewet, WW etc. een traject aan te bieden.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap met stemrecht. Unanimiteit is nodig voor een besluit. Het bestuur bestaat uit 6 leden. Hoogeveen vervult het voorzitterschap. De gemeenteraad kan een zienswijze op begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	We streven naar een passend aanbod voor elke werkzoekende, ook voor de meest kwetsbare inwoners. Stark biedt dit binnen de beschutte en 'veilige' omgeving. Er worden trajecten en werkzaamheden opgestart die zoveel mogelijk passen bij de interesses en kwaliteiten van de werkzoekenden en die aansluiten bij wat de markt vraagt. Voor een groot gedeelte van de populatie moet Stark dienen als springplank naar het reguliere bedrijfsleven.
Activiteiten 2024	Er wordt verder uitvoering gegeven aan de overeenkomsten met de drie gemeenten die voor de komende periode gelden. Deze activiteiten sluiten aan op doelstellingen met betrekking tot de Wsw en participatiewet. Daarbovenop komt dat Stark, naast de al bekende dienstverlening aan de drie gemeenten, wat meer commerciële activiteiten wil gaan uitvoeren ook voor overige gemeenten en het UWV.
Financieel belang	<p>In het kader van het solidariteitsprincipe dragen we de rijksvergoeding (Wsw-deel in participatiebudget van het sociaal domein van het gemeentefonds) voor Hoogeveen over aan Stark. Daarnaast dragen we bij aan het exploitatietekort van Stark. Het aandeel in het exploitatietekort per gemeente is bepaald aan de hand van het aantal aja's per gemeente.</p> <p>Voor 2024 is een totale exploitatiebijdrage voor Stark begroot van € 1.722.148.</p> <p>In 2024 zijn de volgende bedragen aan Stark begroot: - doorbetaling Wsw-deel: € 18.070.032 (basis meicirculaire 2023); - bijdrage gemeente Hoogeveen in exploitatietekort: € 1.602.000.</p> <p><u>Eigen vermogen</u> 31-12-2022: € 2.521.000 31-12-2021: € 2.605.000 31-12-2020: € 1.505.000</p> <p><u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2022: € 2.777.000 31-12-2021: € 1.975.000 31-12-2020: € 2.999.000</p> <p><u>Resultaat Stark</u> 2022: € 0,- na afrekening 2021: € 0,- na afrekening 2020: € 0,- na afrekening</p>
Risico's	Oplopende exploitatiekosten als gevolg van veranderende wetgeving en veranderingen in de rijksbijdrage per aja.

8. Recreatieschap Drenthe	
Vestigingsplaats	Dwingeloo.
Partners	12 Drentse gemeenten en 1 Friese gemeente.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Recreatieschap Drenthe behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.
Bestuurlijk belang	AB bestaat uit 13 wethouders en een directeur bestuurder. Gemeente AA en Hunze vervult het voorzitterschap. Het DB bestaat uit vier leden. De gemeente kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	Het Recreatieschap versterkt de recreatief-toeristische sector in geheel Drenthe en specifiek in Hoogeveen.
Activiteiten 2024	Belangrijke activiteiten zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Kennisdeling (big)data • Instandhouding routestructuur • Proactief adviseren trends en ontwikkelingen • Stimuleren samenwerking stakeholders recreatie en toerisme • Stimuleren gastheerschap/ ondernemerschap • Verhogen kennis recreatie bij eigen inwoners • Stimuleren kwaliteitsslag evenementen • Ontwikkeling wandelknooppuntennetwerk Hoogeveen
Financieel belang	Voor 2024 is een bijdrage begroot van € 94.796. <u>Eigen vermogen</u> 31-12-2022: € 1.169.872 31-12-2021: € 1.161.284 <u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2022: € 1.293.278 31-12-2021: € 1.073.010 <u>Resultaat</u> 31-12-2022: € 11.276 31-12-2021: € 743
Risico's	Geen risico's van grote materiële betekenis.

9. Gemeenschappelijke Regeling GKB Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen.
Partners	Assen, Hoogeveen en Meppel.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan o.a. geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, bewindvoering, wettelijke schuldsanering van natuurlijke personen.
Bestuurlijk belang	Het AB en DB bestaan uit 1 wethouder van elke partner. Assen vervult het voorzitterschap. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	Door de uitvoering van schuldsanering en bewindvoering.
Activiteiten 2024	Belangrijke activiteiten zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Stabilisatie van de eigen bedrijfsvoering van de GKB. • Uitvoeren van de taken zoals vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten met de individuele gemeenten. • Proces van transitie uitvoeren, dit is afhankelijk van nog te nemen besluiten over het richting hiervan.
Financieel belang	Voor 2024 is een bijdrage begroot van € 660.194. De bijdrage van Hoogeveen aan GKB voor schuldhulpverlening is begroot op € 660.194. Voor het aandeel in het exploitatietekort is voor 2024 een bedrag begroot van € 250.000.

	<p><u>Eigen vermogen</u> 31-12-2022: -/- € 834.028 31-12-2021: -/- € 485.576</p> <p><u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2022: € 7.972.981 31-12-2021: € 9.770.927</p> <p><u>Resultaat</u> 31-12-2022: -/- € 883.108 31-12-2021: -/- € 560.811</p>
Risico's	<p>De gemeenschappelijke regeling GKB is in een ver verleden voortgekomen uit de gemeentelijke volkskredietbanken. Hoogeveen, Assen en Meppel zijn uit oogpunt kostenefficiency en vermindering van kwetsbaarheid gaan samenwerken. De organisatie is de afgelopen 30 jaar fors gegroeid door ook te werken voor een flink aantal andere gemeenten. Deze zogenaamde DVO-gemeenten (Dienstverlenings-overeenkomst) nemen wel dienst af maar zijn geen deelnemer in de GR. Door opkomst van commerciële partijen op het vlak van de bewindvoering en de schuldhulpverlening is de marktpositie van de GKB onder druk komen te staan.</p> <p>Daarnaast kiezen we er als gemeente(n) nadrukkelijk voor om meer preventief te werken en daarvoor het zogenaamde voorveld te versterken Dit is de koers die is vastgelegd in de recent vastgestelde nota schuldhulpverlening.</p> <p>Het loket geldzaken is in Hoogeveen het loket waar inwoners met schuldenproblematiek terecht kunnen. Vrijwilligersorganisaties en ook onze eigen organisatie zetten in op het voorkomen van problematische schulden. Deze beweging, die we ook zien in Assen en Meppel, heeft gemaakt dat de GKB steeds meer de specialistische 2e lijns organisatie is geworden op het gebied van schuldenproblematiek.</p> <p>Op dit moment loopt het besluitvormingsproces over het voorgenomen besluit van het DB tot transitie van de GKB Daarnaast loopt een traject gericht op stabilisatie. Het risico bestaat dat de opbrengst vanuit dienstverlening vanuit de gemeenten onvoldoende opbrengst genereert om de kosten van de GKB te kunnen dekken. Als deelnemende gemeente in de gemeenschappelijke regeling staan we dan aan de lat voor het tekort. In de afgelopen 6 jaar is dat elk jaar aan de orde geweest.</p>

10. Gemeenschappelijke Regeling RUD Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen / Emmen.
Partners	12 Drentse gemeenten en de provincie Drenthe.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	<p>De RUD Drenthe is de Omgevingsdienst voor de inwoners en bedrijven van Drenthe. De 12 Drentse gemeenten en de provincie Drenthe zijn samen eigenaar. Samen met haar partners draagt zij proactief en resultaatgericht bij aan een schoon en veilig Drenthe. Nu en voor komende generaties!</p> <p>Dat doen zij door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toezicht en handhaving van de wettelijke milieuregels bij bedrijven en in geval van calamiteiten; • vergunningverlening op basis van de diverse (regulerende milieuwetgeving; • advisering over verschillende milieuthema's, complexe dossiers en bij crisis-situaties.
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling RUD Drenthe bestaat uit een algemeen en dagelijks bestuur. Hoogeveen heeft alleen zitting in het AB. De RUD heeft een directeur die onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur belast is met de leiding van de Regionale Uitvoeringsdienst en met de zorg voor een juiste taakvervulling door de Regionale Uitvoeringsdienst. Verder zijn er op ambtelijk niveau twee overlegstructuren, namelijk het accounthouders- en eigenarenoverleg.

Bijdrage aan het programmadoel	Het realiseren van een schone, veilige en duurzame woon- en leefomgeving.
Activiteiten 2024	Het uitvoeringsprogramma 2024 wordt hiervoor opgesteld. Het uitvoeringsprogramma bevat een overzicht van de milieutaken die in 2024 worden uitgevoerd. Het betreft de terreinen: vergunningverlening milieu, milieutoezicht, milieuhandhaving en milieudadvies.
Financieel belang	<p>De bijdrage voor 2024 is begroot op € 1.665.447.</p> <p>Ontwikkelingen die van invloed zijn op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage aan de RUD in onze meerjarenbegroting zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Duidelijk is dat de stelselherziening een grote impact heeft op alle ketenorganisaties en dus ook op de RUD Drenthe. Processen wijzigen en moeten ingericht en afgestemd worden. De termijn om een vergunning te verlenen is in de Omgevingswet van (meestal) 26 weken naar 8 weken verschoven. Omdat nog onduidelijk is in welke mate inspanningen zullen leiden tot extra kosten wordt in het laatste half jaar van 2023 onderzocht wat de verwachte financiële consequenties zullen zijn. Zeker is dat het zijn gevolgen zal hebben voor: de digitale uitwisseling van gegevens en aandacht vraagt voor het herijken van het locatiebestand. • In 2021 is de evaluatie van de RUD Drenthe afgerond. Dit in lijn met de gemeenschappelijke regeling waarin is vastgelegd dat de doeltreffendheid en doelmatigheid van de samenwerking na vijf jaar wordt geëvalueerd. Volgend op de uitkomsten van deze evaluatie wordt gezamenlijk door deelnemers en RUD (bestuurlijk en ambtelijk) invulling gegeven aan de uitwerking van verschillende aanbevelingen. Waaronder het herijken van de Drentse Maat (DM) en het komen tot een uniforme uitvoerings- en handavingsstrategie. In 2023 zal de uniforme Uitvoerings- en Handavingsstrategie worden vastgesteld. In de dan volgende tweede fase wordt richting gegeven aan het toekomstige kwaliteits- en ambitieniveau en vertaald naar een gezamenlijk op te stellen uitvoeringsprogramma. De Drentse Maat is daarbij een doorvertaling naar wat daarvoor nodig is (middelen/kentallen). Het gesprek met alle deelnemers en RUD over deze keuzes in gewenste kwaliteit en uitvoeringsniveau gaat in het derde kwartaal van 2023 plaatsvinden. • De Omgevingswet gaat fors impact hebben op werkprocessen omdat de wet verplicht tot toegankelijkheid van data, informatie en dossiers. Een optimale uitwisseling van data en informatie tussen de gemeente en de RUD voorkomt extra inzet en daarmee kosten als ook het niet na kunnen komen van wettelijke termijnen. In het project “digitale uitwisseling” is een standaard-werkwijze tussen de deelnemers afgesproken (StanDUR). Actieve toepassing van deze werkwijze voorkomt extra inzet en is van belang voor de betrouwbaarheid en kwaliteit van de dienstverlening. • De term “inrichting” vervalt binnen de Omgevingswet. Binnen de milieu- en bodemlocaties worden activiteiten gezien als “milieubelastende activiteit”, of een clustering hiervan. Een juist en compleet locatiebestand is urgent en noodzakelijk omdat het locatiebestand de basis is van alle zaken. Om dit bestand op orde te krijgen is voor 2024 door de RUDD een incidentele reservering gedaan. • Met de komst van de Omgevingswet verschuiven bodemtaken van de provincie naar de gemeente. Het is nog onduidelijk wat de verschuiving van taken financieel precies gaat betekenen. Landelijk bespreken Rijk, IPO en VNG hoe de financiering van bodemtaken onder de Omgevingswet het beste georganiseerd kan worden. • Bijdrage omgevingsveiligheid. Sinds 2021 wordt het programma Versterking Omgevingsveiligheid 2021-2024 via de decentralisatie-uitkering via het gemeentefonds vergoed. Deze kosten zijn structureel opgenomen in de begroting 2024 van de RUD. <p><u>Eigen vermogen</u> 31-12-2021: € 334.546 31-12-2022 € 155.468</p>

	<u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2021: € 5.213.872 31-12-2022: € 5.787.188 <u>Resultaat</u> 2021: € 273.213 2022: € -179.079
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • De kosten voor de RUD voor het werken onder de Omgevingswet zijn nog niet inzichtelijk. Hiervoor wordt nog een eigen impactanalyse verricht. Aan de hand van de uitkomst hiervan komen eventuele keuzes en consequenties in beeld. • Hoge ziekteverzuim bij de RUD met risico op productieverlies. • Werving nieuwe medewerkers RUD. De krapte op de arbeidsmarkt aan gekwalificeerd personeel bemoeilijkt de invulling van vacatureruimte waardoor kans bestaat dat taken niet kunnen worden uitgevoerd.

11. Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (SWO)

Vestigingsplaats	Hoogeveen en Zuidwolde.
Partners	Gemeente Hoogeveen en Gemeente De Wolden.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De ingestelde gemeenschappelijke regeling heeft als belang het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering van gemeentelijke taken (bedrijfsvoering) zoals vastgelegd in de betreffende regeling.
Bestuurlijk belang	Het voltallige college van Hoogeveen heeft zitting in het bestuur van de SWO.
Bijdrage aan het programmadoel	Een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering van gemeentelijke taken.
Activiteiten 2024	Om voorbereid te zijn op de veranderende rol van de gemeentelijke overheid in een veranderende samenleving werd tijdens de coronaperiode een organisatieontwikkeling in gang gezet. Deze startte met de routekaart 'van Eiland naar Wijland', en wordt op eigen wijze voortgezet door twee nieuwe directeuren/gemeentesecretarissen. Zij brengen 'rust in de tent' door de ontwikkeling langs vier pijlers verder vorm te geven. Vooruitlopend op de organisatieontwikkeling, inclusief de eerder aangekondigde scan op benodigde investeringen voor een goede informatiehuishouding, wordt er dagelijks gewerkt aan het verder op orde brengen van de bedrijfsvoering.
Financieel belang	De bijdrage van gemeente Hoogeveen aan deze regeling voor het jaar 2024 is begroot op € 52.393.000. <u>Eigen vermogen</u> 31-12-2022: € 1.177.000 31-12-2021 € 2.072.818 31-12-2020: € 1.202.507 <u>Vreemd vermogen</u> 31-12-2022: € 18.336.000 31-12-2021: € 17.823.096 31-12-2020: € 15.370.377 <u>Resultaat (na bestemming)</u> 31-12-2022: € 0 31-12-2021: € 0 31-12-2020: € 0
Risico's	Algemene bedrijfsvoeringsrisico's. Deze zijn (in verhouding) opgenomen in het weerstandsvermogen van de beide gemeenten.

12. Coöperatie ParkeerService U.A.	
Vestigingsplaats	Amersfoort.
Partners	In totaal 14 gemeenten waaronder, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Deventer, Gorinchem, Gouda, Hoogeveen, Hilversum, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	ParkeerService is een uitvoeringsorganisatie die parkeertaken voor gemeenten/leden uitvoert. ParkeerService ondersteunt bij het maken van een vertaalslag tussen strategische visies en tactisch parkeerbeleid. Daarnaast geeft de coöperatie adviezen over verordeningen, tarifiering, parkeerexploitaties en alle andere denkbare onderwerpen. ParkeerService heeft tot doel optimale service tegen een maatschappelijk verantwoord tarief te verlenen. Het dienstenpakket strekt zich onder andere uit tot het verstrekken vergunningen en abonnementen, handhaven het parkeerbeleid, beheren apparatuur en bewaken parkeergarages.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering (ALV).
Bijdrage aan het programmadoel	Door deelname wordt de gemeente beter in staat gesteld efficiënt(er) parkeerbeleid uit te voeren en draagt door regulering parkeren bij aan de leefbaarheid, ondernemerschap en aantrekkelijkheid van het centrum.
Activiteiten 2024	Uitvoering geven aan het in 2011 ontwikkelde parkeerbeleid (parkeernormen, digitalisering parkeren).
Financieel belang	De gemeente heeft geen financieel belang in die zin dat wij niet deelnemen, maar een tarief betalen voor af te nemen producten i.c. diensten. Daartoe is een diensten-catalogus vervaardigd waaruit gemeenten (eventueel extra) diensten kunnen afnemen. Jaarlijks wordt op basis van een uitvoeringsovereenkomst de dienstverlening naar de gemeente uitgevoerd. Daarnaast betaalt de gemeente voor de "indirecte" kosten een bedrag per gereguleerde parkeerplaats en een lidmaatschapsbijdrage. De bijdrage voor 2024 aan ParkeerService is begroot op € 237.284. De tarieven worden elk jaar (voorafgaand aan het komende jaar) vastgesteld door de ALV.
Risico's	Geen financieel risico; het betreft hier een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid. Er is hooguit sprake van een continuïteitsrisico wanneer de coöperatie in (financiële) problemen zou geraken.

13. Gemeenschappelijke Regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen.
Partners	Alle gemeenten uit Groningen en Drenthe en het ov-bureau.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Doel van Publiek Vervoer is dat iedereen, door middel van duurzaam vervoer, kan deelnemen aan de samenleving, ongeacht of iemand woont op het platteland of in een stedelijk gebied of welke ondersteuning iemand nodig heeft.
Bestuurlijk belang	De GR is in districten verdeeld. Gemeente Hoogeveen zit in de regio Zuidwest-Drenthe. Wethouder Bisschop zit in het algemeen bestuur.
Bijdrage aan het programmadoel	Goed en toegankelijk openbaar vervoer draagt bij aan de bereikbaarheid van Hoogeveen voor iedereen
Activiteiten 2024	Publiek Vervoer is een bedrijfsvoering organisatie die voor haar deelnemers de volgende taken uitvoert: Contractmanagement van de gecontracteerde opdrachtnemers inzake vervoer in de gebieden; Inkoop- en aanbestedingstrajecten voor het vervoer en de bijkomende diensten en leveringen. Vanaf 2024 start een nieuwe aanbesteding voor het doelgroepenvervoer; Adviseren over beleidsontwikkelingen, bevorderen innovatie en advisering over doorontwikkeling; Ondersteunende taken op gebied van bedrijfsvoering.

Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage in 2023 is € 44.818 exclusief btw. We verwachten in het eerste kwartaal van 2024 een begrotingswijziging van Publiek Vervoer voor de kosten van de aanbesteding doelgroepenvervoer.
Risico's	Door de samenwerking met alle gemeenten in Drenthe en Groningen is het risico voor Hoogeveen beperkt.

Overige vormen van relaties met partijen

Gesubsidieerde stichtingen

Het belang dat gemoeid is met de hierna genoemde gesubsidieerde stichtingen is groot. Uit het oogpunt van good governance vinden wij het belangrijk in die subsidierelaties inzicht te verschaffen.

Stichting Cultuurhuis Hoogeveen	
Locatie Theater De Tamboer	
Vestigingsplaats	Hoogeveen.
Partners	Gemeente Hoogeveen, Stichting CultuurKlik, Stichting Bibliotheek Hoogeveen, toekomstig aanbieder naschools cultuuraanbod.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-De Tamboer levert een bijdrage aan de aantrekkelijkheid van Hoogeveen en biedt naast professioneel theater veel ruimte voor initiatieven vanuit de Hoogeveense bevolking (van, voor en door Hoogeveen).
Bestuurlijk belang	De stichting draagt bij, met de inzet van cultuur als middel, aan het vergroten van de maatschappelijke kansen van inwoners.
Bijdrage aan het programmadoel	Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-De Tamboer biedt professionele en amateurvoorstellingen, ontwikkelt de popcultuur, biedt een podium voor Hoogeveense initiatieven, ondersteunt het verenigingswerk en biedt hiermee voor een breed publiek de mogelijkheid om cultuur te beoefenen en beleven.
Activiteiten 2024	Stadstheater, professioneel theater, programmering en productie in zowel Stichting Cultuurhuis Hoogeveen- De Tamboer als op locatie (voorstelling Boer Koekoek). Inhoudelijke bijdrage organisatie Stadsfestival en Uitdagend Hoogeveen. Ondersteuning culturele initiatieven.
Financieel belang	Subsidie 2024 (incl. 3,1% index): € 1.122.010; 2025: € 1.122.010; 2026: € 1.122.010; 2027: €1.122.010 (structureel deel van bijdrage aan Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-De Tamboer). Daarnaast is voor 2024-2027 een incidenteel bedrag van € 150.000 per jaar opgenomen. Het gezamenlijk resultaat Stichting Cultuurhuis Hoogeveen over het boekjaar 2022: - € 361.468.
Risico's	Geen directe risico's.
Locatie Het Podium	
Vestigingsplaats	Hoogeveen.
Partners	Gemeente Hoogeveen.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-Het Podium wil jongeren kennis laten maken met (pop)cultuur vooral door het zelf te laten doen en ervaren. Daarnaast programmeert ze popconcerten en biedt oefenruimte aan o.a. musici.
Bestuurlijk belang	Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-Het Podium draagt bij, met de inzet van cultuur als middel, aan het vergroten van de maatschappelijke kansen van inwoners,
Bijdrage aan het programmadoel	Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-Het Podium biedt jongeren de mogelijkheid om een kunst- of cultuurvorm actief te beoefenen en organiseren of er aan deel te nemen. Hoogeveen is de enige gemeente die structureel pop subsidieert. Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-Het Podium heeft als enige poppodium in de regio de C-status. Dit betekent onder andere dat ze beroep kan doen op het fonds podiumkunsten.

Activiteiten 2024	Het betreft onder andere organisatie popconcerten, bieden van oefenruimte, verzorgen van workshops en een substantiële inhoudelijke bijdrage leveren aan het ontwikkelen van het provinciaal netwerk Poppunt Drenthe.
Financieel belang	Subsidie 2024 (incl. 3,1% index): € 296.088; 2025: € 246.088; 2026: € 246.088; 2027: € 246.088.
Risico's	Huisvesting moet toekomstbestendig gemaakt worden om als regionaal poppodium te kunnen blijven fungeren.

Toekomstig aanbieder naschools cultuuraanbod

Vestigingsplaats	Hoogeveen.
Partners	Alle PO-, VO-scholen in de gemeente Hoogeveen, Stichting Bibliotheek Hoogeveen, Stichting Cultuurhuis Hoogeveen, CultuurKlik en muziekverenigingen.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De toekomstig aanbieder van het naschools cultuuraanbod draagt actief bij aan de culturele vorming van de inwoners en draagt daarmee bij aan de culturele doelstellingen zoals die opgenomen zijn in de cultuurvisie.
Bestuurlijk belang	De toekomstig aanbieder draagt, met de inzet van cultuur als middel, bij aan het vergroten van de maatschappelijke kansen van inwoners.
Bijdrage aan het programmadoel	De toekomstig aanbieder zal een breed palet aan culturele vormingsactiviteiten aanbieden. Het naschoolse aanbod is een verdieping op de cultuur op het schoolaanbod en maakt hierdoor onderdeel uit van een doorlopende leerlijn op het gebied van cultuureducatie.
Activiteiten 2024	Verzorgen van muzieklessen, ondersteunen van muziekverenigingen en talentontwikkeling in verschillende kunst disciplines. Het exacte aanbod moet nog door de toekomstige aanbieder ontwikkeld worden.
Financieel belang	Hoogte subsidie nog niet bekend.
Risico's	Het risico is dat er een mogelijkheid bestaat dat niet voor alle culturele vormingsactiviteiten aanbod is.

CultuurKlik

Vestigingsplaats	Hoogeveen.
Partners	Alle PO en VO-scholen in de gemeente Hoogeveen, Stichting Bibliotheek Hoogeveen, Stichting Cultuurhuis Hoogeveen en toekomstig aanbieder naschools cultuuraanbod.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	CultuurKlik is sinds 2022 verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van cultuureducatie op school, het zogeheten binnenschoolse aanbod.
Bestuurlijk belang	De stichting draagt, met de inzet van cultuur als middel, bij aan het vergroten van de maatschappelijke kansen van inwoners.
Bijdrage aan het programmadoel	CultuurKlik biedt cultuureducatie die vanuit doorlopende leerlijnen in het onderwijs worden aangeboden. Ieder kind in Hoogeveen kan kennismaken met en deelnemen aan cultuur.
Activiteiten 2024	Verzorgen van cultuureducatie op alle PO- en VO-scholen in Hoogeveen.
Financieel belang	Subsidie 2024 (incl. 3,1% index): € 228.670; 2025: € 228.670; 2026: €228.670; 2027: € 228.670. Over het boekjaar 2022 is een resultaat van € 97.035 behaald.
Risico's	Géén directe risico's.

Stichting Bibliotheek Hoogeveen	
Vestigingsplaats	Hoogeveen.
Partners	Gemeente Hoogeveen, Biblionet Drenthe, Stichting CultuurKlik, Stichting Cultuurhuis Hoogeveen en de toekomstig aanbieder van het naschools cultuuraanbod.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De bibliotheek levert een bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van inwoners door hun kennis te vergroten en hun vaardigheden en talenten verder te ontwikkelen.
Bestuurlijk belang	De stichting draagt bij aan het vergroten van de maatschappelijke kansen en ontwikkeling van inwoners
Bijdrage aan het programmadoel	De bibliotheek levert een bijdrage aan de programmadoelen 'Iedereen kan meedoen in de samenleving' en 'Iedereen kan meedoen aan cultuur'. Dit gebeurt zowel in de centrale bibliotheek als op locaties (bijvoorbeeld de scholen).
Activiteiten 2024	Conform het meerjarenbeleidsplan van de de Stichting Bibliotheek Hoogeveen richt de organisatie zich op de volgende drie pijlers: <ul style="list-style-type: none"> • Talentontwikkeling van de Hoogeveense jeugd (samen met Jong Hoogeveen en onze onderwijspartners). • Een Leven Lang Ontwikkeling, met focus op basisvaardigheden voor kwetsbare groepen (samen met Stichting Welzijnswerk Hoogeveen en andere partners uit het sociaal domein). • Een rijk cultureel aanbod voor iedereen (samen met onze culturele partners). Met deze werkzaamheden draagt de bibliotheek bij aan vier krachten in de Hoogeveense samenleving: kanskracht, veerkracht, verbeeldingskracht en verbindingskracht, dit vanuit de grondhouding 'Van, door en voor Hoogeveners'. Daarmee staat de bibliotheek ten dienste van iedereen in de gemeente Hoogeveen, dus inclusief de dorpen en gehuchten.
Financieel belang	Subsidie 2024 (incl. 3,1% index): € 1.886.193; 2025: € 1.886.193; 2026: € 1.886.193; 2027: € 1.886.193. (Dit bedrag omvat de algemene exploitatiebijdrage en de doelsubsidies). Over het boekjaar 2022 is een resultaat van -€ 62.701 behaald.
Risico's	Een sluitend meerjarenperspectief is vereist voor de continuïteit van het bibliotheekwerk.

Stichting Welzijnswerk (SWW)	
Vestigingsplaats	Hoogeveen.
Partners	Gemeente Hoogeveen en andere lokale organisaties op het gebied van wonen, welzijn, zorg, onderwijs, sport, cultuur en vrijwilligerswerk.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Versterken van de zelfregie en zelfredzaamheid van kwetsbare inwoners zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving (inclusie). 2. Stimuleren dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien en hun talenten ontplooiën. 3. Stimuleren/versterken van de sociale basis. De sociale basis bestaat uit wat bewoners met en voor elkaar doen, preventieve activiteiten die de gezondheid en mentale weerbaarheid bevorderen en laagdrempelige basisvoorzieningen. 4. Inwoners van buurten en dorpen worden gestimuleerd en ondersteund om verantwoordelijkheid te nemen voor hun (sociale) leefomgeving.
Bestuurlijk belang	De stichting voert zorgplicht van de gemeente uit.
Bijdrage aan het programmadoel	Voor Blijven Meedoen en Talentontwikkeling en Jeugdhulp & Participatie: een groot deel van de activiteiten is gericht op het vergroten van de kansen van kinderen en jongeren om gezond, veilig en succesvol op te groeien en te participeren in de samenleving. Voor Gezond & Vitaal en Jeugdhulp & Participatie: een groot deel van de activiteiten is gericht op versterking van de eigen regie en maatschappelijke participatie van met name kwetsbare inwoners. Hiertoe wordt ook de samenredzaamheid van de samenleving gestimuleerd en ondersteund.

Activiteiten 2024	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aanbieden van laagdrempelige eerstelijns psychosociale hulpverlening in wijken, bij huisartsenpraktijken en op scholen. 2. Ondersteuning van de informele zorg. 3. Ondersteuning van het vrijwilligerswerk. 4. Aanbieden van opvoed- en opgroeiondersteuning. 5. Stimulering en ondersteuning van bewonersinitiatieven en vooral initiatieven die hulp bieden aan kwetsbare inwoners. 6. Kwetsbare jongeren worden actief benaderd in de wijk, op school, thuis, online (vindplaats-gericht) en bij (groeps)activiteiten. Zij worden individueel en collectief gestimuleerd om volwaardig deel te nemen aan de samenleving zodat zij hun talenten kunnen ontwikkelen.
Financieel belang	€ 5.670.000.
Risico's	Geen directe risico's.

Scholen VO	
Vestigingsplaats	Hoogeveen.
Partners	Gemeente Hoogeveen, Roelof van Echten College en RSG Wolfsbos.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Voor iedere kind is er capaciteit en aanbod op een reguliere school voor voortgezet onderwijs en is er sprake van continuïteit van het openbaar onderwijs.
Bestuurlijk belang	Scholen voeren zorgplicht van de gemeente uit ten aanzien van huisvesting.
Bijdrage aan het programmadoel	Partners in het voortgezet onderwijs dragen in belangrijke mate bij in het bieden van een succesvolle toekomst van onze jongeren, het ontwikkelen van talenten, het genereren van kansen voor de toekomst en het kunnen meedoen in de samenleving.
Activiteiten 2024	Uitvoering geven aan overeengekomen huisvestingsplannen. Specifiek speelt het vraagstuk rondom het nieuwbouwplan RSG Wolfsbos.
Financieel belang	Subsidie onderwijshuisvesting over 2023 is € 2.208.201 voor het totale VO in Hoogeveen. Het bedrag wordt jaarlijks verhoogd met de prijsindex gezinsconsumptie. Als bijsturingmaatregel wordt de subsidie op jaarbasis met € 300.000 verlaagd in verband met de daling van het aantal leerlingen. De maatregel is vanaf oktober 2021 ingegaan (effect in 2021 -€ 75.000, in 2022 en verder -€ 300.000). De taakstelling is nog niet gerealiseerd omdat dit volgens de overeenkomst niet kan en er nog afstemming gaande is met de besturen van het VO. Over het boekjaar 2022 heeft het Roelof van Echten College een positief resultaat behaald van € 643.244. Het RSG Wolfsbos heeft over 2022 een positief resultaat behaald van € 1.446.528. Na verrekening van de reservering van € 280.000 voor de nieuwbouw bedraagt het resultaat € 1.166.528.
Risico's	Geen directe risico's.

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid bevat uitgangspunten voor de wijze waarop en met welke middelen het grondgebied wordt ingevuld, zowel actief als passief. In het beleid staan bedrijfseconomische principes centraal: hoe gaan we met de resultaten om en welke reserves en voorzieningen houden we aan voor risico's?

Paragraafhouder Derk Reneman

Beleid

In de nota Grondbeleid zijn de beleidskaders vastgelegd voor de wijze waarop de gemeente het instrument grondbeleid strategisch wil inzetten om de beleidsdoelen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, economie en dergelijke te realiseren. Deze beleidsvelden geven met de structuurvisie antwoord op de vraag **welke** ruimtelijke ingrepen **waar** en **wanneer** plaatsvinden. De nota Grondbeleid geeft antwoord op de vraag **hoe** we deze ingrepen kunnen realiseren; welke (beleids- en wettelijke) instrumenten hiervoor ingezet kunnen worden.

In de notitie 'Ontwikkel- en uitgiftestrategieën' is uitgewerkt welke mogelijkheden er zijn om te komen tot ontwikkeling. Iedere locatie kent zijn eigen specifieke en veelal bepalende omstandigheden waardoor steeds maatwerk moet worden geleverd.

De gemeente is terughoudend in het verwerven van (strategische) gronden verworven, omdat dit risico's met zich meebrengt, die de begroting niet of slechts in beperkte mate kan dragen. Wij faciliteren private ontwikkelingen graag indien zij passen binnen de ruimtelijke visie van de gemeente. De kosten die de gemeente daarvoor maakt, worden verhaald zoals wettelijk is voorgeschreven. Bij grotere plannen (meer dan 1 woning) worden de kosten berekend met de plankostenscan, voor kleine plannen (1 woning) geldt een wettelijk vastgesteld bedrag.

In de nota grondbeleid is bepaald dat het college de grondprijzen jaarlijks actualiseert en vaststelt. De actualisatie vindt plaats in het vierde kwartaal van 2024, zodat de geactualiseerd grondprijzen op 1 januari 2025 van kracht zijn. De in de grondexploitaties opgenomen grondprijzen zijn marktconform en staan vast, daarvan wordt niet afgeweken zonder goedkeuring van de gemeenteraad. Voor sociale woningbouw wordt een lagere grondprijs in rekening gebracht onder voorwaarde dat de sociale huurwoning voor tenminste 10 - 20 jaren als sociale huurwoning in de markt blijft.

Trends en ontwikkelingen

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1-1-2024. In de Omgevingswet wordt alle voor het grondbeleid relevante wetgeving gebundeld. Vanaf 1 januari 2024 wordt in het grondbeleid conform de dan geldende regelgeving worden gewerkt, een en anders zoals is beschreven in de nota grondbeleid 2024 -2027.

Conform de nota grondbeleid 2023 - 2027, worden een reserve grondexploitaties en een reserve sociale woningbouw ingesteld. Deze zullen worden gevoed door de winstnames vanuit de grondexploitatie. Door het uitstel van de grondverkoop aan de grote yoghurtfabriek ten gevolge van het provinciale besluit om het extern salderen van de stikstof niet langer toe te staan, is het onzeker of de reserves per 1 januari 2024 (voldoende) gevoed kunnen worden.

De energiecrisis, de stikstofcrisis, personeelstekorten en de oorlog in Oekraïne zijn actuele zaken die hun doorwerking kunnen hebben op de economie en daarmee ook op de kavelverkoop en de grondprijzen. De kosten voor civiel werk zijn sterk toegenomen. De Nederlandse economie blijft echter vooralsnog groeien.

Kavelverkoop voor bedrijventerreinen blijft echter altijd conjunctuurgevoelig. Dit uit zich met name in voorzichtiger besluitvorming bij bedrijven over aankoop van kavels in tijden van laagconjunctuur, waarbij er per sector verschillen zijn waar te nemen. Vooral de kantorenmarkt is momenteel onzeker. De woningmarkt staat onder druk, er is veel vraag naar woningen. De huizenprijzen, de bouwkosten en de civiele kosten zijn door de schaarste op de markt en stijgende energieprijzen sterk gestegen in de afgelopen periode. Dit heeft ook zijn weerslag op de grondprijzen voor woningbouw. We zien dat gemeentelijke locaties lang blijven liggen. Dit vanwege andere prioriteiten, interne keuzes die maar moeizaam worden gemaakt en vertraging in de planvorming. In 2024 willen we daar voortgang in maken door de visie- en planvorming actief op te pakken. Met name in het stationsgebied, het stadscentrum en het Bentinckspark.

Planning en controlcyclus

Met de vaststelling van de notitie planning en controlcyclus door de raad, is het aantal rapportagemomenten uitgebreid. Als gevolg hiervan zal in 2024 gelijktijdig met de jaarstukken een meerjarenperspectief grondexploitaties en het vastgoed gemaakt worden. Daarmee wordt de raad betrouwbaar o.a. inzicht verschaft in de stand van zaken en toekomstverwachtingen van de actieve grondexploitaties en de risico's en kansen die daaraan verbonden zijn. Ook wordt inzicht gegeven in de voorbereidende grondexploitaties, projecten met ontwikkelaars, strategische gronden en het resultaat en de toekomstverwachting van de voorziening Bouwgrond in exploitatie. De rapportages worden in een besloten sessie van de raad behandeld, voordat de jaarstukken respectievelijk de najaarsrapportage worden behandeld door de raad.

Besluit begroting en verantwoording (BBV) en Vennootschapsbelasting (VPB)

Het grondbeleid is een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus. Conform het besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV) is in de begroting en in de jaarrekening een afzonderlijke paragraaf over grondbeleid opgenomen.

Voor gemeenten bestaat de plicht om over de "winst" die we maken op ondernemersactiviteiten winstbelasting te betalen. Dit om de concurrentiepositie met die van het bedrijfsleven gelijk te trekken. Voor de grondexploitaties van de gemeente geldt dit ook. In hoeverre de grondexploitaties belastingplichtig zijn volgens de wet op de Vennootschapsbelasting, wordt jaarlijks bekeken.

Grondexploitaties

De bouwgronden in exploitatie (ook wel BIE/ grondexploitaties/grexen genoemd) bestaan per 1 januari 2023 uit negentien projecten. Het betreft projecten waarvoor een grondexploitatie door de raad is vastgesteld. Aan deze projecten wordt momenteel gewerkt.

Hierna wordt een beeld geschetst van de lopende exploitaties, met daarbij de verwachte resultaten, uitgedrukt in netto contante waarden per 1 januari 2023. Een negatieve contante waarde betekent een positief resultaat. Voor de exploitaties met een tekort zijn voorzieningen getroffen op basis van de netto contante waarden. De nominale waarde betreft het saldo van de grondexploitatie zonder de effecten van inflatie en rente.

Complex (bedragen x € 1.000)	Eindwaarde	NCW 1-1-2023	Einde looptijd
Noord B	-740	-657	2027
Buitenvaart I	-243	-229	2024
BV II noordelijk blok	905	820	2026
Stationsgebied A	4.167	3.700	2027
Stationsgebied D	3.081	2.736	2027
Mauritsplein	661	648	2023
Schutlanden Oost	-458	-423	2025
Aldi De Weide	91	89	2023

Complex (bedragen x € 1.000)	Eindwaarde	NCW 1-1-2023	Einde looptijd
Park Dwingeland	-967	-930	2023
Spaarbankbos	-520	-500	2023
Stuifzand	128	126	2023
Nieuw Moscou	121	116	2023
Pesse	41	39	2025
Tiendeveen	-126	-105	2030
Nieuweroord Trambaan	-79	-76	2024
Nieuwlande Boerdijk	-100	-96	2024
Riegmeer	-15.207	-12.475	2031
Nijstad Oost	-3.151	-2690	2030
Pesse vm. Woonwagenlocatie	5	5	
Totaal	-12.391	-9.902	

Werken

De projecten Noord B, Buitenvaart I en II noordelijk blok zijn bedrijventerreinen. De projecten Schutlanden en Station deel A en D zijn kantorenlocaties.

Noord B

Noord B bevindt zich op de Wieken. Op dit terrein zijn nog enkele kavels te koop.

Buitenvaart I en Buitenvaart II N.B.

Buitenvaart I is een modern bedrijventerrein. Hiervoor zijn de kavels uitverkocht.

Buitenvaart II noordelijk blok is een bedrijventerrein in ontwikkeling, waarbij alleen het deel "de Turbine" nog in de verkoop is. Er zijn nog enkele kavels beschikbaar.

Stationsgebied A&D

Stationsgebied A&D zijn kantorenlocaties waar nog percelen beschikbaar zijn voor uitgifte. Er zijn partijen met interesse en momenteel is er één kavel in optie. Naast de invulling met kantoren wordt ook gekeken naar mogelijke andere functies. Dit gaat onderdeel uitmaken van het project herontwikkeling stationsgebied/centrum.

Schutlanden

Schutlanden is een gemengd plan. Het betreft een kantorenlocatie en een deel dat bestemd is voor woningbouw. Op dit moment zijn nog twee kavels voor kantoren beschikbaar.

Aldi de Weide

Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van Winkelcentrum De Weide. Aldi, de dierenartsen en de gemeente participeren in dit project. De dierenartsenpraktijk is verplaatst en op de plek van de oude dierenartsenpraktijk is een nieuwe Aldi gebouwd. De dierenartsenpraktijk en Aldi-winkel zijn in gebruik.

Wonen

Stuifzand

Het bestemmingsplan Stuifzand biedt de mogelijkheid tot de ontwikkeling van zes twee onder een kap en elf vrijstaande woningen. De gronden zijn eigendom van de gemeente. Alle kavels zijn in 2022 verkocht en het plan wordt begin 2024 woonrijp gemaakt.

Nieuw Moscou

Het project Nieuw Moscou heeft betrekking op een uitbreiding met een woningbouwlocatie in de vorm van een erfbebouwing speciaal voor starters. De gronden zijn in eigendom van de gemeente.

In 2023 wordt een nieuwe start gemaakt met dit project. Op dit moment, derde kwartaal 2023, worden de mogelijkheden verkend tijdens gesprekken, o.a. met dorpsbelangen.

Pesse (1e fase)

Dit project is gelegen aan de zuidrand van het dorp. Het eerste gedeelte van dit project is inmiddels verkocht. Ook voor de kavels in het andere gedeelte is grote belangstelling. Alle kavels in de eerste fase zijn inmiddels verkocht.

Pesse (2^e fase)

In totaal omvat dit plan 22 kavels waarvan momenteel 20 kavels zijn verkocht en 2 onder optie. Dit plan omvat ook een CPO voor een rij van vier woningen. Naar verwachting start de verkoop hiervan begin 2024.

Mauritsplein

Drie van de vier woonwerkkavels aan de Industrierweg zijn verkocht en één kavel is onder optie. Er wordt momenteel gebouwd.

Erflanden

Het betreft een woningbouwontwikkeling op basis van een samenwerking (SOK) van de gemeente, BPD Ontwikkeling en Heijmans Vastgoed. Het grootste deel hiervan is gerealiseerd. De SOK is beëindigd en de grex is afgesloten op 4 april 2023. Er is nog 1 kavel beschikbaar. De uitgifte van deze laatste kavel in Erflanden houdt verband met de realisatie van de walwoningen.

Anjerstraat (betreft grondverkoop = incidentele opbrengsten, als hier een grex van is, dan sluiten)

Aan de Anjerstraat is de locatie van de voormalige school in ontwikkeling. Woningstichting Domesta ontwikkelt hier een woningbouwplan voor verhuur. Het bestemmingsplan is vastgesteld. De realisatie start aansluitend. De grondoverdracht ligt bij notaris, dit betreft de verkoop van de gronden aan Domesta.

Korhoenlaan (betreft grondverkoop= incidentele opbrengsten)

Door de ingebruikname van het kindcentrum Wolfsbos is de schoollocatie aan de Korhoenlaan vrijgekomen voor herontwikkeling. Op de locatie is inmiddels een woonzorgcomplex gerealiseerd en is de bouw van een huisartsenpraktijk voorzien. Voor de realisatie van vier grondgebonden sociale huurwoningen is het bestemmingsplan vastgesteld en ligt tot 2 augustus 2023 ter inzage.

Tiendeveen

Dit project ligt aan de rand van het dorp. De gemeente verkoopt de bouwkavels. Het plan voorziet in de realisatie van een woningbouwprogramma verdeeld in twee fasen. Alle kavels zijn verkocht. De mogelijkheden voor opstarten fase 2 moeten worden verkend.

Nieuweroord Trambaan

Langs de Trambaan aan de zuidkant van Nieuweroord kunnen maximaal veertien woningen worden gebouwd. In juni 2016 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan hiervoor vastgesteld. De huizen komen op royale kavels te staan. Het wonen, kan eventueel worden gecombineerd met kleinschalige bedrijvigheid. De kavels zijn verkocht of onder optie. Op de locatie van de oude agrarische bebouwing zijn tijdens het werk funderingsresten en asbest aangetroffen, dat heeft tot extra kosten geleid. Dit heeft gevolgen voor het resultaat van de grondexploitatie. Voor zover mogelijk zijn de kosten nu inzichtelijk, de laatste kosten worden in het werk bepaald. Er is nog 1 kavel beschikbaar (kavel 4). Momenteel worden belangstellenden hiervoor benaderd.

Nieuwlande (Boerdijk)

Dit betreft een gemeentelijk nieuwbouwproject van 12 kavels. De laatste twee kavels zijn in optie. Alle overige kavels zijn verkocht.

Spaarbankbosch

Het project Spaarbankbosch is in 2020 op de markt gebracht. In samenwerking met de provincie mag op deze locatie gebouwd worden voor een bijzonder woonmilieu. Daar is vorm aan gegeven door het vaststellen van een beeldkwaliteitsplan. Het plan is bouwrijp. Er zijn nog twee kavels beschikbaar waarvan 1 kavel ingericht is als toegangsweg voor bouwverkeer. Voor de andere kavel worden belangstellenden benaderd.

Budgetten

Met het vaststellen van de exploitaties worden de kredieten voor o.a. het civiele werk toegekend. Door inflatie en kostprijsstijgingen in 2023 zijn de kosten voor o.a. het civiele werk sterk gestegen. Omdat de grondexploitaties pas per einde van het jaar worden geactualiseerd, zijn de effecten hiervan op de kostenkant van de grondexploitaties in onderstaande tabel nog niet volledig doorgevoerd. Bij de aanstaande actualisaties per einde jaar 2023, zal per project worden beoordeeld hoeveel geld er mogelijk extra nodig is om het project af te maken.

De kredieten voor 2024 tot en met 2027 die per 31-12-2022, dus zonder de inflatie en kostenstijgingen van 2023 en met uitzondering van de grondexploitaties welke in 2023 zijn vastgesteld zijn.

Lasten (bedragen x € 1.000)	2024-2027
Verwerving	370
Civiel	5.146
Plankosten	708
Diversen	770
Financieringskosten	612
Totaal	7.606

Het verwervingskrediet, inclusief sloopkosten is voornamelijk voor beheer en onderhoud gedurende de exploitatieperiode. Bijstelling van de budgetten vindt plaats bij de jaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties.

Baten (bedragen x € 1.000)	2024-2027
Woningbouw	653
Niet woningbouw	11.651
Bijdragen	4.110
Totaal	16.414

De bovenstaande tabellen betreffen de te realiseren kosten op opbrengsten van alle grondexploitaties tezamen met uitzondering van de grondexploitaties die in 2023 zijn vastgesteld. Dit zijn dan ook de budgetten die nodig zijn om de resultaten te behalen.

Immateriële vaste activa

Vorbereidingskosten van nieuwe ontwikkelingen mogen met bestuurlijke instemming maximaal 5 jaar geactiveerd worden onder de immateriële vaste activa. Binnen deze periode moet een grondexploitatie worden vastgesteld dan wel moeten de voorbereidingskosten worden afgeboekt. Het college is door de raad gemandateerd hiertoe te besluiten.

Te nemen winsten 2024-2027

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om (tussentijds) winst te nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; en
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor (tussentijdse) winstnemingen moet de percentage of completion (POC) methode worden toegepast. Onderstaande tabel laat de verwachte winstnemingen voor de jaren 2024-2027 zien.

Nog te nemen winsten (bedragen x € 1.000)				
Complex	2024	2025	2026	2027
Noord B	123	123	123	123
Buitenvaart I	81	81		
Schutlanden-Oost	115	115	115	
Park Dwingeland	484			
Spaarbankbos	260			
Tiendeveen	14	14	14	14
Nieuwlande (Boerdijk)	50			
Nieuweroord Kanalenzone (Trambaan)	40			
Riegmeer	1.521	1.521	1.521	1.521
Nijstad-Oost	394	394	394	394
Totaal	3.082	2.248	2.167	2.052

Risico's grondexploitatie

In de (bouw)grondexploitatie gaan grote bedragen om en spelen verschillende soorten risico's een rol. In een project zitten risico's zoals de afzetbaarheid van kavels, kostenstijging, vervuiling, etc. De risico's die worden gelopen in de bouwgrondproductie binnen de gemeente Hogeveen zijn geïventariseerd en op waarde gezet. Risico's die worden gelopen in de voordelige grondexploitatie worden verrekend met de tussentijdse winsten. De risico's van de nadelige grondexploitatie worden ten laste gebracht van het weerstandsvermogen.

Op basis van de risicoanalyse is een totaal risicobedrag van circa € 32.000 berekend voor de voordelige grondexploitatie. Dit risicobedrag is verrekend met de tussentijdse winsten. In de onderstaande tabel zijn de risicobedragen per project weergegeven.

Complex (bedragen x € 1.000)	Benoemd risico	Risico in geld per 31-12-2022
Noord B	Hogere kosten civiel werk (10%)	14
Schutlanden Oost	Hogere kosten civiel werk (10%)	11
Spaarbankbos	Hogere kosten civiel werk (10%)	1
Nieuweroord Trambaan	Hogere kosten civiel werk (10%)	6
Planschaderisico	Planschaderisico totale complexen	0
Totaal		32

Op basis van de risicoanalyse is een totaal risicobedrag van ongeveer € 69.000 berekend voor de nadelige grondexploitatie. Dit risicobedrag moet worden opgevangen in het weerstandsvermogen. In de volgende tabel zijn de bepaalde risicobedragen per project weergegeven.

Complex (bedragen x € 1.000)	Benoemd risico	Risico in geld per 31-12-2022
Stationsgebied A	Hogere kosten civiel werk (10%)	13
Stationsgebied D	Hogere kosten civiel werk (10%)	3
Mauritsplein	Hogere kosten civiel werk (10%)	25
Aldi de Weide	Hogere kosten civiel werk (10%)	21
Stuifzand	Hogere kosten civiel werk (10%)	0
Pesse noordelijk deel	Hogere kosten civiel werk (10%)	7
Pesse vm woonwagenlocatie	Hogere kosten civiel werk (10%)	0
Planschaderisico	Planschaderisico	0
Totaal		69

Rechtmatigheid

Paragraaf Rechtmatigheid (vallend binnen paragraaf bedrijfsvoering)

Algemeen

Bij rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording gaat het om de financiële beheershandelingen. Er moet worden verantwoord dat de baten, lasten en balansmutaties die in de jaarrekening zijn opgenomen rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Verantwoording

Interne audit

Colleges en directie zijn verplicht (cf. art. 212/213 van de Gemeentewet en resp. art. 16, art. 29 en art. 14 van de Financiële verordening van gemeente De Wolden, gemeente Hoogeveen en de SWO) zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheersmaatregelen. Om hier invulling aan te geven wordt jaarlijks, door het Interne Auditteam, een Intern Controle Plan opgesteld. Er is een gezamenlijk controleplan voor zowel de gemeenten Hoogeveen en De Wolden als voor de SWO.

In het intern controleplan beschrijven we hoe we kunnen vaststellen dat de gemeente en de uitvoeringsorganisatie (de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen, de SWO) rechtmatig en getrouw handelt en hoe we het niveau daarvan kunnen behouden. Het uiteindelijke doel is governance: het zoveel mogelijk beperken van verrassingen.

Het intern controleplan is opgesteld onder het motto dat, wanneer de processen ('de lijn') op orde zijn, er zo min mogelijk in- en externe controle nodig is. Zijn de processen op orde dan vindt de interne beheersing al daarbinnen plaats en kan de toetsing achteraf beperkt blijven.

Interne controles worden gedurende het controlejaar uitgevoerd waardoor eventuele fouten sneller aan het licht komen en bijsturende maatregelen kunnen worden getroffen. Het leereffect dat van geconstateerde fouten uit zal gaan zal hierdoor worden versterkt.

Accountant

De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel en een oordeel over rechtmatigheid bij de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties. De accountant maakt hierbij gebruik van het normenkader en controleprotocol.

Het normenkader geeft inzicht in de bestaande externe wet- en regelgeving en geeft aan op basis van welke wet- en regelgeving de accountant de jaarrekening moet controleren.

Het controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening.

De accountant steunt bij het oordeel over de rechtmatigheid op de waarborgen die wij bieden op het vlak van de naleving van de in- en externe wet- en regelgeving.

Ontwikkelingen

Met ingang van 2023 wijzigt de rechtmatigheidsverantwoording. Met de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening legt het college aan de gemeenteraad expliciet verantwoording af over de financiële rechtmatigheid van alle transacties. De controleverklaring van de accountant beperkt zich vanaf 2023 tot de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de expliciete rechtmatigheidsverantwoording van het college.

De rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting over afwijkingen en te treffen maatregelen dragen bij aan het gesprek tussen het college en de gemeenteraad over de rechtmatigheid en de kwaliteit van het systeem van sturing en beheersing.

Wet Open Overheid (WOO)

De WOO heeft een impuls gegeven in de ontwikkeling naar een transparanter opererende gemeente. In de uitvoering heeft de nadruk in eerste instantie gelegen op het tijdig en volledig voldoen aan de WOO-verzoeken. Op basis van de opgedane ervaring en een intern gehouden onderzoek is vastgesteld op welke aspecten verbetering nodig is om vooruitgang te boeken in de uitoefening van de WOO. De opgave ligt in het realiseren van de bedoeling van de wetgever. Het recht op informatie staat daarin centraal ten behoeve van een transparante, controleerbare en lerende overheid. Actieve openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd en biedt kansen, bijvoorbeeld om vooraf belangrijke dossiers open te stellen voor een ieder.

De veranderopgave vertaalt zich in de uitvoering van diverse projecten en activiteiten die in samenhang worden bestuurd. Naast bewustwording, houding en gedrag is de kwalitatieve groei van de informatievoorziening een speerpunt. De processen van passieve en actieve openbaarmaking worden stap voor stap ingericht tot een efficiënte keten. Bestaande voorzieningen zullen worden versterkt in het gebruik, onder meer door opleidingen en richtlijnen, gericht op alle gemeentelijke onderdelen en samenwerkingsverbanden. Aanvullende noodzakelijke functionaliteiten voor onder meer archiveren, zoeken, vinden, anonimiseren en publiceren vormen concrete, helpende stappen in de realisatie. Door het Rijk zijn meerjarig middelen ter beschikking gesteld aan de gemeenten ten behoeve van de implementatie.

Overzicht van baten en lasten

Product (Bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling	13.859	16.087	16.442	16.233	15.736	15.678
02 Jeugdhulp en Participatie	77.259	76.280	79.525	78.686	75.986	75.196
03 Gezond en Vitaal	29.017	31.542	32.465	32.967	33.222	32.663
04 Economie	8.395	19.733	8.712	5.057	4.135	8.174
05 Aantrekkelijk wonen en woon-omgeving	23.472	25.190	24.574	24.823	24.059	23.664
06 Ruimtelijke ordening en sport	8.454	10.588	12.493	12.963	12.441	12.268
07 Veilige bereikbaarheid	1.401	1.655	1.684	1.778	1.924	2.321
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	8.726	9.068	8.123	8.037	8.064	8.047
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hgv	15.513	17.635	10.926	10.978	10.581	10.583
Totaal lasten	186.095	207.778	194.943	191.523	186.148	188.594
Baten						
01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling	5.053	3.767	3.456	3.018	2.818	2.818
02 Jeugdhulp en Participatie	20.235	22.047	20.311	20.312	20.312	20.312
03 Gezond en Vitaal	7.773	7.464	7.879	7.812	7.618	6.647
04 Economie	5.301	18.238	6.843	3.393	2.511	6.568
05 Aantrekkelijk wonen en woon-omgeving	7.211	7.807	4.587	3.323	3.378	3.218
06 Ruimtelijke ordening en sport	3.531	3.146	2.960	2.960	2.960	2.960
07 Veilige bereikbaarheid	2.665	2.945	2.953	3.021	3.021	3.021
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	7.597	7.330	6.452	6.595	6.592	6.590
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hgv	13.095	14.671	1.012	1.012	1.054	1.054
Totaal baten	72.459	87.415	56.452	51.447	50.264	53.188
Saldi						
01 Blijven Meedoen & talent-ontwikkeling	8.806	12.320	12.986	13.215	12.918	12.860
02 Jeugdhulp en Participatie	57.024	54.233	59.214	58.374	55.674	54.884
03 Gezond en Vitaal	21.245	24.078	24.586	25.155	25.604	26.017
04 Economie	3.095	1.496	1.869	1.664	1.624	1.606
05 Aantrekkelijk wonen en woon-omgeving	16.261	17.383	19.987	21.500	20.681	20.447
06 Ruimtelijke ordening en sport	4.923	7.441	9.533	10.003	9.481	9.308
07 Veilige bereikbaarheid	-1.264	-1.290	-1.268	-1.243	-1.097	-700
08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen	1.129	1.738	1.672	1.442	1.472	1.457
09 Veilig, Zichtbaar en transparant Hgv	2.418	2.964	9.913	9.965	9.526	9.529
Totaal saldi	113.636	120.363	138.491	140.075	135.884	135.407

Product	Realisatie (Bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
		2022	2023	2024	2025	2026
Saldi programma's	113.636	120.363	138.491	140.075	135.884	135.407
Saldi algemene dekkingsmiddelen	-159.054	-155.996	-168.091	-169.948	-159.086	-157.388
Overhead	19.597	21.577	23.619	23.560	23.336	23.255
Mutaties reserves	25.821	5.654	5.855	6.262	7.714	7.600
Resultaat (- = voordelig)		8.403			-7.848	-8.872

Mutaties ten opzichte van programmabegroting 2022-2025

01 Blijven meedoen en talentontwikkeling

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
420 indexering Voortgezet Onderwijs		193	193	193	193
430 Vervoer leerlingen		55	55	55	55
430 Budget Leerlingenplicht		-77	-77	-77	-77
430 Nota jeugd		0	0	0	0
430 Masterkans		0	0	0	0
430 Welzijnswerk (SWW)		59	59	59	59
530 Indexatie Culturele instellingen 2023/2024		180	180	180	180
530 Index. Cult. instellingen doorwerking prijsstijgingen 2022		0	0	0	0
530 Structureel Subsidie Onderduikersmuseum		25	25	25	25
530 Structurele ophoging subsidie Het Podium		pm	pm	pm	pm
<i>Aanvullende mutaties</i>					
420 Indexatie onderhoud gebouwen onderwijshuisvesting		6	9	7	-12
430 Welzijnswerk (SWW)		94	121	121	121
530 Indexatie onderhoud gebouwen cultuur		10	10	6	-83
530 Ophoging Cultuurbudget ivm legacy Vincent van Gogh		25	25	25	25
530 Uitbreiding SWO ivm positioneren van legacy van Gogh		40	40	40	40
530 Ophoging structureel subsidie Het Podium		90	90	90	90
530 Extra eenmalige subsidie Het Podium		50	0	0	0
530 Indexatie Culturele instellingen 2024		25	25	25	25
530 Vervangen joods herdenkingsmonument		30	0	0	0
550 Indexatie onderhoud gebouwen cultureel erfgoed		0	0	0	-7
560 Spreidingsgelden bibliotheek		102	0	0	0
560 IDO		55	0	0	0
Totaal lasten		962	755	749	634

Baten

Mutaties vanuit kadernota 2024-2027

430 Budget Leerlingenplicht	91	91	91	91
<i>Aanvullende mutaties</i>				
560 Spreidingsgelden bibliotheek	-102	0	0	0
560 IDO	-55	0	0	0
Totaal baten	-66	91	91	91
Saldo	896	846	840	725

Toelichting op de cijfers

Mutaties vanuit kadernota 2024

420 Indexering voortgezet onderwijs

In de huisvestingsafspraken met het voortgezet onderwijs is overeengekomen dat de we de jaarlijkse bijdrage indexeren met de consumentenprijsindex. Voor 2023 is dit bedrag met 10% verhoogd en is de totale huisvestingsbijdrage € 200.000 hoger dan in 2022. In de begroting 2023 is uitgegaan van een indexering van 3% (€ 60.000). Voor 2024 gaan we voorsnog uit van een indexering van 2,4%, € 53.000. De totale verhoging bedraagt daarmee € 193.000.

430 Vervoer leerlingen

Op basis van de realisatie cijfers 2022, gecombineerd met een NEA-indexatie van 13,7% moet het budget voor leerlingenvervoer structureel met € 55.000 worden opgehoogd. Reden hiervoor is niet zozeer een volumestijging, maar een toename van kinderen met een aangepaste vervoersbehoefte waardoor de kosten hoger zijn.

430 Budget leerplicht naar Swo

De leerplicht werd door vier gemeenten in een samenwerkingsverband uitgevoerd, namelijk door De Wolden, Hogeveen, Meppel en Westerveld. Enige tijd geleden zijn eerst Meppel en daarna Westerveld uit dit samenwerkingsverband gestapt. Dit betekent dat alleen leerplicht De Wolden en Hogeveen over zijn gebleven. Om deze reden is het logisch om de middelen voor leerplicht over te hevelen naar het budget van de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hogeveen. Dit is terug te zien bij programma 11 Overhead.

430 Nota jeugd

In 2023 werken we aan een beleidsnota jeugd. We willen samen, verbinden en verbeteren voor gelijke kansen, maximale talent (h)erkenning en een sterke basis voor jong Hogeveen en daarbij duurzaam en strategisch sturen en investeren mét commitment van onze partners. De nota bevat een financiële vertaling van de inhoud (ambitie en focuspunten) en maakt onderdeel uit van de programmabegroting 2024-2027. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen.

430 Masterkans: zie ook jeugdhulp en participatie

We werken aan een plan van aanpak voor jongeren onder 18 jaar waarbij er sprake is van zware en complexe problematiek waarbij onderwijs volgen op dat moment niet aan de orde is. We willen samen met de betrokken afdelingen en onderwijsaanbieders onderzoeken wat er nodig is voor deze doelgroep. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen.

430 Welzijnswerk

Gezien de ontwikkelingen in aanpalende sectoren (kinderopvang, ziekenhuizen, gemeenteamtbanen, etcetera) verwacht de SWW een loonstijging van 10%. Dit betekent een totale verhoging van € 490.000 ten opzichte van de subsidie aanvraag SWW Hoogeveen voor 2023. Voor dit onderdeel betekent dit een verhoging van € 59.000. Als we de daadwerkelijke loonindex niet compenseren moeten we nieuwe besparingen vinden. Dat kan niet meer zonder maatschappelijke impact en zonder aantasting van de ondersteuningsstructuur voor kwetsbare inwoners en vrijwilligers.

530 Indexatie Culturele instellingen 2023/2024

In de begrotingsvergadering van de Raad op 10 november 2022 is de motie 'Indexatie culturele instellingen' aangenomen. De opdracht was om de bijdragen te indexeren met terugwerkende kracht per 1 januari 2023. Om uitvoering te geven aan de motie heeft het College op 21 februari 2023 ingestemd met het voorstel tot indexeren van de subsidies aan de stichtingen Bibliotheek, Cultuurhuis, Scala (of diens rechtsopvolger) en CultuurKlik. Besloten is om voor de hoogte van de indexatie jaarlijks het percentage te hanteren zoals wordt toegepast in de gemeentelijke begroting voor de gemeentelijke inkomsten zoals OZB en leges. De indexaties over 2023 worden verwerkt via GemRap I. Voor de jaren daarna wordt de indexering meegenomen in de Kadernota. De bedragen werken structureel door, voor de Kadernota 2024 worden daarom zowel de indexaties over 2023 als over 2024 meegenomen. Voor 2023 is het percentage 3% wat € 99.000 betreft en voor 2024 gaan we uit van 2,4% neerkomend op een totaalbedrag van € 81.000. Dit bedrag kan nog veranderen bij de begroting 2024 wanneer het definitieve indexpercentage bekend is. We passen de indexering ook toe op toekomstige culturele partijen waar we een structurele subsidierelatie mee aangaan.

530 Indexatie Culturele instellingen doorwerking prijsstijgingen 2022

Het Rijk heeft in november 2022 aangekondigd specifiek voor scholen en door de overheid bekostigde culturele instellingen structureel € 400 miljoen extra uit te trekken. Hoe deze verdeling plaatsvindt is nog onbekend. Toekenning en uiteindelijke hoogte van het bedrag hangt af van de hoogte van de extra rijksmiddelen en of deze via de gemeente of rechtstreeks aan de instellingen zelf wordt uitgekeerd.

530 Structurele subsidie Onderduikersmuseum

De gemeente voert gesprekken met het Onderduikersmuseum over de doorontwikkeling van het museum. Hieruit vloeit mogelijk de vraag uit voort voor een structurele subsidie. Hier nemen we in de Kadernota een taakstellend budget van maximaal € 25.000 op.

530 Ophoging structureel subsidie aan het Podium

Revitalisering van Het Podium en bijbehorende investeringen betekent mogelijk een ophoging van de subsidie aan Het Podium.

Aanvullende mutaties

420 Indexatie onderhoud gebouwen onderwijshuisvesting

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de lasten met € 6.357 in 2024 als gevolg van prijs indexaties. De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 12.309) voor de onderwijshuisvesting, zijn conform de meerjaren onderhoudsplaning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

430 Nota jeugd

We geven in 2024 uitvoering aan de nota jeugd (debat en besluit in de gemeenteraad op 23 november en 7 december 2023). De nota jeugd wordt uitgevoerd in het programma Jong Hoogeveen. Als kader voor de financiering van de focuspunten in de nota jeugd/programma Jong Hoogeveen gaan we uit van bestaande middelen, die beschikbaar zijn gesteld in de gemeentebegroting. Op dit moment is

er voldoende financiële ruimte binnen bijvoorbeeld de bestaande budgetten van het onderwijs-achterstandenbeleid, het Nationaal Programma Onderwijs (incidenteel) en Jong Hoogeveen.

430 Welzijnswerk

In de Kadernota is rekening gehouden met een loonstijging van 10% ten bedrage van in totaal € 490.000. De daadwerkelijke kostenstijging als gevolg van de nieuwe CAO is 11,28% in 2024 en 2% met ingang van 2025. Daarom vindt er nog een extra ophoging plaats in 2024 van € 94.000 en in 2025 € 121.000.

530 Indexatie onderhoud gebouwen cultuur

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de lasten met € 9.663 in 2024 als gevolg van prijs indexaties. De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 83.108) voor de gebouwen cultuur, zijn conform de meerjaren onderhouds-planning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

530 Ophoging Cultuurbudget ivm legacy Vincent van Gogh

Voor het in stand houden van de legacy van het verblijf van Vincent van Gogh in Hoogeveen nemen we € 25.000 op. Om initiatieven te ontwikkelen en sectoren te verbinden die bijdragen aan het in stand houden en het positioneren van de Van Gogh legacy is daarnaast ook nog € 40.000 nodig voor uitbreiding van ambtelijke capaciteit.

530 Ophoging subsidie Stichting Cultuurhuis Hoogeveen-Het Podium

In de Kadernota is een mogelijke ophoging van de subsidie als pm meegenomen. Inmiddels hebben we besloten om in verband met toenemende exploitatiekosten een structurele subsidie-ophoging mee te nemen van € 90.000 in de begroting met ingang van 2024, en een incidentele ophoging van € 50.000 voor 2024.

530 Aanvullend bedrag voor indexatie Culturele instellingen 2024

Bij de Kadernota gingen we voorsnog uit van 2,4% index. In de begroting wordt dit bijgesteld naar 3,1%. Dit betekent een stijging van afgerond € 25.000.

530 Vervangen herdenkingsmonument

Om het joods herdenkingsmonument te behouden gaan we dit herstellen door het vernieuwen van de natuursteenplaten en het aanpassen van de constructie. Om deze maatregelen uit te voeren nemen we € 30.000 op.

550 Onderhoud gebouwen cultureel erfgoed

De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 7.249) voor de gebouwen cultureel erfgoed zijn conform de meerjaren onderhoudsplanung en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

560 Spreidingsgelden bibliotheek

De provincie Drenthe stelt van 2021 tot en met 2024 jaarlijks subsidie beschikbaar aan elke Drentse gemeente voor de spreiding en toegankelijkheid van bibliotheken in Drenthe. In 2021 en 2022 € 100.000 per jaar, voor het jaar 2023 ontvangen we € 102.100. Het subsidiedeel voor kalenderjaar 2024 is voorlopig bepaald op € 102.100 waarbij nog geen indexatie ten opzichte van 2023 is toegepast. Het voorlopige subsidiebedrag nemen we mee in de begroting 2024 zowel aan de baten als aan de lastenkant.

560 IDO (Informatiepunt Digitale Overheid)

De bekostiging van de Informatiepunten Digitale Overheid is met ingang van 2023 gewijzigd. Dat betekent dat het ministerie van BZK jaarlijks aan gemeenten een specifieke uitkering verstrekt ter bekostiging van de realisatie en instandhouding van IDO's. Deze regeling wordt onderdeel van de vernieuwde regiefunctie voor gemeenten, met verdeling van financiële middelen, die in ontwikkeling is en in 2025 wordt geïmplementeerd. Het bedrag nemen we mee in de begroting 2024 zowel aan de baten- als aan de lastenkant.

02 Jeugdhulp en Participatie

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
430 Masterkans		0	0	0	0
610 Statushouders		105	0	0	0
610 Welzijnswerk (SWW)		80	80	80	80
620 Welzijnswerk (SWW)		5	5	5	5
620 Budgetoverheveling GGD inzake VTD		-1	-1	-1	-1
620 Budgetoverheveling GGD binnen programma		659	659	659	659
630 Eigenaarschap GKB Drenthe		250	0	0	0
630 Nota voorkomen en bestrijden armoede		0	0	0	0
630 Maatschappelijke organisaties		35	5	5	5
640 Aanpak wachtlijsten beschut werk		290	290	290	290
672 Nota Jeugd		0	0	0	0
672 Begeleid zelfstandig wonen		0	0	0	0
672 Doorontwikkeling integrale ondersteuning		70	70	70	70
672 Jeugdhulp+		0	0	0	0
672 Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD)		65	65	65	65
682 Budgetoverheveling GGD binnen programma		-659	-659	-659	-659
710 Indexering GGD		138	138	138	138
710 Extra middelen GGD		56	56	56	56
<i>Aanvullende mutaties</i>					
610 Welzijnswerk (SWW)		-29	-20	-20	-20
640 Gemeentelijke bijdrage Stark		198	198	198	198
640 Rijksbijdrage Stark meicirculaire 2023		898	888	846	8
672 Indexatie Jeugdhulp		1.016	1.016	1.016	1.016
682 Indexatie Jeugdhulp		117	117	117	117
672 Compensatie bezuiniging hervormingsagenda		1.138	1.500	0	0
682 Compensatie bezuiniging hervormingsagenda		131	173	0	0
Totaal lasten		4.562	4.580	2.865	2.027
Baten					
Totaal baten		0	0	0	0
Saldo		4.562	4.580	2.865	2.027

Toelichting

Mutaties vanuit kadernota 2024-2027

430 Masterkans - zie ook BMT0

We werken aan een plan van aanpak voor jongeren onder 18 jaar met zware en complexe problemen die niet naar school gaan. We onderzoeken samen met de betrokken afdelingen en onderwijsaanbieders wat er nodig is voor deze doelgroep. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen.

610 Statushouders

De instroom van statushouders is de afgelopen jaren toegenomen. Door Covid-19 heeft niet iedereen de ondersteuning gekregen die nodig was om de stap naar de arbeidsmarkt te kunnen maken. In de septembercirculaire 2022 is bekend gemaakt dat we voor 2024 € 105.000 krijgen voor extra ondersteuning aan statushouders. Dit geld gebruiken we om verdere taalontwikkeling te stimuleren door combinaties te maken tussen scholing, werkritme, stages en/of betaald werk. Daarnaast bieden we zelfredzaamheidsprogramma's via Vluchtelingenwerk aan. Daarbij zullen we ook gebruik maken van de inzet van zogenaamde sleutelpersonen (ervaringsdeskundigen).

610 Welzijnswerk

Gezien de ontwikkelingen in aanpalende sectoren (kinderopvang, ziekenhuizen, gemeenteamtelingen, etc.) verwacht de SWW een loonstijging van 10%. Dit betekent een totale verhoging van € 490.000 t.o.v. de subsidie aanvraag SWW Hoogeveen voor 2023. Voor dit taakveld betekent dit een verhoging van € 80.000. Als we de daadwerkelijke loonindex niet compenseren moeten we nieuwe besparingen vinden. Dat kan niet meer zonder maatschappelijke impact en zonder aantasting van de ondersteuningsstructuur voor kwetsbare inwoners en vrijwilligers. In het programmaplan Herontwerp Sociaal Domein hebben we ons voorgenomen om de sociale basis te versterken. In de programmabegroting 2024-2027 verwerken we daarom de daadwerkelijk verwachte loonindex voor het welzijnswerk.

620 Welzijnswerk

Dezelfde toelichting als hiervoor genoemd. Voor dit taakveld betekent dit een verhoging van € 5.000.

620 Budgetoverheveling GGD inzake VTD

Er zal een budgetneutrale wijziging plaatsvinden tussen de programma's Jeugdhulp en Participatie en Gezond en Vitaal. Dit betreft het restant wat per abuis is blijven staan. Het gaat om een bedrag van € 1.258.

620 Budgetoverheveling GGD binnen programma

Er zal een budgetneutrale wijziging plaatsvinden binnen het programma Jeugdhulp en Participatie. Op basis van de nieuwe IV3-regels dient de bijdrage ad € 658.599 voor Veilig thuis Drenthe, verantwoord te worden op taakveld 620 in plaats van taakveld 682.

630 Eigenaarschap GKB Drenthe

Hoogeveen is samen met Meppel en Assen eigenaar van de Gemeentelijke Kredietbank Drenthe. Afgelopen jaren hebben we scenario's uitgewerkt om dit anders te organiseren. Tot die tijd moet gemeente Hoogeveen bijdragen in het negatieve exploitatieresultaat van de GKB. Er was voorzien dat dit tot en met 2023 zou duren. De bijgestelde planning laat zien dat Hoogeveen tot en met 2024 nog eigenaar is. Voor 2024 betekent dit een bijdrage van € 250.000 aan de gemeenschappelijke regeling (incidenteel, onontkoombaar).

630 Nota voorkomen en bestrijden van armoede

In 2023 werken we aan de beleidsnota voorkomen en bestrijden van armoede. Vooralsnog hebben we hier geen financiële middelen voor opgenomen. Na besluitvorming over het armoedebeleid zal indien nodig de financiële vertaalslag plaatsvinden.

630 Maatschappelijke organisaties

Er zijn enkele maatschappelijke organisaties die we subsidie verstrekken. Door toenemende hulpaanvragen en het opdrogen van reserves bij deze instanties komen ze in aanmerking voor subsidies. Hiervoor nemen we € 35.000 op in 2024. Vanaf 2025 is dit € 5.000.

We zien dat op andere vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties in Hoogeveen een steeds groter beroep wordt gedaan. Organisaties als Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport & Cultuur ontvangen jaarlijks subsidie, maar door de toename van de hulpvragen zijn de huidige subsidies niet toereikend. Afhankelijk van hoe zich dit ontwikkelt zullen we deze subsidies bijstellen.

640 Aanpak wachtlijsten Beschut werk

De verwachting voor volgend jaar is dat wachtlijst Beschut Werk opnieuw zal oplopen doordat het aantal door het Rijk beschikbaar gestelde plekken kleiner is dan het aantal Beschut Werk geïndiceerden. Het is voor deze doelgroep erg lastig om na een lange tijd van inactiviteit via een beschutte werkplek toe te treden tot de arbeidsmarkt. Het is daarom wenselijk om als gemeente Hoogeveen zelf extra plekken Beschut Werk te financieren. De kosten hiervan bedragen tegen de € 29.000 per inwoners. De verwachting is dat er volgend jaar minimaal 10 inwoners op de wachtlijst beschut werk zullen staan.

672 Nota jeugd

In 2023 werken we aan een beleidsnota jeugd. We willen samen, verbinden en verbeteren voor gelijke kansen, maximale talent (h)erkenning en een sterke basis voor jong Hoogeveen en daarbij duurzaam en strategisch sturen en investeren mét commitment van onze partners. In de nota komt een financiële vertaling van de inhoud (ambitie en focuspunten) voor de programmabegroting 2024-2027. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen. Indien nodig komen we met een voorstel voor extra middelen.

672 Begeleid zelfstandig woonhuis

We willen SWW-jongeren laten opvangen in de leeftijd 17^{1/2} - 19 jaar die wegens omstandigheden niet meer thuis kunnen wonen. Deze jongeren hebben de vaardigheden nog niet om zelfstandig te wonen, maar langer thuis wonen belemmert hun ontwikkeling. Jongeren hebben een dagbesteding (school of werk) een eigen inkomen (Duo/loon) en betalen huur. SWW begeleidt de jongeren. De doorstroomperiode is negen maanden. Dit initiatief maakt onderdeel uit van de nota Woon(zorg) visie. Dit betreft een samenwerking tussen jeugd en Wmo. We gaan uit van een dekking binnen bestaande middelen.

672 Doorontwikkeling integrale ondersteuning

We werken aan twee belangrijke projecten uit het Programmaplan Herontwerp Sociaal Domein: Versterken regie en Integrale toegang voor complexe doelgroepen en de doelgroep 16-27 jaar. Ons doel is om onze inwoners zo beter te ondersteunen. We investeren aan de voorkant om uiteindelijk een besparing te realiseren. Om deze ontwikkeling verder te professionaliseren en om de kwaliteit van de vaak complexe casuïstiek te borgen is de inzet van een gedragswetenschapper/werkbegeleider (24 uur) nodig. Daarnaast is er 16 uur aan administratieve ondersteuning nodig voor deze doorontwikkeling. Kosten gedragswetenschapper € 65.000 en de ondersteuner € 35.000. Deze aanvraag dienen wij ook in bij gemeente De Wolden. Totale kosten voor beide gemeenten € 100.000. Voor Hoogeveen betekent dit een totale investering van € 70.000 op basis van de verdeling 70/30.

672 Jeugdhulp+ (JH+)

Jeugdhulp plus (of 'gesloten jeugdhulp') moet per 1-1-2024 opnieuw worden gecontracteerd en daarom dit jaar aanbesteed. Dit gebeurt op het niveau van 3Noord (Groningen, Friesland, Drenthe). Daarbij is er een bovenregionale visie met het streven om vanaf 2030 jongeren niet meer gesloten te plaatsen. Die ontwikkeling heeft uiteraard invloed op de hele keten. Door het belang van de schaarse functie JH+ kijken we waarschijnlijk naar functiegerichte bekostiging (capaciteitsfinanciering). Wat dit betekent voor de kosten ten opzichte van de huidige kosten is nog niet bekend. We gaan uit van dekking binnen de begroting (middelen transformatie).

672 Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD)

Het budget voor de bijdrage aan de JHRD is niet meer toereikend om de kosten te kunnen dekken. Het budget was al structureel te laag. Daarnaast zijn de kosten voor de JHRD gestegen. Met name de kosten die de JHRD maakt voor Spoed voor Jeugd Drenthe zijn fors gestegen. Het budget van het aandeel dat de gemeente Hoogeveen in de JHRD heeft, is structureel te laag. Het budget moet voor Hoogeveen met € 65.000 worden bijgesteld.

682 Budgetoverheveling GGD binnen programma

Er zal een budgetneutrale wijziging plaatsvinden binnen het programma Jeugdhulp en Participatie. Op basis van de nieuwe IV3-regels dient de bijdrage ad € 658.599 voor Veilig thuis Drenthe, verantwoord te worden op taakveld 620 in plaats van taakveld 682.

710 Indexering GGD

GGD heeft in 2024 een beleidsarme kadernota. In het voorjaarsoverleg met de Raad heeft de GGD aangegeven dat er een forse indexatie voor loon- en prijsstijgingen wordt verwacht voor 2024. Op basis van de ontwerpbegroting 2024 van GGD wordt de bijdrage aan de GGD verhoogd. Er is voor 2024 gerekend met een indexpercentage van 8,2%. Dit komt neer op een indexatie van € 138.099. Ten tijde van de begroting zal nog worden vastgesteld of het bedrag moet worden bijgesteld.

710 Extra middelen GGD

GGD is van plan in 2023 een begrotingswijziging door te voeren. Er is extra inspanning nodig om Oekraïense kinderen in beeld te krijgen en hun ouders te overtuigen van het nut van jeugdgezondheidszorg. Daarnaast bepaalt de Wet kinderopvang dat voortaan de helft van de gastouders jaarlijks geïnspecteerd moet worden; dit was 5%. Voor beide onderwerpen worden we gecompenseerd in het gemeentefonds. Dit betekent een verhoging van de bijdrage aan GGD met € 56.000 vanaf 2023, hier komt in 2023 en 2024 nog indexering overheen.

Aanvullende mutaties

610 Welzijnswerk

In de Kadernota is rekening gehouden met een loonstijging van 10% ten bedrage van in totaal € 490.000. De daadwerkelijke kostenstijging als gevolg van de nieuwe CAO is 11,28% in 2024 en 2% met ingang van 2025. Er vindt per saldo een ophoging plaats. Maar er zit een verschuiving in de programma's. In dit programma is het een kostendaling en in het programma Blijven meedoen en talentontwikkeling is het een kostenstijging.

640 Gemeentelijke bijdrage Stark

De meerjarenbegroting 2024 van Stark is reeds besloten door het bestuur van Stark. Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2024 is vastgesteld dat de bijdrage van gemeente Hoogeveen met € 197.834 structureel zal toenemen.

640 Rijksbijdrage Stark meicirculaire 2023

Op basis van de gegevens uit de meicirculaire 2023 blijkt dat de rijksbijdrage voor Stark wordt verhoogd met € 897.689 voor het jaar 2024, € 887.682 voor het jaar 2025, € 846.247 voor het jaar 2026 en € 7.878 voor het jaar 2027. Deze middelen worden toegevoegd aan de algemene uitkering welke wij van het Rijk ontvangen. Volgens afspraak worden deze middelen 1 op 1 doorbetaald aan Stark, per saldo is deze mutatie budgetneutraal.

672 Indexatie Jeugdhulp

Binnen de jeugdzorg zijn er afspraken gemaakt over indexaties. Hierbij wordt het OVA-percentage als richtlijn gebruikt. Het OVA-percentage is voor 2024 6,36%. Dit leidt tot een verhoging van € 1.133.000.

672 Compensatie bezuinigingen hervormingsagenda

In de afgelopen meicirculaire is aangegeven dat er voor 2024 en 2025 middelen naar de gemeenten komen om de niet te realiseren bezuinigingen naar aanleiding van de hervormingsagenda jeugd te compenseren. Reeds zijn bezuinigingen voor 2024 en 2025 ingeboekt ten bedrage van respectievelijk € 1.269.000 en € 1.673.000. Om de ingeboekte maar niet te realiseren besparing te compenseren, wordt er een beroep gedaan op een deel van deze beschikbare middelen.

03 Gezond en Vitaal

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
610 Welzijnswerk (SWW)		334	334	334	334
610 Informele zorg		10	10	10	10
620 Eerste lijnsloket WMO		24	24	24	24
620 Budgetoverheveling GGD inzake VTD		1	1	1	1
620 Dementievriendelijk Hoogeveen		7	7	7	7
660 WMO vervoer		36	36	36	36
660 WMO vervoer dagbesteding		30	31	31	32
671b WMO begeleiding		234	234	234	234
671b WMO begeleiding besparing huis van de buurt		295	200	0	0
671c WMO dagbesteding		132	132	132	132
681a Decentralisatie Beschermd wonen		pm	pm	pm	pm
710 Indexering GGD		114	114	114	114
710 Extra middelen GGD		6	6	6	6
740 Lokale adaptatiestrategie		pm	pm	pm	pm
<i>Aanvullende mutaties</i>					
430 Indexatie leerlingenvervoer		0	0	0	0
510 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)		164	164	103	0
610 Indexering welzijnswerk (SWW)		-28	27	27	27
610 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)		330	330	268	0
660 Indexatie Wmo vervoer		0	0	0	0
660 Tariefstijging hulpmiddelen Wmo		0	0	0	0
671 Wmo Huishoudelijke hulp		1.369	1.398	1.398	1.398
671 Wmo Begeleiding		198	198	198	198
671 Interwonen		42	42	42	42
710 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)		379	379	266	0
740 Lokale adaptatiestrategie		56	56	56	56
Totaal lasten		3.733	3.723	3.287	2.651
Baten					
<i>Aanvullende mutaties</i>					
510 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)		-434	-434	-372	0
610 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)		-330	-330	-268	0
710 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)		-379	-379	-266	0
720 Riolering		181	140	95	30
Totaal baten		-962	-1.003	-811	30
Saldo		2.771	2.720	2.476	2.681

Toelichting op de cijfers

Lasten:

Mutaties vanuit kadernota 2024

570 Uitvoeren integraal aanvalsplan biodiversiteit

De financiële gevolgen voor 2024 worden zo nodig in het kader van de GemRap I 2024 voorgesteld. Welke middelen structureel nodig zijn vanaf 2025, daarover volgt een voorstel via de kadernota 2025 en begroting 2025.

610 Welzijnswerk

Gezien de ontwikkelingen in aanpalende sectoren (kinderopvang, ziekenhuizen, gemeenteambtenaren, etc.) verwacht de SWW een loonstijging van 10%. Dit betekent een totale verhoging van € 490.000 t.o.v. de subsidie aanvraag SWW Hoogeveen voor 2023. Voor dit onderdeel betekent dit een verhoging van € 334.000. Als we de daadwerkelijke loonindex niet compenseren moeten we nieuwe besparingen vinden. Dat kan niet meer zonder maatschappelijke impact en zonder aantasting van de ondersteuningsstructuur voor kwetsbare inwoners en vrijwilligers.

610 Informele zorg

Als gemeente kennen we het subsidiebudget informele zorg. Vrijwilligersorganisaties die ondersteuning bieden aan kwetsbare inwoners en mantelzorgers kunnen hier een beroep op doen voor een financiële tegemoetkoming in de kosten van bijeenkomsten en hulpcontacten. In 2023 is het subsidieplafond bereikt. Meer vrijwilligersorganisaties doen een beroep op het budget. Om tegemoet te komen aan de toegenomen vraag wordt het subsidieplafond structureel verhoogd met € 10.000.

620 Eerste lijnsloket Wmo

Door achterstallige loonindexatie is het budget structureel € 4.000 te laag begroot. Daarnaast verwachten we dat de nieuwe loonindex hoger is dan de 2,4% die voor het gemeentefonds wordt gehanteerd. Voor cliëntondersteuning is deze nieuwe loonindex onvermijdelijk omdat contractueel een loonindex is afgesproken conform het OVA-percentage. Het OVA-percentage voor het jaar 2023 is 4,74% en op basis van deze percentage zal dit een ophoging van € 20.000 betekenen. Ten tijde van de begroting kan deze ophoging nog worden bijgesteld.

620 Budgetoverheveling GGD inzake VTD

Er zal een budgetneutrale wijziging plaatsvinden tussen de programma's Jeugdhulp en Participatie en Gezond en Vitaal. Dit betreft het restant wat per abuis is blijven staan. Het gaat om een bedrag van € 1.258.

620 Dementievriendelijk Hoogeveen

Het aantal mensen met dementie neemt de komende jaren sterk toe. Iemand leeft ongeveer nog acht jaar met de ziekte, waarvan de eerste zes jaar thuis. Met gemiddeld 40 uur per week is de belasting van mantelzorgers voor mensen met dementie hoger dan die van de gemiddelde mantelzorger die 7,4 uur per week zorgt (bron: SCP). De Drentse gemeenten hebben met de Provincie Drenthe, Zilveren Kruis, Netwerk Dementie Drenthe en Alzheimer Nederland het 'Convenant Dementievriendelijk Drenthe' gesloten. Daarin spreken de partijen af om te bevorderen dat mensen met dementie langer mee kunnen doen in de samenleving en om inwoners (vrijwilligers, buurtbewoners, professionals, maatschappelijke organisaties en ondernemers) bewust te maken van de impact van dementie, hoe dementie te herkennen en hoe om te gaan met iemand met dementie. Voor de uitvoering van het convenant is een werkbudget nodig van € 7.000 per jaar onder meer voor het aanbieden van trainingen en cursussen aan inwoners en mantelzorgers.

660 Wmo vervoer

Binnen Publiek Vervoer is de afspraak gemaakt om een NEA-indexatie toe te passen van 13,7% (peiljaar 2023). Op basis hiervan moet het budget structureel worden verhoogd. De NEA-indexatie is berekend aan de hand van de realisatiecijfers 2022. Ten tijde van de begroting wordt nog beoordeeld of het budget moet worden bijgesteld.

660 Wmo vervoer dagbesteding

We hebben geen afspraken vastgelegd over indexatie van vervoerskosten met de aanbieders van Wmo begeleiding. De vergoeding voor vervoer naar bijvoorbeeld een dagbesteding is een tegemoetkoming. We hoeven hierin niet te indexeren, maar gezien de ontwikkelingen in de markt is het voorstel om dit vanaf 2024 wel te doen. Hier komt een collegevoorstel voor zodat het juiste bedrag kan worden opgenomen in de begroting. Om nu een financieel beeld te kunnen geven, nemen we een indexatie van 13,7% mee. We nemen 13,7% omdat we deze ook hebben toegepast bij WMO-vervoer. Dit betreft de NEA-indexatie (peiljaar 2023).

671b Wmo begeleiding

Covid-19 heeft voor een trendbreuk gezorgd in de realisatieontwikkelingen. Daarom wachten wij het verloop van 2023 af om de ontwikkeling van de vraag goed te kunnen inschatten. In de meerjarenbegroting is al een volumegroei verwerkt. Hierdoor bestaat er een kans dat we dit tijdens de begroting dienen bij te stellen. Op dit moment passen we het budget hieromtrent niet aan.

We moeten ook indexeren. Binnen de Wmo hebben we te maken met de Algemene Maatregel van Bestuur Reële prijzen Wmo. We moeten als opdrachtgever reële prijzen betalen voor de producten die we inkopen. Voor de Wmo-producten hebben we afspraken gemaakt over indexaties. Deze zijn vaak gekoppeld aan landelijk vastgestelde percentages, zoals het OVA-percentage (voorlopig 4,74% voor 2023), NEA-percentage (13,7% voor 2023) of CPI (7,6% januari 2023) of CAO-ontwikkelingen. Hoeveel de kostenstijging op basis van indexatie voor 2024 zal zijn is op dit moment nog niet bekend. We verwachten dat 2,4% niet genoeg is.

Om een inschatting te maken van het bedrag hebben we het OVA-% van 4,74% meegenomen (peiljaar 2023). Ook deze inschatting kan worden bijgesteld tijdens de begroting. In de kadernota hierdoor een bedrag meegenomen van € 234.000.

671b Wmo begeleiding: besparing Huis van de Buurt

In 2024 staan in 3 wijken 'Huizen van de Buurt' met een steunpunt en met ontmoetings- en herstelactiviteiten voor (psychisch) kwetsbare inwoners, namelijk in Krakeel, Wolfsbos/Zuid en in het centrum. We gaan ervan uit dat in 2025 in alle vijf Smederijgebieden een 'Huis van de Buurt' staat. We betalen dit in 2023 en deels ook in 2024 met incidentele middelen. In 2024 is € 180.000 extra nodig en met ingang van 2025 bedragen de te dekken kosten € 410.000 per jaar.

In de financiële vertaling van het programmaplan 'Herontwerp Sociaal Domein' wordt een besparing voorzien van € 295.000 in 2024 oplopend naar € 400.000 met ingang van 2025. De besparing moet het gevolg zijn van minder indicaties Wmo-begeleiding licht en Wmo-dagbesteding licht. Dit is een netto besparing. Dat betekent dat de kosten van € 180.000 in 2024 en € 410.000 per jaar met ingang van 2025 ten laste komen van het budget Wmo. De 'Huizen van de Buurt' moeten eerst naamsbekendheid en vertrouwen krijgen bij de doelgroep en bij verwijzers voordat we besparingen op indicatiestellingen zien. We gaan er dan ook vanuit dat de besparingen in 2024 gelijk zullen zijn aan de kosten. In 2025 verwachten we een netto besparing van € 200.000 en pas in 2026 de volledige besparing van € 400.000.

671c Wmo dagbesteding

Voor de mutatie bij WMO-dagbesteding verwijzen wij u naar de tekst bij 671b Wmo begeleiding. We hebben deze op dezelfde wijze benaderd. Ook deze mutatie kan worden bijgesteld ten tijde van de begroting. Vooralsnog de OVA-% van 4,74% genomen dat leidt tot een mutatie van € 132.000.

681a Beschermd wonen

We verwachten dat het regiobudget ook in 2024 een overschot zal laten zien. Op dit moment is het niet mogelijk een inschatting te maken van de omvang van het overschot en de bijdrage die Hoogeveen kan verwachten uit het overschot.

710 Indexering GGD Drenthe

GGD heeft in 2024 een beleidsarme kadernota. In het voorjaarsoverleg met de gemeenteraad heeft de GGD aangegeven dat er een forse indexatie voor loon- en prijsstijgingen wordt verwacht voor 2024. Op basis van de ontwerpbegroting 2024 van GGD wordt de bijdrage aan de GGD verhoogd. Er is voor 2024 gerekend met een indexpercentage van 8,2%. Ten tijde van de begroting zal nog worden vastgesteld of het bedrag moet worden bijgesteld.

710 Extra middelen GGD

De GGD is van plan om in 2023 een begrotingswijziging door te voeren. Het gaat om geld voor de implementatie van de Wet open overheid. Naar verwachting gaat het om € 6.000 voor Hoogeveen, hier komt in 2023 en 2024 nog indexering overheen.

740 Lokale klimaatadaptatiestrategie

Om de adaptatiestrategie uit te voeren is structureel geld nodig. Dit vraagt om een nieuwe financieringsconstructie. Tot nu toe was klimaatadaptatie een water-gerelateerde opgave gefinancierd uit het watertakenplan. De nieuwe opgave is veel breder. Klimaatadaptatie beslaat verschillende domeinen (van openbare ruimte tot wonen, verkeer en groen) en vraagt dus een integrale aanpak. De wijze van financieren is onderdeel van de financiële paragraaf van de adaptatiestrategie. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat we nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen standaard klimaatbestendig vormgeven. Dat vraagt een verandering in houding en gedrag en kan leiden tot hogere kosten voor nieuwe projecten. Voor het realiseren van de gedragsverandering en klimaatbestendige planvorming is extra ruimte nodig in de exploitatie.

In het bestaande gebied zijn een aantal plekken extra gevoelig voor de gevolgen van klimaatverandering. Het is niet gewenst om met de aanpak van deze knelpunten te wachten tot regulier groot onderhoud en vervanging aan de orde is. Er wordt daarom ook een tijdelijk investeringsbudget opgevoerd in de planperiode (2024-2028) voor klimaatadaptatieve maatregelen om bestaande knelpunten versneld op te lossen. De lokale adaptatiestrategie met uitvoeringsagenda is 16 mei 2023 vastgesteld door het College en op 7 september 2023 neemt de raad een besluit.

Aanvullende mutaties lasten:

430 Indexatie leerlingenvervoer

In de contracten van leerlingenvervoer hebben we opgenomen dat we de tarieven indexeren op basis van de NEA-indexatie. De huidige prognose NEA-indexatie 2024 is 4,4%. We verwachten de indexering op te kunnen vangen binnen het bestaande budget, omdat we een daling zien in het gebruik van Leerlingenvervoer. Dit komt onder andere door de invoering van de nieuwe verordening bekostiging Leerlingenvervoer.

510 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een specifieke uitkering die start in 2023 en doorloopt tot 2026. De verwerking van deze brede specifieke uitkering is budgettair neutraal. Tegenover deze lasten staan baten die hier gelijk aan zijn. Uitzondering hierop is de Brede Regeling Combinatiefunc-

tionarissen (BRC). Deze uitgaven zijn reeds verwerkt in de loonkosten van de Samenwerkingsorganisatie en hiertegenover staan baten in de algemene uitkering (tot en met 2022). In de meicirculaire 2023 zijn deze baten gekort in de algemene uitkering (om deze toe te voegen aan de specifieke uitkering).

610 Indexatie Stichting Welzijnswerk Hoogeveen

In de Kadernota is rekening gehouden met een loonstijging van 10% ten bedrage van in totaal € 484.000. De daadwerkelijke kostenstijging als gevolg van de recent afgesloten CAO Sociaal Werk is 11,28% voor uitvoerend personeel en 5,64% voor overheadkosten in 2024 en 2% voor uitvoerend personeel en 1% voor overheadkosten met ingang van 2025. Ten opzichte van de kadernota is er daardoor sprake van een kostenstijging van € 40.214 in 2024 en € 133.160 met ingang van 2025. In de kadernota staat dat van de totale kostenstijging van het welzijnswerk € 334.000 voor rekening komt van het programma Gezond en Vitaal. Naast de index is er ook sprake van een boekhoudkundige verschuiving van budgetten tussen de programma's. Hierdoor is er ten opzichte van de kadernota in het programma Gezond en Vitaal sprake van een kostendaling van het welzijnswerk van € 27.785 in 2024 en een kostenstijging van € 26.509 met ingang van 2025.

610 Subsidie seniorenplatform

Binnen de begroting 2024 hebben we een budget beschikbaar van € 1.500 voor een vertegenwoordigingsgroep van senioren. Deze subsidie stellen we beschikbaar voor het seniorenplatform.

610 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een specifieke uitkering die start in 2023 en doorloopt tot 2026. De verwerking van deze brede specifieke uitkering is budgettair neutraal. Tegenover deze lasten staan baten die hier gelijk aan zijn.

620 Subsidie gehandicaptenplatform

Binnen de begroting 2024 hebben we een budget beschikbaar van € 1.500 voor een vertegenwoordigingsgroep van gehandicapten. Deze subsidie stellen we beschikbaar voor het gehandicaptenplatform.

660 Indexatie Wmo vervoer

In de contracten van Wmo-vervoer hebben we opgenomen dat we de tarieven indexeren op basis van de NEA-indexatie. De huidige prognose NEA-indexatie 2024 is 4,4%. We verwachten de indexering op te kunnen vangen binnen het bestaande budget, omdat we een daling zien in het gebruik van Wmo-vervoer. Dit komt door voorliggende voorzieningen zoals het vrijwilligersvervoer voor minder mobiele.

660 Tariefstijging hulpmiddelen Wmo

Per april 2024 loopt de overeenkomst voor de levering van Wmo hulpmiddelen af. Op basis van een inkooptraject dat in 2023 is gestart, zullen nieuwe overeenkomsten worden gesloten.

We zien dat de hulpmiddelen Wmo de laatste jaren een behoorlijke prijsstijging laten zien. Dit komt door stijging van grondstofprijzen, energieprijzen en hogere personeelskosten. Op basis van marktconsultatie verwachten we dat de tarieven met 10% zullen stijgen in de nieuwe aanbesteding. Op basis van de werkelijke uitgaven in 2022 en 2023 gaan we ervan uit dat dit binnen het huidige budget opgevangen kan worden.

671 Wmo Huishoudelijke hulp

In de contracten Wmo huishoudelijke hulp is opgenomen dat de tarieven geïndexeerd zullen worden op basis van de CAO VVT. In juni 2023 is een nieuwe CAO VVT afgesloten die effect heeft op het tarief 2024. In oktober 2023 wordt er een loonstijging van 5% doorgevoerd, in maart 2024 2,5% en in oktober 2024 2,5%. Hierbij is aangekondigd dat de laagste loonchalen een loonstijging van 14%

krijgen. Dit betreft de medewerkers huishoudelijke hulp. Dit zal leiden tot een gemiddelde tariefstijging in 2024 van 11,6%. Dit is een uitzetting ten opzichte van de kadernota van € 1.369.000 in 2024 oplopend naar € 1.398.000 vanaf 2025.

671 Wmo Begeleiding

In de contractuele afspraken voor Wmo begeleiding is afgesproken om het OVA-percentage te hanteren voor de indexatie van de tarieven. Bij het opstellen van de kadernota hebben we het voorlopige OVA-percentage 2023 van 4,74% toegepast. Het definitieve OVA-percentage 2023 is 6,36%. Dit is een verschil van 1,62%. Het voorlopige OVA-percentage 2024 is 4,94%. Conform contract, betekent dit een indexering van 6,56% (4,94% + 1,62%) per 1 januari 2024. Ten opzichte van de kadernota 2024 is dit een verschil van 1,82% die we door willen voeren in de begroting 2024. Dit gaat om een bedrag van € 198.000 structureel.

671 Indexatie Interwonen

De kosten voor het project Interwonen nemen toe met 9,36% in 2024. Dat is € 42.000. 70% van de kostenstijging wordt veroorzaakt door loonstijging en 30% door stijging van de materiële kosten. De personeelskosten stijgen met 9,5%. Per 1 juli 2023 vindt een cao-verhoging plaats van 7% terwijl met 3,5% rekening is gehouden. Per 1 januari 2024 vindt een cao-verhoging plaats van 4% en per 1 juli 2024 wederom van 4%, gemiddeld is dat 6%. De totale loonstijging bedraagt dan 3,5% voor 2023 en 6% voor 2024. De prijsstijging voor materiële kosten bedraagt 9,03%.

710 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een specifieke uitkering die start in 2023 en doorloopt tot 2026. De verwerking van deze brede specifieke uitkering is budgettair neutraal. Tegenover deze lasten staan baten die hier gelijk aan zijn.

740 Lokale klimaatadaptatiestrategie (LAS)

Om uitvoering te geven aan de Lokale Uitvoeringsagenda (LUA) nemen we voor de planperiode 2024-2028 jaarlijks € 56.000 op.

Aanvullende mutaties baten:

510 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een specifieke uitkering die start in 2023 en doorloopt tot 2026. De verwerking van deze brede specifieke uitkering is budgettair neutraal. Tegenover deze baten staan lasten die hier gelijk aan zijn. Uitzondering hierop is de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC). Deze uitgaven zijn al verwerkt in de loonkosten van de Samenwerkingsorganisatie en hiertegenover staan baten in de algemene uitkering (tot en met 2022). In de meicirculaire 2023 zijn deze baten gekort in de algemene uitkering (om deze toe te voegen aan de specifieke uitkering).

610 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een specifieke uitkering die start in 2023 en doorloopt tot 2026. De verwerking van deze brede specifieke uitkering is budgettair neutraal. Tegenover deze baten staan lasten die hier gelijk aan zijn.

710 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een specifieke uitkering die start in 2023 en doorloopt tot 2026. De verwerking van deze brede specifieke uitkering is budgettair neutraal. Tegenover deze baten staan lasten die hier gelijk aan zijn.

720 Riolering

Op basis van de geactualiseerde berekening rioolheffing is de onttrekking aan de voorziening verlaagd. Zie voor verdere toelichting de paragraaf lokale heffingen.

Risico's

Op basis van de ervaring van de voorgaande jaren is onze verwachting ook voor 2024 dat we de prijsstijgingen binnen het product riolering op kunnen vangen binnen de begroting riolering. Echter de laatste paar maanden zien we regionaal én landelijk dat bepaalde marktprijzen fors stijgen. Het risico dat we deze stijging niet binnen de begroting riolering op kunnen vangen neemt daardoor toe. Het eventuele tekort moeten we dan dekken vanuit onze voorziening riolering.

04 Economie

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
310 Verduurzaming en circulariteit		50	0	0	0
310 Regiodeal		487	487	488	488
310 Toekomstbestendige Bedrijventerreinen		40	40	0	0
330 Samenwerking Regio Zwolle		pm	pm	pm	pm
330 Ondernemend Hoogeveen		30	30	0	0
330 Samenwerking DTZ		40	0	0	0
Diverse kleine mutaties programma Economie:					
030 Beheer overige gebouwen en gronden		-5	-5	-5	-5
310 Economische ontwikkeling		6	6	6	6
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-10	-10	-10	-10
340 Economische promotie		-6	-6	-6	-6
<i>Aanvullende mutaties</i>					
030 Indexatie onderhoud gebouwen		2	1	1	-15
330 Samenwerking Regio Zwolle		127	127	127	127
Totaal lasten		761	670	601	585
Baten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
030 Beheer overige gebouwen en gronden		4	4	4	4
340 Economische promotie		-3	-3	-3	-3
Totaal baten		1	1	1	1
Saldo		204	42	54	38

Toelichting op de cijfers

Lasten:

Mutaties vanuit kadernota 2024

310 Verduurzaming en circulariteit

Het economisch landschap wordt in toenemende mate beïnvloed door duurzaamheidsdoelstellingen. Ondernemers staan daarbij voor grote strategische vraagstukken en uitdagingen. Als gemeente zijn we lokaal en regionaal aanjager van een duurzame en circulaire economie. We geven inhoud en vorm aan de realisatie van de noodzakelijke infrastructuur. Voor 2024 zal voor de uitvoering € 50.000 nodig zijn. We zoeken aansluiting bij het programma Duurzaamheid.

310 Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

Vanuit de regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe is er vorig jaar een Pilotfase gestart en deze mondt uit in een breed uitvoeringsplan voor alle bedrijventerreinen in Hoogeveen. Voor de jaren 2024 en 2025 zal hiervoor een uitvoeringsbudget van in totaal € 80.000 noodzakelijk zijn.

330 Samenwerking regio Zwolle

Hoogeveen is akkoord met strategische meerjarige agenda 2024 -2028 van de regio Zwolle. De algemene bijdrage voor de regio Zwolle bedraagt € 134.000. Daar komt nu € 127.000 bij voor de onderdelen economie, versterken bereikbaarheid en duurzaam groen en leefkwaliteit. De totale jaarlijkse bijdrage komt daarmee op € 261.000.

330 Ondernemend Hoogeveen

De nadruk ligt de komende periode primair op intensivering van de contacten en samenwerking met ondernemers en onderwijsinstellingen. Voor de gemeente is Ondernemend Hoogeveen, als vertegenwoordiger van de ondernemers, het eerste aanspreekpunt voor communicatie en verbinding. Om deze rol succesvol te vervullen moet de organisatiegraad van Ondernemend Hoogeveen omhoog en dit vereist een professionaliseringslag. Eerste stap hierbij is het organiseren van parkmanagement en vanaf 2024 de realisatie van Bestuurlijke Investerings Zones voor alle bedrijventerreinen in de gemeente. De gemeente committeert zich onder voorwaarden aan het faciliteren van de professionalisering, maar legt de primaire verantwoordelijkheid bij de ondernemersvereniging. In de begroting zal hiervoor een bedrag van € 30.000 per jaar voor 3 jaren (2023-2025) als eenmalige subsidie worden opgenomen.

330 Samenwerking DTZ

Hoogeveen participeert in regionaal verband in de Dutch TechZone (DTZ) hierbij is het faciliteren van bedrijvigheid in deze regio cruciaal. Het kan dan gaan om lokale bedrijven die opschalen, bedrijven van buiten de regiogrenzen of additionele (grote ruimtevragers logistiek/transport/warehousing ed.). Om verdozing tegen te gaan en het schaarse bedrijventerrein die lokaal beschikbaar zijn beschikbaar te houden is het zinvol om in regionaal verband afspraken te maken om o.a. ook deze additionele vraag (gedeeltelijk) te willen/kunnen bedienen. Voor concreet onderzoek naar de lokale behoefte nieuwe bedrijventerreinen is voor 2024 een bedrag van € 40.000 noodzakelijk.

Diverse Kleine mutaties programma Economie

De werkelijke uitgaven en inkomsten voor diverse posten in dit programma staan niet meer goed in de begroting opgenomen door deze af- en bij ramingen is er structureel een voordeel van € 14.400 zie onderstaande onderbouwing.

030 Beheer overige gebouwen en gronden

Het taakveld, 030 Beheer overige gebouwen en gronden: Heeft een aantal kleine mutaties op diverse posten in dit taakveld en kan aan de lasten kant € 4.933 structureel worden verlaagd.

310 Economische ontwikkeling

Het taakveld, 310 Economische ontwikkeling, laat een nadeel zien van € 6.236.

330 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het taakveld, 330 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen, laat een voordeel zien van € 10.000.

Dit voordeel is op de volgende manier opgebouwd namelijk:

Kennispoort Drenthe: Deze post staat te hoog, € 10.000, in de begroting en kan structureel worden verlaagd.

340 Economische promotie

Acquisitie & promotie: Voordeel € 6.236.

Aanvullende mutaties

030 Indexatie onderhoud gebouwen

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de lasten met € 1.516 in 2024 als gevolg van prijs indexaties. De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 14.982) voor de gebouwen, zijn conform de meerjaren onderhoudsplanning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

310 Regiodeal

De aanvraag van de Regio Zuid- en Oost-Drenthe voor een nieuwe regiodeal is gehonoreerd door het Rijk. De vijf gemeenten (Emmen, Coevorden, Borger-Odoorn, Hardenberg en Hoogeveen) krijgen € 30 miljoen van het Rijk om in te zetten op de verbetering van de brede welvaart. Met cofinanciering van provincies, derden en de gemeenten is dan in totaal € 60 miljoen beschikbaar. Voor Hoogeveen komt de te betalen co-financieringsbijdrage neer op € 1.950.000. Dit bedrag mag verdeeld worden over 4 jaren. De komende maanden wordt de deal verder uitgewerkt en wordt gestart met de vertaling van de ingediende propositie naar concrete projecten. Rode draad in de nieuwe deal is de verbetering van de kansengelijkheid.

Baten:

Mutaties vanuit kadernota 2024

030 Beheer overige gebouwen en gronden

Erfpachten: De werkelijke inkomsten voor pacht en erfpacht zijn al jaren hoger dan de raming die in de begroting is opgenomen. We verhogen de opbrengsten huur- en pachtopbrengsten daarom structureel met € 50.000.

Markt 6: De begrote verhuuropbrengsten gaan naar alle verwachting niet meer binnenkomen en dienen structureel te worden verlaagd met € 47.330.

Pand Hoofdstraat 13: De begrote verhuuropbrengsten staan te hoog in de begroting en dienen structureel te worden verlaagd met € 6.201.

340 Economische promotie

Goederenmarkt: Op deze post kan € 3.000 structureel worden verhoogd op de baat vergoeding elektriciteitsverbruik.

05 Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
210 Indexatie onderhoudsbudgetten wegen etc.		95	95	95	95
210 Civiele kunstwerken				-725	-725
210 Kwaliteitsverbetering wegen i.v.m. veiligheid		613	613	613	613
210 Verzinkbare palen rondom het stadscentrum		6	6	6	6
520 Buurt- wijk- en dorpsagenda's		150	150	150	150
570 Indexatie onderhoudsbudgetten groen etc.		63	63	63	63
570 Smederijen: Gebiedsregisseur		99	99	99	99
570 Smederijen: (beleids-)ondersteuner		60	60	60	60
570 Smederijen – admin.inzet + buurtbemiddeling		11	11	11	11
750 Reinigingsrechten begraafplaatsen		5	5	5	5
750 Onderhoud gebouwen begraafplaatsen		93	93	93	93
<i>Aanvullende mutaties</i>					
210 Vervangen voetgangersbrug		-20	-20	0	0
210 indexering onderhoud civiele kunstwerken		6	26	5	5
210 indexatie onderhoudsbudgetten wegen etc.		11	11	11	11
210 Onderhoud gebouwen		-2	-1	-1	6
570 indexatie onderhoudsbudgetten groen etc.		18	18	18	18
570 Openbaar groen, gedragscode Flora en Fauna		0	0	0	-7
570 Smederijen: admin.inzet + buurtbemiddeling		1	4	4	4
570 Onderhoud gebouwen openbaar groen		0	0	0	-6
610 Indexering onderhoud gebouwen		16	16	10	-224
750 Onderhoud gebouwen		-15	-24	-21	-90
Totaal lasten		1.210	1.225	496	247
Baten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
210 Hogere leges telecommunicatiewet		-49	-49	-49	-49
610 MFC Krakeel opbrengst verhuur 2 zalen		-15	-15	-15	-15
<i>Aanvullende mutaties</i>					
Niet van toepassing					
Totaal baten		-64	-64	-64	-64
Saldo		1.146	1.161	432	183

Toelichting op de cijfers

Lasten:

Mutaties vanuit de kadernota 2024

210 Indexatie onderhoudsbudgetten Verkeer en vervoer

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Indexatie is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het Gemeentefonds. Vooralnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 2,4%

210 Aanpassing budget onderhouden civiele kunstwerken

Op basis van het vastgestelde beheerplan civiele kunstwerken 2022-2026 is er € 150.000 benodigd in 2026 en 2027. Helaas is bij het opstellen van de begroting 2023 het inlezen van de cijfers voor de jaarschijf 2026 niet helemaal goed gegaan. Bij deze kadernota corrigeren we dit.

210 Kwaliteitsverbetering wegen met het oog op veiligheid

In het wegenbeheerplan constateren we dat het budget ontoereikend is om aan het ambitieniveau te voldoen. De ambitie voor het wegonderhoud is minimaal kwaliteitsniveau BOR-basis. 16% van het areaal voldoet niet aan dit kwaliteitsniveau. In 14% van het areaal is de kwaliteit dusdanig dat sprake is van kapitaalvernietiging. Op basis van de CROW-beheersystematiek voor wegen is structureel € 3.760.288 exploitatiebudget benodigd voor dagelijks- en groot onderhoud. Dit is een uitbreiding van € 612.795 ten opzichte van het huidige exploitatiebudget voor het onderhoud aan wegen (asfalt- en elementenverharding).

210 Verzinkbare palen rondom het stadscentrum

De jaarlijkse kosten voor het beheeren van de verzinkbare palen ramen we structureel op € 5.900. Dit zijn elektriciteitskosten en kosten voor een internetverbinding.

570 Indexatie onderhoudsbudgetten Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Indexatie is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het Gemeentefonds. Vooralnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 2,4%.

570 Smederijen

Door een capaciteitstekort worden op dit moment taken alleen op hoofdlijnen uitgevoerd. Nu al blijven taken liggen die ertoe doen in de gebieden, zoals het met bewoners en organisaties maken van ontwikkelplannen in o.a. focusgebieden (wijk-buurt-dorpsagenda's). Daarom is het nodig het aantal fte bij gebiedsregie en bij ondersteuning met 1 fte uit te breiden.

570 Buurt- wijk- en dorpsagenda's

Om uitvoering te kunnen geven aan het coalitieakkoord Samen Verbinden en Verbeteren gaan we werken met gebiedsvisies en buurt- wijk- en dorpsagenda's. Voor deze buurt- wijk- en dorpsagenda's is jaarlijks € 150.000 nodig.

570 Welzijnswerk (administratieve inzet + buurtbemiddeling)

Gezien de ontwikkelingen in aanpalende sectoren (kinderopvang, ziekenhuizen, gemeenteamtelingen, etc.) verwacht de SWW een loonstijging van 10%. Dit betekent een totale verhoging van € 490.000 t.o.v. de subsidie aanvraag SWW Hoogeveen voor 2023. Voor dit onderdeel betekent dit een verhoging van € 11.000. Als we de daadwerkelijke loonindex niet compenseren moeten we

nieuwe besparingen vinden. Dat kan niet meer zonder maatschappelijke impact en zonder aantasting van de ondersteuningsstructuur voor kwetsbare inwoners en vrijwilligers.

750 reinigingsrechten Begraafplaatsen en crematoria

De jaarlijkse kosten voor het ledigen van de containers op de begraafplaatsen zijn hoger dan de raming die in de begroting is opgenomen. We verhogen het budget daarom structureel met € 5.000.

750 Begraafplaatsen, onderhoud gebouwen

Op basis van de geactualiseerde onderhoudsinspectie voor gemeentelijk vastgoed zijn de budgetten in 2022 voor onderhoud aangepast. Helaas is bij het opstellen van de begroting 2023 het inlezen van de cijfers niet helemaal goed gegaan. Bij deze kadernota corrigeren we dit.

Aanvullende mutaties

210 Verkeer en vervoer Vervangen voetgangersbrug

In 2022 was er voor het vervangen van de voetgangersbrug Bilderdijklaanbrug incidenteel € 20.000 opgenomen. Bij het opstellen van de begroting 2023 is dit incidentele budget voor de jaren 2024 en 2025 blijven staan. Bij deze begroting corrigeren we dit.

210 Indexering onderhoud civiele kunstwerken

Om onze civiele kunstwerken veilig en functioneel te houden, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Indexatie is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het Gemeentefonds. Er wordt rekening gehouden met een prijsindex van 3,1%.

210 indexatie onderhoudsbudgetten wegen etc.

In de kadernota 2024-2027 was al rekening gehouden met een indexatie van 2,4%. Tijdens het opstellen van de begroting is gebleken dat het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire 3,1% zal bedragen. Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de kosten met € 11.000.

210 Onderhoud gebouwen verkeer en vervoer

De in 2027 naar boven bijgestelde onderhoudslasten (€ 5.987) voor de gebouwen verkeer en vervoer zijn conform de meerjaren onderhoudsplanning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

570 indexatie onderhoudsbudgetten groen etc.

In de kadernota 2024-2027 was al rekening gehouden met een indexatie van 2,4%. Tijdens het opstellen van de begroting is gebleken dat het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire 3,1% zal bedragen. Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de kosten met € 18.000.

570 Openbaar groen, gedragscode Flora en Fauna

De implementatie van de leidraad flora en fauna naar gedragscode is gepland voor juni 2023. Dan vervalt de huidige gedragscode. In 2026 moet er wederom een gedragscode worden opgesteld. De gedragscode (o.b.v. artikel 3.31 lid 1, Wet natuurbescherming) "Soortbescherming voor Gemeenten" moet dan in werking treden. Voor het opstellen van de leidraad flora en fauna is in 2023 en 2026 een extra bedrag begroot. Dit bedrag komt in 2027 te vervallen.

570 Welzijnswerk (administratieve inzet + buurtbemiddeling)

In de Kadernota is rekening gehouden met een loonstijging van 10% ten bedrage van in totaal € 490.000. De daadwerkelijke kostenstijging als gevolg van de nieuwe CAO is 11,28% in 2024 en 2% met ingang van 2025. Daarom vindt er nog een extra ophoging plaats in 2024 van € 1.000 en in 2025 € 4.000.

570 Indexatie onderhoud gebouwen openbaar groen

De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 6.472) voor de gebouwen openbaar groen, zijn conform de meerjaren onderhoudsplanning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

610 Indexatie onderhoud gebouwen

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, dalen de lasten met € 15.549 in 2024 als gevolg van prijs indexaties. De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 224.340) voor de gebouwen, zijn conform de meerjaren onderhoudsplanning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

750 Onderhoud gebouwen begraafplaatsen

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de lasten met € 15.316 2024 als gevolg van prijs indexaties. De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 29.883) voor de gebouwen, zijn conform de meerjaren onderhoudsplanning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

Baten:**Mutaties vanuit de kadernota 2024**210 Hogere Leges telecommunicatiewet

Op basis van realisatiecijfers van de afgelopen jaren blijkt dat er meer leges en straatwerkvergoedingen worden ontvangen. De verwachting is dat deze trend de komende jaren zal doorzetten. Om die reden verhogen we de opbrengsten met € 49.451.

610 MFC Krakeel opbrengst verhuur 2 zalen

Door de harmonisatiewet van de kinderopvang wordt er huur ontvangen voor gebruik van 2 zalen door de gebruiker Kinderopvang Spelerwijs. Op basis van realisatiecijfers van het afgelopen jaar ramen we de opbrengst voor huuropbrengst structureel op € 15.000.

06 Ruimtelijke ordening en sport

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
520 Indexactie onderhoudsbudgetten sportterreinen		5	5	5	5
520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport		120	120	120	120
810 Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)		pm	pm	pm	pm
810 Programma Vitale vakantieparken		pm	pm	pm	pm
830 Implementatie Omgevingswet		166			
830 Omgevingsplan		245			
<i>Aanvullende mutaties</i>					
510 sportstimulering Drenthe Samen Gezond in Beweging		17	17	17	17
520 indexatie onderhoudsbudgetten sportterreinen		1	1	1	1
520 Indexering onderhoud sportaccommodaties		16	23	14	-199
Totaal lasten		570	166	157	-56
Baten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
830 Indexatie leges omgevingsvergunning		-20	-20	-20	-20
Totaal baten		-20	-20	-20	-20
Saldo		550	146	137	-76

Toelichting op de cijfersLasten:**Mutaties vanuit kadernota 2024**520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportvelden en terreinen

Om het onderhoud op een goed niveau te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Indexatie is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het Gemeentefonds. Vooralnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 2,4%.

520 Indexering beheersovereenkomsten buitensport

In 2023 hebben we nieuwe beheersovereenkomsten uitgewerkt met de sportverenigingen. De kosten voor de beheersovereenkomsten zijn gestegen naar € 311.602. Voor 2024 gaan we vooralsnog uit van een indexering van 2,4%. Daarmee bedragen de totale kosten € 319.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is dit een uitzetting van € 120.000.

810 Provinciaal Programma Landelijk gebied

Actueel gemeentelijk beleid voor het landelijk gebied is nodig om de gevolgen van de keuzes van het Rijk en provincie door te kunnen vertalen naar gemeentelijk niveau. In dit beleid gaan we in op de mogelijkheden voor de verschillende ruimtelijke functies in het landelijk gebied. Omdat de gevolgen van keuzes door het Rijk en Provincie nog niet duidelijk zijn kan nog geen inschatting gemaakt worden van de benodigde middelen. Zo nodig komen we hier in de GemRap op terug.

810 Programma Vitale vakantieparken

Op dit moment wordt er nog gewerkt aan een voorstel, de financiële vertaling hiervan zal in de GemRap en begroting worden verwerkt.

830 Omgevingswet en Omgevingsplan

De eerste kamer heeft ermee ingestemd dat de Omgevingswet per 1 januari 2024 in gaat. Voor 2024 begroten we de kosten voor de implementatie op € 166.000. Dit zijn de kosten die wij als gemeente dragen en verrekend met de geschatte bijdrage van het Rijk. Voor het deelproject Omgevingsplan nemen we € 245.000 op.

Aanvullende mutaties

510 Sportstimulering - Drenthe Samen Gezond in Beweging

Vanwege de financiële situatie hebben we hier een aantal jaren niet deelgenomen aan het provinciale programma van Drenthe Samen Gezond in Beweging (DSGIB). Het meerjarenprogramma in Drenthe sluit aan bij de ambities die in Hoogeveen zijn vastgesteld in het Hoogeveens Sportakkoord en de nota volksgezondheid. Ook worden in het programma DSGIB nieuwe actuele ontwikkelingen opgepakt. Omdat het lokale beleid wordt versterkt hebben we besloten om voor de periode 2024-2027 weer deel te nemen. De deelname voor Hoogeveen vraagt vanaf 2024 de volgende bijdrage:

- € 2.070 Drents Sportgala
- € 9.534 Drenthe Beweegt
- € 5.728 Drenthe Gezond

520 Indexatie onderhoudsbudgetten sportvelden en terreinen

In de kadernota 2024-2027 was al rekening gehouden met een indexatie van 2,4%. Tijdens het opstellen van de begroting is gebleken dat het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire naar alle waarschijnlijkheid 3,1% zal bedragen. Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen hierdoor niet met € 5.000 maar met € 6.000.

520 Indexatie onderhoud gebouwen sportaccommodaties

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de lasten met € 16.483 in 2024 als gevolg van prijs indexaties. De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 199.075) voor de gebouwen, zijn conform de meerjaren onderhoudsplanung en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

520 Zweminrichtingen

Om de vervolgstappen te kunnen zetten naar het onderzoek voor een toekomstig zwembad is externe deskundigheid vereist. De kosten schatten we in op € 50.000.

Baten:

Mutaties vanuit kadernota 2024

830 Indexatie leges omgevingsvergunning

De inkomsten worden geïndexeerd met 2,4%.

07 Veilige bereikbaarheid

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
063 Bezoekersvergunningen digitaliseren		pm	pm	pm	pm
210 Indexatie onderhoudsbudgetten		4	4	4	4
220 Indexatie ParkeerService		11	11	11	11
250 Budgetverhoging de Bij		30	30	30	30
250 Indexatie Stadsbus de Bij		51	51	51	51
250 Indexatie en uitzetting publiek vervoer		5	5	5	5
<i>Aanvullende mutaties</i>					
220 Bezoekersvergunningen digitaliseren		30	0	0	0
210 Indexatie onderhoudsbudgetten		2	2	2	2
220 Indexering onderhoud parkeergarage		1	1	2	401
Totaal lasten		134	104	105	504
Baten					
<i>Aanvullende mutaties</i>					
063 Opbrengst parkeergarage De Kaap		50	50	50	50
Totaal baten		50	50	50	50
Saldo		184	154	155	554

Toelichting op de cijfersLasten:**Mutaties vanuit kadernota 2024-2027**220 Bezoekersvergunning digitaliseren

Hoe de bezoekersvergunningen kunnen worden gedigitaliseerd en welke gevolgen dit met zich meebrengt moet worden onderzocht. Dit onderzoek kan niet zelfstandig worden uitgevoerd. Inhuren van een expertise is nodig, en zal naar schatting € 30.000 gaan kosten.

210 Indexatie onderhoudsbudgetten

Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het Gemeentefonds. In dit programma gaat het om de onderhoudsbudgetten voor Waarschuwingsborden/bewegwijzering - Verkeersmaatregelen nieuwe besluiten - Verkeersonderzoeken en Bevordering verkeersveiligheid. Vooralnog wordt rekening gehouden met een prijsindex van 2,4%.

220 Indexatie ParkeerService

Voor de bijdrage aan de verbonden partij 'Parkeerservice' houden we rekening met een prijsindex van 5,1%. De indexatie is hoger uitgevallen dan in voorgaande jaren. Alle kosten zijn hoger geworden en daarmee het indexatiecijfer ook. Parkeerservice hanteert het cijfer van 5,1%. Dit is een redelijke indexatie.

250 Budgetverhoging stadsbus De Bij

Het budget voor De Bij is structureel te laag vastgesteld tijdens de wisseling van vervoerder in 2019. Dit werd opgevangen doordat er in 2020 en 2021 minder kosten zijn gemaakt dan begroot. We verhogen het budget met € 30.000.

250 Indexatie stadsbus De Bij

De kosten voor stadsbus De Bij worden jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de NEA-index. De NEA-percentage voor 2023 was 13,7%, waardoor rekening wordt gehouden met een structurele uitzetting van totaal € 51.000.

250 Indexatie publiek vervoer

Voor Publiek Vervoer hebben we rekening gehouden met een prijsindex van 2,4 %. Daarnaast maken we gebruik van noodzakelijke applicaties. De uitzetting van € 5.000 dekt de indexatie en de kosten van de applicaties.

250 Subsidie voor stadsbus De Bij onzeker

Het is onzeker of we de subsidie van € 110.000 voor De Bij van het OV-Bureau in 2024 en verder ontvangen. De subsidie is toegezegd tot en met 2023. Als het OV-Bureau de subsidie stopt, dan moet betekenen dit een uitzetting van € 110.000 voor 2024 en verder.

Aanvullende mutaties

Lasten:

065 Bezoekersvergunning digitaliseren

Dit was in de kadernota als pm opgenomen. De kosten voor inhuur van expertise wordt op € 30.000 geschat.

210 indexatie onderhoudsbudgetten

In de kadernota 2024-2027 was al rekening gehouden met een indexatie van 2,4%. Ten tijde van het opstellen van de begroting is gebleken dat het prijsindexcijfer uit de Meicirculaire naar alle waarschijnlijkheid 3,1% zal bedragen. Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen hierdoor niet met € 4.000 maar met € 6.000.

220 Indexatie onderhoud parkeergarage

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de lasten met € 1.264 in 2024 als gevolg van prijs indexaties. De in 2027 naar boven bijgestelde onderhoudslasten (€ 400.964 voor coating vloer De Kaap) voor de gebouwen, zijn conform de meerjaren onderhoudsplanning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

Baten:

063 Opbrengsten parkeergarage De Kaap

De opbrengsten van parkeergarage De Kaap moeten € 50.000 naar beneden bijgesteld worden. In vergelijking met de afgelopen jaren is de begroting qua opbrengsten te ambitieus.

08 Duurzaam en gastvrij Hoogeveen

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
340 Doorontwikkeling toeristisch aanbod		25	25	25	25
340 Bijdrage Recreatieschap		6	6	6	6
570 Bijdrage Leaderprogramma West Drenthe			20	20	20
740 Bijdrage RUD		100	100	100	100
<i>Aanvullende mutaties</i>					
340 Aanvullende stijging bijdrage Recreatieschap		2	2	2	2
570 beheersvergoeding Schoonhoven		7	7	7	7
570 verwijderen slib recreatiegebied Schoonhoven		0	0	0	-20
570 onderhoud gebouwen openbaar groen		0	0	0	-1
740 Bijdrage RUD		-90	-90	-90	-90
Totaal lasten		50	70	70	49
Baten					
<i>Aanvullende mutaties</i>					
730 Afval		-142	-285	-282	-280
Totaal baten		-142	-285	-282	-280
Saldo		-92	-930	-930	-951

Toelichting op de cijfersLasten:**Mutaties vanuit de kadernota 2024-2027**340 Doorontwikkeling toeristisch aanbod

Om de doorontwikkeling van het toeristisch product mogelijk te maken is budget nodig. Onder andere het project van Gogh is voorheen bekostigd vanuit incidentele gelden, graag willen we deze en andere ontwikkelingen duurzaam vormgeven. Hiervoor is meerjarig een extra impuls nodig van jaarlijks € 25.000.

340 Bijdrage Recreatieschap Drenthe

Op basis van de Kadernota 2024 van het Recreatieschap Drenthe houden we rekening met een voorlopige stijging van de bijdrage aan het Schap met € 6.303 (betreft de bijdrage in de exploitatie en het Fonds Recreatie en Toerisme). Deze stijging is voornamelijk het gevolg van verwachte loon- en prijsontwikkeling 2024 volgens indexen CPB, doorwerking van een verwachte hogere loonstijging 2023 dan begroot en een in 2022 afgesloten ziektekostenverzekering.

570 Bijdrage Leaderprogramma West-Drenthe

Om deel te kunnen nemen aan het leaderprogramma 2023–2027 is budget nodig. In de afgelopen leader periode werden de bijdragen gedekt binnen het budget visie/uitvoering landelijk gebied. Dit budget werd gevormd door een jaarlijkse onttrekking aan de reserve structuurvisie. Deze reserve is met ingang van 2025 opgeheven, waarmee de dekking van kosten vanaf dat jaar is weggevallen. Voor de nieuwe leaderperiode wordt daarom een bedrag van € 20.000 per jaar opgenomen in de meerjarenraming voor de bijdragen in de jaren 2025 t/m 2027.

740 Bijdrage aan de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

Op basis van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, prijsverhogingen adviesbureaus en loonstijgingen personeel RUD leidt tot een verhoging van de bijdrage aan de RUD. Daarnaast verwachten we een toename in af te nemen diensten en adviezen en leidt de implementatie van de Omgevingswet tot een extra adviesbehoefte. In totaal leidt dit een structurele verhoging van de bijdrage met € 100.000.

Aanvullende mutaties

340 Bijdrage Recreatieschap Drenthe

Ten opzichte van de Kadernota geeft de begroting 2024 van het Recreatieschap een lichte stijging te zien van de gemeentelijke bijdragen. Voor Hoogeveen betekent dit een aanvullende stijging van € 2.124.

570 Beheersvergoeding Schoonhoven

Begin 2023 is er een nieuwe beheersovereenkomst uitgewerkt en ondertekend. In deze overeenkomst zijn afspraken vastgelegd op basis waarvan het gebruik, het beheer en onderhoud van het recreatiegebied Schoonhoven zal worden uitgevoerd. De beheerskosten zijn met € 6.500 gestegen.

570 Verwijderen slib Recreatiegebied Schoonhoven

In 2015 is een groot gedeelte van het recreatiegebied Schoonhoven verkocht aan Stichting Het Drentse Landschap. Uitsluitend de openbare gedeelten waar de gemeente, vanuit haar publiek-rechtelijke taak, een verantwoording heeft, blijven in beheer bij de gemeente. Eens in de twee jaar moet het slib uit de kleine vijver worden verwijderd. In 2024 en 2026 is hiervoor een al een extra bedrag begroot. Dit bedrag komt in 2027 te vervallen.

570 Onderhoud gebouwen openbaar groen

De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 1.422) voor de gebouwen openbaar groen, zijn conform de meerjaren onderhoudsplanning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

740 Bijdrage aan de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

In de begroting van RUD is de verhoging van het budget minder hoog uitgevallen dan waar we in de Kadernota rekening mee houden gehouden. Per saldo levert dit een voordeel op van € 90.000.

Baten:

730 Afval

Op basis van de geactualiseerde berekening afvalstoffenheffing is de verrekening met de egalisatievoorziening afval aangepast. Zie ook de paragraaf lokale heffingen.

09 Veilig Hoogeveen & Zichtbaar en Transparant Bestuur

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
010 Salarissen bestuur		61	61	61	61
010 Afscheid en benoeming burgemeester		0			
010 Evaluatie verkiezingen op verzoek gemeenteraad		pm			
010 Communicatie en verbinding jeugd en jongeren		49	49	49	49
110 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)		309	298	242	242
120 Veiligheidsmonitor			20		
120 Aanpak complexe problematiek veiligheidsdomein		pm	pm		
<i>Aanvullende mutaties</i>					
020 Presentiegelden verkiezingen		30	30	30	30
020 Vervanging campagneborden		42	13	13	13
110 Onderhoud gebouwen brandweer		3	4	0	0
120 Aanpak complexe problematiek veiligheidsdomein		186	186		
610 Welzijnswerk (SWW)		1	1	1	1
620 Wijkteams		30	30	30	30
Totaal lasten		711	692	426	426
Baten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
020 Leges vergunningen		21	21	21	21
020 Leges reisdocumenten		-179	-179	-179	-179
<i>Aanvullende mutaties</i>					
020 Leges verklaring omtrent gedrag (VOG)		-10	-10	-10	-10
Totaal baten		-168	-168	-168	-168
Saldo		543	524	258	258

Toelichting op de cijfersLasten:**Mutaties vanuit de kadernota 2024-2027**010 Salarissen bestuur

Zoals bovenstaand (bij trends en ontwikkelingen) beschreven worden de salarissen van burgemeester, (gewezen) wethouders en de griffie structureel verhoogd. Per 1 april 2023 gaan de salarissen met 3% omhoog en per 1 januari 2024 nog eens met 1,5%, concreet betekent dit een aanpassing voor de komende jaren van € 61.000.

010 Afscheid en benoeming burgemeester

In maart 2023 is er gestart met het proces om te komen tot de aanstelling van een nieuwe burgemeester. Dit proces, waarbij inwoners betrokken worden en dat ongeveer een jaar in beslag neemt, vraagt extra inzet van de griffie. Daarnaast is er om dit proces te begeleiden een bureau ingehuurd. Ook voor het afscheid en installatie verwachten we in 2024 extra kosten te maken. De kosten zijn op

dit moment nog niet in te schatten. Als we kosten hiervan niet in de lopende begroting kunnen opvangen, komen we er bij de geëigende P&C-momenten op terug.

010 Gevolgen n.a.v. evaluatie verkiezingen door de gemeenteraad

De raad heeft verzocht om een evaluatie van het proces rondom de verkiezingen. Waarschijnlijk komen hier aanpassingen uit voort waarvoor budget nodig is. De hoogte van het benodigde budget is op het moment van het verschijnen van de kadernota nog niet bekend, daarom is hiervoor een 'PM' post opgenomen. Verwachting is hier in de begroting meer informatie over te kunnen opnemen.

010 Communicatie en verbinding jeugd en jongeren

De raad heeft hiervoor een communicatieplan in voorbereiding. De hoogte van het benodigde budget is geraamd op € 15.000 voor inzet van communicatiemiddelen en € 34.000 voor communicatie expertise.

110 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Op basis van de ontwerpbegroting 2024 van de Veiligheidsregio Drenthe wordt de bijdrage aan de VRD met € 309.000 verhoogd. De totale bijdrage aan de VRD komt hiermee vanaf 2024 op € 3.039.392.

Deze stijging wordt voor het grootste deel veroorzaakt door:

- de loon- en prijscompensatie 2024
- bijscholing van alle (ook de vrijwillige) brandweermensen (2024 en 2025)
- de uitvoering van de nieuwe Wet Open Overheid

120 Veiligheidsmonitor

Deelname aan de Veiligheidsmonitor kost € 20.000 in 2025. Deze monitor wordt één keer per 4 jaar gehouden.

120 Aanpak complexe problematiek veiligheidsdomein

Een deel van de inwoners van Hoogeveen, waaronder ook een groep jongeren, ondervindt op meerdere leefgebieden tegelijkertijd problemen. Veelal is de door de gemeente geboden zorg en/of hulp afdoende. Helaas worden we in toenemende mate geconfronteerd met inwoners die geen zorg en/of hulp accepteren of waarbij de geboden zorg en/of hulp niet het gewenste effect sorteert. Veelal gaat dit gepaard met overlastgevend en/of strafbaar gedrag of er zijn aanwijzingen voor potentieel toekomstig strafbaar gedrag waarbij proactief ingrijpen gewenst is. In het overgrote deel van deze gevallen is naast de gemeente ook politie, handhaving, het openbaar ministerie, jeugdbescherming, en de reclassering betrokken.

Met stevige gemeentelijke coördinatie en regie vanuit het veiligheidsdomein kan worden onderzocht of de inzet van repressieve en/of bestuursrechtelijke maatregelen in de aanpak van toegevoegde waarde kan zijn om het zorgarrangement te versterken. Bij personen en soms huishoudens met complexe problematiek waarbij mogelijk sprake is van overlast/criminaliteit of ernstig zorgmijdend gedrag zijn vaak veel organisaties betrokken met verschillende verantwoordelijkheden, uitgangspunten, doelstellingen, belangen en visie op de problematiek. De complexiteit van de problematiek en de complexiteit van alle betrokken professionals heeft tot gevolg dat er geen overall proces-aanpak is en afspraken en plannen elkaar soms tegenwerken.

Voor dit proactief ingrijpen willen we de komende 2 jaren een pilot uitvoeren. We schatten de kosten van 2 FTE in op € 186.000. Op dit moment zijn we nog bezig met opstellen van een plan hiervoor en daarom nemen we het nu als pm op in de kadernota.

Aanvullende mutaties lasten:020 presentiegelden verkiezingen

Het budget voor presentiegelden stembureauleden blijkt in de praktijk al enkele jaren te laag begroot. Gelet hierop is een bijstelling van de begroting nodig van € 11.000 voor de komende jaren. Daarnaast is er een verhoging van € 19.260 opgenomen voor de vergoedingen. Deze verhoging is het gevolg van de keuze voor een centrale telling.

020 Vervanging campagneborden

De raad heeft in haar evaluatie op 16 mei 2023 aangegeven de huidige plakborden niet meer van deze tijd te vinden en over te willen gaan naar andere campagne(borden). De kosten zijn eenmalig voor 2024 € 41.510. Vanaf 2025 zijn de kosten structureel € 12.710.

110 Indexatie onderhoud gebouwen brandweer

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de lasten met € 2.872 in 2024 als gevolg van prijs indexaties.

120 Aanpak complexe problematiek veiligheidsdomein

In de kadernota was hiervoor een pm post opgenomen. We nemen nu de kosten van € 186.000 voor 2024 en 2025 om de pilot uit te voeren.

610 Welzijnswerk

In de Kadernota is rekening gehouden met een loonstijging van 10% ten bedrage van in totaal € 490.000. De daadwerkelijke kostenstijging als gevolg van de nieuwe CAO is 11,28% in 2024 en 2% met ingang van 2025. Daarom vindt er nog een extra ophoging plaats vanaf 2024 van € 1.000.

620 Wijkteams

De begrote bedragen voor het 'Zorg en Veiligheids Huis Drenthe' zijn de afgelopen jaren niet mee veranderd met de gewijzigde begrotingen. Dat wordt nu gerepareerd door middel van een aanpassing op de begroting en vastgestelde verdeelsleutel van ZVHD 2024. Naar aanleiding hiervan wordt een aanpassing voor de komende jaren van € 30.000 doorgevoerd.

Baten:**Mutaties vanuit de kadernota 2024-2027**020 Leges vergunningen

De laatste jaren is er een kentering waarneembaar in de afname en aanvraag van vergunningen, daarom wordt de omzet hiervan met € 21.000 naar beneden bijgesteld o.b.v. realisatie van de afgelopen jaren.

020 Leges reisdocumenten

In 2014 is de geldigheidstermijn van reisdocumenten boven de 18 jaar van 5 jaar naar 10 jaar gegaan. Dit heeft tot gevolg gehad dat in de jaren 2019 tot en met 2023 minder aanvragen waren. Voor de jaren 2024 tot en met 2028 zal er een fors hoger aantal aanvragen zijn. Dit resulteert in een (gemiddelde) extra opbrengst van de gemeenteleges voor reisdocumenten voor de komende jaren van € 179.000.

Aanvullende mutaties baten:020 Leges Verklaring omtrent gedrag

We zetten veel minder Verklaringen Omtrent Gedrag (VOG's) om. Als gevolg van corona zijn veel organisaties overgestapt op de digitale variant, dat is een trend die de laatste jaren al zorgt voor de daling van de aantal aanvragen. Als gevolg hiervan wordt de opbrengst voor de gemeente met € 10.000 naar beneden bijgesteld.

10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
Kapitaallasten investeringen		0	749	948	991
<i>Aanvullende mutaties</i>					
Kapitaallasten investeringen		166	48	80	263
050 Treasury		-89	-82	-83	272
Totaal lasten		166	797	1.028	1.254
Baten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
070 Algemene uitkering: Uitkomsten Decembercirculaire		-961	1.475	-922	-922
070 Algemene uitkering: Verleggen basisjaar		-4.200	-4.200	-4.200	-4.200
Indexering inkomsten 2,4%		-539	-539	-539	-539
<i>Aanvullende mutaties</i>					
050 Treasury		-105	-113	-61	-58
070 Algemene uitkering: Uitkomsten Meicirculaire 2023		-4.768	-5.215	-2.573	-1.224
Indexering inkomsten naar 3,1%		-108	-108	-108	-108
Totaal baten		-10.576	-8.587	-8.342	-6.993
Saldo		-10.410	-7.790	-7.314	-5.739

Toelichting op de cijfers

Lasten:

Mutaties vanuit kadernota 2024-2027

Kapitaallasten investeringen

Op basis van de mutaties in de investeringen zoals opgenomen in deze Kadernota zijn de kapitaallasten daarvan opgenomen. Bij de Programmabegroting 2024 worden de kapitaallasten (ook met de resultaten van de jaarrekening 2022) geactualiseerd.

Aanvullende mutaties

Kapitaallasten investeringen

De kapitaallasten (rente en afschrijving) zijn op basis van de mutaties in de investeringen t.o.v. de kadernota aangepast. Daarnaast zijn de kapitaallasten ook geactualiseerd op basis van de resultaten van de jaarrekening 2022. Bij de vaststelling van de kadernota is het amendement "buitensport" aangenomen. Dit is opgenomen in deze begroting. De investering voor het podium stond in de kadernota nog op pm, hiervan is de omvang van de investering inmiddels bekend en is opgenomen in deze begroting. Verder is de investering voor uitvoering klimaatadaptatie opgenomen en zijn enkele investeringen bijgesteld door prijsstijgingen.

050 Treasury

Voor de komende jaren verwachten we minder kortlopende leningen af te sluiten, doordat we beschikken over voldoende liquide middelen in de Schatkist. Daardoor zijn de rentelasten over kortlopende geldleningen voor 2024 en 2025 lager geraamd. Voor de jaren 2026 en 2027 verwachten we

meer te moeten gaan financieren met kortlopende leningen. Daarnaast is de verwachting dat we de komende jaren minder rente kunnen toerekenen aan het Grondbedrijf. Dit zorgt voor een nadeel binnen de Treasury. Per saldo leiden deze wijzigingen tot een voordeel van ongeveer € 80.000. Het nadeel van € 272.000 in 2027 wordt grotendeels veroorzaakt door extra rentelasten als gevolg van de langlopende financiering die we verwachten aan te trekken in 2026 en 2027.

Baten:

Mutaties vanuit kadernota 2024-2027

070 Algemene uitkering, uitkomsten Decemercirculaire

Het uitgangspunt van de meerjarenbegroting 2023 was de Meicirculaire 2022. De uitkomsten van de Decemercirculaire 2022 is op dit moment de laatste stand die bekend is. In de begroting 2024 zullen we de uitkomsten van de Meicirculaire 2023 opnemen.

070 Gemeentefonds, verleggen basisjaar

Wij nemen in de meerjarenbegroting geen inflatie c.q. loon- en prijsstijging op aan de lastenkant voor de jaren 2025 t/m 2027. Hiervoor is het noodzakelijk dat we de batenkant op dezelfde wijze begroten, namelijk op constante prijzen. In de kadernota wordt de lasten en batenkant voor het jaar 2024 wel op basis van lopende prijzen geraamd. Hierdoor verspringt het basisjaar. We nemen voor 2024 en volgende jaren een correctie op van de uitkeringsfactor. Hiervoor hanteren we de index voor loon- en prijsstijging CEP. Vanuit de septembercirculaire komt dit uit op € 4,2 miljoen.

Indexering inkomsten

Jaarlijks indexeren we onze inkomsten. Dit betreft indexering van OZB, gemeentelijke leges, huur-opbrengsten etc. De indexaties worden uitgevoerd volgens de uitgangspunten zoals deze ook voor het gemeentefonds worden gehanteerd. Dit percentage wordt ieder jaar geactualiseerd met de Meicirculaire. Op dit moment is dat 2,4%. Hiermee worden de inkomsten met € 539.000 verhoogd. Dit is de netto-opbrengst. Aan de lastenkant wordt ook rekening gehouden met een OZB-stijging van de gemeentelijke gebouwen.

Aanvullende mutaties

050 Treasury

Het voordeel op de Treasury wordt grotendeels veroorzaakt doordat we een bedrag hebben geraamd voor rente-opbrengsten over onze liquide middelen. Momenteel ontvangen we ongeveer 3,6% rente over onze tegoeden bij de BNG en de Schatkist. Door de uitgaven als gevolg van de investeringen die we de komende jaren gaan uitvoeren, zullen onze tegoeden bij de BNG en de Schatkist afnemen, waardoor de verwachte rente-opbrengsten naar verloop van tijd lager zullen worden, dan in de jaren 2024 en 2025.

070 Algemene uitkering, uitkomsten Meicirculaire 2023

Het uitgangspunt van de begroting is dat de uitkomsten van de Meicirculaire worden verwerkt in de begroting. Met de opgenomen mutatie sluiten we aan bij de uitkomsten van de Meicirculaire 2023. Bij de kadernota hadden we al een voorschot genomen op de verlegging van het basisjaar voor indexeringen.

Indexering inkomsten naar 3,1%

Jaarlijks indexeringen we onze inkomsten met het CPI-indexcijfer vanuit de Meicirculaire. Bij de kadernota was dit percentage nog niet bekend en gingen we uit van 2,4%. Het percentage is 3,1%. We hebben de inkomsten verhoogd naar 3,1% en hier ook onze eigen lasten OZB mee verhoogd.

11 Overzicht overhead

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
040 Bijdrage SWO		6.215	6.045	6.120	6.087
040 Bijdrage SWO - Capaciteitsimpuls voor gebiedsontwikkeling		1.967	1.967	1.967	1.967
040 Budget leerplicht naar SWO		14	14	14	14
<i>Aanvullende mutaties</i>					
040 Indexatie onderhoud gebouwen		22	23	29	-235
Totaal lasten		8.218	8.049	8.130	7.833
Baten					
Totaal baten		0	0	0	0
Saldo		8.218	8.049	8.130	7.833

Toelichting op de cijfers

Lasten:

Mutaties vanuit kaderbrief 2024-2027

Bijdrage SWO

Hieronder zijn de mutaties op de bijdrage aan de SWO opgenomen. De verhoging betreft:

Mutatie bijdrage SWO 2024:	2024	2025	2026	2027
Uitbreiding formatie in verband met:				
-Begeleiding van evenementen	175	126	126	126
-Opstellen omgevingsplan Hoogeveen	245			
-Subsidies	35	35	35	35
-Informatievoorziening en privacy	36	36	36	36
-Zwemonderwijs	56	56	56	56
-Extra inzet Boa's	37	37	37	37
Mutatie SWO 2024 o.b.v conceptbegroting 2024:				
CAO-aanpassing 2023	2.246	2.390	2.387	2.388
CAO-aanpassing 2024 (uitgangspunt 3,8%)	1.678	1.668	1.668	1.657
Periodieken	495	495	495	495
Versterken inkoopfunctie	78	78	78	78
Capaciteit Verzekeringen	14	14	14	14
Recruiters	135			
Reisdocumenten	65	76	95	89
Advocaatkosten	11	11	11	11
Herziening HR21 Inkomens- en WMO Consulenten	23	23	23	23
Audit WPG	7	7	7	7

Mutatie bijdrage SWO 2024:	2024	2025	2026	2027
Webcare	48	48	48	48
Formatie Participatiewet	71	71	71	71
Administratieve ondersteuning subsidieproces	29	29	29	29
Communicatie	88	88	88	88
Informatieveiligheid en privacy	60	60	60	60
Indexatie software en onderhoud	247	247	247	247
Indexatie facilitair	36	36	36	36
Indexatie afdruk en repro	17	17	17	17
Indexatie consultancy automatisering	11	11	11	11
Indexatie reparatie en onderhoudskosten automatisering	5	5	5	5
Indexatie brandstofkosten	107	107	107	107
Indexatie onderhoudskosten tractie (vervoersmiddelen)	128	128	128	128
Indexatie huurkosten Vos van Steenwijklaan	10	10	10	10
Bijstelling kapitaallasten	22	136	195	178
	6.215	6.045	6.120	6.087

040 Bijdrage SWO - Capaciteitsimpuls voor gebiedsontwikkeling

Om de capaciteit binnen de SWO af te stemmen op ambities en noodzakelijke gebiedsontwikkelingen heeft het SWO-bestuur aangegeven dat er een impuls nodig is op de ambtelijke capaciteit van bijna 30 fte extra. Financieel vertaald betekent dit een structurele verhoging van € 2.780.000 binnen de SWO-begroting. Voor Hoogeveen betekent dit een extra bijdrage van € 1.967.406 aan de SWO (70,77%). Het bestuur van de SWO heeft in mei ons college een brief gestuurd waar dit verder wordt toegelicht. Deze treft u aan in bijlage 3 bij deze kadernota.

040 Budget leerplicht naar SWO

Tot vorig jaar werd leerplicht uitgevoerd door gemeente Hoogeveen voor 4 gemeenten. Dit betrof gemeente Hoogeveen, De Wolden, Westerveld en Meppel. Nu voert gemeente Hoogeveen deze taak enkel nog uit voor gemeente Hoogeveen en gemeente De Wolden. Om deze reden is het logisch om de middelen voor leerplicht over te hevelen naar de Samenwerkingsorganisatie. Dit is terug te zien bij programma Blijven Meedoen en Talentontwikkeling.

Aanvullende mutaties

040 Onderhoud gebouwen overhead

Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, stijgen de lasten met € 22.262 in 2024 als gevolg van prijs indexaties. De in 2027 naar beneden bijgestelde onderhoudslasten (€ 235.199) voor de gebouwen openbaar groen, zijn conform de meerjaren onderhoudsplanning en bijgewerkt op basis van de meest actuele cijfers.

12 Reserves

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
011 Storting algemene reserve		-1.843	-1.416		
<i>Aanvullende mutaties</i>					
011 Mutatie verliesvoorziening BIE (grex)		-156	-152	-152	-152
011 Storting algemene reserve		-377	-117		
Totaal lasten		-1.843	-1.685	-152	-152
Baten					
011 Mutatie winstneming uit grondexploitaties		1.373	684	726	612
Totaal baten		1.373	684	726	612
Saldo		-1.843	-1.001	574	460

Toelichting op de cijfers

Lasten:

Mutaties vanuit kaderbrief 2024-2027

011 Storting Algemene Reserve

Na de verwerking van alle mutaties uit deze kadernota komen we voor alle jaren negatief uit. We stellen voor om geen bezuinigingsopdracht uit te zetten, maar om voor de jaren 2024 en 2025 de storting aan de Algemene Reserve te verlagen.

Aanvullende mutaties

011 Storting Algemene Reserve

Net als bij de kadernota verlagen we de storting aan de algemene reserve voor de jaren 2024 en 2025 om voor die jaren de begroting sluitend te krijgen. Bij de kadernota 2025 komen we met voorstellen voor 2026 en 2027.

011 Mutatie verliesvoorziening BIE en winstneming grondexploitaties

De resultaten van grondbedrijf en de verrekening van de verliesvoorziening BIE (bouwgrond in exploitatie) worden verrekend met de algemene reserve. Op basis van de actualisaties grondexploitatie zijn de storting aangepast.

Beoogde onttrekkingen en stortingen reserves per programma

Onttrekkingen aan reserves

Programma/Reserve	Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Duurzaam Hoogeveen					
Structuurvisie	Visie/uitvoering landelijk gebied	50			
	Totaal	50			
Aantrekkelijk wonen					
Algemene reserve	Verliesvoorziening BIE (grex)	156	152	152	152
	Totaal	156	152	152	152

Storting in reserves

Programma/Reserve	Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Aantrekkelijk wonen					
Algemene reserve	Storting vanuit grondexploitatie	2.925	2.095	2.014	1.900
	Totaal	2.925	2.095	2.014	1.900
Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene reserve	Reservering	200	200	200	200
Algemene reserve	Reservering	2.780	3.967	5.500	5.500
	Totaal	2.980	4.167	5.700	5.700

Overzicht incidentele lasten en baten

Programma	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Incidentele lasten					
Economie					
Bijdrage IT HUB		250			
Blijven meedoen en talent-					
Extra subsidie Tamboer		150	150	150	150
Duurzaam Hoogeveen					
Visie/uitvoering landelijk gebied		50			
Aantrekkelijk wonen/Economie					
Reservering resultaat grondexploitatie		2.925	2.095	2.014	1.900
Reserves					
Storting algemene reserve		2.980	4.167	5.700	5.700
Totaal incidentele lasten		6.355	6.412	7.864	7.750

Toelichting

Bijdrage IT-hub

Op basis van ervaring met eerdere innovatiehubs in de provincie wordt de totale investering voor de IT-hub geschat op € 4 miljoen. De provincie Drenthe draagt € 1,5 miljoen bij en er wordt voor € 1,5 miljoen een beroep gedaan op middelen van de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe. In de uiteindelijke exploitatie van de IT-hub worden ook bijdragen van bedrijven voorzien. Vanuit Hoogeveen is de totale bijdrage € 1 miljoen in de jaren 2021 t/m 2024.

Extra subsidie Tamboer

Besloten is om gedurende de transitieperiode tot de beoogde renovatie is gerealiseerd een extra subsidie te verlenen van € 150.000.

Visie/uitvoering landelijk gebied

Voor onder meer de projecten Leader Zuidwest-Drenthe, het jaar van Van Gogh en Vitale Vakantie Parken Drenthe wordt in de vorm van cofinanciering (€ 50.000) verstrekt voor de jaren 2022-2024 ten laste van de reserve Structuurvisie.

Reservering resultaat grondexploitatie

Dit betreft de geraamde winstnemingen van de grondexploitaties die gestort worden in de Algemene reserve.

Programma	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Incidentele baten					
Aantrekkelijk					
Wonen/Economie					
Resultaat grondexploitatie		-2.925	-2.095	-2.014	-1.900
Reserves					
Onttrekking reserve structuurvisie					
Visie/uitvoering openbare ruimte		-50			
Totaal incidentele baten		-2.975	-2.095	-2.014	-1.900

Toelichting

Visie/uitvoering openbare ruimte

Besloten is het budget voor de jaren 2023-2024 te onttrekken aan de reserve Structuurvisie.

13 Het geraamde resultaat

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
Totaal mutaties kadernota		-6.372	-8.809	-6.961	-6.972
<i>Aanvullende mutaties</i>					
Totaal aanvullende mutaties MJB 2024-2027		0	0	-937	-1.950
Totaal lasten		-6.372	-8.809	-7.898	-8.922

Dit betreffen de mutaties in het resultaat van de begroting. Het verloop en de toelichting van het saldo staat in het kort bestek.

14 Vennootschapsbelasting

Omschrijving "+" = nadeel, "-" = voordeel	(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten					
<i>Mutaties vanuit kadernota 2024-2027</i>					
090 Vennootschapsbelasting		125	50		
Totaal lasten		125	50	0	0
Saldo		125	50	0	0

Toelichting op cijfers

Mutaties vanuit kadernota 2024-2027

090 Vennootschapsbelasting

Omdat we verliezen uit het verleden tot maximaal € 1 miljoen mogen verrekenen zullen we met de te verwachten winsten binnen grondexploitatie vennootschapsbelasting gaan betalen. Deze bedragen zijn op basis van de prognoses gebaseerd op de jaarrekening 2021. Dit hangt samen met de werkelijke winstneming per jaar.

Uiteenzetting van financiële positie

De uiteenzetting betreft de financiële gevolgen van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen en gebeurt aan de hand van arbeidskosten, financiering, reserves en voorzieningen.

Programmahouder Derk Reneman

VASTE ACTIVA

De stand van materiële vaste activa (investeringen met economisch nut, met maatschappelijk nut en gronden in erfpacht) is per 31 december 2022 € 121,6 miljoen. De stand van de financiële vaste activa is per 31 december 2022 € 11,5 miljoen.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Hieronder per reserve de stand per 31/12 weergegeven. Voor het gespecificeerde verloop van de reserves verwijzen wij naar de bijlage Overzicht reserves.

Reserves	(Bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027
Begrote stand op 31/12					
Algemene reserve		60.081	66.190	73.752	81.199
Reserve Structuurvisie		0	0	0	0
Totaal reserves		60.081	66.190	73.752	81.199

Voorzieningen

Voorziening egalisatie reiniging	(Bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand op 1/1		820	678	393	111
Onttrekkingen		142	285	282	111
Stortingen					
Stand op 31/12		678	393	111	0

Voorziening egalisatie riolering	(Bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand op 1/1		1.002	628	23	0
Onttrekkingen		374	605	23	0
Stortingen					
Stand op 31/12		628	23	0	0

Voorziening Appa Plan Kapitaal	(Bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stand op 1/1		5.119	4.934	4.749	4.564
Onttrekkingen		185	185	185	185
Stortingen					
Stand op 31/12		4.934	4.749	4.564	4.379

Voorziening Wachtgeld wethouders	(Bedragen x 1.000)	2024	2024	2025	2026
Stand op 1/1		103	0	0	0
Onttrekkingen		103			
Stortingen					
Stand op 31/12		0	0	0	0

Arbeidsgerelateerde verplichtingen

Onder arbeid gerelateerde verplichtingen worden de aanspraken verstaan op toekomstige uitkeringen door het huidig dan wel voormalig personeel. Feitelijk heeft de organisatie een schuld aan hen.

Omschrijving	(Bedragen x € 1.000)	2024
Voormalig personeel		103

Voormalig personeel

De lasten betreffen de kosten van FPU, FLO en wachtgeld/suppletie UWV-USZO zijn jaarlijks opgenomen in de begroting van baten en lasten.

Vaststelling

De programmabegroting wordt als financieel kader beschikbaar gesteld door de gemeenteraad aan het college. Bij vaststelling van de begroting door de raad zijn tevens de kredieten voor de in bijlage A genoemde investeringen voor 2024 beschikbaar gesteld. De saldi van de Programmabegroting 2024-2027 worden verrekend met de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Hoogeveen die is gehouden op 9 november 2023.

De griffier,

De voorzitter,

C. Elken - van Mierlo

K.B. Loohuis

BIJLAGEN

Bijlage A: Overzicht investeringen

Inleiding

Bij het opstellen van de begroting is het bij de investeringen gebruikelijk dat we het lopende jaar (2023) ook opnemen. Het uitgangspunt van de investeringen is de kadernota 2024-2027. Hierin zijn de restantkredieten uit de jaarrekening 2022 nog in verwerkt en de begrotingswijziging van GemRap I over 2023. Bij de vaststelling van de kadernota is het amendement "buitensport" aangenomen. Deze investering is opgenomen in de begroting. De investering voor het Podium stond in de kadernota op pm. De omvang van deze investering is inmiddels bekend en is opgenomen in deze begroting. Verder is de investering voor uitvoering klimaatadaptatie opgenomen en zijn enkele investeringen bijgesteld door prijsstijgingen. De mutaties ten opzichte van de kadernota zijn weergegeven in onderstaande tabellen onder de kolom 'mutatie MJB 2024'.

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeel- kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Onderwijshuisvesting	2023	4.500.000	365.000			4.865.000		4.865.000	
	2024	4.500.000				4.500.000		4.500.000	
	2025	2.500.000				2.500.000		2.500.000	
	2026	-		2.500.000		2.500.000		2.500.000	
	2027	-		2.500.000		2.500.000		2.500.000	
	Totaal		11.500.000	365.000	5.000.000	-	16.865.000		16.865.000
Tamboer	2023	469.000	426.428			895.428	6.000	889.428	
	Totaal	469.000	426.428	-	-	895.428	6.000	889.428	-
Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos	2025	0		pm		pm			
	2026	0		pm		pm			
	Totaal	0		pm		pm			
Cultuur - Podium	2024	0		pm	1.442.245	1.442.245	24.000	1.068.245	350.000
	Totaal	0		pm	1.442.245	1.442.245	24.000	1.068.245	350.000

Toelichting

Onderwijshuisvesting

Voor onderwijshuisvesting hanteren we een jaarlijks investeringsvolume van € 2,5 miljoen per jaar. Het budget wat voorgaande jaren (2021 en 2022) niet is uitgegeven is doorgeschoven naar 2023 en 2024. We verwachten de investeringen ook minimaal nodig te hebben gelet op de voorbereidingen die lopen voor de centrumsscholen Titus Brandsmaschool en het Palet en de herhuisvesting van de locaties van het speciaal basisonderwijs.

Tamboer

In 2022 is er een start gemaakt met het vervangen van de ledverlichting en frequentieregelaars. Omdat de leveringstijd van materialen langer duurde dan voorzien is een gedeelte van de investering uit 2022 doorgeschoven naar 2023. Van het budget is € 483.000 voor de vervanging van installaties en apparatuur.

Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos

Voorzieningen nieuwbouw RSG Wolfsbos In februari 2023 hebben we de nieuwbouwplannen van RSG Wolfsbos ontvangen. We beoordelen eerst of deze plannen haalbaarheid zijn en we hier positief mee instemmen. In deze beoordeling nemen we ook mee welke gemeentelijke investeringen noodzakelijk zijn als deze plannen worden gerealiseerd. Het betreft hier onder andere sportvoorzieningen, infrastructuur en eventueel sloopkosten. We verwachten deze beoordeling in 2023 gereed te hebben en op basis van de beoordeling en besluitvorming over de plannen zullen we in een nader p&c-document een voorstel doen over de financiële consequenties.

Cultuur - Podium

In 2017 is er een start gemaakt met de opgave in de huisvesting van de culturele instellingen in Hoogeveen. Aanleiding hiervoor was dat diverse culturele gebouwen, inclusief Het Podium, verouderd zijn en functioneel niet meer passen bij de hedendaagse eisen en behoeften. Stichting Cultuurhuis Hoogeveen heeft verbouwingsplan uitgewerkt. De inhoud van het verbouwingsplan sluit aan op de eisen die heden ten dage aan een professioneel poppodium met een schaalgrootte als die van Het Podium worden gesteld.

De totale kosten voor de verbouwing van Het Podium bedragen € 1.172.103 exclusief btw. Omdat de over de bouwsom te betalen btw niet verrekenbaar is, komt de totale investering, inclusief btw, uit op een bedrag van € 1.418.245. De eigen personeelskosten zijn ingeschat op € 24.000. Vanuit het Regiostedenfonds is door de provincie Drenthe een bijdrage in de verbouwing van Het Podium toegezegd van € 350.000. Dit bedrag was al in de begroting opgenomen. Daarmee bedraagt de investering vanuit de gemeente € 1.068.245.

Gezond en vitaal

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeel- kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Realiseren en inrichten (bergings)gebieden waterstructuur	2023	145.000	130.000			275.000	15.000	260.000	
	Totaal	145.000	130.000	-	-	275.000	15.000	260.000	-
Vergroening Krakeel	2024	-		50.000		50.000	2.000	48.000	
	Totaal	-		50.000		50.000	2.000	48.000	
Uitvoering klimaatadaptatie	2024				360.000	360.000	3.000	357.000	
	2025				360.000	360.000	3.000	357.000	
	2026				360.000	360.000	3.000	357.000	
	2027				360.000	360.000	3.000	357.000	
	Totaal				1.440.000	1.440.000	12.000	1.428.000	

Toelichting

Realiseren en inrichten (bergings)gebieden waterstructuur

Door vertraging van het bouwplan op de voormalige Fina-locatie met de aanverwante waterberging, is de investering van 2022 doorgeschoven naar 2023. In 2023 wordt uitvoering gegeven aan de te nemen maatregelen.

Vergroening Krakeel

Wij willen centrumgebied Krakeel (de Grote Beer) omvormen naar een groenere leefomgeving in samenwerking de betrokken inwoners. Hiervoor nemen we in 2024 een investeringsbudget op van € 50.000.

Uitvoering klimaatadaptatie

Er wordt een jaarlijks investeringsbedrag van € 360.000 opgenomen. In bestaand bebouwd gebied zijn een aantal locaties extra gevoelig voor de gevolgen van klimaatverandering. Deze locaties zijn met de LAS LUA inzichtelijk gemaakt. Het budget is nodig voor klimaatadaptatieve maatregelen om deze knelpunten versneld op te lossen.

Economie

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeel- kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Herinrichting Hoofdstraat-Zuid	2024	-		2.175.000		2.175.000		2.175.000	
	Totaal	-		2.175.000		2.175.000		2.175.000	

Toelichting

Herinrichting Hoofdstraat-Zuid

Vanaf 2018 heeft de gemeente gewerkt aan de herinrichting van de Hoofdstraat. Het gebied bestond uit drie fases waarvan de eerste twee zijn gerealiseerd (Raadhuisstraat t/m Cascade). Vanwege de financiële situatie is in 2020 het ontwerpproces van de derde fase halverwege 'on hold' gezet. Gevolg hiervan is dat het zuidelijke deel nog niet de gewenste kwaliteitsimpuls heeft ondergaan en uit de toon valt bij de rest van de Hoofdstraat. In de raadsvergadering van 10 november jl. heeft de gemeenteraad via de motie 'onderzoek afmaken Hoofdstraat-Zuid' aan het college opdracht gegeven om het ontwerp af te ronden en in beeld te brengen wat de kosten zijn voor de herinrichting van het laatste deel van de Hoofdstraat (fase 3). De motie is vervolgens uitgevoerd in samenspraak met de omgeving. Er is gezamenlijk gewerkt aan een plan voor de nieuwe inrichting van de Hoofdstraat-Zuid. Dit plan wordt breed gedragen. De kosten voor het plan zijn in kaart gebracht, inclusief de mogelijkheden voor bijdragen uit andere financieringsbronnen. De realisatiekosten van het ontwerp zijn inzichtelijk gemaakt door een extern bureau. Er zijn extra middelen nodig om het plan te kunnen realiseren. Inclusief de bestaande financieringsstromen is er een krediet van € 2.175.000 benodigd.

Aantrekkelijk wonen en woonomgeving

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeel- kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Budget speelvoorzieningen	2023	113.000				113.000	2.000	111.000	
	2024	148.000		50.400		198.400	7.400	191.000	
	2025	108.000				108.000	2.000	106.000	
	2026	222.000		30.400		252.400	7.400	245.000	
	2027			295.400		295.400	3.000	292.400	
	Totaal		591.000		376.200		967.200	21.800	945.400
Speel- en sportvoorzieningen Zuiderpark	2024			63.500		63.500	13.500	50.000	
	2025			63.500		63.500	13.500	50.000	
	Totaal			127.000		127.000	27.000	100.000	

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeel- kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Reconstructies openbaar groen	2023	130.000	10.637			140.637	3.000	137.637	
	2024	130.000				130.000	3.000	127.000	
	2025	130.000				130.000	3.000	127.000	
	2026	130.000				130.000	3.000	127.000	
	2027				130.000	130.000	3.000	127.000	
	Totaal	520.000	10.637	130.000		660.637	15.000	645.637	-
Asfaltprogramma - wegen	2023	962.000	377.997			1.339.997	24.780	1.315.217	
	2024	818.000		144.000		962.000	18.000	944.000	
	2025	818.000		144.000		962.000	18.000	944.000	
	2026	818.000		144.000		962.000	18.000	944.000	
	2027			962.000		962.000	18.000	944.000	
	Totaal	3.416.000	377.997	1.394.000		5.187.997	96.780	5.091.217	
Asfaltprogramma - fietspaden	2023	372.000	266.008			623.008	21.617	601.391	
	2024	315.000		57.000		372.000	15.000	357.000	
	2025	315.000		57.000		372.000	15.000	357.000	
	2026	315.000		57.000		372.000	15.000	357.000	
	2027	-		372.000		372.000	15.000	357.000	
	Totaal	1.260.000	266.008	543.000		2.111.008	81.617	2.029.391	
Wegen en fietspaden	2024			1.305.000	100.000	1.405.000	13.050	1.291.950	100.000
	2025			900.000		900.000	9.000	891.000	
	2026			100.000		100.000	1.000	99.000	
	2027			380.000		380.000	3.800	376.200	
	Totaal			2.685.000	100.000	2.685.000	26.850	2.658.150	100.000
Brug weg om de oost	2023		488.396			488.396	1.508	486.888	
	Totaal		488.396			488.396	1.508	486.888	

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Schoolvonderbrug	2023		430.802			430.802	522	430.280	
	Totaal		430.802			430.802	522	430.280	
Houten damwand industriehaven	2023	71.250				71.250	1.875	69.375	
	Totaal	71.250				71.250	1.875	69.375	
Houten damwand kanaalweg	2023	564.470	-16.418			548.053	6.000	542.053	
	Totaal	564.470	-16.418			548.053	6.000	542.053	
Zuiderparkbrug	2024	39.000			9.000	48.000	1.500	46.500	
	Totaal	39.000			9.000	48.000	1.500	46.500	
Damwand industriehaven NZ	2024	1.770.420			407.000	2.177.420	10.500	2.166.920	
	Totaal	1.770.420			407.000	2.177.420	10.500	2.166.920	
Berkenlaan brug	2025	65.250			15.000	80.250	1.500	78.750	
	Totaal	65.250			15.000	80.250	1.500	78.750	
Schooldijkje brug	2025	54.000			12.000	66.000	1.500	64.500	
	Totaal	54.000			12.000	66.000	1.500	64.500	
Kalmoesbrug	2026	-		175.000	40.000	215.000	1.500	213.500	
	Totaal	-	-	175.000	40.000	215.000	1.500	213.500	

Toelichting

Indexering civiele kunstwerken

In het beheerplan civiele kunstwerken zijn de investeringen opgenomen op prijspeil 2021. Door onder andere de oorlog in Oekraïne en de gestegen energiekosten zijn de prijzen in de GWW-sector sterk gestegen. Daarom indexeren we de investeringen voor civiele kunstwerken met 23,0%, op basis van de CBS-index voor bouwkosten in de GWW (de investeringen over 2022 en 2023 zijn met 18% geïndexeerd, maar vanaf jaarschijf 2024 is niet geïndexeerd).

De marktsituatie voor staal is zeer volatiel. Voor de stalen damwand in de Industriehaven is daardoor geen goede kostenraming op te stellen, omdat bij dit soort werken wordt gewerkt met dagprijzen voor staal. Op basis van een actueel plan, calculatie en mogelijke aanbesteding wordt het investeringsbudget definitief bepaald. Waar noodzakelijk stellen we de investeringen dan bij.

Wegen en fietspaden

We willen uitvoering geven aan de Mobiliteitsvisie en de Fietsnota. Hierin is onder ander de ambitie beschreven om de fiets naast de auto op 1 te zetten. Ter bevordering van de bereikbaarheid en ter verbetering van de verkeersveiligheid moeten diverse maatregelen worden genomen en ontbrekende (schakels) fietspaden worden aangelegd. Daarnaast moeten we maatregelen nemen als gevolg van diverse ruimtelijke ontwikkelingen.

We zijn nog bezig met het inzichtelijk maken van alle plannen en de daarbij behorende budgetten. Hiervoor werken we aan een meerjarig investeringsprogramma wat naar verwachting voor de kadernota 2025 gereed is. Daarbij doen we waar mogelijk aanvragen van subsidies en andere bijdragen van derden. Vooruitlopend op dit investeringsprogramma hebben we onderstaande ambities al opgenomen, dit zijn nog indicatieve bedragen die door marktomstandigheden en nadere uitwerking van de plannen nog kunnen wijzigen.

Maatregel	2024	2025	2026	2027
Budget voor kleine verkeersmaatregelen en voorbereidingskosten	100.000	100.000	100.000	100.000
Echtenseweg/Nijstad zuid/ Molenoevers		50.000		
Echtenseweg/Leeuwenveenseweg/Koedijk		250.000		
Fietspad Echtenseweg		500.000		
Kruispunt Zuidwoldigerweg/toegangsweg winkelcentrum + oversteek	200.000			
Tweerichtingen fietspad Zuidwoldigerweg + voetpad Nijstad- Schutlandenweg	420.000			
Griendtsveenweg oversteek supermarkt	80.000			
Tweerichtingen fietspad Griendtsveenweg vanaf Koppeling tot aan station				280.000
Aanpassing turbine Buitenvaart, fysieke rijstrook-rijscheiding	55.000			
Tweerichtingen fietspad Carstendijk (andere zijde laten vervallen)	375.000			
Verkenkend onderzoek maatregelen fietsnota, incl. actualisatie verkenning fietsbrug	75.000			
Totaal	1.305.000	900.000	100.000	380.000

Ten opzichte van de Kadernota is het verkeersplan Zuidwoldigerweg nader uitgewerkt. De totale kosten zijn nu begroot op € 720.000. Dat is € 100.000 meer dan in de kadernota is opgenomen. We verwachten de verhoging te kunnen bekostigen uit subsidie van "Veilig en bereikbaar Drenthe".

Ruimtelijke ordening en sport

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeel- kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Visie Stadscentrum (fase 2)	2023	980.765	705.909	-	-980.765	705.904	-	705.904	0
	Totaal	980.765	705.909	-	-980.765	705.904	-	705.904	0
Regio Stedenfonds	2023	470.000	738.920		-300.360	908.560	242.573		665.987
	2024	1.259.000			50.000	1.309.000	93.000		1.216.000
	2025	282.000				282.000	70.000		212.000
	Totaal	2.011.000	738.920	-	-250.360	2.499.560	405.573	-	2.093.987
Renoveren bestaande buitensportvelden	2023	770.000	188.445		375.000	1.333.445	27.000	1.306.445	
	2024	830.000			-375.000	455.000	18.000	437.000	
	Totaal	1.600.000	188.445	-	-	1.788.445	45.000	1.743.445	-
Herinrichting sportpark Elim	2023	-			733.000	733.000	15.000	718.000	
	Totaal	-			733.000	733.000	15.000	718.000	
Kleedkamer accommodaties buitensport	2024	-		435.200	1.073.648	1.508.848	15.000	1.493.848	
	2025	-		1.058.649	677.236	1.735.885	15.000	1.720.885	
	2026	-		477.848	983.157	1.461.005	15.000	1.446.005	
	2027	-		1.243.037	-544.963	698.074	15.000	683.074	
	Totaal	-	-	3.214.734	2.189.079	5.403.812	60.000	5.343.812	-

Toelichting

Regio Stedenfonds

In totaal ontvangen we € 2.650.000 voor Regio Stedenfonds. In 2021 en 2022 hebben we hier al € 206.000 aan kosten voor gemaakt. Van de bijdrage wordt € 350.000 ingezet voor de verbouw van het Podium (programma Blijven Meedoen en talentontwikkeling). Het budget wordt als volgt ingezet:

Omschrijving	Werkelijk t/m 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Totaal
Stimuleren van fietsen	0	310.000	480.000	-	790.000
Verbeteren ruimtelijk economische structuur	206.013	355.987	736.000	212.000	1.510.000
Totaal	206.013	665.987	1.566.000	212.000	2.650.000
<i>Personeelskosten</i>	<i>135.634</i>	<i>242.573</i>	<i>116.793</i>	<i>70.000</i>	<i>565.000</i>
Totaal inclusief personeelskosten	341.647	908.560	1.309.000	282.000	2.841.000
Versterken cultureel aanbod (Podium)			350.000		350.000

Renoveren bestaande buitensportvelden

Vanwege de slechte kwaliteit van kunstgrasveld 3 voetbal in het Bentinckspark hebben we deze investering vervroegd in 2023 uitgevoerd. In 2024 realiseren we de laatste renovaties van de kunstgrasvelden in het Bentinckspark. Dit betreft de investering van € 200.000 in het jeugdveld voetbal (veld 8) en € 255.000 voor het hockeyveld (veld 2).

Herinrichting sportpark Elim

In 2023 starten we met de herinrichting van het sportpark Elim. Het verplaatsen van het hoofdveld voetbal heeft daarbij de hoogste prioriteiten. Diverse andere onderdelen zoals het kunstgrasveld korfbal en de in terreininrichting volgen daarna. We ronden de herinrichting in 2024 af.

Kleedkamer accommodaties buitensport

Bij de behandeling van de kadernota 2024-2027 is een amendement aangenomen om de investeringen voor de kleedkamers buitensport eerder uit te voeren.

- In 2024 starten we met de nieuwe kleedkamers voor HHV (€ 435.200) en v.v. de Weide (€ 1.058.649).
- In 2025 volgende investeringen bij s.c. Elim/k.v. Elko (€ 755.437), Thrianta (€ 477.848) en HHC (€ 487.600)
- In 2026-2027 volgen als laatste: in 2026 s.v. HODO (€ 585.065) en v.v. Hollandscheveld (€ 860.940). In 2027 s.v. Pesse (€ 683.074).

We zijn vanuit onze BBV-voorschriften verplicht om de personeelskosten toe te rekenen aan de investeringen. We verwachten dat de personeelskosten € 15.000 per jaar zullen zijn.

De investeringen zijn gebaseerd op basis van prijspeil 2022. Op basis van een definitief plan, calculatie en mogelijke aanbestedingen worden de investeringsbudgetten definitief bepaald. Waar noodzakelijk stellen we de investeringen dan bij.

Veilige bereikbaarheid

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Vervanging parkeerautomaten	2025	-		1.200.000	60.000	1.260.000	10.000	1.250.000	
Totaal		-	-	1.200.000	60.000	1.260.000	10.000	1.250.000	-

Toelichting

Parkeerautomaten

Het onderhoudscontract voor de parkeerautomaten en de vervanging van de parkeerautomaten moet in 2024 worden aanbesteed. Of de onderhoudskosten zullen gaan toenemen, zal blijken uit de aanbesteding. De vervanging van de parkeerautomaten is een investering en zal naar schatting € 1,25 miljoen gaan kosten.

Het betreft hier een Europese Aanbesteding dat als project uitgevoerd zal gaan worden. Inhuur van een expertisebureau is nodig. Een Europese Aanbesteding vereist specifieke deskundigheid. Inschatting is dat de inhuur van een bureau € 50.000 zal kosten. Naast de inzet van dit bureau zullen intern alle betrokken collega's in dit project (contractmanagement, juridische adviseurs, financieel adviseurs, parkeermanager, verkeerskundigen, enzovoorts) betrokken worden.

Veilig Hooggeveen en Zichtbaar en transparant bestuur

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Cameratoezicht	2023	-	137.500			137.500	4.500	133.000	
Totaal		-	137.500	-	-	137.500	4.500	133.000	-
Nieuwbouw brandweerkazerne	2024	-	-	11.590.000	-	11.590.000	-	11.590.000	-
Totaal		-	-	11.590.000	-	11.590.000	-	11.590.000	-
Aanschaf laptops/lpads gemeenteraad	2024	-	-	64.000	-	64.000	-	64.000	-
Totaal		-	-	64.000	-	64.000	-	64.000	-

ToelichtingCameratoezicht

In 2022 is het aanbestedingstraject doorlopen en heeft de gunning plaatsgevonden. In 2023 wordt uitvoering gegeven aan het project.

Nieuwbouw brandweerkazerne

Voor de bouwkosten is een raming gemaakt op basis van kengetallen. Er is een onderverdeling gemaakt voor een soortgelijke kazerne vergelijkbaar met de huidige kazerne en extra ruimtes voor de VRD en GGD. Van de totale bouwkosten bedraagt de investeringskosten voor de gemeente € 11,590 miljoen. Dit is inclusief het bouwrijp maken en de saneringskosten van het beoogde bouwterrein.

Aanschaf laptops of iPads t.b.v. Gemeenteraad

Voor 2024 staat de vervanging van de iPads van de raadsleden op de planning. Gedurende 2023 is onderzocht of de iPads worden vervangen voor iPads of dat in plaats van een iPad ook kan worden gekozen voor een laptop. De kosten voor laptops zijn hoger dan die voor iPads. Vooruitlopend op de uitkomsten van dit onderzoek nemen we de kosten van deze investering vast op in de begroting 2024-2027.

Totaalbeeld investeringen

Jaar	Investering MJB 2023	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeelkosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
2023	9.547.485	4.076.499	13.623.984	371.375	12.033.259	1.219.351
2024	9.809.420	19.000.993	28.810.413	237.950	26.906.463	1.666.000
2025	4.272.250	4.547.385	8.819.635	161.500	8.446.135	212.000
2026	1.485.000	4.867.405	6.352.405	63.900	6.288.505	
2027	-	5.697.474	5.697.474	60.800	5.636.674	
Totaal	24.114.155	38.189.755	63.303.911	895.525	59.311.036	3.097.351

Investeringen buiten het investeringsplafond

Onderdeel Programma Gezond en Vitaal

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2023	Restant Jaarrek. 2022	Kadernota 2024	Mutatie MJB 2024	Investering MJB 2024	Personeel- kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Budget rioleringswerkzaamheden	2023	2.984.410	1.573.679			4.558.089	75.000	4.183.089	300.000
	2024	6.145.000		1.015.800		7.160.800	75.000	7.085.800	
	2025	6.205.000		955.800		7.160.800	75.000	7.085.800	
	2026	1.205.000		955.800		2.160.800	75.000	2.085.800	
	2027	-		2.160.800		2.160.800	75.000	2.085.800	
	Totaal		16.539.410	1.573.679	5.088.200	-	23.201.289	375.000	22.526.289

Toelichting

Budget rioleringswerkzaamheden

Om de ambities en doelstellingen uit het nieuw Riolerings en Water Programma te realiseren gaan we de komende jaren diverse activiteiten en maatregelen in uitvoering brengen. De raad heeft op 22 december 2022 het Riolerings en Waterprogramma Hoogeveen 2023-2028 vastgesteld. Hieronder de uitsplitsing van de verschillende investeringen binnen riolering.

Investering rioleringswerkzaamheden	2023	2024	2025	2026	2027
Vervanging riolering - renovatie	150.000	190.000	190.000	190.000	190.000
Vervanging riolering - reparatie	170.000	300.000	300.000	295.000	295.000
Vervanging riolering - vervanging	500.000	870.000	870.000	860.000	860.000
Vervanging rioolgemalen el.m/pompen/schakelkasten	1.403.819	126.000	126.000	121.000	121.000
Vervanging drukriolering el.m/pompen/schakelkasten		245.000	245.000	245.000	245.000
Afkoppelen verhard oppervlak	250.000	184.800	184.800	179.800	179.800
Maatregelen klimaatadaptatie		195.000	195.000	195.000	195.000
Afvalwatertransportsysteem Riegmeer-Echten	2.009.270	4.975.000	4.975.000	-	-
Personeelskosten	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal	4.558.089	7.160.800	7.160.800	2.160.800	2.160.800

Bijlage B: Overzicht reserves

Algemeen

In deze bijlage wordt informatie gegeven over de reserves.

Hierbij is per reserve aangegeven:

- Het specifieke doel van de reserve
- De voeding van de reserve
- De maximale hoogte van de reserve
- De maximale looptijd

De reserves worden onderscheiden naar de Algemene reserve en de bestemmingsreserves. Een bestemmingsreserve is een reserve waar de raad een bepaalde bestemming aan heeft gegeven.

Conform de BBV-voorschriften worden over de reserves en voorzieningen geen rentevergoeding berekend.

Hieronder per reserve het gespecificeerde verloop van de reserves:

Algemene reserve

Doel: Reserve ter dekking van (on)voorzien risico's die niet op een andere wijze zijn op te vangen.

Aard: Risicoreserve

Voeding: Onder andere saldi jaarrekening

Omvang: Het minimaal weerstandsvermogen is gesteld op € 31,274 miljoen.

Looptijd: n.v.t.

Bevoegdheid: Raad

Algemene reserve	2023	2024	2025	2026	2027
Stand op 1-1	22.914	54.331	60.081	66.190	73.752
<i>Onttrekkingen:</i>					
Bestemmingsvoorstellen 2021	-	-	-	-	-
Verliesvoorziening BIE 2022	-	-	-	-	-
Bestemmingsvoorstellen 2022	1.925				
Visie sportaccommodatie versnellen	30				
Verliesvoorziening BIE	173	156	152	152	152
Totaal onttrekkingen	2.128	156	152	152	152
<i>Stortingen:</i>					
Reservering Algemene reserve	200	200	200	200	200
Reservering Algemene reserve (Schone lei)	3.500	5.000	5.500	5.500	5.500
Mutatie storting door negatieve standen mjb 2024		-2.220	-1.533		
Winstneming uit grondexploitaties	2.908	2.925	2.095	2.014	1.900
Saldo jaarrekening 2022	26.938				
Totaal stortingen	33.545	5.905	6.262	7.714	7.600
Stand op 31-12	54.331	60.081	66.190	73.752	81.199

Bestemmingsreserves

In 2021 hebben we alle bestemmingsreserves opgeheven. Alleen de kosten voor visievorming en uitvoering programma landelijk gebied zijn nog ten laste van de reserve structuurvisie begroot. Na 2024 is ook deze reserve op nul.

Reserve Structuurvisie

Doel: Reserve ter dekking van structuurvisieprojecten. De achtergrond is dat winstgevende projecten verliesgevende projecten financieren.

Aard: Bestemmingsreserve

Voeding: Winstneming vanuit de grondexploitaties

Omvang: Niet bepaald

Looptijd: Niet bepaald

Bevoegdheid: Raad

Vanaf 2021 is besloten dat de winsten vanuit grondexploitatie niet meer aan de reserve structuurvisie worden toegevoegd maar aan de Algemene Reserve.

Reserve Structuurvisie	2024	2025	2026	2027
Stand op 1-1	50			
<i>Onttrekking:</i>				
Visievorming/uitvoering programma landelijk gebied	-50			
Stand op 31-12	0			

Bijlage C: EMU Saldo

Berekening EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. Deze programmabegroting is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Hieronder de berekening van het EMU-saldo van de gemeente Hoogeveen. In het overzicht is het EMU-saldo berekend voor de jaren 2023 tot en met 2025, zoals dat voortvloeit uit deze begroting. Onderstaand format is voorgeschreven door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Gemeente Hoogeveen	2023	2024	2025
Vraag	volgens begroting (*€ 1.000)	volgens begroting (*€ 1.000)	volgens meer-jarenraming (*€ 1.000)
+ Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking 1 uit reserves (zie BBV, artikel 17c)?	14.056	5.855	6.262
- 2 Mutatie (im)materiële vaste activa	9.926	27.376	3.930
+ 3 Mutaties voorzieningen	-1.359	-701	-1.075
- 4 Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-5.942	-1.080	-1.695
- 5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	8.713	-21.142	2.952

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 maart 2022 is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. In dit overleg is een EMU-norm overeengekomen van -0,4% van het bruto binnenlands product (bbp) voor het jaar 2023. Hiermee wordt de eerdere regeling van de periode 2019 – 2022 met 1 jaar verlengd.

De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Hoogeveen voor 2023 komt uit op € 12,3 miljoen. Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten € 12,3 miljoen groter zijn dan de inkomsten.

In de jaren tot en met 2015 werden er een individuele referentiewaarden van het EMU-tekort vastgesteld. Vanaf 2016 zijn er geen EMU-referentiewaarde per individuele decentrale overheid vastgesteld.

Bijlage D: Lijst met afkortingen

Lijst met afkortingen per programma

Blijven meedoen en talentontwikkeling

GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
HEA	Hoogeveense Educatieve Agenda
IDO	Informatiepunt digitale overheid
IHP	Integraal huisvestingplan
PDCA	Plan Do Check Act
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RSG	Regionale scholengemeenschap
SWO	Samenwerkingsorganisatie
VVE	Voor en Vroegschoolse Educatie

Jeugdhulp en Participatie

GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
SWW	Stichting Welzijnswerk
Wsnp	Wettelijke schuldsanering

Gezond en Vitaal

DOS	Domein overstijgende samenwerking
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GLI	Gecombineerde leefstijl interventie
IZA	Integraal zorgakkoord
RWP	Riolering- en water programma
SPUK	Specifieke uitkering
SWW	Stichting Welzijnswerk
Wozo	Wonen ondersteuning en zorg voor ouderen
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
Wlz	Wet langdurige zorg
Zvw	Zorgverzekeringswet

Economie

DNB	De Nederlandsche bank
DTZ	Dutch TechZone
MIRT	Meerjarenprogramma infrastructuur Ruimte en Transport
WBI	Woningbouwimpuls

Aantrekkelijk Wonen

(C)po	(Collectief) particulier opdrachtgeverschap
SWO	Samenwerkingsorganisatie
SWW	Stichting Welzijnswerk
WBI	Woningbouwimpuls

Duurzamer Hoogeveen

CO ₂	Koolstofdioxide
OER	Opwek van Energie op Rijksvastgoed
PMIEK	Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat

RES Regionale energiestrategieën

Veilig, Zichtbaar en Transparant

OGGZ Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

RIEC Regionaal Informatie- en Expertise Centra

SMART Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden

VRD Veiligheidsregio Drenthe

WOO Wet open overheid

Paragrafen

BBV Besluit begroting en verantwoording

BOA Bijzondere opsporingsambtenaar

CROW Centrum voor Regelgeving en Onderzoek

Fido Financiering decentrale overheden (wet)

HOF Houdbaarheid OverheidsFinanciën (wet)

ICT Informatietechnologie

NIEGG Niet in exploitatie genomen gronden

OZB Onroerendzaakbelasting

POC Percentage of completion

RUD Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe

RWP Riolerings- en water programma

SWO Samenwerkingsorganisatie

VPB Vennootschapsbelasting

WOZ Waarde onroerende zaken

Bijlage E: Sociale structuur

Cijfers per 1 januari	2020	2021	2022	2023*
SOCIALE STRUCTUUR				
Leeftijdsopbouw bevolking:				
00 t/m 03 jaar	2.171	2.112	2.073	2.110
04 t/m 11 jaar	5.066	4.873	4.774	4.668
12 t/m 17 jaar	4.021	4.040	4.066	4.114
18 t/m 26 jaar	5.679	5.702	5.863	6.150
27 t/m 50 jaar	16.126	15.955	15.869	15.907
51 t/m 65 jaar	11.261	11.296	11.425	11.501
66 t/m 75 jaar	6.488	6.633	6.670	6.601
76 jaar en ouder	4.823	4.992	5.117	5.382
Totaal	55.635	55.603	55.857	56.433
Totaal in particuliere huishoudens	54.322	54.305	54.407	54.993
Personen in institutionele huishoudens	1.377	1.298	1.450	1.440
Totaal personen in huishoudens	55.699	55.603	55.857	56.433
Thuiswonend kind	15.381	15.278	15.280	15.466
Alleenstaand	8.409	8.476	8.555	8.822
Totaal samenwonende personen	28.080	28.054	28.060	28.038
Partner in niet-gehuwd paar zonder kinderen	2.792	2.890	2.938	3.000
Partner in gehuwd paar zonder kinderen	12.092	12.112	12.128	11.988
Partner in niet-gehuwd paar met kinderen	2.694	2.756	2.822	2.908
Partner in gehuwd paar met kinderen	10.502	10.296	10.172	10.142
Ouder in eenouderhuishouden	1.808	1.810	1.839	1.921
Overig lid huishouden	644	687	673	746
Personen in institutionele huishoudens	1.377	1.298	1.450	1.440
* Bron: CBS.				
Aantal uitkeringsgerechtigden	1.221	1.274	1.177	1.135
Bron: Monitor sociaal domein. Stand 31-7-23				
INWONERAANTALLEN CBS-wijk-buurtindeling**				
Hoogeveen kern	25.150	25.080	25.210	25.650
De Weide	14.295	14.060	14.170	14.155
Fluitenberg	510	585	615	605
Elim	2.380	2.335	2.285	2.330
Hollandscheveld	4.475	4.560	4.590	4.590
Noordscheschut	2.080	2.085	2.095	2.090
Nieuwlande	1.365	1.370	1.405	1.420
Nieuweroord	535	530	515	505
Tiendeveen	630	670	670	665
Stuifzand	630	625	640	680
Pesse	1.835	1.840	1.830	1.870
Zuideropgaande Nieuw Moscou	600	635	625	640
Industriegebied	520	525	515	510
Verspreid gebied	220	235	245	245
Totaal aantal inwoners	55.662	55.603	55.410	55.955
** Bron: CBS.				

Cijfers per 1 januari	2020	2021	2022	2023*
Woningen (incl. woonw.)	23.847	24.057	24.187	24.340
Wooneenheden/bijzondere woongebouwen	1.796	1.798	1.855	1.878
Recreatiewoningen	239	239	239	239
Totaal woonruimten***	25.882	26.094	26.281	26.457

***Bron: Ontwikkeling en grondbedrijf. Stand 32-8-2023 **Het aantal recreatiewoningen wordt niet meer bijgehouden.

Bijlage F: Overzicht taakvelden

Taakveld	Lasten				Baten				Saldi			
	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
010 Bestuur	3.549.816	3.570.958	3.595.264	3.596.189	-185.107	-185.107	-185.107	-185.107	3.364.709	3.385.851	3.410.157	3.411.082
011 Mutaties reserves	6.060.960	6.414.259	7.866.486	7.751.959	-205.526	-152.397	-152.397	-152.397	5.855.434	6.261.862	7.714.089	7.599.562
020 Burgerzaken	1.945.850	1.944.852	1.976.008	1.975.991	-824.063	-824.063	-866.063	-866.063	1.121.786	1.120.789	1.109.945	1.109.928
030 Beheer overige gebouwen en gronden	536.248	508.092	493.855	480.087	-214.568	-214.568	-214.568	-214.568	321.680	293.524	279.287	265.519
040 Overhead	23.637.503	23.578.859	23.354.389	23.273.225	-18.677	-18.677	-18.677	-18.677	23.618.826	23.560.182	23.335.712	23.254.548
050 Treasury	445.340	120.704	-34.332	310.121	-2.344.661	-2.357.186	-2.289.816	-2.286.487	-1.899.321	-2.236.482	-2.324.148	-1.976.366
061 OZB woningen	462.885	461.700	463.742	465.277	-9.777.562	-9.777.562	-9.777.562	-9.777.562	-9.314.677	-9.315.862	-9.313.820	-9.312.284
062 OZB niet-woningen	175.595	174.971	176.045	176.853	-6.887.241	-6.887.241	-6.887.241	-6.887.241	-6.711.646	-6.712.270	-6.711.196	-6.710.388
063 Parkeerbelasting	4.376	4.376	4.376	4.376	-2.789.254	-2.857.254	-2.857.254	-2.857.254	-2.784.878	-2.852.878	-2.852.878	-2.852.878
064 Belastingen overig	290.747	304.575	307.899	308.634	-89.816	-89.816	-89.816	-89.816	200.931	214.759	218.083	218.819
070 Alg. uitkering en ov.uitk. gem.fonds	40.618	40.460	40.732	40.936	-150.166.626	-151.696.736	-140.753.241	-139.405.049	-150.126.008	-151.656.276	-140.712.509	-139.364.113
080 Overige baten en lasten	-216.000	-216.001	-8.063.800	-9.088.237	0	0	0	0	-216.000	-216.001	-8.063.800	-9.088.237
090 Venootschapsbelasting (VpB)	125.000	50.000	0	0	0	0	0	0	125.000	50.000	0	0
110 Crisisbeheersing en Brandweer	3.241.895	3.696.077	3.442.522	3.439.474	0	0	0	0	3.241.895	3.696.077	3.442.522	3.439.474
120 Openbare orde en veiligheid	1.882.845	1.565.422	1.366.499	1.371.108	-3.214	-3.214	-3.214	-3.214	1.879.631	1.562.208	1.363.285	1.367.894
210 Verkeer en vervoer	10.087.001	10.856.291	10.274.508	10.364.167	-184.579	-184.579	-184.579	-184.579	9.902.422	10.671.712	10.089.929	10.179.588
220 Parkeren	857.721	819.319	968.639	1.367.569	0	0	0	0	857.721	819.319	968.639	1.367.569
250 Openbaar vervoer	490.194	490.119	489.228	489.310	-110.000	-110.000	-110.000	-110.000	380.194	380.119	379.228	379.310
310 Economische ontwikkeling	1.006.521	704.230	638.177	641.145	0	0	0	0	1.006.521	704.230	638.177	641.145
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.671.626	1.254.939	404.536	4.461.302	-6.314.066	-2.864.123	-1.982.089	-6.038.905	-1.642.440	-1.609.184	-1.577.553	-1.577.603

Taakveld	Lasten				Baten				Saldi			
	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
330 Bedrijvenloket en bedrijfsrege- ling	1.331.893	1.291.548	1.293.142	1.293.589	-305.126	-305.125	-305.124	-305.124	1.026.766	986.422	988.017	988.464
340 Economische promotie	838.313	837.341	839.016	840.276	-162.913	-162.913	-162.913	-162.913	675.400	674.428	676.103	677.363
410 Openbaar basisonderwijs	86.289	85.954	86.531	86.964	0	0	0	0	86.289	85.954	86.531	86.964
420 Onderwijshuisvesting	5.461.210	5.681.493	5.563.832	5.597.332	-264.119	-264.119	-264.119	-264.119	5.197.091	5.417.374	5.299.713	5.333.213
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.672.172	5.418.318	5.226.326	5.231.945	-2.910.949	-2.630.949	-2.430.949	-2.430.949	2.761.223	2.787.369	2.795.377	2.800.996
510 Sportbeleid en activering	986.639	983.870	927.639	828.227	-434.000	-434.000	-372.000	0	552.639	549.870	555.639	828.227
520 Sportaccommodaties	7.989.259	8.416.322	7.867.865	7.683.243	-2.007.697	-2.007.697	-2.007.697	-2.007.697	5.981.562	6.408.624	5.860.168	5.675.546
530 Cultuurpresentatie, -product	3.273.374	3.252.886	3.060.377	2.969.356	-122.445	-122.445	-122.445	-122.445	3.150.929	3.130.441	2.937.932	2.846.911
540 Musea	9.051	9.016	9.077	9.122	0	0	0	0	9.051	9.016	9.077	9.122
550 Cultureel erfgoed	67.561	70.733	75.112	67.959	-562	-562	-562	-562	66.999	70.171	74.551	67.397
560 Media	1.871.495	1.714.042	1.714.097	1.714.099	-157.771	0	0	0	1.713.724	1.714.042	1.714.097	1.714.099
570 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.850.823	6.826.078	6.892.610	6.893.102	-90.228	-90.228	-90.228	-90.228	6.760.595	6.735.850	6.802.382	6.802.874
610 Samenkracht en burgerpartici- patie	6.952.111	6.881.275	6.526.472	6.027.178	-393.874	-393.874	-331.874	-63.874	6.558.237	6.487.401	6.194.598	5.963.304
620 Wijkteams	6.997.151	6.980.967	7.008.843	7.029.812	0	0	0	0	6.997.151	6.980.967	7.008.843	7.029.812
630 Inkomensregelingen	26.043.961	25.765.077	25.780.619	25.791.271	-20.310.840	-20.311.943	-20.311.943	-20.311.943	5.733.121	5.453.134	5.468.676	5.479.328
640 Begeleide participatie	21.392.083	20.898.447	19.810.496	18.977.799	0	0	0	0	21.392.083	20.898.447	19.810.496	18.977.799
650 Arbeidsparticipatie	1.824.408	1.819.289	1.828.106	1.834.738	0	0	0	0	1.824.408	1.819.289	1.828.106	1.834.738
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	3.440.923	3.444.613	3.452.927	3.455.964	-550.808	-550.808	-550.808	-550.808	2.890.115	2.893.805	2.902.119	2.905.156
671 Maatwerkdienstverlening 18+	18.949.870	19.162.773	19.412.623	19.412.953	0	0	0	0	18.949.870	19.162.773	19.412.623	19.412.953
672 Maatwerkdienstverlening 18-	19.054.351	18.966.274	17.466.609	17.466.623	-210.300	-210.300	-210.300	-210.300	18.844.051	18.755.974	17.256.309	17.256.323
681 Geëscaleerde zorg 18+	13.500	13.500	13.500	13.500	-321.000	-107.000	0	0	-307.500	-93.500	13.500	13.500
682 Geëscaleerde zorg 18-	1.955.863	1.997.863	1.824.863	1.824.863	0	0	0	0	1.955.863	1.997.863	1.824.863	1.824.863

Taakveld	Lasten				Baten				Saldi			
	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
710 Volksgezondheid	3.412.175	3.411.546	3.299.736	3.034.616	-379.000	-379.000	-266.000	0	3.033.175	3.032.546	3.033.736	3.034.616
720 Riolering	3.299.333	3.501.105	3.712.082	3.765.490	-5.674.514	-5.821.925	-5.971.338	-5.906.419	-2.375.181	-2.320.820	-2.259.257	-2.140.929
730 Afval	4.818.321	4.816.897	4.820.078	4.822.066	-6.280.971	-6.424.576	-6.421.623	-6.419.635	-1.462.650	-1.607.679	-1.601.545	-1.597.569
740 Milieubeheer	2.668.810	2.650.895	2.676.023	2.699.731	-13.531	-13.531	-13.531	-13.531	2.655.279	2.637.364	2.662.492	2.686.200
750 Begraafplaatsen en crematoria	988.654	1.000.751	1.008.198	1.001.299	-1.003.168	-1.003.168	-1.003.168	-1.003.168	-14.514	-2.416	5.030	-1.868
810 Ruimtelijke ordening	3.648.609	3.693.859	3.715.698	3.723.443	-95.526	-95.526	-95.526	-95.526	3.553.084	3.598.334	3.620.172	3.627.917
820 Grondexpl. (niet bedrijven-terreinen)	2.270.513	1.876.115	2.019.963	1.978.462	-3.118.193	-1.856.384	-1.911.902	-1.753.245	-847.680	19.731	108.061	225.217
830 Wonen en bouwen	4.359.801	4.498.304	4.421.204	4.187.657	-902.760	-902.760	-902.760	-902.760	3.457.041	3.595.544	3.518.443	3.284.897
Totaal	225.825.255	222.311.356	210.118.434	211.692.166	-225.825.255	-222.311.356	-210.118.434	-211.692.165				

Postadres

Postbus 20.000
7900 PA Hoogeveen

Bezoekadres

Raadhuisplein 24
7901 BW Hoogeveen

Telefoon

14 0528

Fax

0528-291325

E-mail

info@hoogeveen.nl

Internet

www.hoogeveen.nl

Uitgave

Gemeente Hoogeveen